Bundel - Gemeenteraad van 9 november 2023

1 Vaststelling raadsagenda 9 november 2023
De voorliggende agenda van 9 november 2023 vast te stellen.
- Voorlopige agenda raadsvergadering 9 november 2023

2 Spreekrecht
Wilt u gebruikmaken van het spreekrecht? Stuur dan ten minste 48 uur voor de vergadering een e-mail met uw naam, adres, telefoonnummer en het agendapunt waarover u wilt "inspreken" naar griffie@roerdalen.nl en wij nemen contact met u op. In onderling overleg wordt dan bepaald hoe we vorm geven aan het spreekrecht. Of bel met de griffie via (0475) 538 888.
Er wordt met inachtneming van de criteria zoals opgenomen in het reglement van orde van de gemeenteraad geen gebruik gemaakt van het spreekrecht.

3 Programmabegroting 2024-2027
- 00 Oplegvel - Programmabegroting 2024-2027
- 01 Raadsvoorstel Programmabegroting 2024-2027
- 02 Raadsbesluit - Programmabegroting 2024-2027
- 03 Procesbeschrijving behandeling programmabegroting
- 04 Programmabegroting 2024-2027
- 05 Programmabegroting 2024-2027 - Bijdrage 1e termijn (Roerstreek Lokaal!)
- 06 Programmabegroting 2024-2027 - Bijdrage 1e termijn (CDA)
- 07 Programmabegroting 2024-2027 - Bijdrage 1e termijn (Democraten Roerdalen)
- 08 Programmabegroting 2024-2027 - Bijdrage 1e termijn (PvdA-GroenLinks)
- 09 Programmabegroting 2024-2027 - Bijdrage 1e termijn (Ons Roerdalen)
- 10 Programmabegroting 2024-2027 - Reactie 1e termijn (College van burgemeester en wethouders)

4 Effecten septembercirculaire 2023
- 00 Oplegvel - Effecten septemberciculaire 2023
- 01 Raadsvoorstel - INT Raadsvoorstel - INT Septembercirculaire 2023_2
- 02 Raadsbesluit - Effecten septembercirculaire 2023
- Bijlage 1 Memo Analyse gemeentefondsuitkering naar aanleiding van septembercirculaire 2023
- 03 Effecten septembercirculaire 2023 - Begrotingswijziging 2023-7
- 04 Effecten septembercirculaire 2023 - Begrotingswijziging 2024-1
- 05 Getekende Nota van Wijzigingen Septembercirculaire 2023
- 06 Raadsbesluit - Effecten septembercirculaire 2023 (naar aanleiding van Nota van wijzigingen 7 november 2023)
- 07 Effecten septembercirculaire 2023 - Begrotingswijziging 2024-1 (naar aanleiding van Nota van wijzigingen 7 november 2023)

gemeente roerdalen

Voorlopige agenda raadsvergadering gemeente Roerdalen
Donderdag 9 november 2023
Aanvangstijdstip: 19.30 uur

Nr.	Onderwerp	Commissie-behandeling	Aard Behandeling
-	Opening		
01	Vaststelling raadsagenda 9 november 2023	n.v.t.	Ter bespreking/besluitvorming
02	Spreekrecht	n.v.t.	Ter informatie
03	Programmabegroting 2024-2027	n.v.t.	Ter bespreking/besluitvorming
04	Effecten septembercirculaire 2023	n.v.t.	Ter bespreking/besluitvorming

St. Odiliënberg, donderdag 26 oktober 2023

Raadspresidium gemeente Roerdalen,

De griffier, De voorzitter,

R.J.J. Notermans mr. M.D. de Boer-Beerta

g r i f f i e

OPLEGVEL RAADSVOORSTEL

Raadsvergadering **:** 9 november 2023

Agendapunt **:** **3**

Onderwerp **:** Programmabegroting 2024-2027

Commissiebehandeling

Raadsadviescommissie **:** n.v.t.

Fracties afwezig bij commissiebehandeling: n.v.t.

Advies commissie:

1. Onderwerp rijp voor behandeling in gemeenteraad	N.v.t.
2. Wijze van agendering voor de raad	N.v.t.

Inhoudelijk commissieadvies:

Bijzonderheden (indien van toepassing):
Ter voorbereiding van de raadsbehandeling heeft, conform de vastgestelde procesbeschrijving behandeling Programmabegroting 2024-2027, op 5 oktober 2023 een vraag- en aanbodgericht spreekuur plaatsgevonden voor raads- en commissieleden.

gemeente roerdalen

Raadsvoorstel

Zaaknummer	Z22-033242
Onderwerp:	Programmabegroting 2024-2027
Datum:	12 september 2023
Indiener agendapunt:	College van Burgemeester en wethouders Roerdalen
Portefeuillehouder:	A.C.A.G. Smits
Gevraagd besluit:	1. De programmabegroting 2024 en de meerjarenbegroting 2025-2027 vast te stellen; 2. In te stemmen met het investeringsschema 2024-2027 en de hierin opgenomen kredieten voor 2024 beschikbaar te stellen; 3. In te stemmen met de onttrekking van €80.000 uit de reserve toerisme voor de jaren 2024 t/m 2027 t.b.v. de uitvoering van het nieuwe beleidskader recreatie en toerisme. 4. In te stemmen met de onttrekking van €24.424 uit de reserve accommodatiebeleid t.b.v. de verlenging pilot buitenbaden. 5. In te stemmen met de onttrekking van €2.153.644 uit de reserve afdekking tekorten.
Bijlage(n):	1. Raadsbesluit programmabegroting 2024-2027 2. Programmabegroting 2024-2027 3. Procesbeschrijving behandeling programmabegroting

Toelichting bij het raadsvoorstel

1. Onderwerp

Programmabegroting 2024-2027

2. Inleiding

Dit is de tweede begroting in de nieuwe raadsperiode 2022-2026. We hebben de richting die de gemeenteraad met het vaststellen van de Kadernota 2024 heeft bepaald uitgewerkt in concrete doelen en acties. Met deze begroting bepaalt de raad het inhoudelijk en financieel kader voor de ontwikkeling van onze gemeente.
Dat doen we in een tijd van grote maatschappelijke opgaven. Denk aan bestaanszekerheid, zorg, bouwen en wonen, stikstofproblematiek, duurzaamheid en de energietransitie. Ze staan niet los van elkaar. Dat gecombineerd met sombere financiële vooruitzichten veroorzaakt dit onrust en onzekerheid, met grote gevolgen voor onze inwoners. De druk op de overheidsfinanciën groeit, ook in onze gemeente.

Roerdalen in Balans
Wij willen er als gemeente, samen met onze inwoners en ondernemers, alles aan doen om ervoor te zorgen dat het in Roerdalen goed wonen, werken en leven is én blijft. Dat doen we door koersvast te blijven, maar ook door kritisch te kijken naar onze uitgaven en inkomsten. Hiervoor werken we in afstemming met een raadswerkgroep aan een nieuw plan Roerdalen in Balans. De resultaten hiervan gebruiken we voor de Kadernota 2025. Het doel is te komen tot een meerjarig sluitende begroting, zonder inzet van reserves. Roerdalen in Balans gaat dus over de keuze die op langere termijn effect hebben.

Keuze voor de korte termijn
Het jaar 2024 is te kort dag om al tot een sluitende begroting te komen. Dat zou zeer ingrijpende keuzes vragen, zonder dat we hierover in samenspraak met de raad een zorgvuldige afweging kunnen maken. Waar mogelijk hebben we wel keuzes gemaakt om uitgaven te verminderen. Ook zullen we gaan voorstellen belastinginkomsten te verhogen. Daarmee beperken we het tekort voor 2024 zoveel als we nu verantwoord vinden.
De korte termijn keuzes gaan over het beperken van uitgaven, verhogen van inkomsten en risicovoller begroten. Ter illustratie delen we hier een aantal van de door ons voorgestelde keuzes:

- Actualisatie kapitaallasten (voordelig effect)
- Inzet van bestemmingsreserves (bv Recreatie en Toerisme)
- Lagere kosten door risicovoller te begroten (bv woningontruiming)
- Hogere inkomsten bijstandsuitkeringen door actualisatie in- en uitstroom
- Schrappen of uitstel nieuw beleid (bv pilot behandelteams en bibliobus)
- Vervallen structurele extra functie Specialist RO
- Verhogen toeristenbelasting en OZB

Deze keuzes hebben volgend jaar een positief effect van ruim € 1.1 miljoen. Ook meerjarig is het effect positief. Een gedetailleerd overzicht van alle maatregelen staat op pagina 129 van de begroting.

Inzet reserve 'afdekken tekorten'
Het effect van de korte termijn keuzes is onvoldoende om de begroting sluitend te krijgen. Daarom willen we gebruik maken van de reserve 'afdekken tekorten'. Deze reserve is beschikbaar tot en met 2024.
Tot nu toe hebben we geen gebruik gemaakt van deze reserve. Mogelijk dat dit in 2023 voor het eerst nodig zal zijn. Op basis van de inzichten in de halfjaarrapportage 2023 schatten we in dat de reserve voldoende is om de verwachte tekorten in 2023 en 2024 op te vangen.

Onzekerheid na 2025
Roerdalen kampt net als de andere gemeente in Nederland met grote onzekerheid over de Rijksbijdragen vanaf 2026. De val van het kabinet en de aanstaande verkiezingen maken dat deze onzekerheid voorlopig zal voortduren. We volgen de lijn van de VNG om vanaf 2026 geen sluitende begroting te presenteren. Daarmee geven ook wij het signaal af naar het Rijk dat het onvoldoende bijdraagt om onze taken uit te kunnen voeren.

3. Beslispunten

De raad besluit:

1. De programmabegroting 2024 en de meerjarenbegroting 2025-2027 vast te stellen;
2. In te stemmen met het investeringsschema 2024-2027 en de hierin opgenomen kredieten voor 2024 beschikbaar te stellen;
3. In te stemmen met de onttrekking van €80.000 uit de reserve toerisme voor de jaren 2024 t/m 2027 t.b.v. de uitvoering van het nieuwe beleidskader recreatie en toerisme.
4. In te stemmen met de onttrekking van €24.424 uit de reserve accommodatiebeleid t.b.v. de verlenging pilot buitenbaden.
5. In te stemmen met de onttrekking van €2.153.644 uit de reserve afdekking tekorten.

4. Financiën

In de onderstaande tabel staat een samenvatting van het financieel beeld op hoofdlijnen.

	2024	2025	2026	2027
Saldo primaire begroting 2024-2027	2.195.198	2.113.510	-498.605	-911.179
Begrotingswijzigingen 2023	-214.747	-519.153	266.064	-1.088.598
Mutaties kadernota 2024	-2.191.691	-2.486.917	-2.583.718	-2.708.414
Halfjaarrapportage 2023 (incl. effect meicirculaire 2023)	-1.182.705	-1.116.431	-1.192.965	-1.312.788
Begrotingssaldo na meerjarige effecten halfjaarrapportage 2023, kadernota 2024 en begrotingswijziging	-1.393.945	-2.008.991	-4.009.224	-6.020.979
Kostenontwikkeling bestuurszaken	13.000	-7.500	-7.500	-7.500
Kostenontwikkeling personele organisatie	-402.399	-190.312	-297.395	-300.922
Kostenontwikkeling sociaal domein	-1.925.469	-701.518	-117.829	-514.390
Kostenontwikkeling ruimtelijke en economische antwikkeling	-340.720	-201.737	-59.277	-21.933
Kostenontwikkeling Dienstverlening	-22.000	-5.000	9.000	66.000
Kostenontwikkeling onderhaud en vastgoed	-284.800	-270.944	-272.944	-274.944
Effect Meicirculaire 2023; verschil met kadernota 2024	380.203	423.452	-84.239	886.096
Effect sluiten afval	132.552	140.910	145.538	155.805
Effect sluiten riolering	280.036	296.079	290.634	278.245
Begrotingssaldo 2024-2027	-3.563.542	-2.525.561	-4.403.236	-5.754.522
Ombuigmaatregelen tbv sluitend krijgen van begroting	1.305.474	882.349	840.357	1.003.164
Begrotingssaldo 2024-2027 exclusief reserve mutaties	-2.258.068	-1.643.212	-3.562.879	-4.751.358
Mutaties reserves	2.258.068	80.000	80.000	80.000
Begrotingssaldo 2024-2027	-	-1.563.212	-3.482.879	-4.671.358

De reserve afdekken tekorten bedraagt 4,35 miljoen euro. Op basis van de halfjaarrapportage 2023 verwachten we dat dit jaar een onttrekking van € 750.000 nodig is. Om de begroting 2024 sluitend te krijgen is een onttrekking nodig van circa 2,15 miljoen euro. Daarmee resteert er naar verwachting nog 1,45 miljoen euro in deze reserve.

5. Communicatie

We informeren onze inwoners met een speciale begrotingskrant. Daarin staan een samenvatting van de begroting, de eerste reactie van de raadsfracties en een reactie van het college op de inbreng van de raadsfracties. Deze krant wordt huis aan huis verspreid in de week van de begrotingsbehandeling. Daarnaast nodigen we de Limburger uit voor een gesprek met de wethouders. De begroting wordt na collegebehandeling gepubliceerd op onze internetpagina. Bij de uitvoering van de vastgestelde begroting willen we, waar mogelijk, actief samen werken met onze inwoners, ondernemers en verenigingen.

6. Planning en uitvoering

We hebben met de gemeenteraad procesafspraken gemaakt over de begrotingbehandeling. Deze afspraken zijn als bijlage 4 bij dit voorstel gevoegd.
We starten met een begrotingsavond voor commissie- en raadsleden op 5 oktober 2023. Tijdens deze avond bespreken we de begroting in een open gesprek tussen commissie- en raadsleden, portefeuillehouders en ambtenaren.

7. Privacy

Er worden met dit voorstel geen persoonsgegevens verwerkt.

8. (Wettelijk en/of beleidsmatig) kader

Met het vaststellen van deze begroting legt de gemeenteraad de financiële en inhoudelijke kaders voor 2024 vast.

9. Bijlagen

1. Raadsbesluit programmabegroting 2024-2027
2. Programmabegroting 2024-2027
3. Procesbeschrijving behandeling programmabegroting

Sint Odiliënberg, 12 september 2023

Burgemeester en wethouders van Roerdalen,

De secretaris,	De burgemeester,
J.J.W.M. L'Ortije	mr. M.D. de Boer-Beerta

gemeente roerdalen

Raadsbesluit **Jaar 2023/11/09/03**

Zaaknummer: Z22-033242
Onderwerp: Programmabegroting 2024-2027

De raad van de gemeente Roerdalen heeft;

gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 12 september 2023 ,

het volgende besluit genomen:

Besluit:

1. De programmabegroting 2024 en de meerjarenbegroting 2025-2027 vast te stellen;
2. In te stemmen met het investeringsschema 2024-2027 en de hierin opgenomen kredieten voor 2024 beschikbaar te stellen;
3. In te stemmen met de onttrekking van €80.000 uit de reserve toerisme voor de jaren 2024 t/m 2027 t.b.v. de uitvoering van het nieuwe beleidskader recreatie en toerisme.
4. In te stemmen met de onttrekking van €24.424 uit de reserve accommodatiebeleid t.b.v. de verlening pilot buitenbaden.
5. In te stemmen met de onttrekking van €2.153.644 uit de reserve afdekking tekorten.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 9 november 2023.

De gemeenteraad van Roerdalen,

De griffier, De voorzitter,

R.J.J. Notermans mr. M.D. de Boer-Beerta

Procesbeschrijving behandeling Programmabegroting 2024-2027

Nr.	Wanneer?	Wat?	Wie?
1.	15-09-2023	Aanlevering digitale programmabegroting 2024-2027	B&W/griffier
2.	15-09-2023	Publicatie Programmabegroting 2024-2027 op de gemeentelijke website.	B&W
3.	15-09-2023	Aanlevering papieren programmabegroting 2024-2027 via griffie aan raadsleden plus 2 exemplaren per fractie.	B&W/griffier
4.	5-10-2023	Op 5 oktober 2023 wordt tussen 19.00 en 21.00 uur een vraag- en aanbod gericht spreekuur georganiseerd voor raadsfracties.	B&W
5.	9-10-2023	Indienen e-mailvragen inzake feitelijke informatie Programmabegroting 2024-2027 naar aanleiding van het spreekuur op 5 oktober 2023.	Fracties/griffier
6.	13-10-2023	Beantwoorden e-mailvragen inzake feitelijke informatie over Programmabegroting 2024-2027: 1. Ontvangen vragen vóór 9 oktober 2023 worden uiterlijk 13 oktober 2023, zo mogelijk eerder, beantwoord. 2. Ontvangen vragen vanaf 9 oktober 2023 worden zo spoedig mogelijk beantwoord doch mogelijk eerst na 13 oktober 2023.	B&W/griffier
7.	22-10-2023	Onder embargo leveren fracties hun bijdrage in 1e termijn aan per e-mail (rob.notermans@roerdalen.nl). De bijdragen worden door de griffier zo spoedig mogelijk doorgezonden aan B&W, Control en Concerncontrol. *Tevens aanleveren samenvatting bijdrage in 1e termijn (max. 400 woorden) voor publicatie!!*	Fracties/griffier/ Communicatie
8.	27-10-2023	B&W levert bijdrage in 1e termijn aan per e-mail via de griffie aan raads- en commissieleden. *Tevens aanleveren samenvatting reactie in 1e termijn voor publicatie.*	B&W/griffier/ Communicatie
9.	30-10-2023	Publicatie 1e termijn raadsfracties en B&W op gemeentelijke website	griffier
10	09-11-2023	Beantwoording van ingediende e-mailvragen inzake feitelijke informatie over de Programmabegroting 2024-2027 n.a.v. de reactie in 1e termijn van B&W, worden voor zover mogelijk nog vóór of tijdens de raadsvergadering beantwoord.	B&W/griffier
11.	09-11-2023	Voor een efficiënte raadsbehandeling worden fracties opgeroepen om vóór aanvang van de raadsvergadering van 9 november 2023, amendementen en moties, die ter vergadering worden ingediend, via de griffie voor te leggen aan B&W. Niettemin dienen de amendementen en moties wel nog formeel door de fracties ter vergadering te worden ingediend!	Fracties/griffier

12.	09-11-2023	Raadsbehandeling Programmabegroting 2024-2027 (2e termijn): *1. Bijdrage 2e termijn raad.* De spreektijd per fractie in 2e termijn bedraagt maximaal 10 minuten. De volgorde van de bijdrage van de raadsfracties is achtereenvolgens Roerstreek Lokaal!, CDA, Democraten Roerdalen, PvdA-GroenLinks en Ons Roerdalen. Fracties hebben in 2e termijn de laatste mogelijkheid om eventuele moties en/of amendementen in te dienen. Op basis van de bijdrage van fracties in 2e termijn en de omstandigheid of al dan niet moties en/of amendementen in 2e termijn zijn ingediend wordt al dan niet geschorst. *2. Reactie 2e termijn college B&W* Het college van B&W reageert in 2e termijn op de bijdrage van de fracties in 2e termijn inclusief eventueel nog ingediende moties en/of amendementen. De spreektijd van het college van burgemeester en wethouders is gezamenlijk maximaal 50 minuten. *3. Bijdrage 3e termijn raad (m.b.t. moties/amendementen)* De 3e termijn is uitsluitend bedoeld voor de fracties om nog te reageren op eventueel ingediende moties en/of amendementen en de reactie daarop van het college van B&W. Er volgt in principe geen 4e spreektermijn. *4. Reactie 3e termijn college B&W (m.b.t. moties/amendementen)* De 3e termijn is uitsluitend bedoeld voor het college van B&W om, voor zover nog relevant, nog te reageren op de bijdrage van raadsfracties in 3e termijn. *5. Stemming over ingediende amendementen.* *6. Stemming over (al dan niet geamendeerde) Programmabegroting 2023-2026.* *7. Stemming over ingediende moties.*	Raad/B&W

Aandachtspunten:

1. Ambtelijke expertise vanuit de ambtelijke organisatie en griffie is gedurende het te doorlopen proces op aanvraag beschikbaar. Verzoeken daartoe moeten tijdig bij de griffier worden kenbaar gemaakt.
2. Amendementen en moties kunnen met óf zonder steun van de griffie en/of ambtelijke organisatie worden opgesteld. Het is met name bij amendementen van belang dat deze goed worden voorbereid. Daarmee wordt voorkomen dat financieel technische zaken de boventoon voeren bij de bespreking van de amendementen en niet zoals bedoeld het te bereiken doel.
3. De griffier (rob.notermans@roerdalen.nl / 06-51669758) fungeert tijdens het gehele proces als schakelpunt.

Programmabegroting 2024 - 2027

Behandeling in de gemeenteraad op 9 november 2023

Inhoudsopgave

1. INLEIDING 3

1.1 UITGANGSPUNTEN 3
1.2 OPBOUW PROGRAMMABEGROTING 4
1.3 FINANCIËLE UITGANGSPUNTEN 4
1.4 FINANCIEEL BEELD 5

2. ROERDALEN IN BALANS 7

2.1 INLEIDING 7
2.2 INZET RESERVE AFDEKKEN TEKORTEN 7
2.3 VERNIEUWDE AANPAK ROERDALEN IN BALANS 7

3. PROGRAMMAPLAN 8

PROGRAMMA 1: KRACHTIGE DORPEN 8
PROGRAMMA 2: PARTICIPATIE, ONDERSTEUNING EN ZORG 14
PROGRAMMA 3: VEILIGE DORPEN 18
PROGRAMMA 4: ECONOMIE, NATUUR, TOERISME, CULTUUR EN DUURZAAMHEID 23
PROGRAMMA 5: WOONOMGEVING 37
PROGRAMMA 6: MOBILITEIT, INFRASTRUCTUUR EN OPENBAAR GROEN 44
PROGRAMMA 7: BESTUUR, ORGANISATIE EN DIENSTVERLENING 51
PROGRAMMA 8: ALGEMENE MIDDELEN 58

4. PARAGRAFEN 62

PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING 62
PARAGRAAF WET OPEN OVERHEID / OPENBAARHEIDSPARAGRAAF 68
PARAGRAAF ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN 69
PARAGRAAF GEMEENTELIJK GRONDBELEID 74
PARAGRAAF LOKALE HEFFINGEN 76
PARAGRAAF VERBONDEN PARTIJEN 83
PARAGRAAF FINANCIERING 111
PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING 117

FINANCIËN IN HOOFDLIJNEN 128

VERLOOP VAN HET SALDO 128
OVERZICHT BATEN EN LASTEN 130
OVERZICHT BEGROTINGSEVENWICHT 132
FINANCIËLE POSITIE, PROGNOSE MEERJARENBALANS 134
OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN 135
VERLOOP RESERVES EN VOORZIENINGEN 137
OVERZICHT VERLOOP RESERVES PER PROGRAMMA 138
JAARLIJKS TERUGKERENDE ARBEIDSKOSTEN GERELATEERDE VERPLICHTINGEN 141
INVESTERINGSSCHEMA 142

BIJLAGEN 143

OVERZICHT BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA OP TAAKVELDNIVEAU (UITVOERINGSINFORMATIE) 143
OVERZICHT BATEN EN LASTEN 2024 PER (HOOFD)TAAKVELD 147
OVERZICHT BELEIDSINDICATOREN 149
AFKORTINGEN 151

1. Inleiding

Dit is de tweede begroting in de nieuwe raadsperiode. Onze ambitie om samen met inwoners en ondernemers te werken aan de ontwikkeling van onze mooie gemeente is niet veranderd. Ons financieel perspectief is wel anders. Zonder ingrijpen zien we een oplopend tekort in onze begroting. Vanaf 2026 wordt dat vooral veroorzaakt door de bezuinigingen van de Rijksoverheid. Maar ook op korte termijn zijn onze inkomsten en uitgaven niet in balans.

We wachten niet af wat een nieuwe regering gaat doen. In deze begroting hebben we waar mogelijk kosten verlaagd of inkomsten vergroot om het tekort zoveel mogelijk te beperken. Maar er is meer nodig om onze inkomsten en uitgaven structureel in balans te krijgen. Daarom starten we nog dit najaar een nieuw proces Roerdalen in Balans. In afstemming met een raadswerkgroep zorgen we ervoor dat uiterlijk in maart 2024 keuzemogelijkheden beschikbaar zijn om onze begroting structureel sluitend te krijgen. Dus zonder inzet van reserves.

Daarbij blijven we werken aan de grote opgaven van deze tijd, zoals bestaanszekerheid, bouwen en wonen en de energietransitie. Het is de kunst de lange termijn doelen niet uit het oog te verliezen in deze onvoorspelbare en snel veranderende wereld. Tegelijk willen we het 'kleine' blijven koesteren: kleinschalig, dorpsgericht en voortdurend investeren in de relatie tussen inwoners en gemeente.

Samen Doen

Samen doen betekent dat we steeds meer vanuit maatschappelijke, voor inwoners belangrijke opgaven werken. Daarin zoeken we samen naar de beste rolverdeling tussen de gemeente en de gemeenschap. Dus meer in samenhang en in samenwerking met inwoners en partners. Dat vraagt ook om over de schutting te kijken en de inzet en middelen te bundelen, een volgende stap in onze organisatieontwikkeling. We realiseren ons hierbij dat dit niet betekent dat altijd iedereen tevreden is met de besluiten die we nemen.

Missie en Visie

We blijven geloven in de kracht van mensen en de gemeenschap van Roerdalen: zij maken de samenleving. We bouwen voort op de betrokkenheid van onze inwoners en toenemend burgerinitiatief. We versterken deze beweging en het enthousiasme en verbinden die met de grote opgaven waar we voor staan. Wij maken het inwoners zo gemakkelijk mogelijk om hier aan mee te doen. We vinden het belangrijk dat we nieuw beleid en nieuwe maatregelen ontwikkelen samen met onze inwoners waar het voor bedoeld is. We blijven experimenteren en zoeken naar slimme wegen en verbindingen. Regels dienen een hoger doel. We werken volgens de bedoeling, vanuit een verbindende communicatieve organisatie.

1.1 Uitgangspunten

- We houden vast aan een dorpsgerichte aanpak. Het dorp is het vertrekpunt als het gaat om de sociale samenhang, de leefbaarheid en de leefomgeving. We richten onze organisatie in om dorps- en opgavegericht te werken.
- We werken toe naar opgavegericht werken. De opgave die leeft onder onze inwoners is het vertrekpunt. Denken in kansen in plaats van problemen. En handelen vanuit mogelijkheden en niet vanuit regels.
- We werken volgens het model van een meervoudige overheid. Onze rol en verantwoordelijkheid is niet in alle taken gelijk. We zoeken samen met onze inwoners naar de beste invulling van ieders rol.
- Wat lokaal kan, doen we lokaal. Het liefst zo dicht mogelijk bij onze inwoners: zichtbaar nabij met korte lijnen naar bestuur en medewerkers. We werken (regionaal) samen als het nodig is.

- We werken resultaatgericht, durven los te laten en te experimenteren.
- We werken waarden gedreven: *vanuit respect en gelijkwaardigheid, vertrouwen en verantwoordelijkheid.*

1.2 Opbouw Programmabegroting

Afgezien van een aantal accenten blijft de opbouw van de programmabegroting ongewijzigd. Roerdalen in Balans blijft een apart hoofdstuk met daarin de inhoudelijke en financiële hoofdlijnen. Per programma zijn de strategische doelen vastgelegd. De hieraan gekoppelde (sub)doelen en acties volgen de Kadernota 2024 en het coalitieakkoord. Waar mogelijk hebben we ook operationele doelen benoemd. Dit wordt gevolgd door een financieel overzicht van de inkomsten en uitgaven van het programma.
De verplichte indicatoren staan in de paragraaf “Bedrijfsvoering” en in een bijlage bij deze begroting. In ieder programma staat een kopje “Grip op samenwerking” in dezelfde kleur als de paragraaf verbonden partijen.

1.3 Financiële uitgangspunten

Voor het opstellen van de begroting 2023 en de meerjarenbegroting 2024-2026 besloot de gemeenteraad, met het vaststellen van de Kadernota 2023, de volgende uitgangspunten te hanteren:

- We streven naar een structureel en reëel sluitende begroting, ook in meerjarig perspectief;
- We gaan voor exploitatiebudgetten uit van een kostenstijging van 3,9% als algemeen inflatiepercentage conform CBP-raming maart 2022 prijs materiële overheidsconsumptie. Voor contractuele afspraken worden de kosten conform deze afspraken verhoogd;
- Voor infrastructurele investeringen gaan we uit van een stijging conform de algemene indexering van het CPB.
- Voor de ontwikkeling van de loonkosten gaan we uit van 5,2% conform CPB-raming maart 2022 loonvoet sector overheid;
- Voor de onroerende zaakbelasting gaan we uit van een opbrengstenstijging van 3,5% voor woningen, zoals in het meerjarig perspectief van Roerdalen in Balans is opgenomen. Ook wordt de OZB verhoogd met 3,9% op basis jaarlijkse inflatie. Bovendien stijgt de OZB-opbrengst als gevolg van de toename van het aantal woningen.
- We hanteren een rekenrente van 3,5% over het financieringstekort;
- We ramen de post onvoorzien structureel €25.000.
- De algemene uitkering ramen we op basis van de meicirculaire 2023.
- Voor de streefwaarden voor de bepaling van de financiële positie gebruiken we de signaleringswaarde uit het “Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader” van de provincie.

We hebben deze begroting voorbereid op basis van de meest actuele financiële gegevens. We hebben de septembercirculaire 2023 nog niet kunnen verwerken. Daarover informeren we u in oktober 2023 met een apart raadsvoorstel, waarbij ook een begrotingswijziging is opgenomen. We stellen voor die te behandelen op 9 november 2023, zodat de begroting meteen geactualiseerd wordt met de nieuwste financiële gegevens.

1.4 Financieel beeld

We willen een financieel gezonde gemeente blijven. Met het nieuwe plan Roerdalen in Balans willen we ervoor zorgen dat dit lukt. We staan voor een stevige uitdaging om onze inkomsten en uitgaven structureel in balans te krijgen. We hebben flinke reserves en onze algemene reserve staat ruim boven de ondergrens van € 3,5 miljoen, die de raad heeft bepaald. De omvang van onze bestemmingsreserves wordt de komende jaren wel kleiner. We zetten deze bestemmingsreserves in voor Roerdalen in Balans, voor investeringen die renderen en we investeren in de kwaliteit van onze gemeente. Daarmee zetten we onze reserves verantwoord in voor ontwikkelingen die onze inwoners ten goede komen. Een uitgebreid overzicht van het verloop van onze reserves en voorzieningen staat in het hoofdstuk "Financiën in hoofdlijnen".

In onderstaand overzicht staat een samenvatting van de financiële begroting voor de komende jaren. In de programma's hebben we de financiële gegevens verder uitgewerkt bij het onderdeel "Wat mag het kosten?" Daar staat een korte toelichting op de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het begrotingsjaar 2023.
Daarnaast zijn in het hoofdstuk "Financiën in hoofdlijnen" het verloop van het saldo vanaf de vaststelling van de begroting 2023, het overzicht reserves en voorzieningen, het investeringsschema en het overzicht begrotingsevenwicht opgenomen.
Het overzicht van baten en lasten per programma verdeeld naar de verschillende taakvelden (de uitvoeringsinformatie) is als bijlage toegevoegd.

bedragen x € 1.000

Overzicht programma's	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Saldo van baten en lasten						
Lasten						
1. Krachtige dorpen	- 4.933	- 5.629	- 6.415	- 6.143	- 5.739	- 5.883
2. Participatie, ondersteuning en zorg	- 25.893	- 29.747	- 26.952	- 26.517	- 26.027	- 25.914
3. Veilige dorpen	- 2.284	- 2.506	- 2.523	- 2.525	- 2.535	- 2.535
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	- 2.402	- 2.743	- 1.924	- 2.222	- 2.191	- 2.162
5. Woonomgeving	- 5.465	- 7.424	- 6.788	- 5.973	- 5.581	- 5.575
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	- 7.216	- 8.419	- 8.491	- 8.789	- 8.871	- 9.072
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	- 10.360	- 12.344	- 12.184	- 11.703	- 11.653	- 11.754
8. Algemene middelen	- 232	- 369	- 375	- 388	- 400	- 410
Totaal Lasten	**- 58.786**	**- 69.182**	**- 65.651**	**- 64.260**	**- 62.997**	**- 63.305**
Baten						
1. Krachtige dorpen	471	736	770	550	481	207
2. Participatie, ondersteuning en zorg	6.530	7.782	5.519	6.050	6.431	6.006
3. Veilige dorpen	184	193	56	56	56	56
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	1.256	1.840	870	1.016	1.001	1.001
5. Woonomgeving	4.216	4.844	4.648	4.629	4.271	4.323
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	2.593	2.732	2.566	2.624	2.689	2.748
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	914	365	457	468	501	567
8. Algemene middelen	44.115	44.585	46.561	46.699	43.489	43.150
Totaal Baten	**60.278**	**63.077**	**61.446**	**62.092**	**58.919**	**58.057**
Saldo van baten en lasten	**1.492**	**- 6.104**	**- 4.205**	**- 2.168**	**- 4.079**	**- 5.247**
Mutatie reserves						
Toevoegingen	**- 3.100**	**- 901**	**- 127**	**- 51**	**- 40**	**- 40**
Onttrekkingen	**3.672**	**6.255**	**4.332**	**656**	**636**	**616**
Mutatie reserves	**572**	**5.354**	**4.205**	**605**	**596**	**576**
Resultaat	**2.064**	**- 750**	**0**	**- 1.563**	**- 3.483**	**- 4.671**

2. Roerdalen in balans

2.1 Inleiding

Bij de voorbereiding van de begroting 2021-2024 bleek een groot meerjarig oplopend tekort in de structurele inkomsten van bijna € 3,5 miljoen. De traditionele manier van het oplossen van een dergelijk probleem is snijden in de uitgaven en verhogen van de belastingen zodat de balans tussen de uitgaven en de structurele inkomsten hersteld wordt. Gezien de omvang van het tekort zou dat betekenen dat veel kwaliteit voor de gemeenschap afgebroken zou worden en dat tegelijk de lasten voor inwoners extreem verhoogd zouden worden.

2.2 Inzet reserve afdekken tekorten

Om de tekorten in de periode 2021-2024 op te vangen is bij de begroting 2021 een reserve “Afdekken tekorten” gevormd van € 4,35 miljoen. Dit is afgestemd met de provincie. Deze bestemmingsreserve mag tot en met begrotingsjaar 2024 ingezet worden.
Bij de begroting 2022 zag het er naar uit dat we voor de jaren 2022 tot en met 2024 geen beroep op deze reserve hoeven te toen. Door de huidige ontwikkelingen zijn deze inzichten veranderd. In de kadernota gaven we al aan in 2024 een beperkt beroep te moeten doen op deze reserve. Er bleek uiteindelijk 2,1 miljoen euro van de reserve nodig te zijn om de begroting voor 2024 sluitend te krijgen.

2.3 Vernieuwde aanpak Roerdalen in Balans

Sinds 2021 hebben we hard gewerkt om de begroting sluitend te krijgen. Voor het onderdeel sociaal domein gaan we de taakstelling niet realiseren. We verwachten de taakstelling investeren om te redeneren grotendeels te realiseren, maar wel later dan in 2024. De besparing op de organisatiekosten is in 2023 grotendeels gerealiseerd. De eindstand van Roerdalen in Balans zullen we dan ook rapporteren bij de jaarrekening 2023.

We zien opnieuw een forse financiële uitdaging op ons afkomen. De prijzen stijgen, het tempo van de veranderingen in de maatschappij neemt toe en de rijksuitkering neemt af. Het meerjarenperspectief vanuit het Rijk leidt in 2026 tot een fors tekort. Maar ook voor 2024 en 2025 is het de vraag of het gaat lukken om de begroting sluitend te krijgen. We zullen bij de voorbereiding van de kadernota 2025 onze financiën en keuzes stevig onder de loep nemen. Dat doen we in samenwerking met de raadswerkgroep Roerdalen in Balans, die nieuw leven wordt ingeblazen. We streven naar een begroting in balans. Een aantal zaken uit Roerdalen in Balans zullen daarin onveranderd terugkomen en gemonitord worden. Maar nu wel binnen de context van de totale begroting, die we daarmee integraal tegen het licht houden. Vanaf september 2023 werken we in overleg met de raadswerkgroep aan voorstellen. Die willen we gereed hebben als input voor de kadernota 2025.

3. Programmaplan

Programma 1: Krachtige dorpen

Inleiding

Het programma Krachtige Dorpen gaat over sociale samenhang en leefbaarheid in Roerdalen. Het programma omvat de basisvoorzieningen zoals de school, de vereniging, het dorpshuis, het sociaal team of het consultatiebureau. Het gaat om de mogelijkheden voor inwoners om elkaar te ontmoeten, zich te ontspannen en te ontplooien. Sociale samenhang wordt door het CBS gedefinieerd in termen van *sociale participatie of maatschappelijke deelname.* Wij willen dat iedereen die dat wil, kan meedoen aan de samenleving en niemand wordt uitgesloten. Programma 1 gaat ook over het preventief versterken van de veerkracht en de weerbaarheid van mensen. Afgelopen jaren is er een netwerk van burgerinitiatieven ontstaan. Steeds meer inwoners raken betrokken en nemen verantwoordelijkheid. Er is een sterke relatie met wonen en leefomgeving. Programma 1 raakt het fundament van het sociaal domein: de sociale basis. Programma 1 en programma 2 (*participatie, ondersteuning en zorg*) gaan vloeiend in elkaar over en versterken elkaar, waarbij programma 1 vooral over de gemeenschap gaat en programma 2 over individuele en collectieve zorg en ondersteuning.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Beweging sociale basis

We werken sinds 2020 aan de omvorming van het sociaal domein. Deze omvorming is een beweging naar een sterke sociale basis. Onze overtuiging is dat we de ingewikkelde hulp kunnen terugbrengen naar de menselijke maat. Terug naar wat de inwoner écht nodig heeft kijkend vanuit zijn eigen situatie. En hulp niet veraf, maar dichtbij georganiseerd. Daarom breiden we de expertise en het netwerk van het sociaal team uit, onder andere op het gebied van ervaringswerk en complexe problematiek. We investeren in een krachtige sociale basis vanuit de visie van de omvorming. Daarnaast werken we binnen dit programma in het kader van *andere overheid* en *klein geluk,* volgens de bedoeling aan burgerparticipatie. In dat kader experimenteren we met onze inwoners en richten we ons in 2024 op gezamenlijke ontmoetingsplekken voor iedereen in onze gemeente, waaronder speel-, beweeg- en ontmoetingsplekken met en voor onze inwoners. We werken samen met ROC Gilde aan de experimentele opleiding *Sociaal werker* voor jongeren in de regio. En met de aanpak jeugd- en jongeren hebben we aandacht voor het verbinden met het middelbaar onderwijs in de regio.

Strategisch programmadoel: krachtige dorpen met veel sociale samenhang, goede basisvoorzieningen en weerbare inwoners.

Met veel inwoners in Roerdalen gaat het goed. Zij voelen zich gezond en gelukkig en voeren zelf regie over hun eigen leven en zijn autonoom. We blijven inwoners faciliteren bij nieuwe initiatieven, die bijdragen aan de sociale samenhang, leefbaarheid en duurzaamheid. We hebben oog voor wat mensen nodig hebben en luisteren naar de wensen van onze inwoners.

Vergroten van de weerbaarheid, de veerkracht en inzetten op preventie

Er is een groter wordende groep kwetsbare mensen in de maatschappij. Door stapeling van problemen op het gebied van gezondheid, werk en inkomen, opvoeden en laaggeletterdheid kan de kwetsbaarheid en de ongelijkheid toenemen. Ook is er een kleine groep inwoners die niet zelfredzaam is. Wij ondersteunen de veerkracht en weerbaarheid van deze inwoners vanuit de visie van positieve gezondheid.

Positieve gezondheid gaat ervan uit dat mensen zelf verantwoordelijk zijn, maar dat zij met hulp hun weerbaarheid in kwetsbare situaties kunnen versterken. Positieve gezondheid gaat over de veerkracht op meerdere levensdomeinen: lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren. Daarnaast vergroten wij de inzet op preventie en preventieve maatregelen en vroegtijdig signaleren.

Tactisch doel 1: Versterken van de sociale basis.

We willen investeren in een sterke sociale basis. Een sterke gemeenschap met mensen die naar elkaar omkijken. Een gemeenschap waarin er gerichte aandacht is voor een gezonde leefstijl, positieve gezondheid en preventie. Daar kan iedereen een rol in spelen, ook een sportvereniging, een naaste of een buur. Dat doen we voor en met onze inwoners, samen doen!

Actie 1: Inzet van het gezond en actief leven akkoord
Met de lokale invulling van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)[1] zetten we ons in om de sociale basis te versterken en de verschillende pilots en projecten op termijn structureel in te zetten. Met het GALA werken we planmatig, domein overstijgend en met activiteiten op meerdere pijlers aan sociaal maatschappelijke vraagstukken. Het geeft meer samenhang in onze aanpak en een meer afgestemde inzet op de vaak complexe (gezondheids)situatie van inwoners. Zo moet meer impact ontstaan.

Actie 2: Structurele inzet aanpak Welzijn op Recept
Welzijn op Recept is een alternatief voor mensen met psychosociale klachten. In plaats van het 'traditionele pilletje' voor te schrijven, verwijst de huisarts deze patiënten door naar een welzijnscoach.

Operationeel doel:

- Tegengaan van de onnodige inzet van gespecialiseerde hulp.
- Verbeteren van de positieve gezondheid van de deelnemers.
- We maken regionale afspraken over de samenwerking met de zorgverzekering vanuit het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief leven akkoord (GALA).

Actie 3: Anders inrichten collectieve vormen van basisondersteuning
In 2023 zijn we gestart met de doorontwikkeling van de Huiskamerplus. In eerste halfjaar van 2024 evalueren we de hernieuwde aanpak en besluiten op basis daarvan over het eventueel centraliseren in het belang van de kwaliteit.

Actie 4: Inzet van ervaringsdeskundigheid in de sociale basis
Mensen met ervaringsdeskundigheid weten als geen ander hoe het is om te leven met stigma, hoe het is om weer een gewaardeerde rol in de samenleving te krijgen, hoe anderen hieraan kunnen bijdragen en hoe moeilijk de weg kan zijn.
Sommige mensen hebben moeite om zelfstandig een bestaan op te bouwen en te behouden. Denk aan mensen met (ernstige) psychische problemen, een verslaving of een licht verstandelijke beperking. Een deel van hen heeft hierbij soms voor kortere of langere tijd ondersteuning of

[1] Met het GALA maken het ministerie van VWS, gemeenten, GGD's en zorgverzekeraars afspraken voor de komende jaren over het versterken van de lokale en regionale aanpak voor preventie gezondheid en de sociale basis.

begeleiding nodig. We gaan in 2024 door op de ingeslagen weg en bekijken voor 2025 in hoeverre we kunnen aansluiten bij de regionale ontwikkelingen rondom het ervaringswerk.

Actie 5: Onderzoeken nieuwe aanpak jeugd en jongeren
We starten het onderzoek naar een nieuwe aanpak jeugd- en jongerenbeleid met gesprekken met jongeren uit de zes dorpskernen van Roerdalen in 2024. Het is belangrijk om nu extra aandacht te hebben voor onze jongeren. De dorpskernen vergrijzen en de hoop bestaat dat jongeren, ook in de toekomst, voor wonen en werken in gemeente Roerdalen kiezen. Anderzijds is het geen makkelijke tijd om op te groeien en kunnen jongeren hierbij wel een steuntje in de rug gebruiken door een hechte gemeenschap en een stevig netwerk. Dit zal in 2024 leiden tot nieuwe doelen en uitgangspunten op het gebied van jeugd en jongeren en specifiek rondom de accommodaties en ontmoetingsplekken.

In de hervormingsagenda van de jeugdzorg wordt beschreven dat de doelgroep van de jeugdzorg beperkt wordt tot een kleinere kwetsbare groep jeugdigen. Hierdoor krijgen wij in de sociale basis een extra opgave om de potentieel kwetsbare jongeren tijdig te signaleren en op een laagdrempelige manier te ondersteunen en stimuleren in het opgroeien, zodat zij opgroeien tot zelfstandige en zelfredzame jongeren met een sterk sociaal netwerk.

Maatschappelijk vastgoed en duurzaamheid
We werken samen aan de integrale opgaven op het gebied van maatschappelijke ontwikkeling, vastgoed en duurzaamheid. Voorbeelden van deze integrale opgaven zijn de ontwikkelingen met betrekking tot de multifunctionele accommodatie Vlodrop, het kind centrum Posterholt en Dorpspark Schepersheuvel.

Daarnaast maken we met de verschillende jeugd- en dorpshuizen nieuwe afspraken met de stichtingen die deze exploiteren of huren. Op het gebied van jeugd- en jongerenbeleid is een verkennend proces gestart in 2023 en werken we in 2024 verder aan een nieuwe aanpak.

Operationeel doel:
- Herijking accommodatiebeleid vanuit de nota maatschappelijk vastgoed.
- In het eerste halfjaar van 2024 hebben we de koers en keuzes jongerenwerk bepaald
- In 2024 hebben we de koppeling tussen jongerenbeleid en de bestaande jongerenhuizen gemaakt.

Actie 6: Roerdalen zijn we samen
Behoud en versterken van sociale samenhang vraagt om gerichte aandacht voor nieuwe inwoners. Om nieuwe en huidige burgers van Roerdalen de mogelijkheid te geven andere mensen te leren kennen, te ontmoeten en verhalen te delen, organiseren we gesprekken tussen onze inwoners over hun ervaringen en identiteit onder het motto: Roerdalen zijn we samen. Zo krijgen onze inwoners de mogelijkheid om in contact te komen met andere mensen in een veilige omgeving, vooroordelen te onderzoeken en tegen te gaan.

Operationeel doel:
- In 2024 vervolgen we de gesprekken vanuit het concept Human Library
- Bestaande en nieuwe inwoners leren elkaar kennen

Actie 7: We creëren een ontmoetingsplek in samenhang met de (burger)biebs
We worden door het Rijk verplicht om een fysieke bibliotheek te realiseren per 1 januari 2025. In 2024 bekijken we hoe we die vorm geven. Dat doen samen met onze schoolbibliotheken, onze burgerbiebs en Bibliorura. Hiervoor vragen we nog dit najaar subsidie aan bij de SPUK-regeling

Toekomstbestendige Lokale Bibliotheekvoorzieningen. De verplichting van het rijk om een fysieke bibliotheek in stand te houden leidt tot structurele extra kosten. We verwachten dat de uitgaven voor instandhouding van de fysieke bibliotheek betaalt kunnen worden uit de structurele Rijkssubsidie die vanaf 2025 beschikbaar komt.

Tactisch doel 2: Inwoners in een kwetsbare situatie worden weerbaarder, méér bewust van de eigen invloed op gezondheid en ontwikkelen veerkracht en vaardigheden.

Actie 1: bevorderen van een gezonde leefstijl en een gezonde leefomgeving

Operationeel doel 1: Aanpak obesitas

- We zetten in op de doorontwikkeling van het programma Healthy life. De verbinding met de lokale verenigingen wordt versterkt. Daarnaast verkennen we in MER verband de mogelijkheden om de Ketenaanpak Kei Gezond Limburg gezamenlijk te implementeren, inclusief de mogelijke koppeling met het programma 'jongeren op gezond gewicht'. Aanpak op basis van de uitgangpunten van het GALA.

Het programma Kansrijke start Noord- en Midden-Limburg dat sinds 2021 loopt is gericht op de ondersteuning van (aanstaande) ouders van (kwetsbare) kinderen in de eerste 1000 dagen van het leven van een kind. Het is onderdeel van een landelijk programma Kansrijke Start. Deze doelgroep van (aanstaande) ouders en zeer jongeren kinderen verdient ook in Roerdalen aandacht. We zien een stijgende lijn aan VVE (voor en vroegschoolse educatie) aanvragen en scholen geven aan dat kinderen met 4 jaar ouder met behoorlijke achterstanden binnenkomen.

Operationeel doel 2: Kansrijke start

- We gaan in MER verband samenwerken om ondersteuningsprogramma's te realiseren rondom de zwangerschap en de eerste 1000 dagen van het kind. We maken daarbinnen de koppeling naar de lokale verloskundigen.

Actie 2: Vitaal ouder worden

De gemeente heeft de taak om de gezondheid en welzijn van haar inwoners te bevorderen. Dit geldt ook voor ouderen. Valpreventie en vitaal ouder worden zijn belangrijke thema's die een positieve bijdrage kunnen leveren aan de kwaliteit van leven van ouderen.
Vitaal ouder worden is het proces van gezond en actief ouder worden. Het gaat om het behouden van een goede gezondheid, fysieke en mentale fitheid, en sociale betrokkenheid. De gemeente wil ouderen ondersteunen bij het vitaal ouder worden.

Operationeel doel:

- Het project valpreventie is uitgerold en de eerste inwoners van Roerdalen kunnen deelnemen aan een van de geschikte interventies, nadat ze zijn doorverwezen vanuit de screening.
- In 2024 ontwikkelen we een woon-zorg visie. Hierbij houden we rekening met de maatschappelijke trends en ontwikkelingen.

Tactisch doel 3: Bevordering samenwerking partners sociale basis.

Actie 1. Samen doen, samen leren

In 2023 zijn we gestart met verkenning van het proces Samen Doen Samen Leren met de MER SD.

In onze huidige manier van (samen)werken binnen het sociaal domein bepalen regels en wetten vaak in eerste instantie of en zo ja, welke ondersteuning er wel of niet gegeven kan worden. We gaan daarbij uit van reguliere oplossingen die we met elkaar hebben afgesproken en vastgelegd.
We zien echter dat deze huidige manier van (samen)werken niet meer altijd de juiste oplossingen biedt. Redenen hiervoor zijn de veranderende maatschappij, de grote maatschappelijke opgaven waar we als samenleving voor staan en het feit dat deze opgaven steeds meer impact hebben op personen en samenleving.
Er is dan ook een omslag nodig in onze *manier van werken* om onze inwoners van dienst te blijven zijn en de hulp en ondersteuning te kunnen bieden die nodig is. De gewenste andere manier van werken vraagt dan ook om een andere grondhouding, wellicht zelfs om een ander mensbeeld. Een grondhouding die altijd uitgaat van de bedoeling, waarbij de regels ondergeschikt zijn aan bedoeling en resultaat. En een mensbeeld dat uitgaat van vertrouwen. Iedereen die werkzaam is binnen het sociaal domein in de MER- gemeenten krijgt te maken met deze andere manier van werken.
Inwoners die een fysieke, psychosociale of maatschappelijke uitdaging in hun leven tegenkomen en daar op eigen kracht en binnen hun eigen netwerk geen passend antwoord op vinden, worden zo snel en dichtbij mogelijk ondersteund, met als doel dat zij zoveel mogelijk op eigen kracht weer verder kunnen. Alle beleidsmedewerkers en professionals in de uitvoering werken vanuit een grondhouding die uitgaat van de bedoeling en een mensbeeld dat uitgaat van vertrouwen. Waarbij de regels en wetten de bedoeling ondersteunen en waar een inwoner -zoveel als mogelijk- zelf regie heeft. En waarbij we werken vanuit gelijkwaardigheid en partnerschap met elkaar en onze inwoners.

Operationeel doel:

- In 2024 ontwikkelen we vanuit de verkenning een gezamenlijke visie op samenwerking, cultuur, houding en gedrag binnen de vier MER-organisaties.

Actie 2: Koppeling formele en informele zorg
We verstevigen de positie van de mantelzorgers en andere informele zorgverleners in een gelijkwaardige samenwerking met professionals. Zo kunnen ze elkaar versterken, voelen mantelzorgers en andere informele zorgverleners zich gehoord en ontstaat er nabije en passende hulp en ondersteuning vanuit een netwerksamenwerking.

Operationeel doel:

- We werken aan een actief netwerk formele en informele zorg.

Grip op samenwerking

- Servicecentrum MER-Sociaal domein
- Veiligheidsregio Limburg Noord – GGD

Reguliere werkzaamheden

- Onderwijs (voor- en vroegschoolse educatie, leerplicht, leerlingenvervoer).
- Subsidiebeleid
- Accommodatiebeleid.
- Gezondheidsbeleid (GGD, positieve gezondheid, GALA, IZA)
- Kinderopvang
- Samenwerking MER en overige partijen (zie ook paragraaf verbonden partijen)
- Ondersteuning van inwoners initiatieven.
- Bevorderen inwonersparticipatie.
- Mantelzorgbeleid

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

bedragen x € 1.000

1. Krachtige dorpen	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 4.933	- 5.629	- 6.415	- 6.143	- 5.739	- 5.883
Baten	471	736	770	550	481	207
Saldo van baten en lasten	**- 4.462**	**- 4.892**	**- 5.646**	**- 5.593**	**- 5.258**	**- 5.675**
Mutatie reserves						
Onttrekkingen	389	411	432	408	408	408
Mutatie reserves	**389**	**411**	**432**	**408**	**408**	**408**
Resultaat	**- 4.073**	**- 4.481**	**- 5.213**	**- 5.185**	**- 4.850**	**- 5.267**

Toelichting verschillen tussen begroting 2024 en begroting 2023:

De grootste wijzigingen in de begroting 2024 ten opzichte van de begroting 2023 worden veroorzaakt door:

- Actualisatie meerjarig onderhoudsplan (MOP), hogere storting in 2024, € 341.000.
- De gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio Limburg Noord stijgt met € 54.000 op basis van hun begroting.
- De wettelijke verplichting om te zorgen voor een lokale bibliotheekvoorziening op basis van cofinanciering (80% Rijk – 20% gemeente), extra kosten € 55.000.
- De regeling SPUK Sport loopt tot en met 2023. Over voortzetting van deze regeling is nog geen definitief besluit genomen. Dit betekent lagere inkomsten van € 100.000.
- Stijgende personeelslasten ten gevolge van CAO ontwikkelingen 2023 en bijstellen conform functieboek, € 97.000.

De subsidie voor de Stichting Bibliorura is ongewijzigd en bedraagt voor 2024 € 265.987.

Programma 2: Participatie, ondersteuning en zorg

Inleiding

Programma 2 gaat over de ondersteuning van inwoners met een hulpvraag. Wij gaan daarbij uit van nabijheid, maatwerk en empathie. We sturen op dorpsgericht en integraal samenwerken van professionals en vrijwilligers. Dit wordt de insteek van alle professionals in het sociaal domein in Roerdalen. In 2024 richten we ons op de thema's *jeugd* en *bestaanszekerheid*. De mentale gezondheid van jeugdigen toont een neerwaartse trend. Dit is een landelijk zorgelijke ontwikkeling bij stijgende kosten in de jeugdzorg. Het beroep op gespecialiseerde jeugdzorg is onverminderd hoog. We zien een lichte afname van kinderen en jongeren die een beroep op de jeugdhulp doen, maar tegelijk is er sprake van het uitblijven van uitstroom van jeugdigen. En zien we dat er sprake is van zwaardere problematiek.
Er zijn steeds meer ouderen in onze gemeente. Dat vraagt naar de toekomst toe om aanpassingen van de woningvoorraad. Ook andere doelgroepen hebben een zorgvraag. Ook daar zijn geschikte woonvormen voor nodig. Ook de Rijksoverheid ziet deze ontwikkelingen en draagt gemeenten daarom op om te werken aan een Woonzorgvisie waarin de woon en zorgopgaven gecombineerd worden. *In programma 5* hebben we een actie geformuleerd gericht op de totstandkoming van een woon-zorgvisie in twee stappen: eerst een (regionaal) woon-zorganalyse en vervolgens een lokale woon-zorgvisie.
in 2024 ontwikkelen wij een gezamenlijke manier van meten en monitoren binnen het sociaal domein.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Strategisch programmadoel: zelfredzame inwoners die kunnen deelnemen in de samenleving

Tactisch doel 1: Inwoners hebben de rust en ruimte om zich te ontwikkelen en mee te doen in de samenleving

We zien bestaanszekerheid als een brede maatschappelijke opgave. Deze opgave pakken wij samen met de Roerdalense samenleving (inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties) aan. Waarbij ruimte is voor innoveren, transformeren, leren en experimenteren.
We zetten in op één aanpak naar de inwoner met een financiële hulpvraag. Dit betekent achter de schermen een alliantie met een gezamenlijk afgestemd aanbod en samenwerking. De inwoner wordt door één persoon begeleid, dat kan een professional of vrijwilliger zijn. Denk hierbij ook aan ervaringsdeskundigen die juist door hun ervaring onze inwoners anders benaderen en vanuit hun ervaring de verbinding kunnen maken met onze inwoners. Met een focus op weerbaarheid en vaardigheden. Nazorg en een vinger aan de pols staat centraal in deze aanpak.

Bestaanszekerheid is het kunnen vinden van rust en ruimte om je als mens te ontwikkelen en mee te doen in de samenleving. Voorwaarden voor bestaanszekerheid zijn: voldoende en voorspelbaar inkomen, betaalbaar wonen, toegang tot betaalbare zorg en de mogelijkheid om een financiële buffer op te bouwen voor onverwachte uitgaven.

Actie 1: Wij creëren bewustwording rondom bestaanszekerheid

Actie 2: Wij herzien ondersteuningsregelingen en voegen deze samen waar nodig
Om de hulp en ondersteuning makkelijk te maken vanuit één benadering. Wij ontzorgen inwoners met financiële problemen met een focus op weerbaarheid en (digitale en sociale) vaardigheden.

Actie 3: Wij zetten in op begeleiding en nazorg door het sociaal team en ervaringsdeskundigen

Operationeel doel:

- Inwoners die zorgen hebben over hun bestaanszekerheid, kunnen in 2024 terugvallen op één integrale vorm van ondersteuning en worden niet meer van het kastje naar de muur gestuurd.
- Het thema bestaanszekerheid krijgt brede bekendheid bij inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Zij nemen initiatieven gericht op het elkaar helpen en omzien naar elkaar.

Tactisch doel 2: Mensen met een hulpvraag kunnen makkelijk terecht, worden sneller en beter geholpen en voelen zich gehoord.

Actie 1: Structurele inzet praktijkondersteuner en GGZ-expertise jeugd in de basisondersteuning bij de huisarts
Dat betekent een investering in preventie en dus aan de voorkant. De pilot heeft uitgewezen dat de inzet leidt tot meer vrij toegankelijke passende ondersteuning.

Operationeel doel:

- Tenminste 50% van de hulpvragen rondom de jeugdigen die ondersteund zijn door de POH worden zo opgelost en leiden niet tot een doorverwijzing naar duurdere gespecialiseerde hulp.

Actie 2: Extra inzet op de versteviging van de maatschappelijke begeleiding van statushouders
Maatschappelijke begeleiding gedurende de eerste periode is verplicht in de wet inburgering, en is ook essentieel in de eerste stap naar zelfredzaamheid.
Naast de praktische zaken die geregeld moeten worden wanneer een statushouder in Roerdalen komt wonen vinden we het ook belangrijk dat statushouders goed integreren in het dorp en deel uit kunnen maken van de samenleving. Dit is onderdeel van het plan Nieuwe Buren. Hierbij is goede maatschappelijke begeleiding essentieel. Om goede begeleiding te kunnen bieden zijn er voldoende vrijwilligers nodig. In de tweede helft van 2023 is Vluchtelingenwerk gestart in Roerdalen. Op het moment van schrijven van deze begroting zitten ze nog in een opstartfase.

Operationeel doel:

- In 2024 is Vluchtelingenwerk opgestart in Roerdalen en zijn er 10 vrijwilligers geworven. Daarnaast zijn er 2 inlooppunten opgestart waar statushouders terecht kunnen met hun vragen.

Actie 3: Gerichte extra inzet voor mensen met complexe problematiek (doorbraakmethode)
We zien dat in sommige huishoudens meerdere problemen tegelijk aanwezig zijn. Denk hierbij aan armoede, schulden, gezondheids- en psychische problemen. Hulp is vaak versnipperd waardoor mensen hun eigen regie kwijt raken. Professionals staan voor uitdagingen omdat zorg, ondersteuning werk en inkomen nog niet natuurlijk samenwerken omdat ze in verschillende wettelijke kaders vallen met eigen regels en denkwijzen. De doorbraak methode helpt ons hierin te doorbreken.

Operationeel doel:

- De doorbraakmethode is ingebed in de eigen organisatie en het sociaal domein.
- Ketenpartners kennen en doorleven de doorbraakmethode en leveren passende casuïstiek aan.
- We behandelen in 2024 minimaal 10 casussen met de doorbraakmethode.
- We hebben een doorbreekteam met mandaat, de doorbreker vervult hierin een kartrekkersrol.

Actie 4: Beter passend aanbod jeugd en Wmo

De gespecialiseerde hulp is versnipperd en voor een deel niet passend. In de regionale samenwerking werken we toe naar een andere inkoop van zorg. De inkoop ambulante gespecialiseerde jeugdhulp bereiden we regionaal voor in 2024.

Vanuit de landelijke stelselherziening (de hervormingsagenda jeugd) geven we in 2024 invulling aan de lokale nabije jeugdhulp. Te beginnen met de verandering in de inkoop van individuele begeleiding (wmo), de inkoop van de ambulante jeugdhulp en de pilot lokale behandelteams. Dit betekent dat onze inwoners terecht kunnen bij meer passend aanbod en nabije vormen van hulp en ondersteuning.

Actie 5: Doorontwikkeling participatie

We ondersteunen mensen passend vanuit hun talenten. Dit doen we, indien mogelijk, met behulp van (lokale) inwonersinitiatieven in verbinding met de sociale basis, zodat iedereen op zijn eigen manier mee kan doen. De uiteindelijke uitwerking hiervan is (mede) afhankelijk van het toekomstscenario van Westrom.

Actie 6: Herontwerp arbeidsmarktregio

Regionaal werken we aan een herinrichting van de arbeidsmarktregio gericht op toegankelijke integrale en ontschotte dienstverlening voor iedereen die dat nodig heeft. Dit doen we volgens het ‘no wrong door’ principe, zodat niemand te maken krijgt met loketten waar hij of zij niet verder geholpen kan worden en weer wordt doorverwezen naar een andere plek.
De aanleiding hiervoor is dat de ambities en doelen in onze Arbeidsmarktregio(AMR) de afgelopen jaren zijn verbreed. We richten ons naast maatwerkondersteuning aan mensen met een arbeidsbeperking en afstand tot de arbeidsmarkt, ook op ondersteuning van werk naar werk en een leven lang ontwikkelen. Daarnaast werken we rond strategische maatschappelijke opgaves met partners samen op de snijvlakken van arbeidsmarkt, economie en onderwijs. Deze ambities en doelen zijn minder scherp in wettelijke kaders over regionale samenwerking meegegeven en zij hebben geleid tot complexiteit en onduidelijkheid in het netwerk. Hieruit komt de behoefte voort om samen te kijken naar een betere structurering van de AMR.

Grip op samenwerking

- Servicecentrum MER-Sociaal domein
- Gemeenschappelijke regeling Westrom
- Regionale samenwerking Sociaal Domein Midden-Limburg-Oost: op het gebied van beleid, inkoop en business control.
- Gemeenschappelijke regeling Omnibuzz
- Module gemeenschappelijke Regeling beschermd wonen, maatschappelijke opvang, bemoeizorg en
- preventie
- CJG

Reguliere werkzaamheden

De reguliere werkzaamheden in dit programma houden verband met het organiseren van formele ondersteuning voor onze kwetsbare inwoners op het gebied van jeugd, Wmo, participatie, werk en inkomen en arbeidsmarkt.

- Beleid werk en inkomen
- Arbeidsmarktbeleid
- Begeleiding statushouders en migranten
- Aanpak bemoeizorg
- Ondersteuning mantelzorg
- Beleid en inkoop jeugd
- Beleid en inkoop wmo

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

bedragen x € 1.000

2. Participatie, ondersteuning en zorg	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 25.893	- 29.747	- 26.952	- 26.517	- 26.027	- 25.914
Baten	6.530	7.782	5.519	6.050	6.431	6.006
Saldo van baten en lasten	**- 19.363**	**- 21.965**	**- 21.433**	**- 20.467**	**- 19.596**	**- 19.909**
Mutatie reserves						
Onttrekkingen	761	1.505	20	20	-	-
Mutatie reserves	**761**	**1.505**	**20**	**20**	**-**	**-**
Resultaat	**- 18.601**	**- 20.461**	**- 21.413**	**- 20.447**	**- 19.596**	**- 19.909**

Toelichting verschillen tussen begroting 2024 en begroting 2023.

De grootste wijzigingen in begroting 2024 ten opzichte van de begroting 2023 worden veroorzaakt door:

- De gemeentelijke bijdrage (exclusief projecten) aan het SC MER stijgt met € 155.000 op basis van hun begroting.
- Stijgende personeelslasten ten gevolge van CAO ontwikkelingen 2023 en bijstellen conform functieboek, € 97.000.
- Het uitkeringsbudget bijstandsuitkeringen wordt in 2024 naar boven bijgesteld met € 240.000 vanwege te verwachten hogere uitgaven
- De doorbetaling van de rijksbijdrage aan Westrom daalt in 2024 met € 111.000 op basis van de meicirculaire 2023.
- In 2023 zijn grote woning aanpassingen aan de orde. Hierdoor zijn de lasten in 2024 € 130.000 lager.
- De verwachting is dat de kosten hulp bij het huishouden opnieuw zullen stijgen met € 300.000.
- In 2023 zijn eenmalige onttrekkingen.
- Begroot aan reserves onder andere in het kader van Wmo en participatie, waaronder de inzet van de reserve Armoedefonds.

Programma 3: Veilige dorpen

Inleiding

Definitie

Dit programma is opgezet met een nadruk op veiligheid, waarbij sprake is van een gedeelde verantwoordelijkheid van de gemeente, de politie en de burgers. De inwoners nemen maatregelen om onveilige situaties te voorkomen en krijgen waar nodig hulp van partners binnen de veiligheidssector. Dit kunnen de gemeente, de politie, de Veiligheidsregio, Het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC), zorgpartners en woningbouwcorporaties zijn.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Strategisch programmadoel: veilige en leefbare dorpen

Doel:

Ons streven is dat onze inwoners zo min mogelijk en bij voorkeur helemaal niet, slachtoffer worden van criminaliteit. Wij willen hierin verder gaan dan reactief optreden en ons focussen op preventieve maatregelen en bewustwordingsprogramma's.

Visie:

Onze visie is om van elk dorp een plek te maken waar mensen floreren en waar de gemeenschap sterk is. We geloven in het creëren van veilige, leefbare dorpen die niet alleen vrij zijn van geweld en criminaliteit, maar ook plekken waar gemeenschappen kunnen groeien en zich ontwikkelen. We zien een toekomst waarin onze inwoners vol vertrouwen deel uitmaken van een samenleving die hun veiligheid waarborgt en hun welzijn bevordert. Door te investeren in preventie en bewustwording, leggen we de basis voor een langdurig veilige en leefbare omgeving. Wij geloven dat een veilig en leefbaar dorp een plek is waar iedereen gelijke kansen heeft om te groeien, te ontwikkelen en te genieten van een hoge kwaliteit van leven.

Tactisch doel 1: Samen met onze veiligheidspartners voorkomen en beperken we de risico's dat inwoners slachtoffer worden van criminaliteit of overlastsituaties. Waar mogelijk beëindigen we de situatie.

Actie 1: We voorzien onze inwoners van de nodige informatie en middelen om proactieve maatregelen te nemen tegen criminaliteit en onveiligheid. Daarbij steunen we burgerinitiatieven die bijdragen aan de veiligheid in onze dorpen

We faciliteren en stimuleren inwoners om proactief maatregelen te nemen tegen criminaliteit en onveilige situaties. Dit omvat het verstrekken van relevante informatie en tools, zoals advies over cybercriminaliteit, burenoverlast en brand- en inbraakpreventie.

We werken samen met het educatiecentrum Risk Factory, dat focust op de beleving van gezondheid en veiligheid voor jongeren en senioren. Deze centra blijven zich ontwikkelen en richten zich op thema's als drugshandel, online weerbaarheid en brandveiligheid.

Verder werken we nauw samen met het RIEC. Het RIEC richt zich op de bestrijding van ondermijnende criminaliteit. Ze verbinden informatie, expertise en krachten van de verschillende overheidsinstanties. Daarnaast stimuleert en ondersteunt het RIEC de publiek-private samenwerking bij de aanpak van ondermijning. Dit doen wij in samenwerking door opleidingen te verzorgen op middelbare scholen, met als doel het bewustzijn over de gevaren van ondermijnende criminaliteit te vergroten en te voorkomen dat jongeren in de criminaliteit belanden.

In het Regionaal Beleidsplan Politie 2024 – 2027 lezen we dat ICT middelen steeds vaker worden gebruikt voor criminele doeleinden. Denk hierbij aan Whatsapp- en bankhelpdeskfraude. We zien traditionele criminaliteitsvormen in Limburg verder afnemen. Tegelijkertijd constateert de politie een zeer hoge stijging van cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit in Limburg.

Operationeel doel:

- We gaan proactief en snel reageren op actuele veiligheidsontwikkelingen. We zorgen ervoor dat we altijd op de hoogte zijn van nieuwe trends en ontwikkelingen in het veiligheidslandschap en informeren onze inwoners hierover via diverse communicatiekanalen. Dit stelt ons in staat om effectief en tijdig te reageren op mogelijke veiligheidsbedreigingen.

Actie 2: We richten ons op het versterken en implementeren van brandpreventie, niet alleen binnen onze gemeenschap, maar ook daarbuiten, met bijzondere nadruk op grensoverschrijdende initiatieven

Als gevolg van klimaatverandering worden we geconfronteerd met een groeiend gevaar van onbeheersbare bos- en natuurbranden. We erkennen het belang van voortdurende en intensieve grensoverschrijdende samenwerking tussen onze organisaties voor bos- en natuurbeheer en de brandweer. Gezien de escalerende dreiging, zetten we ons volledig in om te voorkomen dat bosbranden steeds vaker onbeheersbaar worden.

Operationeel doel:

- Als onderdeel van ons streven naar versterkte bosbrandpreventie, zetten we de (grensoverschrijdende) samenwerking voort. Daarbij richten we ons op de uitvoering van de in het Risicobeheerplan 2021-2025 Natuur- en Bosbrand Meinweg-Grenzwald opgenomen maatregelen en acties.
- In samenwerking met alle betrokken sectoren zetten we ons gezamenlijk in om het project Natuur- en Bosbrandbeheersing 2023-2026, INTERREG VI – A, succesvol uit te voeren binnen het Grenspark Maas Swalm Nette.

Actie 3: Vergroten bewustwording en meldingsbereidheid over veiligheid en leefbaarheid onder inwoners

We vinden het belangrijk dat onze inwoners zich comfortabel en gemakkelijk voelen bij het melden van problemen, zorgen of situaties die de veiligheid en leefbaarheid van onze gemeenschap beïnvloeden. Door de meldingsbereidheid te vergroten, kunnen we tijdig en doeltreffend reageren op uiteenlopende kwesties, variërend van onveilige situaties op straat tot overlast of hinderlijke omstandigheden. Dit stelt ons in staat om passende maatregelen te nemen, samen te werken met relevante instanties en de nodige ondersteuning te bieden aan onze inwoners.

Operationeel doel:

- We zullen een pilot spreekuur opzetten waarbij onze BOA's (Buitengewoon Opsporingsambtenaren) één keer per week fysiek aanwezig zijn op een nog nader te bepalen locatie.
- We continueren de samenwerking met Meld Misdaad Anoniem.
- In 2024 wordt een meldpunt Wet goed verhuurderschap ingericht. Met deze wet kunnen gemeenten landelijk vastgestelde regels aannemen om goed verhuurderschap te bevorderen.

Actie 4: Verstevigen en actualiseren bestuurlijke aanpak ondermijning

Ondermijning is een ernstige bedreiging voor de veiligheid en het welzijn van onze samenleving. Het is een fenomeen waarbij legale structuren, zoals bedrijven en overheidsinstellingen, worden geïnfiltreerd door criminele activiteiten.

We blijven actief investeren in de bestrijding van ondermijning, waarbij we aansluiten op het Regionaal Beleidsplan Politie 2024-2027 met thema's als mensenhandel, drugsproductie, radicalisering en polarisatie. Door deze vormen van ondermijning aan te pakken, streven we ernaar om de veiligheid en integriteit van onze samenleving te waarborgen en de schadelijke effecten op onze gemeenschap te verminderen.

Operationeel doel:

- We actualiseren onze Algemene Plaatselijke Verordening.
- We actualiseren ons bibob-beleid om actief de strijd tegen ondermijning aan te gaan. Zo kunnen we effectieve instrumenten implementeren om criminele infiltratie in legale structuren te voorkomen en bestrijden.
- Samen met het RIEC werken we aan weerbare samenleving in de strijd tegen ondermijning.

Actie 5: Onderhoud AED's

Bij een plotselinge hartstilstand is snelle actie essentieel om het leven van de patiënt te redden. Elke minuut telt en de eerste paar minuten zijn cruciaal. Ambulances en medisch personeel hebben vaak tijd nodig om ter plaatse te komen, vooral in afgelegen gebieden. Een AED in de gemeenschap kan onmiddellijk worden gebruikt door een omstander, zelfs voordat het medisch personeel arriveert, wat het overlevingspercentage kan verhogen.

Operationeel doel:

- Wij hebben de afgelopen jaren geïnvesteerd in de aanschaf en onderhoud van een groot aantal AED's binnen de verschillende kernen. We hebben een goed werkend Reanimatie Oproep Netwerk (RON).
- In 2024 zullen twee AED's vervangen moeten worden.
- Samen met Stichting Hart voor Limburg onderzoeken we mogelijkheden om ons RON verder uit te breiden door samenwerking te zoeken met de lokale ondernemers.

Tactisch doel 2: Sterker positioneren van de domeinen zorg en veiligheid, zowel lokaal als regionaal

Actie 1: Versterken van de samenhang tussen domeinen zorg en veiligheid

De domeinen zorg en veiligheid kunnen niet zonder elkaar. Het is essentieel om de verbinding en samenwerking rondom complexe casuïstiek, zorgmijders, huiselijk geweld, nazorg ex-gedetineerden en hoardingssituaties verder te structureren en versterken. Door dit te doen, kunnen we een effectievere aanpak en ondersteuning bieden aan onze inwoners die te maken hebben met deze uitdagende situaties.

Door de verbinding te leggen tussen verschillende betrokken partijen, zowel op lokaal niveau als in de regio, kunnen we kennis en expertise delen, gezamenlijke oplossingen vinden en de juiste ondersteuning bieden aan degenen die dit het hardst nodig hebben. Veiligheid speelt hierbij een cruciale rol, omdat het zowel ambtelijk als bestuurlijk de basis vormt voor het waarborgen van het welzijn en de veiligheid van onze gemeenschap.

Operationeel doel:

- Samen met diverse betrokken partijen delen we informatie, werken we samen en stemmen we af om effectieve zorg en ondersteuning te bieden binnen de grenzen van de AVG.
- We gaan waar mogelijk op MER-niveau een uniforme werkwijze ontwikkelen voor de aanpak van complexe casuïstiek.

Actie 2: Invoering Wet Aanpak Samenhangende Meervoudige Problematiek in het Sociaal Domein (Wams)
De gemeente werkt samen met andere organisaties om inwoners te ondersteunen bij de aanpak van meervoudige problematiek. Een terugkerend vraagstuk daarbij is de regeling van gegevensuitwisseling tussen partijen in het sociaal domein en aanpalende domeinen. De ondersteuning van inwoners bij meervoudige problematiek slaagt alleen wanneer betrokken partijen onderling gegevens kunnen uitwisselen.

Volgens de Autoriteit Persoonsgegevens ontbreekt hiervoor op dit moment een deugdelijke wettelijke grondslag. Dit leidt tot handelingsverlegenheid ten aanzien van gegevensdeling en verwerking waardoor de inwoners met meervoudige problematiek niet adequaat geholpen kunnen worden. Het Wetsvoorstel Aanpak Samenhangende Meervoudige Problematiek in het Sociaal Domein (Wams) beoogt hierin te voorzien. Per 1 juli 2024 treedt de Wams in werking. Dit vraagt om een doorontwikkeling van digitale ondersteuning.

Operationeel doel:
We gaan in samenwerking met de MER-gemeenten:
- De processen met betrekking tot gemeentelijke taken die onder de Wams vallen, in kaart brengen en vervolgens aanpassen aan de vereisten van de Wams en andere relevante wetgeving.
- De softwareapplicatie PGAx onderzoeken om te beoordelen of dit aan de wettelijke verplichtingen voldoet zodat we dit op MER-niveau kunnen implementeren, wat de integrale samenwerking bevordert en kostenbesparingen oplevert.

Actie 3: Geweld in afhankelijkheidsrelaties op de kaart zetten.
Geweld in afhankelijkheidsrelaties, zoals partnergeweld, ouderenmishandeling en kindermishandeling, komt in diverse vormen voor en treft alle lagen van de samenleving, ook in Roerdalen.
De MER gemeenten hebben samen met ketenpartners de zelfscan “Werken aan Veiligheid” ingevuld, wat heeft geresulteerd in een plan van aanpak. Dit plan van aanpak is tot stand gekomen vanuit “De Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling”. De opbrengst hiervan geeft ons een beeld van waar we de samenwerking tussen partners binnen het zorg en veiligheidsdomein kunnen verbeteren en versterken met als doel geweld in afhankelijkheidsrelaties terug te dringen.

Operationeel doel:
- We geven invulling aan het plan van aanpak waarbij verbetering en versterking in de samenwerking een uitgangspunt is.

Grip op samenwerking
- Veiligheidsregio Limburg-Noord (VRLN)

Reguliere werkzaamheden
- Borgen van de rampenbestrijding en crisisbeheersing
- Gemeentelijke processen oranje kolom
- Advisering grootschalige evenementen
- Advisering bij explosievenonderzoeken
- Schakel tussen zorg en veiligheid
- Regie Vangnetoverleg (Integrale aanpak complexe casuïstiek, Bemoeizorg en zorgmijders)
- Regie Hoarding, ernstig vervuilde woningen en verplichte zorg
- Zorg- en Veiligheidshuis Midden-Limburg (Integrale aanpak complexe casuïstiek in combinatie met criminaliteit)

- Handhaving Openbare orde en veiligheid (toezicht, handhaving en buurtbemiddeling)
- Aanpak ondermijnende criminaliteit (Bibob-toets, Damoclesbeleid, integrale controles,
- cybercrime)
- Radicalisering en polarisatie

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

bedragen x € 1.000

3. Veilige dorpen	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 2.284	- 2.506	- 2.523	- 2.525	- 2.535	- 2.535
Baten	184	193	56	56	56	56
Saldo van baten en lasten	**- 2.100**	**- 2.313**	**- 2.468**	**- 2.470**	**- 2.480**	**- 2.480**
Resultaat	**- 2.100**	**- 2.313**	**- 2.468**	**- 2.470**	**- 2.480**	**- 2.480**

Toelichting verschillen tussen begroting 2024 en begroting 2023.

De grootste wijzigingen in begroting 2024 ten opzichte van de begroting 2023 worden veroorzaakt door:

- De gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio Limburg Noord stijgt met € 81.000 op basis van hun begroting.
- Stijgende personeelslasten ten gevolge van CAO ontwikkelingen 2023 en bijstellen conform functieboek, € 60.000.
- In 2023 vindt een vooronderzoek en inrichting van vernietigingslocatie explosieven plaats, dit betekent lagere kosten van € 79.000 in 2024.
- In 2023 is de rijksvergoeding van de hoogwaterramp 2021 ontvangen, dit betekent lagere inkomsten in 2024 van € 122.000.

Programma 4: Economie, Natuur, Toerisme, Cultuur en Duurzaamheid

Inleiding

Dit programma richt zich op het bevorderen van duurzaamheid en het versterken van de gebiedsgerichte ruimtelijke, economische en sociale samenhang, met het accent op ruimtelijke ontwikkeling en economische activiteiten, zonder de natuur onherstelbaar te belasten. Economie, natuur, cultuur en duurzaamheid worden hierbij met elkaar in verband gebracht in het kader van toeristisch-recreatieve ontwikkeling.
Bestaande economische dragers worden gefaciliteerd, evenals nieuwe initiatieven met een economische spin-off. We werken steeds meer integraal en gebiedsgericht, waarbij projectmatig werken steeds meer wordt geïntegreerd.

De Omgevingswet geeft ons hiervoor meer mogelijkheden. De doelen en de acties binnen dit programma worden gedaan voor en het liefst samen met onze inwoners. Onze inwoners worden zelf meer verantwoordelijk in het vergunningenproces als zij een aanvraag indienen door de invoering van en het werken volgens de Omgevingswet. Wij zullen onze inwoners hierbij ondersteunen. De link met programma 1 Krachtige dorpen met 'Samen doen'/ Andere overheid ligt duidelijk voor de hand.

In dit programma wordt ook een kentering in Rijksbeleid zichtbaar. Het Rijk trekt steeds meer de regie 'Nationale regie op de ruimtelijke ordening' naar zich toe, maar laat daarbij wel steeds meer taken door de gemeente uitvoeren zonder de hiervoor benodigde structurele middelen hieraan te koppelen. Wordt de gemeente daarmee meer en meer een uitvoeringsloket? Als dat zo is, gebruiken we dan nu de tijdelijke ruimte die geboden wordt en zetten we de beperkte capaciteit in op de mogelijkheid die zich nu voordoet voor medebewind?
Er is een constant spanningsveld tussen wettelijk vereiste – waarvoor dus feitelijk geen afweging mogelijk is- en het willen voeren van medebewind als lokaal bestuur bij het participeren in de Nationale Programma's die regionaal worden uitgewerkt. Meer dan ooit is het zoeken naar een balans tussen capaciteit (die veelal ook met meer middelen lastig in te vullen is) en middelen (waar voor beleidsmatig werk steeds vaker subsidie te krijgen is, maar voor de uitvoering wederom niet). Daarnaast kost het aanvragen van subsidies weer capaciteit, waarbij er op voorhand vaak geen garantie is, dat deze al dan niet gedeeltelijk wordt toegekend. Binnen dit programma 4 valt onder andere het Nationaal Programma Landelijk Gebied c.q. het Limburgs Programma Landelijk Gebied (LPLG) waaraan opgavegericht gewerkt wordt. Het behalen van de Natura 2000 doelen, is ook een taak die valt binnen dit kader op onze eigen terreinen. In deze roerige tijden waarin met het Rijk en de provincie over opgaven gesproken wordt en piketpaaltjes geslagen worden, is het belangrijk dat wij koersvast blijven, focus blijven houden en daar waar over onze belangen gesproken wordt, zoveel mogelijk mee richting te kunnen bepalen, zodat de belangen van onze gemeente zo goed mogelijk worden vertegenwoordigd.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Strategisch programmadoel: bevorderen van duurzaamheid en het versterken van de gebiedsgerichte ruimtelijke, sociale en economische samenhang.

Het doel van dit programma is om nieuwe, duurzame mogelijkheden op het gebied van recreatie, toerisme, natuur, cultuur en wonen te creëren. Deze onderwerpen vormen de economische motor van onze gemeente. Bestaande werkgelegenheid kunnen we hiermee in stand houden en er ontstaat (in)direct werkgelegenheid voor onze inwoners. Hierdoor wordt onze lokale economie verder versterkt en worden we aantrekkelijker als woon-, werk en leef-gemeente.

Roerdalen is een grensgemeente. Als we een cirkel rondom Roerdalen trekken met een doorsnee van 30 kilometer, dan valt een groot deel van deze cirkel in Duitsland. Het is dus logisch om samen te werken met onze Duitse partners. Wij zetten ons Euregionaal in en ook dat biedt nieuwe kansen. Verder werken we samen in de Samenwerking Midden-Limburg, Nationaalpark (De Meinweg) nieuwe Stijl, OML en in Keyport.

Tactisch doel 1: Aan de slag met de Omgevingswet.

Als de Omgevingswet in 2024 inwerking treed is er nog veel werk te doen. Een van de doelen is dat zowel burgers als ondernemers actief participeren bij de besluitvorming over hun leefomgeving. Die gedachte sluit aan bij onze programmalijnen “Samen Doen”, “Andere Overheid” en bij onze vier kernwaarden “Vertrouwen, Respect, Gelijkwaardigheid en Verantwoordelijkheid”.
Eveneens zorgt de Omgevingswet voor het samenvoegen van wetten en een vereenvoudiging van de regels. In november 2017 heeft de gemeenteraad het Programmaplan implementatie Omgevingswet vastgesteld. De uitvoering hiervan moet worden bijgesteld aangezien de inwerkingtreding van de Omgevingswet meermaals is uitgesteld (nu tot 1 januari 2024).

Ook in 2024 werken we verder aan de implementatie van de wet in onze organisatie. Het Programmaplan implementatie Omgevingswet bestond uit vier hoofdonderdelen waarvan de Omgevingsvisie en Programma’s zijn afgerond.
In 2024 komt de nadruk te liggen op de nieuwe manier van werken onder andere met het Digitaal Stelstel Omgevingswet (DSO). De informatievoorziening richting onze inwoners is hierbij van belang. Het dienstverleningsniveau blijft minimaal gelijk.

We blijven samen met de gemeenteraad werken aan de rol van de raad onder de nieuwe wet. Voor het uitvoeren van het programmaplan Omgevingswet is een bestemmingsreserve ingesteld waaruit de kosten van de werkzaamheden worden gedekt.
Aangezien de wet meermaals is uitgesteld en we daarmee dus langer inhuur nodig hebben (gehad) om de wet te implementeren is extra budget nodig (vervangingscapaciteit en externe advisering bij het opstellen van het Omgevingsplan).
Er zijn na 1 januari 2024 nog de lopende aanvragen die we dan volgens de ‘oude’ wet en regels moeten afhandelen. We moeten ook met de nieuwe procedures onder de Omgevingswet aan de slag.

Actie 1: Van bestemmingsplan naar Omgevingsplan
In het Omgevingsplan komen alle regelingen die te maken hebben met de fysieke leefomgeving samen op één plaats. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn de huidige regels onderdeel geworden van het Omgevingsplan van rechtswege, dit noemt men ook wel het tijdelijk omgevingsplan. Voor de overgang van het tijdelijke omgevingsplan naar een nieuw gebiedsdekkend omgevingsplan geeft het rijk alle gemeenten een overgangsperiode tot 31 december 2032.
Eind 2022 is er door de gemeenteraad een uitgangspuntennotitie voor het omgevingsplan vastgesteld. Deze uitgangspuntennotitie wordt in 2024 verder uitgewerkt in een plan van aanpak dat aangeeft hoe we de komende jaren komen tot één gebiedsdekkend Omgevingsplan.

Vanaf 2023 werken we aan het samenstellen van het Omgevingsplan. Wij zijn aan de slag met het transformeren van de huidige bestemmingsplanregels naar regels in het Omgevingsplan, de zogenaamde set van basisregels. Ook in 2024 werken we aan deze basisregelset. Nadat de basisregelset is opgesteld en verankerd is in het Digitaal Stelstel Omgevingswet (DSO) gaan we het DSO verder vullen met regels uit verordeningen en beleidsregels die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving. Uiterlijk eind 2032 kent de gemeente een gebiedsdekkend Omgevingsplan. Deze transformatie is erg complex en vraagt om extra inzet. Daarnaast werken we het eerste jaar aan het

afhandelen van plannen die onder de oude wetgeving zijn ingediend. Ook ontvangen we al plannen onder de nieuwe wetgeving. Wij verwachten voor deze werkzaamheden extra (externe) capaciteit nodig te hebben. Daarom wordt de reserve Omgevingswet aangevuld vanuit de extra verwachte inkomsten uit de bouwleges in 2024.

Operationeel doel:

- De uitgangspuntennotitie wordt in 2024 uitgewerkt in een plan van aanpak dat aangeeft hoe we de komende jaren komen tot één gebiedsdekkend Omgevingsplan komen. In 2023 is gestart met het transformeren van de huidige bestemmingsplanregels naar een basisregelset. Deze werkzaamheden worden in 2024 voortgezet.

Actie 2: Kunnen werken met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).
Bij de start van de Omgevingswet moeten drie lokale systemen zijn aangesloten op de landelijke voorziening van het DSO. Met de koppelingen kunnen de lokale systemen en de landelijke voorzieningen informatie uitwisselen. De gemeente is aangesloten op het DSO. De basis is hiermee gereed. Wij verwachten niet dat op 1 januari 2024 alle functionaliteiten van het DSO werken. Vooral de landelijke voorzieningen werken nog onvoldoende en zijn nog in ontwikkeling. Wij bereiden ons voor om ondanks het niet volledig functioneren van de systemen, onze burgers te kunnen faciliteren. Dit wordt gedaan aan de hand van tijdelijke alternatieve maatregelen. Wat dit precies voor consequenties heeft is nu nog niet duidelijk.

Onder voorbehoud van de technische werking van het digitaal stelsel wordt na de inwerkingtreding van de Omgevingswet het digitaal stelsel gevuld met onder andere regels uit het Omgevingsplan en zo genaamde Toepasbare regels. Dit zijn vragenlijsten waarmee gebruikers zelf na kunnen gaan of er een toestemming noodzakelijk is voor plannen in de leefomgeving. De vragenlijsten zijn gebaseerd op het gemeentelijk beleid. Met een vragenboom krijgt een gebruiker, zoals een initiatiefnemer, concreet antwoord op bijvoorbeeld de vraag: “Mag ik hier (op deze locatie) mijn initiatief starten of heb ik daar bijvoorbeeld een vergunning voor nodig?”.

Operationeel doel:

- Bij ingang van de Omgevingswet het DSO zo optimaal als mogelijk te kunnen gebruiken, en waar nodig tijdelijke alternatieve maatregelen in te zetten.

Tactisch doel 2: Natuur klimaatbestendiger maken en realiseren

Actie 1: Klimaatbestendige natuurontwikkeling
We streven in Roerdalen naar een gezonde mix van multifunctionele bossen, natuurlijke bossen, natuurterreinen met hoge biodiversiteit en landschapselementen die een bijdrage leveren aan de beleving van het landschap.

Door de klimaatverandering staat de gezondheid van de bos- en natuurterreinen onder druk. De komende jaren werken we verder aan het klimaatbestendiger maken van onze natuur- en bosterreinen. We werken ook aan beheers- en inrichtingsmaatregelen ter verbetering van de natuurkwaliteit en voor bosbrandpreventie. Ook werken we aan initiatieven die biodiversiteit stimuleren.
Deze omvormingen kosten tijd en geld en staan voor nu gepland tot en met 2031. Voor de diverse maatregelen die uitgevoerd worden, vragen wij de beschikbare subsidiemogelijkheden aan.

Zelf ontwikkelen wij geen natuur. Wel nemen wij als grondeigenaar deel aan initiatieven die natuurontwikkeling stimuleren. Een voorbeeld hiervan is het Flinke Ven. De Provincie staat aan de lat

om een groot deel van dit landbouwgebied om te vormen naar natuur. Als grondeigenaar hebben wij de afgelopen jaren actief meegewerkt om deze realisatie mogelijk te maken. Eind 2023 vindt de eerste doorlevering van gronden in dit gebied plaats. De verwachting is dat de Provincie in 2024 of 2025 start met de verdere ontwikkeling van dit gebied naar natuur. Zo voldoen wij toch aan het 3de speerpunt (Duurzame energie, natuur en klimaat) uit het coalitieakkoord waarin is opgenomen dat wij nieuwe natuur willen ontwikkelen.

Operationeel doel:

- We werken tot 2031 aan 50 ha bosverjonging. Daarnaast realiseren we herstelmaatregelen ten behoeve van de natura 2000 doelsoorten, zoals bosrandontwikkeling, venherstel en heideverbindingen. Ook werken we aan een kwaliteitsimpuls van 200 ha bos.

Actie 2: Transitie Nationaalpark de Meinweg

Nationaal Park de Meinweg is in transitie. Het Rijk wil dat deze groeien naar parken van een grotere omvang zodat een Nationaal Park niet alleen bestaat uit zeer waardevolle natuurgebieden (Natura2000), maar ook de omliggende gebieden omvat. Deze gebieden samen moeten een ecologisch en landschappelijk geheel gaan vormen. We werken aan een nieuwe Nationaal Park zodat we de status als Nationaal Park kunnen behouden.

Het nieuwe Nationaal Park is een park van Swalm tot Roer, met meer beleving en allure. Het vernieuwde park verbindt de huidige Meinweg, het Swalmdal, het Roerdal, Vlootbeek en het tussenliggende landschap. Het nieuwe Nationaal Park levert geen belemmeringen op (er is bijvoorbeeld geen ambitie om vanuit deze transitie agrarische grond naar natuur te veranderen), maar vooral kansen voor bijvoorbeeld recreatie en toerisme. Het Nationaal Park is een toeristische trekker en brengt toeristen en recreanten naar Roerdalen, waardoor er een economische spin-off is door het Nationaal Park.

We gaan in 2024 van start met de uitvoering samen met alle betrokken partijen (waaronder o.a. de regiogemeenten, Staatsbosbeheer en ondernemers). We zijn samen met de gemeente Roermond bestuurlijk trekker van het nieuwe Nationaal Park.

Operationeel doel:

- in 2024 willen we duidelijkheid over het behoud van de status van Nationaal Park, geven het nieuwe Nationaal Park vorm en starten met de promotie van het nieuwe grote Nationale Park.

Actie 3: Limburgs Programma Landelijk Gebied

Het landelijk gebied van Limburg staat wel voor een aantal flinke uitdagingen: de kwaliteit van natuur en water staan onder druk en er is behoefte aan een bestendig sociaal-economisch perspectief voor de landbouw. De Provincie is aan zet om een tiental landelijke doelen te behalen en voegt hier nog een viertal Provinciale doelen aan toe. Samen vormt dit het Limburgs Programma Landelijk Gebied (LPLG). In onderstaand schema zijn deze doelen te vinden:

Natuur	Water	Klimaat	Limburgse doelen
Stikstofreductie	Schoon oppervlakte- en grondwater	Reductie van uitstoot broeikasgassen	Perspectief voor sectoren
Areaaluitbreiding	Goede toestand grondwaterlichamen	Koolstofvastlegging	Houdbare vergunningverlening
Instandhoudingsdoelen natuurkwaliteit	Goede zoetwaterbeschikbaarheid		Leefbaarheid
Hydrologische doelen			Landschappelijke kwaliteit
Groenblauwe dooradering			

Bron: LPLG (Provincie Limburg, 2023)

Operationeel doel:

- we werken mee aan het LPLG en vertegenwoordigen Roerdalen in de Plattelandscoalitie, het overlegorgaan van de LPLG, om de Roerdalense belangen in te brengen.

Tactisch doel 3: (Door)ontwikkeling recreatie, toerisme en cultuur

In 2023 stelden we het Beleidskader Recreatie en Toerisme gemeente Roerdalen 2023 – 2027 vast. Dit kader is geheel in lijn met de Omgevingsvisie. Uiteindelijk heeft dit geleid tot de volgende strategische visie: Wij streven naar kwaliteit van ons recreatief-toeristisch product. Daarnaast vinden we het belangrijk dat onze ondernemers economisch voordeel behalen, maar alleen als dit in balans blijft met de kleinschaligheid van onze gemeente. Tot slot willen wij dat onze inwoners achter ons staan, zodat de lusten en de lasten altijd in balans zijn.

We werken aan deze visie, op basis van de onderstaande vier speerpunten: Versterken - Vernieuwen en innoveren – Samenwerken – Positioneren.

Gekoppeld aan de visie en speerpunten hebben we het Uitvoeringsplan Recreatie en Toerisme gemeente Roerdalen 2023 – 2027 vastgesteld. Hierin staat wat we de komende vier jaar willen gaan doen.

Tevens hechten we veel waarde aan ons cultuurlandschap. Cultuur verrijkt onze samenleving! Hoewel we geen ambtelijke capaciteit beschikbaar hebben, stimuleren we initiatieven die de ontwikkeling van cultuur in de gemeente vergroten.

Actie 1: Versterken
We willen het aanbod graag versterken, daarvoor kijken we waar we kunnen (door)ontwikkelen. Daarnaast werken wij aan de gastvrije sector en willen we bijdragen aan het aantal banen (werkgelegenheid).

Operationeel doel:

- Kwaliteitsverbetering van het recreatief routenetwerk. We maken een inventarisatie van de recreatieve routes, met als doel deze op te knappen waar nodig. We streven uiteindelijk naar de hoogste kwaliteit.
- Ontsluiten van erfgoed met belevingswaarde en cultuurroutes. We werken mee aan een regionaal project om thematische ontsluiting te bevorderen, eventueel in combinatie met lange en korte routes.
- Het ontwikkelen van het concept 'The Big Five' (1De Big Five = Kempenbroek, NP De Groote Peel, NP De Meinweg, Rivierpark Maasvallei en Leudal.) 1. Hiermee zorgen we voor een bovenregionale aantrekkingskracht door thematische binding, samenhang en uniformiteit tussen vijf Midden-Limburgse natuurgebieden.
- Doorontwikkelen van toegankelijke routes voor mindervaliden. We zijn in 2023 reeds gestart met een inventarisatie en starten in 2024 met het maken van aanpassingen en leggen binnen het reguliere budget mogelijk ook nieuwe routes aan.
- Spreiding van verkeersstromen. We werken aan projecten om parkeerproblemen op te lossen, zoals de toeristische overstappunten "Limburgse Eikpunten' en parkeerhubs. In 2024 willen we het eerste Eikpunt realiseren.
- We werken ook aan het vitaliseren van onze verblijfslocaties. Hiervoor is door de regio, in samenwerking met de provincie, een vitaliteitsmanager aangesteld die inzicht geeft in de toekomstbestendigheid van het aanbod en handreikingen doet voor verdere ontwikkeling.
- Starten met het project grensoverschrijdend ruiteren. Tot 2026 wordt in de regio Grenspark Maas-Swalm-Nette gewerkt aan een grensoverschrijdend ruiternetwerk van ca. 900 km.
- Het opstarten van het Keyport-project 'Regio in je rugzak' met als doel om de jeugd enthousiast te maken voor de regionale arbeidsmarkt en te zorgen dat onze ondernemers aantrekkelijker werkgevers zijn of worden.
- Het opwaarderen van de ruitercrossbaan op de Meinweg. Hier zijn we in 2023 mee gestart en wordt in 2024 volledig afgerond.
- Het stimuleren we de ambassadeursdag, om de samenwerking tussen de recreatief-toeristische ondernemers te bevorderen en te werken aan de ambassadeursrol van onze ondernemers en medewerkers.

Actie 2: Vernieuwen en innoveren

We willen gaan vernieuwen en innoveren. Dat doen wij door vernieuwende initiatieven te stimuleren, te ontwikkelen en binnen te halen. Daarbij is ruimte voor variatie, vergroten van beleving, nieuwe doelgroepen en inspelen op toekomstige ontwikkelingen belangrijk. Natuurlijk wel passend binnen ons beleid.

Operationeel doel:

- Het uitvoeren van een doelgroepenonderzoek. We willen graag nieuwe doelgroepen verwelkomen in onze gemeente en deze faciliteren.
- Het opstellen van een subsidieregel die vernieuwende initiatieven in ons bestaand toeristisch-recreatief stimuleert.

Actie 3: Samenwerken

Wij kunnen het niet alleen en moeten dat ook niet willen. Samenwerken zorgt sowieso voor meer draagvlak. We hebben het dan over samenwerken – het liefst met zoveel mogelijk partijen bij elkaar met inwoners en ondernemers, met buurgemeenten in Midden-Limburg en over de grens met Wassenberg en Niederkrüchten en met onze partners. Wij gaan dan ook kijken waar we de al bestaande samenwerking kunnen verbeteren, maar ook waar we nieuwe samenwerkingen kunnen aangaan.

Operationeel doel:

- Het continueren en waar mogelijk verbeteren van de samenwerking met en tussen de ondernemers(verenigingen). Tevens zorgen voor het leggen van verbindingen tussen ondernemers en overige instanties.
- Het versterken van de samenwerking met onze Duitse buurgemeenten om de unieke ligging aan de Duitse grens beter te benutten.
- Het opzetten van een adviesgroep voor de recreatieve paardensport, die helpt, ondersteunt en meedenkt bij de realisatie van nieuwe plannen voor de hippische sport in Roerdalen.

Actie 4: Positioneren

Positioneren is zeer belangrijk richting de toekomst. Wie zijn wij, wat willen we zijn en hoe gaan we dat bereiken. Wij gaan Roerdalen zo goed mogelijk neerzetten en er reclame voor maken. Dit doen wij door de eigen identiteit en de sterke en unieke kanten (meer) te laten zien.

Operationeel doel:

- Het bepalen van een duidelijke recreatief-toeristisch profiel waarmee we de komende 4 jaar de gemeenten gaan 'verkopen'.
- Doorontwikkelen van Klein Geluk. We hebben een uniek concept in huis wat heel belangrijk is voor onze identiteit, maar wat opnieuw onder de aandacht gebracht moet worden.
- Het opstellen van een adviesrapport voor de regiopromotie 2025-2028. Voor de bovenregionale promotie een strategische aanpak bepalen richting 2030. Dit in overleg met andere Midden-Limburgse gemeentes.
- Het ontwikkelen van een provinciale datatool voor toeristisch-recreatieve data in Limburg. Beleidsmatig is het een randvoorwaarde om goede stuurinformatie te hebben.
- Ondernemers faciliteren en stimuleren om te gaan werken met de Leefstijlvinder. Het verkrijgen van betrouwbare toeristisch-recreatieve gemeentelijke data is essentieel voor controle van beleid en uitvoering van (regio)promotie.

Actie 5: Ondersteunen culturele initiatieven

Cultuur draagt bij aan een positief effect op onze gezondheid en ons welzijn. Wij vinden het als gemeente daarom heel belangrijk en waardevol dat onze inwoners en bezoekers hier van kunnen genieten.

Operationeel doel:

- In 2024 ondersteunen we initiatieven van bijvoorbeeld inwoners en stichtingen die de ontwikkeling van cultuur in de gemeente vergroten (bijvoorbeeld Kunststroom of Limburg festival). We hebben een beperkt budget om incidenteel nieuwe ideeën of projecten aan te jagen of mee op te starten.

Tactisch doel 4: Gezond ondernemersklimaat stimuleren

In het coalitieakkoord Roerdalen 2022-2026 staat als 6de speerpunt “Groene gemeente, met een gezond ondernemersklimaat” waarbij de economische ontwikkeling in balans met natuur en landschap moet zijn. Bij het 2de tactische doel in dit programma zijn wij al ingegaan op de natuuropgave (3de speerpunt), in dit 3de tactische doel gaan we in op hoe we het ondernemersklimaat gezonder willen maken en houden. Gemeente Roerdalen is een gemeente waarin ondernemers de ruimte krijgen om te ondernemen. Om dit te stimuleren zetten we in op het verbinden van overheid, bedrijfsleven, onderwijs en maatschappelijke organisaties. Met deze samenwerking willen we een bijdrage leveren aan het ondernemersklimaat, regels vereenvoudigen, faciliteren in arbeidsmarkt en innovatie, en kennisontwikkeling stimuleren.

Actie 1: Ondersteunen ondernemers
In 2024 gaan we verder met de lijn die we hebben ingezet. We vinden het belangrijk dat de gemeente bereikbaar en toegankelijk is. De bedrijvencontactfunctionaris is het aanspreekpunt voor ondernemers in onze gemeente. Hij gaat in gesprek met ondernemers, verwijst, denkt mee en verbindt. Tevens vinden we het belangrijk om een goede samenwerking te hebben met ondernemersverenigingen en verbindingen te leggen met samenwerkingspartners. Ook kijken we naar kansen en ontwikkelingen voor ondernemers rondom de Meinweg.

Operationeel doel:

- Op reguliere basis plannen we bedrijfsbezoeken in (ambtelijk/bestuurlijk). Dit doen we op verzoek maar ook proactief. We vinden het belangrijk om in contact te blijven en op de hoogte van ontwikkelingen in het werkveld.
- We houden 2x per jaar een bestuurlijk overleg met alle ondernemersverenigingen om kennis te delen en elkaar te (blijven) informeren.
- 2x per jaar organiseren we een ondernemersavond en een themabijeenkomst. Hier worden actuele thema’s nader toegelicht en bieden we ondernemers de kans om onderlinge relaties te versterken.
- Per kwartaal verzenden we een nieuwsbrief naar ondernemers. Hierin proberen we de laatste ontwikkelingen te vermelden.

Actie 2: Regionale samenwerking voortzetten
Gemeente Roerdalen is betrokken bij een aantal samenwerkingen. Wij hebben grotendeels dezelfde doelen. Waar mogelijk proberen wij ook de diverse partijen aan elkaar te koppelen.

OML versterkt onze Midden-Limburgse economie bij ruimtelijk-economische vraagstukken zoals gebiedsontwikkeling, herstructurering en de aanleg en verkoop van nieuwe bedrijventerreinen in Midden-Limburg. Wij zijn samen met de gemeente Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw en Roermond aandeelhouder van Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML).

Keyport is een samenwerkingsverband van de gemeente Roerdalen, Leudal, Maasgouw, Weert, Nederweert, Roermond en Cranendonck. Keyport is een triple-helix organisatie die continu op zoek is naar de verbindingen tussen bedrijfsleven, overheid en onderwijs- en kennisinstellingen. Het doel is om samen uit te groeien tot een sterke economische regio. Keyport ondersteunt en versnelt door simpelweg de koppen bij elkaar te steken of precies de juiste deuren te openen.

In 2024 gaan we de samenwerking met de gemeente Roermond verder uitbreiden. We gaan gebruik maken van elkaars sterke punten en waar mogelijk projecten samen oppakken. Als wij onze krachten en kennis (nog meer) bundelen gaan we efficiënter om met onze middelen.

Samenwerking Midden-Limburg (SML) is een netwerksamenwerking van de Midden-*Limburgse* gemeenten Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Nederweert, Roerdalen, Roermond en Weert. Met gebundelde energie bouwt SML aan drie hoofdopgaven. Een duurzaam en klimaatbestendig Midden-Limburg, een toekomstbestendige (Circulaire) economie en een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving. Vanuit Programma 2 'Participatie, ondersteuning en zorg' wordt met het tactisch doel "Mensen met een hulpvraag kunnen makkelijk terecht, worden sneller en beter geholpen en voelen zich gehoord" met de actie 'herontwerp arbeidsmarkt' hier ook aan bijgedragen.

In 2023 wordt in Midden-Limburg opnieuw gewerkt aan een aanvraag voor een Regiodeal 5de tranche. Bij een Regiodeal werken Rijk en regio als partner samen om belangrijke opgaven in Nederland aan te pakken en de brede welvaart te vergroten c.q. ervoor te zorgen dat deze niet achteruit gaat. Gemeenten, provincies, kennis- en culturele instituten, ondernemers en maatschappelijke organisaties, maar ook de Euregio, maken samen een integrale aanpak die past bij de opgave en het DNA van het gebied. Regio's dragen hier ook zelf financieel aan bij. Begin 2024 wordt bekend of de aanvraag succesvol is, dan wordt in 2024 uitvoering gegeven aan de Regiodeal. Bij de nieuwe aanvraag nemen we de aanbevelingen van het Rijk ter harte. De nieuwe aanvraag heeft een duidelijke link met de Strategische Investeringsagenda van Midden-Limburg.

Operationeel doel:

- Als Gemeente Roerdalen sluiten we met ons bedrijventerrein Roerstreek Oost, deelgebied Roerdalen aan bij het visiedocument 'Bedrijventerreinen van de toekomst – Roermond'. Hierin zijn een zestal thema's uitgewerkt op weg naar toekomstbestendige bedrijventerreinen
- We gaan in 2024 een pilot starten met WeAreRoermond.nl. De pilot heeft als doel om beide gemeentes nader tot elkaar te brengen en te versterken als het gaat om wonen, werken, leren en beleven.
- We geven uitvoering aan de Regiodeal.

Tactisch doel 5: Bevorderen duurzame energie.

De Roerdalense vertaling van het Nationale Klimaatakkoord (we sluiten aan bij de ambities uit het klimaatakkoord) is om lokaal te werken aan duurzame energie. Dat gaat over het opwekken van schone elektriciteit op grote schaal door zonneparken en op kleine schaal op daken van bewoners. Ook andere opwektechnieken kunnen hierbij helpen, zoals windenergie. We besparen elektriciteit en vooral aardgas door te isoleren in woningen en andere gebouwen. Daarnaast gaan we over van aardgas naar duurzame warmtebronnen. We hebben vanuit het Actieplan Duurzame Energie 2019-2022 veel acties en maatregelen in gang gezet en uitgevoerd. Diverse acties uit het Actieplan lopen de komende jaren nog door. Tegelijkertijd werken we sinds de zomer 2023 aan een nieuwe Koersbepaling Duurzaamheid 2050, waar we ook in 2024 nog aan zullen werken. De nieuwe koers zal invloed hebben op en verschuivingen aanbrengen in de prioriteiten waar we de komende jaren aan werken. De financiële vertaling hiervan volgt pas in de begroting 2025 en verder. Voor 2024 zetten we de huidige budgetten door. Zoals ook al in de Kadernota opgenomen is voor de meeste klimaatopgaven grond nodig. Hierdoor neemt de schaarste op de grondmarkt toe. We willen in overleg met alle belanghebbenden invulling geven aan de klimaatopgaven. We richten op zoveel mogelijk meervoudig ruimtegebruik, zowel binnen als buiten de bebouwde omgeving.

Actie 1: Uitwerken Koersbepaling 2050

Vanuit het Actieplan 2019-2022 hebben we allerlei acties opgestart. We wilden meteen impact maken in de uitvoering en parallel ons beleid ontwikkelen. Daarmee hebben we geen langjarig en integrale visie gemaakt. Met alle ontwikkelingen rond het elektriciteitsnet, energiearmoede, duur aardgas, nieuwe mogelijkheden van energieopwekking gaan we nu wel inzetten op de integrale langjarige visie. Ook de rol en regie die we als gemeente willen innemen, zal worden uitgewerkt. Dit

doen we in de Koersbepaling Duurzaamheid 2050. We gaan dit intensief samen met onze inwoners en raadswerkgroep doen. Deze koersbepaling zal ook leiden tot meer duidelijkheid rondom het thema windenergie in onze gemeente. Begin 2024 zal de koers duidelijk worden. Dat zal zorgen voor het voortzetten van bepaalde lopende acties, maar ook voor verschuivingen in prioriteiten en nieuwe acties. De invloed op de begroting is nu nog niet te voorspellen, maar zal waarschijnlijk wel plaatsvinden.

Operationeel doel:

- Opleveren Koersbepaling 2050
- Opveren vertaling Koersbepaling in strategie (middellange termijn) en actieplan (4 jaar)

Actie 2: Het grootschalig opwekken van duurzame energie
In actieplan 2019-2022 hebben we de ambitie uitgesproken om grootschalige duurzame opwek, ten grootte van 75MW, binnen onze gemeentegrenzen te realiseren, tot 2030.

Op dit moment werken we aan het faciliteren van 25MW (megawatt) zonneveld verdeeld over 2 projecten en het ontwikkelen van een eigen zonneveld van 7MW naast de stort in Montfort.
Hiervoor zijn er al budgetten opgenomen in de begroting en deze budgetten willen we ook doorzetten voor 2024. Voor ons eigen zonneveld zal er in 2024 een eenmalige investering gevraagd worden voor de realisatie hiervan.

Ondertussen is de energiemarkt enorm veranderd. Er is netwerkcongestie, er doen zich constant nieuwe technische ontwikkelingen voor en ook zijn dingen die vroeger rendabel waren dat nu niet meer en andersom. Hierdoor moeten we blijven bijsturen en meebewegen met de steeds veranderende situatie. De huidige projecten die we in gang hebben gezet zullen we blijven uitvoeren maar voor nieuwe plannen moeten we toch nieuwe inzichten gaan verwerven.

Om toch een stip op de horizon te zetten en te kijken hoe grootschalige opwek hier zijn plaats in kan vinden zijn we een proces gestart dat zal leiden tot de “Koersbepaling Duurzaamheid 2050”.

Hierin zal bepaald worden:

- Hoeveel elektrische energie er nodig is.
- Wat onze ambitie is deze binnen de gemeente grenzen op te wekken.
- Hoe we deze kunnen opwekken binnen de gemeente grenzen.

Operationeel doel:

- Vervolgen uitvoering huidige opwekprojecten.
- Ambities helder hebben voor de toekomst.

Actie 3: Kleinschalige opwek en besparing stimuleren
We hebben onze inwoners de afgelopen jaren volop geïnformeerd en gestimuleerd om met de eigen woonomgeving aan de slag te gaan. Dat zullen we blijven doen. We blijven onze energiecoaches inzetten om inwoners te helpen. De zon op dak regeling gaat uitgevoerd worden. En we blijven nieuwe stimuleringsacties uitwerken. De samenhang met de Transitie Visie Warmte (TVW) en ons isolatieprogramma is daarin groot. We zullen aandacht hebben voor koop en huurwoningen, corporatie en commercieel bezit, gedrags- en technische maatregelen en de korte- en middellange termijn.

Operationeel doel:

- Op 300 daken liggen over uiterlijk twee jaar zonnepanelen via het zon op dak programma. In 2024 verwachten we 200 daken te beleggen.
- 200 bezoeken en coachingsgesprekken in 2024

Actie 4: De transitievisie warmte vormgeven en uitvoeren

In actieplan 2019-2022 hebben we de ambitie uitgesproken een transitie in gang te zetten omtrent het, op een duurzame manier, verwarmen van onze bebouwde omgeving.
Dit hebben we voorzien in 3 fases nl.:

- Het doen van een uitgebreide wijkanalyse.
- Het uitvoeren van het wijkplan als pilot en hier een procesblauwdruk van maken.
- Het toepassen van de procesblauwdruk in andere wijken.

Op basis van de gegevens uit de wijkanalyse (eind 2023), stellen we een uitvoeringsplan op en starten met de uitvoering van de pilotwijk. De gegevens hiervan worden verwerkt voor de verdere uitrol van de TVW.
Aangezien de analyse pas in en na 2024 gedaan kan worden, nemen we de TVW niet in zijn geheel op in de “Koersbepaling Duurzaamheid 2050”.
Wel kunnen we nu al hierin onze ambitie en accenten vastleggen waarop we een kunnen bijsturen op basis van de resultaten uit de pilotwijk.
De uitvoer van de TVW zal in nauwe samenwerking zijn met het programma Besparing + de uitrol van de lokale invulling van het Nationaal Isolatieprogramma (NIP).

Operationeel doel:

- Wijkanalyse en wijkuitvoeringsplan afronden.
- Start uitvoering pilot.

Actie 5: Het verduurzamen van ons eigen vastgoed

Samen met de portefeuille vastgoed kijken we waar de wens en noodzaak tot verduurzamen ligt binnen ons eigen vastgoed en zullen we hierop een integraal en doelmatig beleid voeren.

Hiervoor is het belangrijk te weten:

- Waar de behoefte ligt tot verduurzamen.
- Hoe de verduurzamingsvraag zich verhoudt tot het gebruik van de accommodatie.
- Wat onder onderhoud valt en wat een extra opgave is.
  - Hierin moet ook de vraag beantwoord worden wie aan de lat staat voor deze extra investering en het bijkomende onderhoud in de toekomst.
- Of we deze investering dekken uit lopende gelden of incidentele gelden.

In 2024 voeren we de vooronderzoeken naar verduurzaming uit, de eerste aanloopkosten en eventuele kleine maatregelen uit.
Het is niet verstandig om nu alvast gelden te reserveren voor het toekomstbestendig maken van een gebouw, aangezien het zicht op deze kosten pas komt wanneer de beslissing tot het actief oppakken van de verduurzamingsvraag al is genomen. In de Raadswerkgroep Roerdalen in Balans wordt dit besproken. Vooruitlopen op deze kosten geeft geen realistisch beeld over de financiële opgave.

Operationeel doel:

- Analyseren op welk vastgoed de focus moet liggen.
- Oppakken van de eerste verduurzamingen van de accommodaties.

Tactisch doel 6: investeren om te renderen

Er wordt geïnvesteerd waar wij dit van belang achten, om daarmee te renderen, en wij werken hierbij samen met diverse (verbonden) partijen. De concrete acties die voortkomen uit het project “Investeren om te renderen” zijn opgesteld in een plan van aanpak en zetten de ambities op het gebied van duurzaamheid extra kracht bij. Al deze ontwikkelingen dragen bij aan een kwalitatief goed woon- en leefklimaat en zijn daardoor op verschillende niveaus verbonden met bijvoorbeeld programma 3 (Veilige dorpen), programma 5 (Wonen) en programma 6 (Groenbeheer).

Actie 1: Plan van aanpak investeringen

In 2021 is onderzocht of we meer structurele inkomsten voor de gemeente kunnen genereren. Hierbij denken we aan het plaatsen van een reclamemast, reclameobjecten of een zendmast.
In 2022 is een onderzoek opgestart naar de realisatie van een reclamemast langs de A73. Dit haalbaarheidsonderzoek is nog niet afgerond vanwege de inzet van capaciteit op andere projecten.
In 2024 wordt het haalbaarheidsonderzoek naar de reclamemast afgerond.
Het haalbaarheidsonderzoek naar de opties van reclameobjecten langs de gemeentelijk wegen is afgerond en het plan van aanpak is geschreven. In 2023 is dit plan van aanpak uitgevoerd waarbij de verwachting is dat in het eerste half jaar van 2024 de eerste inkomsten worden gegenereerd.

Operationeel doel:

- Het afronden van het haalbaarheidsonderzoek naar de reclamemast langs de A73;
- In de het eerste half jaar van 2024 de eerste inkomsten uit de reclameobjecten langs de wegen genereren.

Ook onderdeel van het plan van aanpak investeringen is het realiseren van extra pachtgronden door een actiever grondbeleid. Om snel te kunnen handelen en grond aan te kunnen kopen wanneer kansen zich voordoen is er in de Programmabegroting 2021 een bedrag van € 1.000.000- beschikbaar gesteld om dit onder andere mogelijk te maken. Eén van de doelstellingen was om hieruit 9 hectare landbouwgrond aan te kopen. In 2023 zijn er 4 hectare aangekocht. Het is de doelstelling om de overige 5 hectare in 2024 te verwerven.

Tactisch doel 7: (Mede)bewind en programmatisch werken

Zoals in de inleiding beschreven trekt het Rijk steeds meer de regie naar zich toe (‘Nationale regie op de ruimtelijke ordening’) en laat daarbij steeds meer taken door de gemeenten uitvoeren.
Nederland staat voor een groot aantal opgaven, die allemaal gerealiseerd moeten worden in een klein land, waar ruimte schaars is. Op het moment dat een Nationaal Programma ontwikkeld wordt, doet zich de tijdelijke mogelijkheid voor om vooraf in (sub)regionaal verband of op provinciaal niveau invloed uit te oefenen op de nadere concretisering van het desbetreffende programma. Het aantal programma’s dat in een gestage stroom over Nederland uitgerold wordt en dat op provinciaal en regionaal niveau uitgewerkt moet worden is omvangrijk. De werkzaamheden zijn additioneel en de reguliere capaciteit voor deze opgaven komt daarmee nog meer onder druk te staan. Het niet deelnemen aan het ontwikkelproces voor een programma betekent echter dat de Roerdalense belangen niet worden gehoord en wij ook minder invloed op de regels voor eventuele middelen (subsidies) voor de realisaties maken. Ondanks het belang zijn wij desalniettemin, gezien de druk op de capaciteit en de middelen, selectief met waar wij als Roerdalen de focus op leggen. Momenteel ligt de focus op deelname aan proces rondom het Limburgs Programma Landelijke Gebied, waarvoor Roerdalen bestuurlijk aanspreekpunt is namens de Ons-WCL gemeenten voor de gebiedsvisie De

Meinweg. Maar ook ligt er een focus op het Programma Waterveiligheid (programma 6) en het Programma Woningbouw (programma 5).

Actie 1: Medebewind en programmatisch werken
Doordat de informatie die nodig is, over de programma's heen gaat, om onze belangen zo integraal mogelijk in te kunnen brengen bij deze gebiedsvisie De Meinweg, vraagt deze manier van werken (programmatisch werken) ook meer dan de capaciteit van andere collega's en teams dan voor het reguliere werk beschikbaar is.

Operationeel doel:

- De Roerdalense belangen behartigen tijdens het totstandkomingsproces van het programma en het opstellen van de subsidie-eisen voor het Limburgs Programma Landelijk gebied;

Actie 2: Bewind
Naast de programma's waarover nog beperkt medebewind mogelijk is, legt het Rijk ons soms ook opgaven op, wederom zonder capaciteit en middelen ter beschikking te stellen._De ontwikkeling van een grote ondergrondse leidingenstrook door onze gemeente (Delta Corridor) is nog onzeker maar is zo'n situatie. Deze leidingenstrook doorkruist waardevolle gebieden, zoals de Meinweg, het Roerdal en Munnichsbos. Hoewel wij begrijpen dat deze ontwikkeling kansen biedt voor de verduurzaming van Limburg heeft het realiseren van de corridor een grote impact op onze gemeente. De corridor doorkruist onze bebouwde omgeving, ons buitengebied, twee Natura 2000 gebieden, waaronder het Nationaal Park de Meinweg, en diverse plekken met hoge gebieds- en natuurwaarden. Onze visie op deze gebieden is gericht op een versterking van ons toeristisch recreatief profiel en ons economisch profiel dat hier aan gelieerd is. Dit is onder andere opgenomen in onze gemeentelijke Omgevingsvisie Roerdalen 2050 en in de Belevingsvisie Nationaal Park de Meinweg. Deze versterking is lastig vorm te geven in het gebied rond de beoogde aanleg van de corridor. Wij hebben het consortium daarom gevraagd om een compensatie vanwege de negatieve impact. Deze extra financiële bijdrage aan een gemeentelijke voorziening is bedoeld ten behoeve van de omgevingskwaliteit. Daarmee kunnen we de negatieve impact van de aanleg van de corridor voor onze gebieden, omwonenden en ondernemers verzachten. Hierbij wordt onder ander gedacht aan het bevorderen van de lokale energietransitie, de versterking van onze natuur en de leefbaarheid van onze kernen.

Operationeel doel:

- Wij voeren trajectbegeleiding voor de aanleg van de Delta Rhine Corridor.
- We zetten in op een extra financiële bijdrage van het consortium als compensatie voor de aanleg van de Delta Rhine Corridor voor de verzachting van de negatieve impact van de aanleg (zowel voor onze trajectbegeleiding als de impact op de omgeving).

Grip op samenwerking

- Servicecentrum MER-Omgevingsdienst (Gemeenschappelijke Regeling)
- Grenspark Maas-Swalm-Nette (gemeenschappelijke regeling)
- Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML, vennootschap)
- Stichting Ons WCL (stichting)
- Regionale uitvoeringsdienst Limburg-Noord (gemeenschappelijke regeling)
- Euregio Rijn-Maas-Noord (overige verbonden partij)
- SML
- Keyport

Reguliere werkzaamheden

- Afronden ontwikkeling LOG Montfort
- Economie
- Recreatie en toerisme
- Cultureel erfgoed/cultuur
- Ruimtelijk beleid
- Deelname in grenspark Maas, Swalm, Nette
- Deelname Samenwerking Midden-Limburg Economie
- Deelname Samenwerking Midden-Limburg Toerisme en Recreatie
- Deelname Netwerkberaad Samenwerking Midden-Limburg
- Deelname Keyport
- Deelname Euregio
- Deelname in VVV Midden-Limburg
- Deelname in Stichting Ons WCL
- Deelname Regionale Energie Strategie
- Euregionale Samenwerking (Wassenberg en Niederkrüchten)
- Deelname Waterschap / Gebiedsvisie De Meinweg (Jacqueline?)
- Deelname Samenwerking Midden-Limburg Ruimte
- Inzet expertise andere collega's voor de doelen van de Nationale Opgaven;

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

bedragen x € 1.000

4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 2.402	- 2.743	- 1.924	- 2.222	- 2.191	- 2.162
Baten	1.256	1.840	870	1.016	1.001	1.001
Saldo van baten en lasten	**- 1.146**	**- 903**	**- 1.054**	**- 1.206**	**- 1.190**	**- 1.162**
Mutatie reserves						
Toevoegingen	- 11	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	213	965	139	139	139	119
Mutatie reserves	**202**	**965**	**139**	**139**	**139**	**119**
Resultaat	**- 944**	**63**	**- 916**	**- 1.067**	**- 1.052**	**- 1.043**

Toelichting verschillen tussen begroting 2024 en begroting 2023.

De grootste wijzigingen in begroting 2024 ten opzichte van de begroting 2023 worden veroorzaakt door:

- In 2023 is een boekwinst in het kader van een grondruil begroot, te verwachten opbrengst € 1.000.000.
- Stijgende personeelslasten ten gevolge van CAO ontwikkelingen 2023 en bijstellen conform functieboek, € 26.000.
- In 2023 zijn eenmalige onttrekkingen begroot aan reserves onder andere voor kosten voor Duurzaamheid en invoering van de Omgevingswet.

Programma 5: Woonomgeving

Inleiding

Dit programma gaat over de woonomgeving van onze inwoners. Onze gemeente is een prachtige gemeente waar het mooi wonen is in het groen. Natuur, werkgelegenheid en voorzieningen zijn nabij. De sociale samenhang in onze dorpen is groot, met een actief verenigingsleven. We blijven ons inzetten om nog aantrekkelijker te worden en te blijven voor onze bestaande en nieuwe inwoners.

Evenals in programma 4 zien we een kentering in Rijksbeleid. Het Rijk trekt steeds meer de regie naar zich toe. We zien grote opgaven op ons afkomen vanuit het Rijk. Het bouwen naar de landelijke behoefte krijgt prioriteit boven de lokale c.q. de regionale woonbehoefte. Daarnaast zien we een sterkere regulering van de woningmarkt op ons afkomen. Ook voor dit programma geldt dat de hiervoor benodigde middelen om de opgave te kunnen realiseren, (nog) niet mee komen. Er zijn momenteel veel bouwactiviteiten maar we zien ook dat bouwen door diverse omstandigheden soms lastig is. Denk bijvoorbeeld aan de toename van de bouwkosten en de hogere rente.
2-jaarlijks wordt met het Rijk en de provincie over deze bouwopgave in zogenaamde Versnellingstafels gesproken. Aan bod komen daarbij onderwerpen of thema's die nu voor een vertraging zorgen. Doel van de tafels is de realisatie van bouwopgave te versnellen. De regionale werkveldtrekkers Wonen nemen samen met de corporaties deel aan de Limburgse versnellingstafels wonen met het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Tegelijkertijd hebben we te maken met een demografische transitie die vraagt om andere woningen dan de reeds bestaande voorraad, die grotendeels in particulier bezit is. Dit speelt een rol bij de keuzes voor de toekomst. In het coalitieakkoord is als 4de speerpunt "Bouwen en wonen" specifiek het willen bouwen naar behoefte, de gemeentelijke regie op woningbouw en een toekomstbestendige woningvoorraad benoemd. De bestaande woningvoorraad is voor een deel niet levensloopbestendig. Dit heeft onze aandacht.

Zorgdragen voor een goede ruimtelijke ordening is een belangrijke taak van onze gemeente. Door alle ontwikkelingen die zich in sneltreinvaart opvolgen, onder andere op het gebied van wetgeving, woningbouwopgaven en de stikstofproblematiek blijft het een grote uitdaging om hier op een goede manier handen en voeten aan te geven.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Strategisch programmadoel: woningen (ver)bouwen naar behoefte, hierbij aansluiten op de korte termijn en kijkend naar een toekomstbestendige woningvoorraad.

In de context van de krapte op de woningmarkt wordt zowel gewerkt aan extra woningen als kwalitatief verbeteren van sterk verouderde woningen. Als belangrijke leidraad is de Structuurvisie Wonen Midden Limburg 2022-2025 vastgesteld. Daarnaast hebben we in 2023 een Woondeal gesloten waarin de belangrijkste opgaven staan wat betreft het bouwen van nieuwe woningen. Uiteindelijk willen we bereiken dat onze inwoners kunnen (blijven) wonen in een woning die voldoet aan de behoefte in een goed woon- en leefklimaat. Voor een goed woon- en leefklimaat is een goede sociale samenhang belangrijk, waaraan inwoners en verenigingen zelf ook bijdragen (programma 1). Daarnaast hebben we aandacht voor bijzondere doelgroepen waarbij we de relatie leggen met participatie, zorg en ondersteuning (programma 2). Tevens draagt ook het onderhoud alsook de ontwikkeling van de openbare ruimte hieraan bij (zie programma 6).

Tactisch doel 1: We bouwen naar behoefte en willen een woningvoorraad die qua kwaliteit, aantallen en proces goed aansluit bij de behoefte van onze inwoners.

Het is belangrijk dat we een gezond evenwicht vinden tussen de huidige en toekomstige woningbehoefte. We bouwen in ieder dorp, zowel tijdelijke als permanente woningen. Daarmee voorzien we in de woonbehoefte en willen we (nieuwe) inwoners langdurig aan onze gemeente binden. Dit draagt bij aan de leefbaarheid van onze kernen. Nieuwe inwoners zorgen ook voor een gezonde(re) bevolkingsopbouw van onze gemeente. De aantrekkelijkheid van de woon- en leefomgeving speelt daarbij een belangrijke rol. Verder wordt bereikbaarheid (zowel mobiliteit alsook digitaal) steeds belangrijker. We willen ook op lange termijn een aantrekkelijke woongemeente blijven en waar mogelijk de leefbaarheid versterken. Daarom willen we als gemeente meer regie voeren op de woningbouw en zorgen dat er gebouwd wordt naar behoefte.
Dit doel kent drie belangrijke aspecten:

- Een woningvoorraad die qua type woningen goed aansluit bij de wensen en behoefte van onze inwoners zowel op de korte, middellange en lange termijn;
- Een woningvoorraad die qua aantallen aansluit op de behoefte van onze inwoners, er moet een gezond evenwicht zijn tussen de woningbehoefte en het woningaanbod;
- Een woningvoorraad die qua proces aansluiten op de behoefte, denk hierbij aan de bewuste keuze voor de gemeente om volledig de regie te nemen of de bewuste keuze om initiatiefnemers de ruimte te geven, voor de ontwikkeling van eigen initiatieven.

Actie 1: Regionaal woningbehoefteonderzoek actualiseren en beleidsregel compensatie woningbouwinitiatieven 2022 herijken
Op basis van dit woonbehoefteonderzoek en de opgaven die voortkomen uit de woondeal vindt er een herijking plaats van de beleidsregel compensatie woningbouwinitiatieven 2022. Deze beleidsregel zal omgezet worden in de beleidsnotitie Bouwen naar behoefte waarin de bredere woonopgaven een plek krijgen.

Operationeel doel:

- In 2024 wordt het regionale woonbehoefteonderzoek opgeleverd.
- In 2024 wordt de beleidsregel compensatie woningbouwinitiatieven 2022 omgevormd naar de beleidsnotitie Bouwen naar behoefte.

Actie 2: Beleid kerngrenzen
In onze Omgevingsvisie Roerdalen 2050 hebben we onze kerngrenzen benoemd. Het uitgangspunt is dat nieuwe woningen gebouwd worden binnen deze kerngrenzen. Wij bekijken of we de kerngrenzen kunnen herzien en onder welke voorwaarden woningen toegevoegd kunnen worden buiten de huidige kerngrenzen.

Operationeel doel:

- Begin 2024 leggen we aan de gemeenteraad voor of en op welke wijze de kerngrenzen verlegd kunnen worden. Daarbij zal ook voorgelegd worden welke voorwaarden we verbinden aan het bouwen buiten de huidige kerngrenzen.

Actie 3: Faciliteren van initiatieven van inwoners en ontwikkelaars voor het herstructureren en inrichten van locaties voor wonen
Het grootste deel van onze woningbouwprojecten wordt gerealiseerd door eigen inwoners of ontwikkelaars. Om te kunnen bouwen moeten we in de meeste gevallen een planologische procedure doorlopen. We werken aan de inhoud van deze bouwprogramma's en begeleiden deze procedures. Hierbij hebben we oog voor oplossingen die niet ten koste gaan van nu nog onbebouwde grond, bijvoorbeeld door te kijken naar de mogelijkheid om te bouwen met een extra bouwlaag. Hiermee komen we aan twee doelen tegemoet. Enerzijds vergroten we daarmee de haalbaarheid van de opgave vanuit de Woondeal voor sociale en betaalbare woningen. Anderzijds komt dit tegemoet aan de wens die steeds vaker wordt geuit om niet alle groene plekken binnen onze kernen te bebouwen. Dit sluit ook goed aan op het 3de tactische doel van programma 6 'We dragen bij aan klimaat en een duurzame omgeving en gemeentelijk vastgoed'.
Bij alle projecten in de fysieke leefomgeving is de expertise van de collega's ruimtelijke ordening benodigd. Met de komst van de Omgevingswet wordt de samenwerking tussen de beleidsmakers, projectleiders en de medewerkers ruimtelijke ordening nog belangrijker. Integraliteit is een vereiste om een plan of project snel tot een goed einde te brengen. De inzet vergt extra capaciteit.

Operationeel doel:

- We geven voortdurend prioriteit aan het faciliteren van plannen van initiatiefnemers om woningen te bouwen. Zeker wanneer het gaat om herstructureringslocaties werken we hier actief aan mee. Daarbij zetten we in op bouwen naar behoefte op basis van onze Structuurvisie Wonen Midden Limburg en de Woondeal. Ook werken we actief mee, of hebben we de regie bij enkele (grotere) woningbouwprojecten.

De volgende projecten vallen onder de regie van gemeente Roerdalen:

Project 1: Wienkeskoel fase 3 Melick
Al in de programmabegroting 2022 is opgenomen dat we gaan onderzoeken of Wienkeskoel verder kan worden afgerond voor de ontwikkeling van nog enkele bouwkavels (fase 3). Gelet op de grote opgaven die we vanuit het Rijk en vanuit de Woondeal hebben meegekregen zetten we in op een uitbreiding van fase 3. We leggen hierbij ook een relatie met de uitbreiding van de woonwagenlocatie in Melick. In 2024 wordt dit verder opgepakt (ook in het kader van investeren om te renderen). Op basis van Samen Doen wordt de omgeving hier tijdig in meegenomen.

Project 2: Afronding wijk Holsterveld in Vlodrop
In 2021 is de grondexploitatie van Holsterveld in Vlodrop heropend. De gemeente heeft daarbij 7 vrije bouwkavels in de verkoop. Daarnaast bouwt Wonen Limburg in het Holsterveld 10 sociale huurwoningen. Een ontwikkelaar bouwt 10 levensloopbestendige koopwoningen. In 2024 starten de bouwwerkzaamheden.

Project 3: Centrumplan Herkenbosch
In 2023 is het bestemmingsplan vastgesteld voor de ontwikkeling van het centrumplan in Herkenbosch. Verder is een overeenkomst getekend met Wonen Limburg voor de bouw van maximaal 16 sociale huurwoningen en met een ontwikkelaar voor de bouw van 18 grondgebonden woningen. In 2024 starten de bouwwerkzaamheden.

Tactisch doel 2: We hebben bijzondere aandacht voor specifieke woonvormen voor onze inwoners met een zorgbehoefte.

Het aandeel en aantal ouderen blijft de komende jaren groeien in onze gemeente. Het wordt steeds belangrijker om de toegankelijkheid van (bestaande) woningen te vergroten zodat onze inwoners langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. Deze opgave is niet alleen via nieuwbouw (levensloopbestendig en/of zorggeschikt) te realiseren maar vraagt veelal ook aanpassing van de bestaande woningvoorraad. Daarnaast is het van belang om passende woonvormen te realiseren voor mensen die niet langer (zelfstandig) thuis kunnen blijven wonen.

Actie 1: Vaststellen van een Woonzorgvisie
Er komen steeds meer ouderen in onze gemeente. Dat vraagt naar de toekomst toe om aanpassingen van de woningvoorraad. Daarnaast zien we een steeds grotere zorgbehoeften onder diverse doelgroepen. Ook daar zien we dat er geschikte woonvormen nodig zijn voor deze doelgroepen. Ook de Rijksoverheid ziet deze ontwikkelingen en draagt gemeenten daarom op om te werken aan een Woonzorgvisie waarin de woon en zorgopgaven gecombineerd worden.

Operationeel doel:

- In 2023 wordt regionaal gestart met het uitvoeren van een woonzorganalyse om de behoefte en het aanbod van zorgwonen in de breedste zin van het woord in beeld te brengen. In 2024 worden de resultaten opgeleverd en geanalyseerd.
- In 2024 werken we samen met de regiogemeenten en zorgpartners aan een gemeentelijke Woonzorgvisie, die in 2025 wordt vastgesteld. Zo kunnen we voldoen aan de wettelijke verplichting om op 1 januari 2026 een Woonzorgvisie vastgesteld te hebben. Daarnaast biedt deze visie de basis om te werken aan de woningbouwprogrammering specifiek voor wonen en zorg. Ook dit wordt een verplichting vanaf 2026.

Tactisch doel 3: In Roerdalen is het prettig wonen. We willen daarbij ruimte bieden voor iedereen. Sommige doelgroepen verdienen daarbij extra aandacht.

We willen dat iedereen in Roerdalen kan meedoen. Zowel inwoners met wortels binnen onze gemeente als nieuwkomers. Daarnaast hebben we inwoners waarvoor we speciale aandacht hebben. In onze prestatieafspraken met de woningcorporatie hebben we hier ook bijzondere aandacht voor.

Actie 1: We werken aan de uitbreiding van onze woonwagenlocaties in Herkenbosch, Melick en Montfort
In 2020 is uit het provinciaal woonbehoefteonderzoek gebleken dat er behoefte is aan extra woonwagenstandplaatsen in Roerdalen. In 2021 is naar aanleiding daarvan het plan van aanpak voor de uitbreiding van woonwagenstandplaatsen vastgesteld. We werken aan de uitvoering van dit plan van aanpak.

Operationeel doel:

- In 2024 stellen we voor de uitbreiding van de locatie in Herkenbosch een bestemmingsplan vast. Afhankelijk van de levertijden van de woonwagens en de aansluiting op de nutsvoorzieningen wordt de uitbreiding in 2024 of 2025 gerealiseerd. Een uitvoeringskrediet is door de raad beschikbaar gesteld.

- In Melick wordt onderhandeld over de aankoop van de gronden. Hierbij sluiten we aan op de uitbreiding van Wienkeskoel Fase 3. In 2024 werken we dit verder uit. Voor Melick vragen we indien nodig op basis van de nadere uitwerkingen een separaat uitvoeringskrediet aan.
- Medio 2024 stellen we voor de uitbreiding van de locatie in Montfort een bestemmingsplan vast. Afhankelijk van de levertijden van de woonwagens en de aansluiting op de nutsvoorzieningen wordt de uitbreiding naar verwachting in 2025 gerealiseerd. Een uitvoeringskrediet is door de raad beschikbaar gesteld.
- Voor Sint Odiliënberg wordt in 2023 een plan van aanpak voorbereid dat uitgevoerd kan worden in 2024.

Actie 2: In al onze kernen realiseren we samen met Wonen Limburg een locatie met maximaal 12 flexwoningen
Vanwege de oorlog in Oekraïne en de opgave ten behoeve van statushouders zijn we in 2022 gestart met de realisering van flexwoningen in onze kernen. In 2023 hebben we de eerste woningen gerealiseerd. In 2024 werken we daar aan verder.

Operationeel doel:

- De flexwoningen zijn in Melick, Sint Odiliënberg en Vlodrop in 2023 gerealiseerd. In Herkenbosch, Montfort en Posterholt zijn we in 2023 gestart met de voorbereidende werkzaamheden. Het bouwen van de woningen vindt plaats in 2024.

Tactisch doel 4: We zetten in op een duurzame woonomgeving en woningvoorraad.

Inzetten op energiebesparing en hernieuwbare energieopwekking is van groot belang voor het milieu en het leef- en woonklimaat in de gemeente Roerdalen. Door energie te besparen en gebruik te maken van schone energiebronnen verminderen we de uitstoot van CO2 en andere broeikasgassen en maken we Roerdalen duurzamer. Om deze doelstellingen te bereiken is het verduurzamen van onze woningvoorraad een belangrijk uitgangspunt.

Actie 1: We leggen de verbinding tussen onze duurzaamheidsambities en doelstellingen en de verduurzaming van de woningvoorraad
Onze duurzaamheidsopgaven zijn groot. Een belangrijke opgave is het verduurzamen van onze woningvoorraad. Dit geldt voor zowel het opwekken van energie als het besparen. We geven hier prioriteit aan de komende jaren door slimme combinaties te zoeken tussen woningbouw, transformatie en het bevorderen van duurzaamheid uit programma 4.

Operationeel doel:

- Een belangrijk onderdeel van onze duurzaamheidsdoelstellingen en ambities zit in het verduurzamen van de woningvoorraad. In 2024 concrete acties benoemen vanuit wonen en duurzaamheid met als doel in te vullen hoe we de Transitievisie Warmte voor dit onderdeel willen invullen.

Actie 2: (Her)overwegen (doelstellingen) Beleidsvisie Afval 2019-2023
In 2018 is er door de raad de Beleidsvisie Afval 2019-2023 vastgesteld. In dit beleidsdocument zijn doelstellingen vastgelegd hoe wij in onze gemeente in de toekomst met ons afval om willen gaan. Eind 2023 dienen wij in onze gemeente nog maximaal 100 kilo restafval per inwoner te verzamelen, eind 2025 moet dit 90 kilogram zijn. In navolging hiervan heeft de raad eind 2020 besloten om per 1 januari 2022 de afvalinzameling drastisch te wijzigen met als doel om de resultaten uit de Beleidsvisie

Afval 2019-2023 te behalen. De resultaten over het eerste inzameljaar 2022, welke in Q3 van 2023 aan de raad aangeboden zijn, laten zien dat we zeer goed op weg zijn.

Operationeel doel:

- In het eerste kwartaal van 2024 nodigen we de raadswerkgroep Afval uit om de Beleidsvisie Afval 2019-2023 te evalueren. Doel van deze bijeenkomst zal zijn om te bespreken welke ambities de raad heeft rondom het thema afval. Vervolgens nemen we de conclusies mee in RD Maasland (RDM) verband waarna de RDM gemeenten gezamenlijk aan de slag gaan met een nieuwe Beleidsvisie. Deze wordt in de 2de helft 2024 door het bestuur van RDM aangeboden aan de raad.

Actie 3: Bewustwording op het gebied van milieu en duurzaamheid creëren onder onze jongste inwoners

Het milieu en duurzaamheid zijn actuele maatschappelijke thema's. Bewustwording hierover begint bij onze jongste inwoners. Inmiddels zijn er een viertal basisscholen in onze gemeente (Melick, Montfort, Sint Odiliënberg en Vlodrop) die de lespakketten van RD Maasland over deze onderwerpen, met een focus op de verschillende afvalstromen, afnemen. Onze ambitie is dat eind 2025 ook de scholen in Herkenbosch en Posterholt aanhaken bij deze gratis lespakketten. Wanneer gewenst voorzien wij de scholen van materialen om de diverse afvalstromen te kunnen scheiden.

Operationeel doel:

- De doelstelling is dat eind 2024 minimaal vijf scholen in onze gemeente met het lesprogramma van RD Maasland werkt.

Grip op samenwerking

- Servicecentrum MER-Omgevingsdienst (Gemeenschappelijke Regeling)
- Reinigingsdienst Maasland (gemeenschappelijke regeling)
- De Regionale uitvoeringsdienst Limburg-Noord (overige verbonden partij)
- SML

Reguliere werkzaamheden

- Ruimtelijke plannen
- Grondexploitaties
- Gebiedsontwikkeling
- Planschadezaken / Nadeelcompensatie
- Trekkersrol Samenwerking Midden-Limburg (SML) op het gebied van Wonen, Zorg en Woonomgeving
- Regionale trekkersrol Kernteam Woondeal Limburg
- Deelname Samenwerking Midden-Limburg
- Prestatieafspraken
- Uitvoering Wet goed verhuurderschap (link met programma 3)
- Huisvesting ontheemden
- Uitvoering afvalnota
- Inzet expertise andere collega's voor doelen van de Nationale Opgaven

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

bedragen x € 1.000

5. Woonomgeving	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 5.465	- 7.424	- 6.788	- 5.973	- 5.581	- 5.575
Baten	4.216	4.844	4.648	4.629	4.271	4.323
Saldo van baten en lasten	**- 1.249**	**- 2.580**	**- 2.140**	**- 1.344**	**- 1.310**	**- 1.252**
Mutatie reserves						
Toevoegingen	- 20	- 32	- 87	- 11	-	-
Onttrekkingen	141	1.457	1.035	-	-	-
Mutatie reserves	**121**	**1.425**	**948**	**- 11**	**-**	**-**
Resultaat	**- 1.128**	**- 1.155**	**- 1.192**	**- 1.355**	**- 1.310**	**- 1.252**

Toelichting verschillen tussen begroting 2024 en begroting 2023.

De grootste wijzigingen in begroting 2024 ten opzichte van de begroting 2023 worden veroorzaakt door:

- De gemeentelijke bijdrage aan de RD Maasland stijgt met € 149.000 op basis van hun begroting.
- Tarief afvalstoffenheffing is kostendekkend. Dit betekent extra inkomsten van € 417.000 ten opzicht van de begroting 2023.
- De verwachting is om in 2023 € 178.000 meer leges te ontvangen in verband met grote projecten.
- Stijgende personeelslasten ten gevolge van CAO ontwikkelingen 2023 en bijstellen conform functieboek, € 47.000.
- In 2023 zijn eenmalige onttrekkingen en toevoegingen begroot aan reserves onder andere voor aankoop stikstofrechten, Centrumplan Herkenbosch en Omgevingswet.

Programma 6: Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen

Inleiding

Dit programma richt zich op de directe leefomgeving van onze inwoners. Zowel op het onderhoud als op de ontwikkeling van de openbare ruimte. We betrekken inwoners actief bij initiatieven op het gebied van veiligheid en leefbaarheid en bij de keuzes die gemaakt moeten worden in de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte. Dat doen we binnen duidelijke kaders en vanuit het algemeen belang. We hebben hier al goede ervaringen mee opgedaan. De tijd die dit kost levert een duidelijke meerwaarde daar waar het gaat om draagvlak van de omgeving en waardering voor het kunnen meedenken in de inrichting. We realiseren een aantal projecten per jaar op deze manier. We maken keuzes in welke projecten we kiezen voor welke vorm van participatie. Dit sluit aan op de uitgangspunten zoals benoemd in de kadernota (hoofdstuk 4).

Daarnaast werken we wijkgericht en zijn onze medewerkers van de buitendienst herkenbaar aanwezig in de dorpen en aanspreekbaar voor iedereen, die dit wenst. De medewerkers van onze buitendienst hebben een sterke binding met de kernen en weten wat er in een dorp leeft. Vanuit hun sterke verantwoordelijkheidsgevoel werken ze dagelijks in de kernen en proberen klachten en meldingen zo snel als mogelijk op te lossen. Het digitale meldsysteem FIXI stelt onze medewerkers in staat om meldingen snel en adequaat af te handelen. Afhankelijk van de aard van de melding gebeurt dat direct of vraagt de afhandeling meer tijd. We gaan uit van ongeveer 3500 meldingen in 2024.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Strategisch programmadoel: Prettige, leefbare dorpen waar inwoners en toeristen zich prettig voelen. Een veilige openbare ruimte waarin een aantrekkelijke kwaliteit tot uiting komt.

Visie (hoe gaan we doel bereiken op grote lijnen)

We werken met integraal ontwerp vanuit visie, met betrokkenheid van de inwoners. Toepassing van duurzame materialen, oog voor historische elementen en groen levert mooie en leefbare kernen op. Dit is belangrijk voor onze inwoners, potentiële bewoners, ondernemers en tegelijkertijd verhoogt het de aantrekkelijkheid van onze gemeente voor toeristen en recreanten. Dit is verbonden met de programma's 2 (Participatie), 4 (Economie, natuur, toerisme, cultuur en duurzaamheid) en 5 (Woonomgeving).

We dragen, onder andere vanuit team Onderhoud, bij aan een hogere veiligheid door met een kritische blik te kijken naar ontwikkelingen in kernen. Daar waar aanwijzingen zijn van oneigenlijk en/of criminele activiteiten (bv dumpingen drugsafval) worden die gedeeld met de partijen die een rol spelen in het veiligheidsdomein. Hier ligt een link met programma 3. De diverse kwaliteitsniveaus in de openbare ruimte, op het gebied van bijvoorbeeld wegen, groen en riolering, zijn vastgelegd in de betreffende beleidsdocumenten. We continueren de gekozen kwaliteitsniveaus. Hierover zijn besluiten genomen in 2022 voor wegen en riolering. In 2024 ronden we het mobiliteitsplan en bijbehorend uitvoeringsprogramma af. In 2024 volgt ook actualisatie van groenbeleid. De benodigde budgetten moeten aansluiten bij de gekozen ambitie.

Tactisch doel 1: Samen met inwoners werken aan integrale gebiedsgerichte projecten en beleid.

Actie 1: Realisatie van de reconstructie van de Dorpsstraat en Groenstraat in Melick
We starten, nadat we in 2023 een ontwerp hiervoor hebben gemaakt, met de uitvoering van deze reconstructie.

Actie 2: Afronding van de herinrichting van de Markt in Vlodrop
De herinrichting van de Markt in Vlodrop is in 2023 in uitvoering gegaan. We ronden dit af in 2024.

Actie 3: Afronden mobiliteitsplan
We ronden het mobiliteitsplan af, als vervolg op de vastgestelde mobiliteitsvisie.

Tactisch doel 2: Toekomstbestendig groen op het gewenste niveau, met aandacht voor de mensen die dit werk doen.

Landschap, groen en natuur zijn belangrijk voor onze leefomgeving. Het groen is niet alleen onze grootste zuurstofproducent, maar het zorgt ook voor de zuivering van onze lucht en zorgt voor schaduw. Verder levert groen een leefgebied voor vele insecten en andere dieren. Groen draagt bij aan het geluksgevoel en een groene omgeving heeft veel voordelen. Het heeft een positief effect op de gezondheid van mensen en draagt bij aan de leefbaarheid van de wijk. Bedrijven vestigen zich graag in een groene omgeving en onroerend goed is gewilder, waardoor de economische groei in een dorp wordt versterkt.

We houden rekening met veranderende omstandigheden. Bij nieuwe aanplant kiezen we voor meer diversiteit in soorten om uitval door ziekte en plagen te verkleinen. Soortkeuze speelt ook een belangrijke rol bij de klimaatveranderingen, waarbij de extremere weersomstandigheden van belang zijn.

We actualiseren en vormen in 2024 beleid op het gebied van groen, zoals het groenstructuurplan en bomenbeleidsplan. We zien dat we planmatig onderhoud geborgd hebben. Gericht op ontwikkelingen is er weinig financiële ruimte.

Actie 1: Ontwikkeling groenbedrijf
Het groenonderhoud wordt uitgevoerd binnen het door de gemeenteraad vastgestelde financiële kader. Vanaf 1 januari 2020 is er, om dit groenonderhoud uit te voeren, een grote groep mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (de oude WSW) vanuit Westrom gedetacheerd bij de gemeente. Bovendien kunnen de uitvoerende taken daarmee efficiënter en flexibeler worden uitgevoerd.
Om verdere efficiëntievoordelen te realiseren is een gezamenlijke huisvesting van de buitendienst en het voornoemde groenbedrijf wenselijk. Met deze integratie van het groenbedrijf in onze buitendienst wordt de doorontwikkeling van het team verder vorm gegeven. Hiervoor wordt de huidige gemeenteloods aangepast. Het naast de gemeenteloods gelegen voormalige pand van Jong Nederland wordt gesloopt en daarmee ontstaat er ruimte om noodzakelijke aanpassingen/uitbreiding van de bestaande gemeenteloods te realiseren.
Vanwege een faunaonderzoek is er enige vertraging ontstaan in de voorbereidingstijd maar de start van de verbouwing in 2023/2024 lijkt nog steeds haalbaar.

Operationeel doel:

- In 2024 realiseren we de nieuwbouw/verbouw van onze gemeenteloods in Melick.

Actie 2: Ontwikkelen Outdoor Campus Roerdalen en borgen groenonderhoud

Om de bezetting van de groen onderhoudsdienst op peil te brengen en te houden is er dringend behoefte aan (blijvende) nieuwe instroom van medewerkers. De groep Westrommedewerkers die bij ons is gedetacheerd neemt onder andere door het natuurlijk verloop en het vertrek van medewerkers steeds verder af.
Op 1 april 2021 zijn we daarom van start gegaan met de Outdoor Campus Roerdalen. In dit project wordt aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (die vallen onder de Participatiewet) de mogelijkheid geboden om door middel van werken in het groen door te groeien naar de gemeentelijke groen onderhoudsdienst of naar bijvoorbeeld een commerciële partij. Dit doen we met intensieve professionele begeleiding waarbij de deelnemers naast het aanleren van werknemersvaardigheden ook een gedegen opleiding in het groen wordt geboden. Sinds de start van het project is aan 8 mensen een contract aangeboden.
Naast mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt is er in dit project ook de samenwerking gezocht met het Praktijk- en Speciaal onderwijs in Roermond. We gaan ons in 2024 meer richten op kandidaten uit deze en andere doelgroepen omdat de instroom van mensen uit de Participatiewet te gering is om aan de behoefte die er in het groenonderhoud team bestaat, te voldoen.

Operationeel doel:

- We streven ernaar om in 2024 vier nieuwe kandidaten uit de Participatie Wet, het Praktijkonderwijs, statushouders of andere doelgroepen te laten instromen in het groenonderhoud team van de gemeente.
- Om de kwaliteit van het groenonderhoud te borgen is het, vanwege het personeelstekort in ons eigen groenonderhoud team en de te geringe instroom van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, noodzakelijk om ook in 2024 een gedeelte van deze onderhoudswerkzaamheden uit te besteden aan een aannemer. De extra kosten die hiermee gemoeid zijn staan opgenomen onder de post Onderhoud Beplantingen. Bij voldoende nieuwe instroom kunnen deze extra kosten in de toekomst worden afgebouwd.

Actie 3: Maaibeleid en biodiversiteit

Vanaf 2024 voeren we het maaien van onze wegbermen uit middels een nieuwe onderhoudsbestek. We houden hierbij rekening met de verkeersveiligheid en beschermde flora en fauna. Onze maaifrequenties en maaiperiodes passen wij aan om op deze wijze de ontwikkeling van de biodiversiteit verder te stimuleren.
We maaien, daar waar mogelijk en wenselijk, minder grote gazons en/of wadi’s zodat er een meer bloemrijke en natuurlijke vegetatie kan ontstaan. Door minder te maaien en het gebruik van bloemrijke grasmengsels houden we ook meer water vast, vergroten we de biodiversiteit en dragen daarmee bij aan een duurzamere leefomgeving.

Operationeel doel:

- Door middel van verdere aanpassingen in ons maaibeleid dragen we bij aan een verdere ontwikkeling van de biodiversiteit.

Actie 4: Actualisatie groenbeleid

Het groenbeleid van Roerdalen wordt verbreed en zal worden aangepast naar de hedendaagse wensen en eisen. Het groenstructuurplan wordt geactualiseerd waarbij klimaat en biodiversiteit een leidraad vormen. Ook het bomenbeheerplan wordt opgesteld, waarbij bijvoorbeeld soortkeuze van belang is. Voor de biodiversiteit zijn de eerste stappen reeds gezet door middel van gefaseerd en minder maaien en dit zal de komende jaren verder worden uitgebreid.

Operationeel doel:

- In 2024 actualiseren we het groenstructuurplan en stellen we een bomenbeheerplan op.

Tactisch doel 3: We dragen bij aan klimaat en een duurzame omgeving en gemeentelijk vastgoed.

In de openbare ruimte zijn we ons bewust van het belang van duurzaamheid. Dit betreft klimaatadaptatie, ruimte voor water en groen, afkoppelen, en duurzame materialen in de openbare ruimte.

Ook in het vastgoed verduurzamen we waar dit haalbaar is, bijvoorbeeld door toepassen van zonnepanelen bij stichtingen en verenigingen. We onderzoeken mogelijkheden om zonne-energie in te zetten om gebouwen te verwarmen, als alternatief voor teruglevering van opgewekte elektriciteit. We kijken bij vervangingen en investeringen naar de nieuwste ontwikkelingen en de mogelijkheden om op het gebied van duurzaamheid kansen te pakken.

We richten ons ook op duurzaam materieel, waarbij we bijvoorbeeld de mogelijkheden bekijken om brandstof aangedreven materieel te vervangen door accu aangedreven.

Actie 1: Duurzaam omgaan met water en klimaat
Door veranderingen in klimaat staat het rioolsysteem onder druk. We werken aan het omgaan hiermee, waarbij het vergoten van rioolbuizen in lang niet alle gevallen de oplossing is. In 2024 willen we de subsidieregeling afkoppelen regenwater weer actief onder de aandacht brengen bij onze inwoners.

Operationeel doel:

- We stellen begin 2024 de nadere regels afkoppelen regenwater op.
- We nemen afkoppelen van straten zoveel mogelijk mee in projecten. We streven naar het
- afkoppelen van minimaal 5.000 m2 verhard oppervlak per jaar. Dit betekent dat, gebaseerd op
- de gemiddelde regenval in Nederland, 4.265 m3 regenwater wordt geïnfiltreerd in de bodem
- en niet afgevoerd naar de waterzuivering. Dit gaat ook verdroging tegen. Waar mogelijk en verstandig nemen we afkoppelkansen voor particulieren mee.

Actie 2: Aandacht voor duurzaamheid in de uitvoering van projecten
We doen al het nodige op het gebied van duurzaamheid en klimaatadaptatie in werkzaamheden en projecten. Bijvoorbeeld rondom openbare verlichting en afkoppelen verhard oppervlak. We willen hier verdere stappen in zetten. Bijvoorbeeld door voor te schrijven dat (klein) elektrisch materieel door aannemers gebruikt dient te worden. Ook ontwikkelingen als circulariteit en hergebruik onderzoeken we verder.

Actie 3: Realisatie concessie laadinfrastructuur
De eerste concessie voor de aanleg van laadpalen in de openbare ruimte, voor het laden van elektrische voertuigen, wordt afgerond en loopt tot medio 2024. We hebben dan 25 laadpalen (x2 oplaadpunten) gerealiseerd. Hiermee voldoen we ruimschoots aan de ambitie. Het voornemen is aansluitend een volgende concessie aan te gaan. Dit speelt in de eerste helft van 2024.

Operationeel doel:

- We realiseren de plaatsing van laadpalen volgens de concessies.

Actie 4: Voldoen aan Kaderrichtlijn water (KRW)
Deze Europese richtlijn heeft als doel de ecologische toestand van oppervlaktewater te verbeteren. Om dit te bereiken, verminderen we de overstorten op kwetsbaar water. In Roerdalen hebben we 2 watersystemen die aangeduid zijn als kwetsbaar: De Vlootbeek en de Melicker Leigraaf. We werken aan de realisatie van 8 groene bergingen langs de Vlootbeek in het kader van de Kaderrichtlijn Water. 6 zijn inmiddels gerealiseerd.

Operationeel doel:

- De maatregelen rondom de Vlootbeek ronden we af in 2024. Aansluitend en uiterlijk 2027 zorgen we ervoor dat de overstorten op de Melicker Leigraaf voldoen aan de KRW.

Actie 5: Samen met voetbalverenigingen verledden van de veldverlichting
Voetbalvereniging SVH '39 is reeds vergevorderd met het verledden van veldverlichting. Samen met SVH '39 en de andere verenigingen (SNA, FC Roerdalen en OranjeBlauw '15) werken we aan het verledden van velden.

Grip op samenwerking

- Waterpanel Noord
- BSGW-rioolheffing

Reguliere werkzaamheden

- Beheer en onderhoud wegen, riolering, groen, verkeer, openbare verlichting, civiele kunstwerken en accommodaties;
- Realiseren van openbare ruimte rondom tijdelijke huisvesting voor vluchtelingen, statushouders en spoedzoekers;
- Op vraag advisering Omgevingsdienst bij vergunningen op het gebied van water, groen, uitritten en evenementen;
- Behandelen meldingen en klachten op het gebied van wegen, water, openbare verlichting,verkeer en groen;
- Integrale samenwerking met andere teams, onder andere bij een groot aantal ruimtelijke ontwikkelingen;
- We zorgen voor actueel beleid in de diverse taakgebieden, openbare verlichting, groen, riolering, wegen en verkeer;
- Samenwerkingsverbanden in de regio op het gebied van wegen, water, verkeer en groen.
- Het is een wettelijke verplichting dat de gemeente van de Geo-basisregistraties,
- Basisadministraties Adressen en Gebouwen (BAG), Grootschalige Topografie (BGT) en Registratie bijhouden;
- Ondergrond (BRO) de kwaliteit garandeert volgens de eisen in de wet- en regelgeving. Deze
- kwaliteit is van groot belang bij de uitvoering van vele taken en in projecten.

Relatie met paragraaf kapitaalgoederen
Meerjarig perspectief integrale projecten
We hebben een meerjarenprogramma ontwikkeld, gericht op integrale, en waar mogelijk gebiedsgerichte, reconstructies. Vanuit diverse disciplines is er aanleiding om zaken in de openbare ruimte te reconstrueren. Dit is niet alleen de onderhoudstoestand, maar ook ontwikkelingen op het gebied van riolering en water, groen of verkeer. We willen duidelijkheid scheppen in de grote integrale projecten voor de komende jaren. De prioritering wordt in grote mate bepaald vanuit het groot onderhoud aan wegen en rioleringen. Door dit zoveel mogelijk te combineren beperken en voorkomen we kapitaalvernietiging. We starten met in kaart te brengen welke kernen geschikt zouden zijn om te starten aan wijkgericht onderhoud waarbij we groen toevoegen aan het straatbeeld, verlichting verduurzamen en trottoirs herstraten. Daarnaast voeren we nog (groot)

asfaltonderhoud uit op diverse plekken in de gemeente, zowel plaatselijk als op grote delen van wegen. In al deze projecten speelt burgerparticipatie een belangrijke rol. We maken per project afspraken hoe we burgerparticipatie en communicatie vorm geven. Dit kan verschillen per project. We stellen voor de integrale projecten de volgende volgorde vast:

2024

- Afronding Markt Vlodrop;
- Realisatie reconstructie Dorpsstraat / Groenstraat Melick;
- Groot onderhoud Akerstraat Posterholt inclusief wateroverlast;
- Voorbereiding Reewoude;
- Aanleg groene berging en start herinrichting Sportlaan en omgeving Montfort;
- Voorbereiding reconstructie Reutje;
- Groot asfaltonderhoud Stationsweg Montfort;
- Fietspad Rothenbacherweg;
- Afronding aanleg infrastructuur tijdelijke huisvesting;
- Woonrijp maken Bosweg Montfort;
- Bouwrijp maken centrumplan Herkenbosch;
- Vijver Sint Odiliënberg;

2025 en verder

- Groot onderhoud Waarderweg (binnen en buiten de bebouwde kom) Montfort;
- Reconstructie Rector van de Boornlaan e.o. Posterholt;
- Reconstructie Zandkuil e.o. Melick;
- Onderzoek en aanpak Schaapsweg Sint Odiliënberg;
- Reconstructie Scholtisweg Monfort;
- Reconstructie Rothenbach;
- Verbeteren overstorten Melicker Leigraaf (Kaderrichtlijn Water)
- Verbetering Fietspad Donckerstraat Posterholt;
- Reconstructie Europalaan Oost Herkenbosch;
- Asfaltonderhoud Heidestraat Reutje;
- Verbeteren of vernieuwen fietspad Herkenbosch – Melick;
- Asfaltonderhoud Paarloweg / Bergerweg;
- Reconstructie Kapittellaan / Bisschop Balderiklaan Sint Odiliënberg;
- Reconstructie Kampweg / Pastoor Ryckxstraat Montfort;
- Reconstructie Vlodropperweg Posterholt;
- Reconstructie Bernhardlaan St. Odiliënberg;
- Groot onderhoud Bosscherveldweg Sint Odiliënberg;
- Reconstructie Raadhuisstraat Posterholt;
- Reconstructie Aan de kerk Montfort;
- Reconstructie Sint Hubertusstraat en Sint Carolusstraat Herkenbosch;
- Reconstructie Muytertweg Herkenbosch;
- Reconstructie Huysbongerdweg Montfort;
- Reconstructie John F. Kennedysingel Melick.

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

bedragen x € 1.000

6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 7.216	- 8.419	- 8.491	- 8.789	- 8.871	- 9.072
Baten	2.593	2.732	2.566	2.624	2.689	2.748
Saldo van baten en lasten	**- 4.624**	**- 5.688**	**- 5.925**	**- 6.165**	**- 6.182**	**- 6.323**
Mutatie reserves						
Onttrekkingen	7	46	-	-	-	-
Mutatie reserves	**7**	**46**	**-**	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**- 4.617**	**- 5.641**	**- 5.925**	**- 6.165**	**- 6.182**	**- 6.323**

Toelichting verschillen tussen begroting 2024 en begroting 2023.

De grootste wijzigingen in begroting 2024 ten opzichte van de begroting 2023 worden veroorzaakt door:

- Stijgende personeelslasten ten gevolge van CAO ontwikkelingen 2023 en bijstellen conform functieboek, € 341.000.
- In 2024 worden € 73.000 lagere energiekosten openbare verlichting verwacht.
- Een aantal (incidentele) inkomsten en uitgaven in de begroting 2023 zorgen voor verschillen in de baten en lasten t.o.v. 2024, o.a. digitalisering datasysteem BAG/BGT/BRO.
- In 2023 is een onttrekking gedaan uit de reserves Toerisme voor de kwaliteitsimpuls van de dorpsentrees.

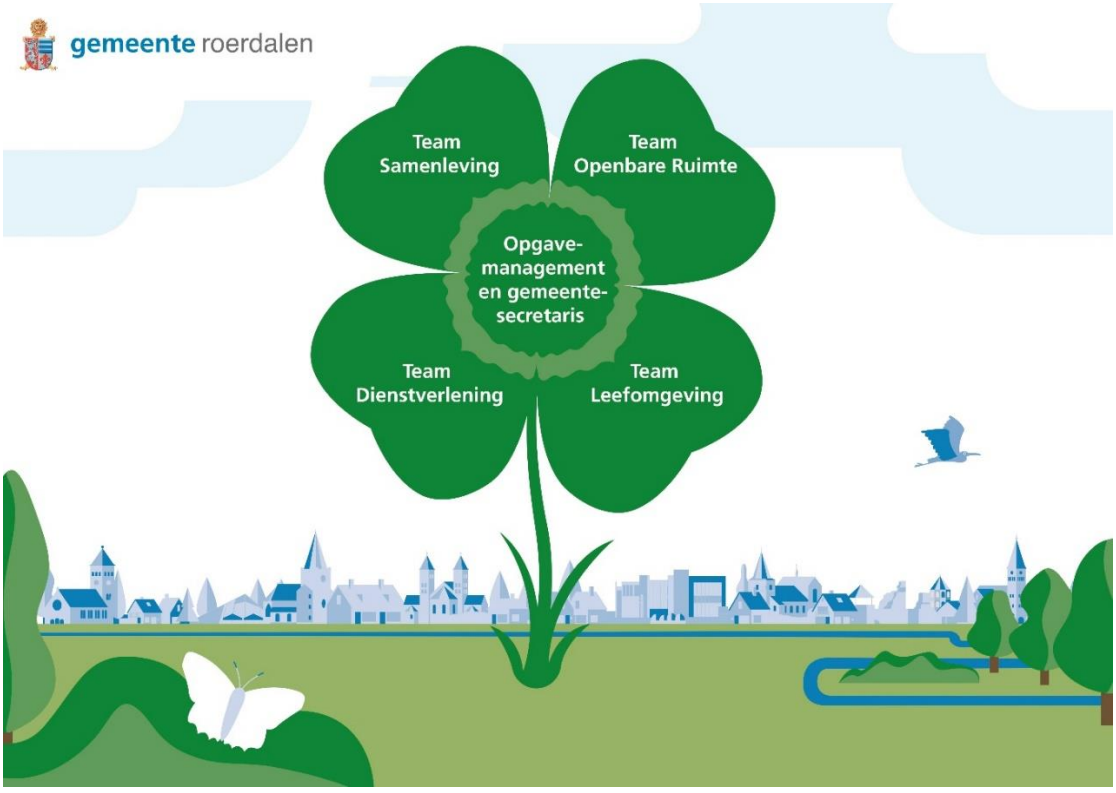
Programma 7: Bestuur, organisatie en dienstverlening

Inleiding

Dit programma gaat vooral over *hoe* we werken. We zijn erop gebrand het vertrouwen van inwoners in de gemeente te versterken. De kwaliteit van onze dienstverlening is daarin een bepalende factor. Het gaat om alle momenten waarop inwoners contact hebben met de gemeente, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Samen doen is ons motto. Met het programma *Samen Doen!* investeren we in de relatie tussen de gemeente en de gemeenschap. Onze kernwaarden *respect en gelijkwaardigheid, vertrouwen en verantwoordelijkheid* zijn bepalend voor onze aanpak.

Vertrouwen is de basis voor goede samenwerking. Daarom gaan we de ontwikkeling van beleid en de uitwerking daarvan nog dichterbij en samen met de inwoners organiseren. Dit vertalen we in onze manier van werken. Dat betekent leren en experimenteren hoe we in partnerschap met inwoners, verenigingen, stichtingen en ondernemers invulling geven aan een nieuwe rolverdeling tussen de gemeente en de gemeenschap.
Het sleutelwoord is *communicatie*. Daarom blijven we investeren in de verbetering hiervan in onze eigen organisatie. Daarnaast sturen we ook in de samenwerkingsverbanden op de kwaliteit van communicatie, bijvoorbeeld bij het Servicecentrum MER. Zowel de Omgevingsdienst als het Sociaal Domein van het SC MER hebben veel contact met de inwoners. Sturen in de kwaliteit van de communicatie van deze afdelingen, bevordert het vertrouwen van de inwoners in het SC MER.

Vanaf 2024 werken we vanuit een nieuwe organisatiestructuur met minder teams. Daarmee zorgen we voor meer integraliteit in de teams. We investeren in de kwaliteit van het projectmatig werken. Daarnaast werken we steeds meer opgavegericht. Dat betekent dat we samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties werken aan grote maatschappelijke vraagstukken, zoals duurzaamheid en bestaanszekerheid.

De arbeidsmarkt staat onder druk. Het wordt steeds lastiger vacatures ingevuld te krijgen. Samen met HR en de andere MER-organisaties zetten we maximaal in op het binnenhalen van geschikte kandidaten. Als dat niet lukt via een normaal dienstverband is inhuur ook een optie.

Tot slot ligt er in MER-verband een grote opgave om via een verbeterplan de informatiehuishouding inclusief archivering verder op orde te krijgen. Deze onderwerpen komen terug in de paragraaf bedrijfsvoering.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Strategisch programmadoel: een open en transparante vorm van besturen. Een communicatieve organisatie, die de kracht van de samenleving ondersteunt en stimuleert, ruimte geeft aan initiatieven en de gemeenschap als partner betrekt.

Tactisch doel 1: Communicatieve organisatie en toegankelijke dienstverlening waardoor inwoners zich gehoord, geholpen en betrokken voelen.

Roerdalen wil een communicatieve organisatie zijn; een organisatie die in verbinding staat met haar omgeving. Dat betekent dat we continu geluiden uit onze omgeving ophalen en deze verwerken in beleid en projecten (van buiten naar binnen). En dat we in heldere taal communiceren over beleid en projecten (van binnen naar buiten). Dit is een taak van alle medewerkers van de gemeente.

Ook de komende jaren werken we verder aan het vergroten van de communicatiekracht van onze organisatie. Via de Burgerpeiling meten we tweejaarlijks de tevredenheid van onze inwoners over de gemeente. Dit doen we ook op het gebied van communicatie en dienstverlening. De verbeterpunten pakken we in 2024 op.

Actie 1: Vergroten communicatiekracht

Communicatie over maatschappelijke opgaven
Roerdalen staat voor belangrijke maatschappelijke opgaven. Denk aan duurzaamheid, bestaanszekerheid en wonen. We zetten in op de communicatie over deze thema's en de verschillende projecten die hiermee samenhangen. In de communicatie komt hier steeds meer de nadruk op te liggen, omdat dit onderwerpen zijn die alle inwoners aangaan.

Uitvoeren aanpak heldere taal
We communiceren in heldere taal over beleid en projecten. Dat betekent onder andere dat we op B1 niveau schrijven voor onze inwoners. We leiden al onze medewerkers op in het gebruik van heldere taal. In 2023 hebben we hiervoor een aanpak geschreven. In 2024 voeren we deze uit.

Communicatie over organisatieontwikkeling
De gemeentelijke organisatie is volop in ontwikkeling. De teams hebben een nieuwe indeling, er zijn ontwikkelopdrachten om processen beter te borgen en trainen medewerkers in projectmatig werken Daarbij werken we vanuit het concept van *meervoudige overheid.* Dit betekent dat de rol van de gemeente kan verschillen. Bij bijvoorbeeld handhaving is de gemeente bepalend, maar bij een burgerintiatief vaak vooral ondersteunend (zie ook de paragraaf bedrijfsvoering). We verwachten van onze medewerkers om hieraan bij te dragen en te werken aan het gedrag en de werkhouding die bij deze ontwikkelingen hoort. Ze volgen trainingen en workshops. Het is belangrijk om inzichtelijk te

maken dat alle ontwikkelingen bijdragen aan hetzelfde doel: Samen Doen. Ook geven we uitleg over hoe Samen Doen in praktijk werkt. Het gaat onder meer over de verschillende rollen van de gemeente en de samenleving. We zorgen voor heldere en structurele interne communicatie over Samen Doen.

Informatiebehoefte als basis
We vinden het belangrijk om onze inwoners, ondernemers en verenigingen zo goed mogelijk te informeren. Dat begint bij het ophalen van signalen uit onze omgeving: welke informatie vinden onze inwoners interessant en belangrijk en welke kanalen gebruiken zij het liefst? In 2024 scherpen we onze aanpak aan, zodat onze communicatie nog beter aansluit. Ook gaan we structureler cijfers analyseren en duiden, bijvoorbeeld over het gebruik van onze website en nieuwbrieven. Hierdoor krijgen we inzicht in de wensen van onze inwoners. Zo kunnen we onze communicatie zo efficiënt en effectief mogelijk inzetten.

Operationeel doel:

- In 2024 werken we onder andere een communicatiebeleid voor het onderwerp duurzaamheid uit. De basis hiervoor is de vernieuwde koers voor duurzaamheid, die door de raad in 2024 wordt vastgesteld. De communicatie over de verschillende deelprojecten is hier een afgeleide van;
- Alle medewerkers die veel met inwoners communiceren hebben de training Heldere taal gevolgd;
- Een communicatieplan Samen doen met een kernboodschap en een communicatiekalender voor 2024;
- De inzichten uit de enquête over de kwaliteit van onze communicatie zijn vertaald in concrete verbeterpunten die in 2024 worden uitgevoerd.

Actie 2: Verbeteren dienstverlening
In de Gemeente Roerdalen geloven we dat onze dienstverlening het voor inwoners makkelijker kan maken om bij te dragen aan een bloeiende, zorgzame en hechte gemeenschap. Onze visie op dienstverlening gaat verder dan simpelweg het leveren van overheidsdiensten; het gaat over het creëren van een gedeelde visie en een gemeenschappelijke toekomst waarin we elkaar ondersteunen en samen groeien. In deze visie zijn onze kernwaarden vertrouwen en verantwoordelijkheid, respect en gelijkwaardigheid leidend.
Het verbeteren van de dienstverlening is een voortdurende inspanning om onze inwoners beter van dienst te zijn en hun ervaring met de gemeente te optimaliseren. De dienstverlening vormt de brug tussen het bestuur en de inwoners. Het gaat verder dan alleen het verstrekken van vergunningen en het innen van belastingen; het draait om het leveren van relevante informatie, oplossingen en een naadloze ervaring voor inwoners. Een doeltreffende dienstverlening versterkt de betrokkenheid van de gemeenschap, verbetert de kwaliteit van leven en bouwt vertrouwen tussen burgers en de gemeente.
De inwoner staat centraal in onze dienstverlening. We sluiten aan bij de wensen en behoeften van onze inwoners. We streven naar dienstverlening die in één keer goed is en voor iedereen toegankelijk. We handelen klantgericht, betrouwbaar en volgens de geldende regels.
Een inclusieve gemeente begint bij toegankelijke diensten. Onze dienstverlening moet voor iedereen gemakkelijk toegankelijk zijn, ongeacht leeftijd, achtergrond, vermogen of locatie. We zullen onze digitale kanalen uitbreiden, maar tegelijkertijd ervoor zorgen dat persoonlijk contact altijd beschikbaar blijft voor de mensen die dit nodig hebben.
We gaan een nieuw programma dienstverlening ontwikkelen. In dit programma staan de behoeften en verwachtingen van de inwoners centraal. Het draait om het begrijpen van wat inwoners nodig hebben en het ontwerpen van diensten die daarbij aansluiten. In het nieuwe programma dienstverlening staan de volgende aspecten centraal: klantgerichtheid, communicatie, digitalisering,

efficiëntie en de manier waarop inwoners betrokken worden bij de verbetering van de dienstverlening.
Onze bestaande dienstverlening gaan we monitoren. Daarnaast nemen inwoners deel aan een gebruikersonderzoek over onze dienstverlening. Met de uitkomsten van beide onderzoeken gaan we onze dienstverlening verbeteren. We hebben daarbij in het bijzonder aandacht voor de signalen over de afhandeling van vragen, brieven en mails die nu niet altijd naar tevredenheid verloopt.
Binnen de digitale dienstverlening hebben we te maken met steeds meer wet- en regelgeving. De inwoner heeft het recht om digitaal te communiceren met de overheid en moet er op kunnen vertrouwen dat we op een veilige, transparante manier overheidsinformatie uitwisselen en inzichtelijk maken. We gaan onderzoeken in hoeverre we al voldoen aan deze wetgeving en waar we nog aan moeten werken.
Ten slotte gaan we onderzoek doen naar de inzet van Kunstmatige Intelligentie (AI) voor het verbeteren van onze dienstverlening. In een tijdperk van snel evoluerende technologieën heeft AI zich bewezen als een krachtige tool die de efficiëntie en kwaliteit van dienstverlening in diverse sectoren kan verbeteren. Gemeente Roerdalen heeft deze trend opgepikt en omarmt de mogelijkheden die AI biedt om haar dienstverlening naar een hoger niveau te tillen. Door AI te implementeren, zet de gemeente Roerdalen stappen om haar inwoners een modernere en gepersonaliseerde ervaring te bieden. We zetten stappen in de richting van een toekomstgerichte dienstverlening door AI te omarmen. Door slim gebruik te maken van deze technologieën zal de gemeente niet alleen haar efficiëntie verhogen, maar ook een meer gepersonaliseerde en moderne ervaring bieden aan haar inwoners. Daarmee willen we ook een inspirerend voorbeeld zijn voor andere gemeenten die ook de voordelen van AI willen benutten om hun dienstverlening te verbeteren.

Operationeel doel:

- We gaan een nieuw programma dienstverlening ontwikkelen. Onze visie op dienstverlening vormt daarvoor de basis;
- we komen tot een advies over de gevolgen van nieuwe wet- en regelgeving voor onze dienstverlening;
- we verbeteren de bestaande digitale dienstverlening door webanalyse en een gebruikersonderzoek van de website met inwoners. Daarnaast doen we onderzoek naar de digitale toegankelijkheid;
- we gaan onderzoek doen naar de mogelijkheden van AI in onze dienstverlening. We pakken dit eventueel op in MER-verband;
- we ontwikkelen minimaal 5 nieuwe E-formulieren.

Tactisch doel 2: Minder en duidelijkere regels, doen wat nodig is.

Actie 1: Dereguleren
We verminderen of vereenvoudigen het aantal regels. De regels die blijven zijn duidelijk en begrijpelijk. Daarmee willen de regeldruk voor onze inwoners én onze medewerkers beperken.

In 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Daarmee worden tientallen wetten samengevat tot één nieuwe wet, zodat voor onze inwoners overzichtelijker en duidelijk wordt.

Operationeel doel:

- We gaan voor de aanpak bestaanszekerheid (financiële)ondersteuningsregelingen herzien en samenvoegen om de hulp en ondersteuning makkelijker te maken. Dit leidt tot minder of eenvoudiger regelingen.
- We willen lokaal een groter aanbod van hulp en ondersteuning in de basisondersteuning waarvoor geen indicatie nodig is
- We willen regionaal een minder versnipperd zorglandschap en we sturen op verlaging administratie lasten en vergroten van de ruimte van de professional

Tactisch doel 3: Meer samenwerken met inwoners en ondernemers.

De samenleving verandert voortdurend en de maatschappelijke opgaves worden steeds complexer. Dit vraagt om een andere manier van samenwerken. Waar we, vanuit gelijkwaardigheid, onderdeel zijn van netwerken. Domein overstijgend en opgavegericht. Dit vraagt om een andere rolverdeling tussen gemeenschap en gemeente. Inwoners kijken niet meer toe maar willen invloed op hun eigen leefomgeving. Steeds meer inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties nemen initiatief voor wat zij belangrijk vinden. We stimuleren deze gemeenschapsontwikkeling en geven ruimte aan initiatieven. Waar nodig leveren wij een bijdrage. Ook de gemeente neemt initiatief en heeft daarbij de gemeenschap nodig. Samen bespreken we hoe we ons tot elkaar verhouden. ‘Samen doen’ is hierbij onze leidraad. Voor de opgaves bestaanszekerheid, duurzaamheid en dorpspark Schepersheuvel werken we vanuit de bedoeling ‘samen doen’.

Actie 1: Stimuleren ontwikkeltraject ‘samen doen’

Operationeel doel:

- We organiseren tenminste één (beeldvormende) bijeenkomst over ontwikkeltraject ‘samen doen’. Dat doen we met inwoners, maatschappelijke organisaties, bestuur, gemeenteraad en ambtenaren. Het doel is leren van de praktijkervaringen met ‘samen doen’ en de resultaten vertalen in naar onze werkwijze;
- In opvolging van het model ‘rolverdeling samen doen’ werken we aan een gesprekstool voor nieuwe initiatieven;
- We voeren tenminste twee startgesprekken met initiatiefnemers. Hierbij betrekken we alle relevante beleidsvelden;
- Er is een standaard model samenwerkingsovereenkomst voor bewonersinitiatieven;
- We organiseren twee interne (lunch)bijeenkomsten met thema ‘samen doen’;
- Van elke kinderwijkraad helpen we één idee mee ontwikkelen;
- In de week van de internationale dag van het geluk organiseren we een bijeenkomst. Hier kunnen lokale initiatieven zich presenteren en de bezoekers inspireren;

Grip op samenwerking

- Servicecentrum MER

Reguliere werkzaamheden

- Bestuursorganen ondersteunen
- Bestuursondersteuning B&W
- Bestuursondersteuning gemeenteraad/rekenkamer
- Burgerzaken
- Bestuurlijke samenwerking
- Representatie

Onder representatie vallen ook de verbindende activiteiten zoals de sleuteloverdacht, nieuwjaarsreceptie, lintjesregen, veteranendag en kransleggingen op 4 mei. Dit draagt bij aan bestuurlijke visie om dicht bij onze inwoners te zijn.
Vanaf 2024 hebben we te maken met een piek in de verstrekking van reisdocumenten. Dat is het gevolg van de geldigheidsduur die jaren geleden is aangepast. De komende jaren gaat het om duizenden reisdocumenten per jaar in plaats van de ca 600 die nu normaal zijn. Hiervoor is tot en met 2028 extra inzet nodig. De extra kosten worden grotendeels gedekt uit de inkomsten voor afgifte van reisdocumenten.

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

bedragen x € 1.000

7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 10.360	- 12.344	- 12.184	- 11.703	- 11.653	- 11.754
Baten	914	365	457	468	501	567
Saldo van baten en lasten	**- 9.447**	**- 11.979**	**- 11.726**	**- 11.235**	**- 11.152**	**- 11.186**
Mutatie reserves						
Onttrekkingen	313	981	463	-	-	-
Mutatie reserves	**313**	**981**	**463**	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**- 9.134**	**- 10.998**	**- 11.263**	**- 11.235**	**- 11.152**	**- 11.186**

Toelichting verschillen tussen begroting 2024 en begroting 2023

De grootste wijzigingen in begroting 2024 ten opzichte van de begroting 2023 worden veroorzaakt door:

- De bijdrage aan het SC MER is lager ten opzichte van 2023. Daarentegen houden we rekening met een loonkostenstijging die (nog) niet verwerkt is in de begroting van het SC MER, € 255.000.
- Stijgende personeelslasten ten gevolge van CAO ontwikkelingen 2023 en bijstellen conform functieboek € 149.000.
- In 2023 zijn eenmalige onttrekkingen aan reserves begroot voor bijdrage aan het SC MER.

Overzicht kosten overhead

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat de baten en lasten van overhead niet meer onder de afzonderlijke programma's mogen worden opgenomen. Overhead is gedefinieerd als 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces'. Deze kosten zijn verantwoord in dit programma.

bedragen x € 1.000

Taakveld Overhead	Begroting 2023	Begroting 2024
Overhead organisatiekosten		
Personeel en organisatie	- 4.123	- 4.182
Bedrijfsvoering	- 268	- 13
Bedrijfsvoering MER	- 3.092	- 2.837
ICT kosten	- 565	- 610
Facilitaire diensten	- 494	- 502
Huisvestingskosten gemeentehuis en werf	- 554	- 602
Bedrijfsmiddelen openbare werken	- 475	- 527
Communicatie	- 128	- 119
Totaal overheadkosten	**- 9.699**	**- 9.393**

Programma 8: Algemene middelen

Inleiding

In dit programma staat de financiële positie van de gemeente Roerdalen centraal. Een solide financiële positie is randvoorwaardelijk voor het realiseren van onze ambities. Er moet ruimte zijn om te investeren, zodat de leefbaarheid in onze gemeente duurzaam wordt versterkt. Het programma draagt vanuit dat oogpunt indirect bij aan de verbindende thema's.

Dit programma zorgt op zichzelf niet voor een solide financiële positie, maar we beschrijven hier wel het strategische doel in dit kader.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Strategisch programmadoel: een duurzaam gezonde financiële huishouding van de gemeente.

Wij willen een sluitende begroting met een gezond meerjarenperspectief. We streven naar jaarlijks repressief toezicht van de provincie. Het project Roerdalen in Balans is in 2021 gestart om op een andere manier een sluitende begroting te krijgen. Dit project loopt tot en met 2024.

Helaas heeft de tijd ons ingehaald. Door de hoge inflatie zijn de kosten fors toegenomen. Tevens worden door de plannen van het Rijk de inkomsten vanaf 2026 ook nog eens fors verlaagd. Hierdoor verwachten we vanaf 2024 en verder forse tekorten. In deze begroting is geprobeerd deze tekorten zover mogelijk te reduceren. Samen met de raad zal er een nieuw proces gestart worden om de begroting weer in balans te krijgen.

We hebben voldoende middelen beschikbaar voor het opvangen van tegenvallers. Dat wil niet zeggen dat we een risicomijdende gemeente zijn. We hebben echter een bewuste risicohouding. De schuldpositie van de gemeente is op een verantwoord niveau. Dit is verder uitgewerkt in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

De lastendruk voor de burgers heeft een acceptabel niveau. Voor ons betekent dit in ieder geval dat, op de plaatsen waar zich dit voordoet, zoveel mogelijk gestreefd wordt naar kostendekkendheid. Oftewel de gebruiker betaalt. Daarnaast worden de algemene belastingen kritisch bekeken zodat de lasten voor de burger op een acceptabel niveau blijven.

De effecten op de verschillende onderdelen van de financiële positie zijn uitgewerkt in de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing, de paragraaf financiering en de paragraaf lokale heffingen. Hier staan ook de kengetallen die hiermee samenhangen.

Grip op samenwerking

- *Belastingsamenwerking gemeenten en waterschap (BsGW)*
- *Servicecentrum MER-Bedrijfsvoering (SC MER BV)*
- *Verschillende deelnemingen*

Reguliere werkzaamheden

- Heffing en inning van belastingen (zie paragraaf lokale heffingen)
- Uitvoeren treasury functie (zie paragaaf financiering)
- Aandelenbeheer (zie paragraaf verbonden partijen)
- Analyse en berekeningen gemeentefonds
- Financiële informatieverstrekking en – verantwoording

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

bedragen x € 1.000

8. Algemene middelen	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 232	- 369	- 375	- 388	- 400	- 410
Baten	44.115	44.585	46.561	46.699	43.489	43.150
Saldo van baten en lasten	**43.883**	**44.216**	**46.187**	**46.311**	**43.089**	**42.740**
Mutatie reserves						
Toevoegingen	- 3.070	- 869	- 40	- 40	- 40	- 40
Onttrekkingen	1.848	890	2.243	90	90	90
Mutatie reserves	**- 1.222**	**21**	**2.203**	**50**	**50**	**50**
Resultaat	**42.661**	**44.236**	**48.390**	**46.361**	**43.138**	**42.789**

Toelichting verschillen tussen begroting 2024 en begroting 2023.

De grootste wijzigingen in begroting 2024 ten opzichte van de begroting 2023 worden veroorzaakt door:

- Door een verhoging van de tarieven stijgt de opbrengst OZB met € 315.000 en de opbrengst toeristenbelasting met € 65.000.
- In 2024 is de gemeentefondsuitkering € 2.252.000 hoger dan in 2023. Het verloop van deze uitkering wordt in dit programma toegelicht.
- Het saldo van € 2.154.000 van deze meerjarenbegroting wordt onttrokken aan de reserve afdekking tekorten.
- Het dividend van de aandelen nutsvoorzieningen is in 2023 incidenteel hoger, € 613.000.

Algemene dekkingsmiddelen

In de eerste zeven programma's zijn de specifieke baten per programma opgenomen. Het grootste deel van de baten van de gemeenten kan niet rechtstreeks worden toegerekend aan een inhoudelijk programma. De belangrijkste algemene dekkingsmiddelen zijn de gemeentefondsuitkering, de belastingen en de opbrengsten van obligaties en aandelen.

Belastingen

Voor een toelichting op de belastingen verwijzen we naar de paragraaf lokalen heffingen.

Gemeentefondsuitkering

Het gemeentefonds kent drie uitkeringstypen:

- Algemene uitkering
- Decentralisatie- en integratie-uitkeringen
- Aanvullende uitkeringen

De algemene uitkering is de grootste inkomstenpost voor de gemeente. Wij kunnen dit geld naar eigen inzicht besteden aan medebewindstaken of autonoom beleid. De verdeling van de algemene uitkering over de verschillende gemeenten gebeurt via diverse verdeelmaatstaven.

De decentralisatie- en integratie-uitkeringen zijn van tijdelijke aard. De duur hiervan is maximaal 5 jaar. De reden voor deze uitkeringen kan zijn dat er een andere verdeelsystematiek wordt gevolgd of een andere indexering plaats vindt. Er kunnen door het rijk beleidsafspraken over gemaakt worden.

Vanaf 2018 is het grootste deel van de integratie-uitkeringen voor het sociaal domein geïntegreerd in de algemene uitkering (sociaal deelfonds en WMO-hulp bij het huishouden). Voor het deel participatie dat betrekking heeft op de sociale werkvoorziening is nog wel in een integratie-uitkering opgenomen.

Aanvullende uitkeringen zijn uitkeringen die gemeenten specifiek krijgen, bijvoorbeeld de artikel 12 uitkering. Deze uitkeringen worden bekostigd uit de gemeentefondsuitkering en worden dus door alle gemeenten gezamenlijk betaald. De gemeente Roerdalen heeft geen aanvullende uitkeringen.

Om te voorkomen dat er in deze bijzondere tijd te veel schommelingen plaatsvinden in het gemeentefonds is in overleg met de VNG besloten om de stand van het accres volgens de meicirculaire 2022 te bevriezen voor de jaren 2022 tot en met de 2025. De gemeentefondsuitkering wordt wel nog geïndexeerd voor loon- en prijscompensatie. Het kabinet heeft besloten om het gemeentefonds voor de volumeontwikkeling vanaf 2027 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. De nieuwe financieringssystematiek houdt in dat de volumeontwikkeling van het gemeentefonds vanaf 2027 wordt gebaseerd op een historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp).

In onderstaand overzicht is de opbouw van de gemeentefondsuitkering voor de gemeente Roerdalen weergegeven.

bedragen x € 1.000

Algemene uitkering	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Algemene uitkering	33.439	34.846	37.235	37.875	35.119	34.818
Integratie uitkering Sociaal deelfonds	3.628	2.871	2.770	2.601	2.482	2.358
Integratie en decentralisatie-uitkeringen	994	226	232	228	228	215
Hervormingsagenda jeugdzorg	1.245	1.451	1.408	850	363	297
Subtotaal	**39.306**	**39.394**	**41.646**	**41.554**	**38.192**	**37.688**
Verrekening voorgaande jaren	8	-	-	-	-	-
Totaal Algemene uitkering	**39.314**	**39.394**	**41.646**	**41.554**	**38.192**	**37.688**

De belangrijkste effecten als gevolg van de meicirculaire 2023 zijn:

- In de Miljoenennota 2023 heeft het kabinet aanvullend eenmalig € 1 miljard voor gemeenten beschikbaar gesteld voor 2026, vooruitlopend op de nieuwe financieringssystematiek. Dit bedrag komt vanaf 2027 nu structureel beschikbaar. Daarnaast wordt het gemeentefonds vanaf 2027 geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van het bbp. Voor Roerdalen betekent dit een bijdrage van €996.000 in 2027.
- De vergoeding voor loon- en prijsinflatie: aangezien wij bij het opstellen van de begroting uitgaan van constante prijzen, wordt de algemene uitkering hier ieder jaar op bijgesteld. Voor 2024 en verder betekent dit een stijging van € 1.308.000 oplopende naar € 483.000 in 2027.
- De opschalingskorting wordt tot en met 2025 opgeschort. Dit betekent een voordeel van € 406.000 in 2023 oplopende naar € 670.000 in 2025. In 2026 is vooralsnog het plan dat de volledige opschalingskorting wordt ingevoerd.
- Voor 2024 en 2025 heeft het kabinet besloten de middelen voor jeugdzorg toe te kennen uit de reeks die in het AEF-rapport voor de uitvoering van de jeugdzorg zijn opgenomen minus de afspraken die zijn gemaakt om de kosten terug te dringen.

Meerjarige perspectief middelen jeugdzorg
Gemeenten en Rijk hebben een principeakkoord bereikt over het financiële kader voor de Hervormingsagenda Jeugd. In totaal wordt dan ook € 1,36 miljard in 2024 en € 859 miljoen in 2025 aan de algemene uitkering van het gemeentefonds toegevoegd voor jeugdzorg. Er zijn middelen gereserveerd voor de jaren 2026 en verder. De beschikbaarstelling van deze middelen voor de jaren 2026 en verder vindt plaats na het advies van de deskundigencommissie en de besluitvorming daarover.

Treasury
We ontvangen jaarlijks dividenduitkeringen, omdat we aandelen bezitten in onder andere de Bank Nederlandse Gemeenten en Enexis BV. Door de provincie is in hun begrotingsbrief advies gegeven over de raming van et dividend van de BNG en Enexis Holding. Wij hebben het dividend op dit advies geraamd.

Naast het dividend op aandelen, valt hier ook de beleggingsopbrengst van de obligaties onder. Door de invoering van het schatkistbankieren, mag de gemeente de vrijgevallen obligaties niet opnieuw beleggen. Dit heeft tot gevolg dat onze rente-inkomsten naar de toekomst afnemen.
Voor een nadere toelichting op treasury verwijzen we naar de paragraaf financiering.

Onvoorzien
Voor de post onvoorzien is deze opgesplitst in € 75.000 en € 25.000 raadsbudget. In begroting 2023 hadden we een extra bedrag geraamd (€ 75.000) in 2024 voor onvoorziene prijsstijgingen. In de huidige begroting is rekening gehouden met de prijsstijgingen, waardoor we het niet nodig achten om deze extra post te laten staan.

4. Paragrafen

De paragrafen in de programmabegroting behandelen onderwerpen die invloed hebben op meerdere programma's.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Ontwikkelingen bedrijfsvoering via Servicecentrum MER

In 2024 werken we met een uitvoeringsprogramma voor de teams van HRM, Financiën en Informatisering binnen het Servicecentrum MER. De doorontwikkeling van de bedrijfsvoering van het SC MER blijft een belangrijk aandachtspunt. Het gaat om het stroomlijnen van processen en kwaliteitsverbetering van de dienstverlening. In het uitvoeringsprogramma zijn afspraken vastgelegd over de basistaken en de volgorde van projecten en specifieke afspraken. Het wordt steeds duidelijker dat standaardisering en uniformering van processen, producten en diensten belangrijk zijn om tot een efficiënte bedrijfsvoering te komen.
Vanaf 2024 resteert nog een taakstelling van € 170.000. Op basis van een onafhankelijk advies over de kostenverdeelsystematiek willen we tot een andere verdeelsleutel komen. Hierover moet nog overeenstemming worden bereikt met de MER-gemeenten en het Servicecentrum. De nieuwe verdeelsleutel moet leiden tot lagere kosten, waarmee ook de resterende taakstelling kan worden gerealiseerd.

Organisatieontwikkeling

De organisatieontwikkeling heeft de laatste jaren vorm gekregen in het programma Andere overheid, onder het motto 'Samen doen!'. De essentie ligt ook vast in onze missie 'Bijdragen aan het geluk en de levenskwaliteit van alle inwoners en bezoekers' en in de kernwaarden 'respect en gelijkwaardigheid, vertrouwen en verantwoordelijkheid'.

Afgelopen jaar hebben we de hoofdstructuur van de organisatie aangepast. Dit leidt tot minder teams en minder managementfuncties en daarmee een besparing op overhead. In 2024 werken via een aantal ontwikkelopdrachten aan de professionalisering van de organisatie. Het gaat onder meer om projectmatig en opgavegericht werken.
Daarnaast werken we ook in MER-verband aan organisatieontwikkeling en samenwerking. Via het Overheids Ontwikkel Model (OOM) hebben de vier organisaties onderzocht welke verbeterstappen we in gezamenlijkheid kunnen zetten. Bovendien leverde dit onderzoek input op voor onze eigen organisatieontwikkeling. Het gaat onder meer om het kennisniveau van de medewerkers op peil houden en onderling waar mogelijk planmatiger te werken. Daarvoor blijven we gebruik maken van de Lean-methodiek.

Bijzonder aandachtspunten zijn ook in 2024 de verdere verankering van het dorpsgericht werken en van het integraal en opgave gericht werken. De regie op team-overstijgende opgaven, met vaak veel interactie met de buitenwereld, gaan we daarbij verbeteren. Integrale projectsturing wordt verdergaand geïmplementeerd.

Het nieuwe intranet biedt volop kansen om ook digitaal kennis en ervaring uit te wisselen en digitaal samen te werken. We zetten het intranet in ter ondersteuning van de organisatieontwikkeling.

Personeel

Er heerst op het moment een toenemende krapte op de arbeidsmarkt. Dit speelt in heel Nederland en in bijna alle beroepsgroepen. De spanning op de arbeidsmarkt raakt ondernemers en organisaties in onze gemeente. Het geldt ook voor de beroepsgroep ambtenaren. De vraag naar gekwalificeerde medewerkers is nog nooit zo hoog geweest.

We zien dit ook terug in onze eigen organisatie en bij het SC MER. Het aantal openstaande vacatures neemt toe. Ze zijn moeilijker in te vullen. Dat geldt zowel voor vaste functies als voor tijdelijke oplossingen via inhuur. Dit zorgt op momenten voor vertraging in de uitvoering van onze taken en tot prioriteitstelling.

Samen met het SC-MER en de gemeenten Maasgouw en Echt-Susteren moeten we de vraag beantwoorden: *Hoe geven we vorm aan toekomstgericht werkgeverschap?*
MER-breed geven we daarom invulling aan een gezamenlijke visie op strategisch arbeidsmarktbeleid. De uitrol hiervan heeft als eerste stap een focus op onboarding/ofboarding, en leren en ontwikkelen. Met name de nog steeds zeer krappe arbeidsmarkt is reden om juist voor deze thema's te kiezen.

Arbeidsomstandigheden

De werkgever moet zorgen voor veilige en gezonde arbeidsomstandigheden. In samenwerking met de andere MER-organisaties is in 2023 het Arbobeleidsplan vastgesteld. In de komende jaren gaan we aan de slag met het daarbij behorende Plan van Aanpak. Daarin staan onder andere de volgende onderwerpen:

- Vormgeving vitaliteitsbeleid (inclusief werkdruk/werkstress en Periodiek ArbeidsGezondheidskundig Onderzoek -PAGO-beleid)
- Ongewenst gedrag/klachtenregeling
- Protocol wangedrag
- Agressietrainingen (op termijn MER-breed aanbod)
- Vaccinatiebeleid ('wie waarvoor en hoe vaak?')
- Proces 'melding (bijna) ongevallen'
- Evaluatie dienstverlening bedrijfsarts

Daarbij blijven we ons inzetten op het verlagen van het ziekteverzuim en het vergroten van de inzetbaarheid van medewerkers. Werkdruk is daar een belangrijk thema in. We hebben daarom recentelijk een onderzoek uit laten voeren om te bekijken of en in welke mate er sprake is van (ongezonde) werkdruk in Roerdalen.

Harmonisatie arbeidsvoorwaarden en integriteitsbeleid

In de MER-samenwerking zijn de arbeidsvoorwaarden voor medewerkers geharmoniseerd. Na afronding van het projectmatig uitwerken van de evaluatie van de geharmoniseerde arbeidsvoorwaarden wordt vanaf 2024 verder geïnvesteerd in MER-brede harmonisatie van regelingen. Alle regelingen op gebied van integriteit willen we harmoniseren – of waar het nieuwe regelingen betreft – ze MER-breed uitwerken.

Regeling Vervroegde Uittreding (RVU)

Vanaf 2024 kunnen medewerkers op basis van de cao gebruik maken van een Regeling Vervroegde Uittreding (RVU) mits ze aan de voorwaarden voldoen.

Vanaf 2024 werken we met een nieuwe organisatie-indeling. Het aantal teams is teruggebracht tot vier. Daarmee is een vergelijking met indeling 2023 niet meer goed mogelijk. In onderstaande overzichten staat de formatie van de gemeente Roerdalen weergegeven tot en met 2023. Daarnaast is de teamindeling en formatie vanaf 2024 weergegeven.

Formatie	2023	2024
Algemeen	1,00	2,00
Team Geluk/dorpscoordinatoren	3,50	
Team Concern control	5,33	
Team Dienstverlening	21,27	
Team Bestuurszaken	8,94	
Team MO	10,87	
Team Onderhoud	18,00	
Team Openbare Werken	15,50	
Team REO	16,67	
Team Openbare ruimte		32,10
Team Leefomgeving		19,56
Team Dienstverlening		28,76
Team Samenleving		20,10
Griffie	2,00	2,00
Formatie in fte totaal	103,08	104,52

Sinds de invoering van de nieuwe BBV-voorschriften (miv begrotingsjaar 2016) nemen wij een aantal verplichte beleidsindicatoren op het gebied van bedrijfsvoering. In onderstaande tabel zijn deze vijf indicatoren bepaald op basis van de actuele gegevens uit de begroting. Ter vergelijking zijn de indicatoren van 2023 opgenomen.

Indicator	Toelichting	2023	2024
Formatie	De formatie in fte's per 1.000 inwoners	5,01	5,04
Bezetting	De bezetting in fte's per 1.000 inwoners	4,37	4,72
Apparaatskosten	De apparaatskosten per inwoner	€ 531	€ 613
Externe inhuur	Kosten externe inhuur als % van de totale loonsom + kosten inhuur externen	13,7%	12,4%
Overheadkosten	De kosten voor de overhead als % van de totale lasten	14,9%	14,3%

Toelichting

De formatie neemt niet of nauwelijks toe. Dit was één van onze onderliggende ambities bij de doorgevoerde organisatieverandering. Er resteerde immers nog een gedeeltelijke inlossing van de taakstelling die voortvloeide uit Roerdalen in Balans 1.0 die wij in 2024 nu weten waar te maken.
De indicator bezetting is gestegen van 4,37 naar 4,72 door een stijging van de bezetting met 7,77 fte. Deze positieve ontwikkeling heeft zijn doorwerking op de kosten externe inhuur. Minder openstaande vacatures brengt lagere kosten externe inhuur met zich mee.
De apparaatskosten zijn de kosten die gemaakt worden om de gemeentelijke organisatie in stand te houden en te laten functioneren. De stijging wordt veroorzaakt door de stijging van de loonkosten als gevolg cao-ontwikkelingen. Ook de prijsstijgingen van gas, elektra en brandstof hebben een grote invloed.

De indicator externe inhuur daalt van 13,7% naar 12,4% doordat de totale loonsom stijgen terwijl de totale inhuurkosten dalen. De kosten voor de inhuur van externen daalt van € 1.261.000 in 2023 naar € 1.226.000 in 2024. Er is mede een verband met de indicator bezetting.
Overheadkosten zijn de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces en organisatiekosten die niet rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de taakvelden van de organisatie, zoals ICT, HRM en facilitaire zaken. De indicator is gedaald van 14,9% naar 14,3% doordat de totale lasten sterker stijgen dan de overheadkosten. Binnen onze begroting kennen we verschillende kostensoorten. De prijsstijgingspercentages van die kostensoorten kunnen aanzienlijk van elkaar verschillen. Dat maakt nu dat deze indicator daalt.

Gegevensveiligheid (informatiebeveiliging en privacy)

Digitale informatie staat steeds meer centraal in de dienstverlening en ondersteunende processen van de gemeente. Dit gaat gepaard met risico's op het gebied van informatieveiligheid en privacy, zoals datalekken, (onbedoeld) onrechtmatig handelen, het uitvallen van informatiesystemen en toenemende cybercriminaliteit. Inwoners, ondernemers en ketenpartners moeten er op kunnen vertrouwen dat hun gegevens in goede handen zijn bij de gemeente Roerdalen. Bovendien is de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening afhankelijk van de beschikbaarheid, kwaliteit en vertrouwelijkheid van die informatie.

Door maatregelen op het gebied van gegevensveiligheid op een voldoende hoog niveau te brengen, de basis op orde te brengen en aantoonbaar te voldoen aan hiervoor opgestelde normenkaders, kunnen we de gegevensveiligheid waarborgen. Gegevensveiligheid staat niet op zichzelf, maar is een kwaliteitsaspect van alle gemeentelijke processen waarbij informatie wordt verwerkt. Op basis van risicoanalyses en richtlijnen worden de maatregelen bepaald.

Servicecentrum MER heeft de regie op het gebied van gegevensveiligheid voor de gemeente Roerdalen. Adviesrollen voor informatiebeveiliging en privacy zijn in een kernteam belegd in het servicecentrum. SC MER voorziet de gemeente Roerdalen van instrumenten en ondersteuning waarmee de basis op orde kan worden gebracht en de gegevensveiligheid kan worden gewaarborgd. We zetten hierbij vol in op het harmoniseren van deze instrumenten en processen tussen de MER organisaties. In 2024 zetten we de huidige aanpak richting de organisatieteams voort. Door de toename van taken voor het kernteam gegevensveiligheid in SC MER bestaan er capaciteitsbeperkingen, waardoor sterk geprioriteerd moet worden. Het kernteam richt zich op processen met een hoog gegevensveiligheid risico en rapporteert hierover aan het management.

In de jaarlijks verplichte evaluatie over gegevensveiligheid (ENSIA) moet het college verantwoordelijkheid kunnen nemen door een 'in control' verklaring af te geven over informatiebeveiligings- en privacy maatregelen. SC MER coördineert en professionaliseert dit proces voor de gemeente Roerdalen. Hierbij hebben we te maken met het groeipad van het landelijke normenkader. De organisatie zal meer inzet moeten plegen op het aantoonbaar voldoen van processen aan geldende normenkaders. Om de toegenomen werklast van de ENSIA verantwoording beheersbaar te houden wordt de gemeente Roerdalen in het ENSIA proces meer ontzorgd door SC MER.

Informatiebeheer

De toestand van het informatie- en archiefbeheer is al jaren onvoldoende en in zorgelijke staat. We hebben u hierover al eerder geïnformeerd via een raadsinformatiebrief. Het is een langslepende problematiek, waarover is gerapporteerd bij de KPI-audits op archiefbeheer. De dienstverlening aan de inwoners en ondernemers loopt daardoor gevaar, intern levert dit de nodige inefficiëntie en frustraties op en er wordt niet voldaan aan de Archiefwet.
Met de vier MER-organisaties is een Verbeterplan informatiebeheer 2022-2024 opgesteld. Dit plan bevat niet alleen aanbevelingen uit de KPI-audit 2021 op het archiefbeheer, maar 'alles' wat nodig is om informatie- en archiefbeheer voor de vier MER-organisaties op orde te krijgen én te houden. Door het dagelijks bestuur van het SC MER wordt hier komend jaar strak op gestuurd.

Het Verbeterplan Informatiebeheer richt zich specifiek op het samen aanpakken van de problematiek van informatie- en archiefbeheer. De nadruk moet daarbij liggen op samen. Alleen door deze – en andere vraagstukken, zoals procesuniformering en-digitalisering en digitale fitheid – gezamenlijk aan te pakken kunnen de gewenste verbeteringen in kwaliteit en efficiëntie gerealiseerd worden.

Rechtmatigheid

Tot en met 2022 rapporteerde de accountant over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarstukken. Vanaf het boekjaar 2023 rapporteren wij over rechtmatigheidsfouten en eventuele onduidelijkheden. Deze verantwoording vindt plaats door het opnemen van een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarstukken. Dit betekent dat wij rechtstreeks aan uw raad verantwoording gaan afleggen over de naleving van de regels, die relevant zijn voor het financiële reilen en zeilen van de gemeente. Voor een goede verantwoording is het van belang dat de interne beheersing van de processen op orde is. Hoe beter de interne beheersing is hoe minder interne controle nodig is om de rechtmatigheidsverantwoording vast te stellen.
In 2024 brengen we verdere verbetering aan in de interne beheersing van de financieel relevante processen, om daarmee steeds minder gebruik te hoeven maken van interne controle. Deze werkwijze is gelijk aan het Lean-principe ‘foutvrij-van-mij’, oftewel processtappen in één keer goed uitvoeren.

Frauderisico

Fraude is het opzettelijk misleiden om onrechtmatig voordeel te verkrijgen. Alle medewerkers van de gemeente Roerdalen hebben een verantwoordelijkheid voor het vermijden en ontdekken van fraude. Door zaken als functiescheiding, het per functie beleggen van bepaalde verantwoordelijkheden (zoals onder meer vastgelegd in de mandaatregeling), het werken met procedures, het 4-ogen-principe, beveiliging van ICT en het uitvoeren van interne controlewerkzaamheden, laten we zien het belangrijk te vinden om fraude te voorkomen.
Ondanks de maatregelen die we genomen hebben om fraude te voorkomen, blijft er altijd een kans bestaan op oneigenlijk handelen. Weliswaar is de kans klein als er beheersingsmaatregelen zijn genomen, echter de menselijke factor blijft een onzekere factor. Het is daarom belangrijk dat onze medewerkers zich bewust zijn van de frauderisico's die de organisatie kan lopen, in de processen die door de medewerkers uitgevoerd worden. Een frauderisico moet daarbij worden omschreven als de combinatie tussen de mogelijkheid dat opzettelijk bedrog plaats kan vinden in een proces en de schade die daarmee veroorzaakt kan worden.
In 2024 stellen we een frauderisico-analyse op, bespreken we binnen de organisatie op regelmatige basis frauderisico’s en vernieuwen we waar nodig de maatregelen om het frauderisico te beperken.

Paragraaf Wet open overheid / Openbaarheidsparagraaf

Inleiding

De Wet open overheid (Woo) geldt sinds 1 mei 2022. De wet is bedoeld om overheden transparanter te maken en moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De Woo vervangt de Wob (Wet openbaarheid van bestuur. Het grote verschil tussen de Woo en de Wob is de actieve openbaarmaking van overheidsinformatie.

De Woo is onder te verdelen in drie hoofdonderwerpen:

- passieve openbaarmaking
- actieve openbaarmaking
- informatiehuishouding op orde

De actieve openbaarmaking gebeurt geleidelijk. De komende jaren moeten steeds meer soorten overheidsinformatie actief openbaar worden gemaakt. Omdat dit veel werk en aanpassing van systemen kost, gebeurt dit in kleine stapjes.

Werkzaamheden 2024

We gaan gezamenlijk met de vier MER-organisaties de implementatie van de Woo realiseren. Deze gezamenlijke aanpak zorgt ervoor dat de onderdelen die door de vier MER-organisaties afzonderlijk opgepakt moeten worden, voorbereid en uniform aangepakt worden. Vanuit het MER-brede project bewaken we de algemene voortgang op het project, volgen we de landelijke ontwikkelingen en zorgen we ervoor dat nieuwe (landelijke) besluiten worden opgenomen in het (daardoor dynamische) plan van aanpak.

Impact Woo-verzoeken

We hebben bij de Wet openbaarheid van bestuur al gemerkt dat verzoeken op grond van deze wet behoorlijk impact hebben op de organisatie. Verzoekers vragen vaak veel documenten op over langere tijdsperiodes. Die impact is met de invoering van de Woo niet minder geworden, maar eerder meer. De beslistermijn is weliswaar gelijk gebleven (4 weken), maar de verdagingstermijn is ingekort (van 4 naar 2 weken) en die mogen we alleen gebruiken bij een omvangrijk of complex verzoek.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Het grondgebied van de gemeente Roerdalen beslaat een oppervlakte van ongeveer 88,5 km². Hier wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. De gemeente heeft daarbij de directe zorg voor de noodzakelijke infrastructuur zoals wegen, riolering, bruggen, groen, openbare verlichting, sport- en spelfaciliteiten en een aantal gebouwen. Een groot deel van het vermogen van de gemeente bestaat uit deze kapitaalgoederen. Deze bevinden zich meestal op, maar ook onder de grond. Op deze kapitaalgoederen wordt over meerdere jaren afgeschreven.

De levensduur wordt gemaximaliseerd door planmatig en adequaat onderhoud aan de kapitaalgoederen te plegen. De kapitaalgoederen bepalen grotendeels de kwaliteit van de openbare ruimte. In deze paragraaf worden de kaders gesteld voor het onderhoud van de infrastructuur. De huidige kwaliteitsniveaus zijn vastgelegd in de betreffende beleidsdocumenten. We continueren de gekozen kwaliteitsniveaus. De benodigde budgetten moeten aansluiten bij de gekozen ambitie in de kadernota.

We benaderen zaken zoveel mogelijk integraal. Budgettair worden werkzaamheden gedekt uit afzonderlijke budgetten en volgend aan beleid per specialisme. Op het gebied van wegen en riolering zijn er actuele beleidsdocumenten. In 2024 ronden we het mobiliteitsplan en bijbehorend uitvoeringsprogramma af. In 2024 zetten we stappen op het gebied van actualisatie van groenbeleid, en de daarbij behorende budgetten. Duurzaamheid en klimaatadaptatie worden steeds verder ingebed in onze werkzaamheden en projecten. Hier ligt een link met programma 4.

Riolering en water

Het GRP 2022 - 2026 en het Waterketenplan zijn het kader op het gebied van riolering en water. Hierin komt de regionale samenwerking verder tot uitdrukking. Ook het inspelen op het veranderende klimaat is hierin opgenomen. We nemen het afkoppelen van hemelwater waar mogelijk mee in de projecten. Basisscholen kunnen meedoen aan het regionale project ‘GroenBlauwe revolutie schoolpleinen’, waarbij omvorming van het schoolplein van tegels naar meer groen en blauw (water) centraal staat. De eerste plannen liggen voor en de eerste stappen in uitvoering zetten we in 2024. We proberen hier ook combinaties met andere werkzaamheden in de omgeving te zoeken.

Voor het onderhoud aan en vervanging van rioleringen zijn de volgende bedragen beschikbaar.

bedragen x € 1.000

Onderhoud rioleringen	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Regulier onderhoud	251	251	251	251
(Vervangings-)investeringen	4.772	2.164	1.264	1.140

Wegen

De onderhoudsplicht van de wegen valt onder de Wegenwet. Als wegbeheerder is de gemeente verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de wegen. De gemeente vindt het belangrijk om het onderhoudspeil van de wegen op een kwalitatief voldoende niveau te brengen en te houden. Conform het wegenbeleidsplan onderhouden we de verharde wegen binnen de kernen op niveau basis (cf. CROW normen) en de wegen in het buitengebied op niveau laag, met uitzondering van de recreatieve routes en verbindingswegen. CROW staat voor Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek. De kaders hiervoor zijn actueel. Hierover leest u meer in programma 6, inclusief het meerjarenprogramma van projecten in de openbare ruimte.

Daarnaast worden asfaltwegen, elementenverhardingen en andere onderdelen in de openbare ruimte regulier onderhouden. We hebben hierbij het volgende ambitieniveau vastgesteld:

Structuurelement:	Hoofdstructuur	Woongebied	Centra	Buitengebied
Kwaliteit:	**Basis**	**Basis**	**Basis**	**laag**
Beeld:				
Technische staat (duurzaamheid):	Redelijk, matige schade	Redelijk, matige schade	Redelijk, matige schade	Matig, beperkt ernstige schade
Aanzien:	Standaard	Standaard	Standaard	Sober
Comfort:	Voldoende, incidenteel hinderlijk	Voldoende, incidenteel hinderlijk	Matig, hinderlijk	Voldoende, incidenteel hinderlijk
Risico-index:	Beperkt	Beperkt	Beperkt	Matig
Kapitaalvernietiging:	Nihil	Nihil	Nihil	Matig

Voor het onderhoud aan en vervanging van verhardingen zijn de volgende bedragen beschikbaar. Uit het wegenbeheerplan volgen de gemiddelde budgetten benodigd om het onderhoudsniveau te bereiken en handhaven. Daarbij hebben we geen achterstallig onderhoud. Vervolgens verwerken we de investeringsbedragen per jaar op basis van de planning van de werkzaamheden. Zie hiervoor het investeringsschema voor 2024.

bedragen x € 1.000

Onderhoud wegen	**Begroting 2024**	**MJR 2025**	**MJR 2026**	**MJR 2027**
Regulier onderhoud	1.215	1.215	1.215	1.215
(Vervangings-)investeringen	5.836	17.375	3.525	3.229

Openbare verlichting

Goede openbare verlichting draagt bij aan het veiligheidsgevoel van inwoners en de leefbaarheid in de gemeente. Openbare verlichting is ook belangrijk voor de verkeersveiligheid. Het Beleidsplan Openbare Verlichting is het kader voor de uitvoering. We dragen daarmee ook bij aan duurzaamheid. We passen ledverlichting toe en sluiten hierbij aan bij het actieplan duurzame energie. We zien daardoor ook een daling in de verbruikte energie. 55% van de openbare verlichting binnen de gemeente is nu voorzien van ledverlichting. We vervangen in principe armaturen na 20 jaar, waarmee we kapitaalvernietiging voorkomen. Omdat bepaalde soorten lampen niet meer toegepast mogen worden, vervangen we die eerder. Op dit moment wachten we technische ontwikkelingen af en verwachten we nog geen structurele kostenverhogende effecten door deze vervanging. De masten (palen) toetsen we op veiligheid en vervangen we pas als het echt nodig is. We hebben geen achterstallig onderhoud.

Voor het onderhoud aan en de vervanging van de openbare verlichting zijn de volgende bedragen beschikbaar:

bedragen x € 1.000

Onderhoud openbare verlichting	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Regulier onderhoud	147	147	147	147
(Vervangings-)investeringen	108	108	108	108

Openbaar groen

Roerdalen beschikt over circa 100 hectare groen in de vorm van plantsoenen en gazons en zo'n 21.000 bomen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de groene ligging een groot deel van het uiterlijke aanzien van onze gemeente bepaalt. De kwaliteit van de openbare ruimte en in dit geval het groen maakt Roerdalen een aantrekkelijke gemeente om in te wonen en te recreëren. Het is voor ons daarom belangrijk de groene landschappelijke uitstraling zoveel mogelijk te behouden. Tussen deze paragraaf en programma 6 zit een verbinding. We handhaven de eerder vastgestelde onderhoudsniveaus.

We actualiseren en vormen in 2024 beleid op het gebied van groen, zoals het groenstructuurplan en bomenbeleidsplan. We zien dat we planmatig onderhoud geborgd hebben. Gericht op ontwikkelingen is er weinig financiële ruimte. Er is geen achterstallig onderhoud.

We realiseren in 2024 een aantal aanvullende vervangingsinvesteringen ter grootte van 150.000,-, ten behoeve van de aanpassing van de omgeving van het gemeentehuis, vervanging van bomen op de Kruisweg in Vlodrop en de rotonde in Montfort.

Bedragen die beschikbaar zijn voor het onderhoud openbaar groen:

bedragen x € 1.000

Onderhoud openbaar groen	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Regulier onderhoud	1.575	1.583	1.545	1.558
(Vervangings-)investeringen	290	140	140	140

Civiele kunstwerken

Binnen de gemeente Roerdalen liggen 40 civiele kunstwerken. Dit zijn bruggen, viaducten, etc. Meer dan de helft van deze kunstwerken is aangelegd in de jaren ’70 en ’80. Het betreft met name betonnen kunstwerken.

Kunstwerken maken een essentieel onderdeel uit van een deugdelijk functionerend en veilig netwerk. Periodiek wordt de kwaliteit in beeld gebracht inclusief uitvoeringsprogramma om de veiligheid te waarborgen. In de periode 2018-2022 zijn 24 kunstwerken gerenoveerd waarbij het achterstallig onderhoud is weggewerkt. Ook in 2024 voeren we onderhoud uit volgens het huidige onderhoudsprogramma, aansluitend stellen we een nieuw uitvoeringsprogramma op.

Bedragen die beschikbaar zijn voor het onderhoud van de civiele kunstwerken:

bedragen x € 1.000

Onderhoud civiele kunstwerken	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Regulier onderhoud	101	101	101	101
(Vervangings-)investeringen	-	-	-	-

Gebouwen

Relatie met de programma’s

De hoofddoelstelling in het programma Krachtige Dorpen is om dorpskernen met veel sociale samenhang en passende basisvoorzieningen te realiseren en/of te behouden. Hierin ligt een directie relatie met de begrotingsprogramma’s 1 en 6. We onderscheiden 3 categorieën:

- Accommodatiebeleid: De afgelopen jaren zijn hierover vele besluiten genomen en uitgevoerd. In de komende jaren gaan we deze verder opvolgen en bewaken. Hiermee krijgen we ook meer inzicht in de effecten op maatschappelijk gebied.
- Overig vastgoed:
    - Bij verschillende jeugd- dorpshuizen, ook die niet in eigendom van gemeente zijn, maken we realistische afspraken met de stichtingen die dit exploiteren of huren. Op het gebied van jeugd- en jongerenbeleid is een verkennend proces gestart in 2023 en werken we in 2024 verder aan een nieuwe aanpak. Dit is een gezamenlijk proces vanuit maatschappelijke ontwikkeling, vastgoed en duurzaamheid, dat de richting bepaalt. De inzet van vastgoed dient ten behoeve van het realiseren van de gestelde maatschappelijke doelen.
    - Voor de buitenbaden geldt dat het de wens is om exploitatie en beheer over te dragen aan de betreffende stichtingen. Om dit te doen dient Uw raad een besluit te nemen over de voorwaarden, zoals eenmalige investeringen ten behoeve van overdracht. Gemeente blijft eigenaar van grond en opstallen, waarmee wij verantwoordelijkheid blijven houden voor (een deel van) de wet- en regelgeving.
- Cultureel vastgoed: Er is in voorgaande jaren nog onvoldoende invulling gegeven aan het maken van keuzes voor dit ‘vastgoed’ (molens, kapellen, wegkruizen, fonteinen). We werken hieraan verder.

Onderhoud

Voor al het gemeentelijke vastgoed zijn de meerjarige onderhoudsplannen (MJOP’s) geactualiseerd en opgenomen in de meerjarenbegroting. Doordat alle gebouwen die eigendom van gemeente zijn, en doordat de gevolgen van de keuzes die gemaakt zijn vanuit accommodatiebeleid, nu zijn opgenomen hebben we een duidelijker beeld van (uitgestelde) onderhoudskosten. Mede door sterk gestegen prijzen zien we een aanzienlijk hogere storting in de voorziening. We voeren zoveel als

mogelijk uitgesteld onderhoud binnen de beschikbare budgetten uit. We hebben hier rekening te houden met de uitdagingen in de markt, o.a. bij aannemers.

Voor onze molens (prins Bernhardmolen en Beltkorenmolen) zijn investeringen nodig om langdurig en consistent te kunnen blijven functioneren, en te voldoen aan wet- en regelgeving. Daarnaast is het van belang te voldoen aan de richtlijnen en voorwaarden van de Monumentenwacht Limburg om subsidie veilig te stellen.

Energie
De afgelopen tijd hebben we gezien dat energietarieven sterk zijn gestegen. Dit fluctueert inmiddels behoorlijk. Zowel gemeente als verenigingen heeft hierbij de nodige financiële uitdagingen, waarbij het moeilijk is een realistische inschatting te maken. Bij verenigingen en stichtingen speelt ook dat zij zelfstandig overeenkomsten rondom energie hebben afgesloten, en toch in de financiële problemen kunnen komen. Hier hebben we een balans te bewaken tussen eigen verantwoordelijkheid, ondersteuning bieden waar dit echt nodig is en de uitdagingen die we als gemeente zelf hebben op dit terrein. Door te kijken naar verduurzaming liggen hier mogelijk kansen.

Overdracht woonwagenlocaties
We houden rekening met mogelijk noodzakelijk onderhoud op de woonwagenlocaties van de opstallen, voordat overdracht kan plaatsvinden aan Wonen Limburg.
Voor de overdracht van de woonwagenlocatie in Sint Odiliënberg moet ten aanzien van privaatrecht (huurcontracten) en publiekrecht (gebruik van de gronden) enkele zaken geregeld worden. We zijn bezig met een plan van aanpak en uitwerking tot een concreet overzicht van actiepunten. Dit gebeurt door een externe projectleider, omdat dit specifieke deskundigheid vraagt.

Onderwijshuisvesting
We hebben verdere stappen gezet in nieuwe huisvesting voor de scholen in Posterholt en Vlodrop. De school in Vlodrop maakt onderdeel uit van de nieuwe ontwikkeling van de Multifunctionele accommodatie op de plek van de huidige sporthal.
Bedragen die beschikbaar zijn voor het onderhoud van onze gebouwen:

bedragen x € 1.000

Onderhoud gebouwen	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Regulier onderhoud	77	77	77	77
Planmatig onderhoud	989	1.179	904	838

Paragraaf Gemeentelijk grondbeleid

Beleidskaders

De gestelde kaders en ruimtelijke doelen zijn vastgelegd in onze op 3 november 2022 door de raad vastgestelde Kadernota grondbeleid 2022-2026. Deze nota sluit aan op de doelen en ambities uit de Omgevingsvisie Roerdalen 2050. De Kadernota grondbeleid geeft duidelijkheid over het grondbeleid dat de gemeente Roerdalen de komende jaren voert. Het grondbeleid is een instrument om gemeentelijke doelen te behalen. Belangrijk is de integrale afweging voor het kiezen van de juiste grondbeleidsvorm. In deze nota worden de kaders van het grondbeleid beschreven waarbinnen Roerdalen werkt. In het grondbeleid worden geen nieuwe doelen bepaald. Het grondbeleid is dienend aan de doelen en ambities die zijn geformuleerd in afzonderlijke beleidsdocumenten, waaronder de Omgevingsvisie Roerdalen 2050 als belangrijkste ruimtelijke beleidskader.
De gemeente hanteert momenteel een situationeel grondbeleid. Dat wil zeggen dat de gemeente per project of locatie haar rol kiest en de keuze maakt voor een passief en actief grondbeleid. Deze rol wordt bepaald aan de hand van een afwegingskader. Bij bepaling van de keuze voor een bepaalde rol staat één vraag centraal: in hoeverre sluit de ontwikkeling aan bij de gemeentelijke beleidsdoelen? Afhankelijk hiervan kiest de gemeente een actieve, actief-faciliterende of faciliterende rol.
In 2021 is er door de raad een reserve van € 1.000.000- beschikbaar gesteld voor de aankoop van gronden binnen het project ‘Roerdalen in Balans, Investeren om te Renderen’. Met onze huidige grondnota kunnen wij sneller inspringen op veranderende situaties en kunnen wij flexibeler omgaan met onze grondposities.

Bouwgrondexploitatie

De structurele inkomsten uit beleggingen lopen terug, we zoeken naar alternatieve inkomsten. Hierom zijn er een aantal bouwgrondexploitaties geopend en in ontwikkeling. In programma 5 van deze begroting staan deze uitgewerkt. Hieronder is de status van de openstaande grondexploitaties beschreven:

- Wienkeskoel II – De verwachting is dat uiterlijk begin 2024 de grondexploitatie rondom dit project kan worden gesloten;
- Oortjensveld III – De verwachting is dat uiterlijk begin 2024 de grondexploitatie rondom dit project kan worden gesloten;
- Holsterveld – Dit betreft een lopende grondexploitatie die nog niet in 2024 zal worden gesloten;
- Centrumplan Herkenbosch - Dit betreft een lopende grondexploitatie die nog niet in 2024 zal worden gesloten;
- Wienkeskoel III – Deze grondexploitatie wordt naar verwachting in 2024 geopend.

De stijgende kosten in de woningbouwmarkt hebben een vertragende werking op de daadwerkelijke uitvoering van de woningbouw, dit heeft directe gevolgen voor onze grondexploitaties.

bedragen x € 1.000

Verwachte resultaten bouwgronden in exploitatie	Boek-waarde 31-12-2022	Nog te besteden bedragen	Nog te verwachten opbrengsten	Verwacht resultaat
Oortjensveld III - Herkenbosch	-69	6	0	- 63
Holsterveld	176	744	-1.503	- 583
Wienkeskoel II, fase 2 - Melick	-334	3	0	- 331
Totaal	**- 227**	**753**	**- 1.503**	**- 977**

bedragen x € 1.000

Winstneming bouwgronden in exploitatie (POC-methode)	Te nemen winst per jaar				Totale winstneming
	2024	2025	2026	2027	
Oortjensveld III - Herkenbosch	0	0	0	0	0
Holsterveld	163	31	-127	-107	-40
Wienkeskoel II, fase 2 - Melick	0	0	0	0	0
	163	**31**	**- 127**	**- 107**	**- 40**

Bedrijfskavel
De gemeente Roerdalen heeft nog 1 bouwkavel met een bedrijfsbestemming te koop. Het betreft hier de laatste kavel binnen het Landbouw Ontwikkelingsgebied (LOG) te Montfort.

Landbouwgronden
We hebben ongeveer 435 hectare landbouwgrond in eigendom. Ten opzichte van voorgaande jaren is dit een afname van 25 hectare. Reden hiervan is dat eind 2023 een grondruil heeft plaatsgevonden waarbij de gemeente landbouwgronden in het Flinke Ven heeft geruild tegen een beoogd perceel voor een zonneveld naast het stort. Het gros van onze gronden verpachten wij middels reguliere (langjarige) contracten. Ongeveer 75 hectare van ons eigendom zijn landbouwpercelen welke we voor periodes van 1,3 of 6 jaar verpachten.
Binnen de gemeente Roerdalen ligt op dit moment nog een Provinciale opgave om in totaal 163 hectare landbouwgrond om te vormen tot natuur. Het betreft hier zowel particulier als gemeentelijk eigendom waarvan de precieze verdeling momenteel nog onbekend is. Deze oppervlakte is als volgt verdeeld over de deelgebieden: Flinke Ven: 107 hectare, Bovenloop Vlootbeek: 38 hectare, Etsberg: 5 hectare, Landgoed Hoosden: 3 hectare en Roerdal en omgeving: 10 hectare.
Als gemeente nemen wij als grondeigenaar wel deel in projectgroepen, maar ontwikkelen wij zelf geen nieuwe natuur.

Natuur
Het landelijk gebied van Limburg staat voor een flink aantal uitdagingen. Onder andere op het gebied van natuur staat de Provincie Limburg middels het LPLG aan de lat voor een vijftal onderwerpen. De onderwerpen zijn stikstofreductie, areaaluitbreiding, instandhoudingsdoelen natuurkwaliteit, hydrologische doelen en groenblauwe dooradering. Als gemeente werken wij hieraan mee en zijn wij vertegenwoordigd in de Plattelandscoalitie, het overlegorgaan van het LPLG.
De gemeente heeft ongeveer 400 hectare aan bos- en natuurgebieden in eigendom. Deze liggen grotendeels in het Nationaal Park de Meinweg en in het Roerdal. We beheren de gronden op een duurzame wijze volgens de beheervisie voor de gemeentelijke bossen, natuurterreinen en landschapselementen. Dit doen we op basis van jaarlijkse werkplannen conform de richtlijnen van Forest Stewardship Council (FSC).

Water
De overstorten op de Melicker Leigraaf moeten uiterlijk in 2027 voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Voor uitvoering van de maatregelen kopen we gronden aan in de buurt van de gemeentelijke overstorten op de Melicker Leigraaf. In programma 6 van deze begroting wordt dit nader gespecificeerd.

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

De lokale heffingen zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. Ze raken de burgers, bedrijven en instellingen heel direct. De gemeenteraad heeft de bevoegdheid te bepalen welke belastingen een gemeente heft, welke heffingsmaatstaven worden gehanteerd en welke tarieven daarbij gelden. De mogelijke belastingen die een gemeente kan heffen zijn bij wet bepaald.

De afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn zogenaamde 'bestemmingsheffingen'. De overheid verstrekt een dienst vanuit wettelijk verplichte zorgtaken, waarbij niet alleen de individuele dienst, maar vooral het collectieve belang een rol speelt. Iedereen in de gemeente is er bijvoorbeeld bij gebaat dat het afval wordt ingezameld en verwerkt. De begrote opbrengst van de heffingen mag bij bestemmingsheffingen niet hoger zijn dan de begrote kosten voor de zorgtaken.

Leges en begraafrechten zijn andere betalingen voor overheidsdiensten waar een direct aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat, maar deze tegenprestatie is strikt individueel. Deze worden 'retributies' of 'rechten' genoemd. Het gaat dan bijvoorbeeld om het aanvragen van een paspoort of een omgevingsvergunning of begraven worden. Ook hiervoor is bepaald dat er geen winst mag worden begroot. De opbrengst van de heffing mag dan in totaliteit niet hoger worden begroot dan de kosten die de gemeente moet maken om de diensten te verlenen. De opbrengsten mogen, evenals bij bestemmingsheffingen, wel lager worden begroot. Tezamen met de bestemmingsheffingen zullen in deze paragraaf de rechten 'kostendekkende heffingen' worden genoemd.

Beleid

De uitgangspunten die wij hanteren bij het opleggen van lokale heffingen zijn:

- Een beheerste lastendruk ontwikkeling realiseren door de ontwikkeling van de OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffingen gezamenlijk in beeld te brengen.
- Voor de rechten die we als gemeenten heffen wordt toegewerkt naar kostendekkende tarieven.

In Roerdalen worden de volgende belastingen en kostendekkende heffingen geheven:

Belastingen	Kostendekkende heffingen
Onroerendezaakbelasting	Rioolheffing
Toeristenbelasting	Afvalstoffenheffing
Hondenbelasting	Begraafrechten
	Leges

In de Programmabegroting van 2024 is voor de opbrengst van de belastingen uitgegaan van de financiële kaders uit de Kadernota. Voortschrijdend inzicht heeft ons er toe genoopt voor te stellen voor de onroerende zaakbelasting (OZB) een aanvullende relatieve inkomstenstijging door te rekenen die gelijk is aan de relatieve kostenstijging van de exploitatiebudgetten, zoals opgenomen in de Kadernota. Dit betekent een extra verhoging van de OZB-opbrengsten met het algemene inflatiepercentage van 3,9%.

In 2019 is een applicatie in gebruik genomen waarmee berekend wordt in welke mate de opbrengsten van leges en begraafrechten opwegen tegen de voor de dienst gemaakte kosten. Deze verhouding wordt de kostendekkendheid van het tarief genoemd.

De berekeningen met de gegevens van de begroting 2024 waren bij het schrijven van deze begroting nog niet gereed. Bij de behandeling van de belastingverordeningen 2024 in december zal de kostendekkendheid van de legestarieven 2024 en begraafrechten 2024 alsnog in beeld gebracht en door de Raad vastgesteld worden. Indien de vaststelling van de belastingverordeningen op dat moment aanleiding geeft tot een bijstelling in de opbrengsten, dan zal een begrotingswijziging 2024 aan de Raad worden voorgelegd.

Kwijtscheldingsbeleid
De gemeente is deels autonoom op het gebied van kwijtschelding gemeentelijke belastingen. De gemeente kan dus, binnen het wettelijke kader, zelf bepalen of kwijtschelding aan burger wordt verleend, in welke mate of in geheel niet. Als inwoners niet in staat zijn om de belastingaanslag te betalen, kunnen zij hiervoor kwijtschelding aanvragen. Om voor kwijtschelding in aanmerking te komen wordt gekeken naar de financiële situatie van de aanvrager. De kwijtscheldingsnorm die wordt gehanteerd is 100% van de bijstandsnorm. Alleen particulieren, die geen zelfstandig beroep uitoefenen en geen ondernemer zijn, komen in aanmerking voor kwijtschelding. Kwijtschelding is alleen mogelijk voor de vaste bedragen van de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de hondenbelasting (alleen 1ste hond).
Met ingang van 17 september 2022 is de Regeling kwijtschelding belastingen medeoverheden in werking getreden. Met de nieuwe Regeling kwijtschelding belastingen medeoverheden kunnen de medeoverheden sommige van deze regels net iets soepeler maken. Een belastingplichtige mag dan een iets hoger inkomen of vermogen hebben en toch nog kwijtschelding krijgen. De vermogensnorm voor kwijtschelding bedraagt voor iedere belastingplichtige wettelijk maximaal € 2.000. Tot en met 2022 was deze ruimere vermogensnorm niet opgenomen. Bij de vaststelling van de Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2023 is deze maximale vermogensnorm vastgelegd in de regeling.
De BsGW voert het kwijtscheldingsbeleid uit. Zij maken hierbij gebruik van het Inlichtingenbureau[2]. Deze toetsen de gegevens van de aanvrager die nodig zijn om voor kwijtschelding in aanmerking te komen.

Uitgangspunten tarievenbeleid
De gemeente streeft in principe naar een begroting die structureel in evenwicht is. Daarbij zijn baten en lasten met elkaar in balans. De financiële onzekerheid groeit. Dit geldt voor zowel de uitgaven als voor de inkomsten. In de komende periode heeft de gemeente te maken met een forse stijging van de kosten van bestaand beleid. Om structureel voldoende middelen te behouden voor het uitvoeren van beleid zullen ook de inkomsten moeten stijgen. Dit maakt het nodig om een indexering toe te passen die zoveel mogelijk gelijke tred houdt met de gemiddelden voor loon- en prijsstijgingen die landelijk worden berekend.
In het belastingoverzicht 2023 van de Provincie Limburg staat Roerdalen, met een gemiddelde lastendruk van € 776,09 op de eerste plaats van de Limburgse gemeenten met de laagste lokale lasten voor eigenaren/gebruikers. De gemiddelde lastendruk voor eigenaren/gebruikers in Limburg bedraagt € 886,89.

Volgens het beleidskader mogen de tarieven voor de afvalstoffen- en rioolheffing niet hoger zijn dan 100% kostendekkend. Het tarief voor de rioolheffing wordt gebaseerd op het vastgestelde GRP Roerdalen 2022-2026.
Het tarief afvalstoffenheffing wordt berekend op basis van een actuele berekening van de totale verwerkingskosten.

[2] Het inlichtingenbureau is een landelijke stichting die actief is de informatiedistributie voor gemeenten. Zij doen dit door het verzamelen van gegevens uit verschillende bronnen. Door slim combineren van de verzamelde gegevens maken zij de informatie makkelijk toepasbaar. Dit helpt bij het beslissen of inwoners recht hebben op bepaalde voorzieningen. In dit geval kwijtschelding van lokale belastingen.

Voor de leges in hoofdstuk 1 “Algemene dienstverlening” (voorheen Titel 1) en hoofdstuk 3 “Dienstverlening vallend onder de Dienstenrichtlijn en niet vallend onder hoofdstuk 2” (voorheen Titel 3), is de intentie om toe te groeien naar kostendekkende tarieven. Deze intentie wordt ook in 2024 doorgezet, met uitzondering van de wettelijke maximumtarieven en de tarieven waarvan de raad het niet wenselijk acht dat deze volledig kostendekkend zijn.
In verband met de invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging worden de tarieven van Hoofdstuk 2 “Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet” (voorheen Titel 2) opnieuw berekend.

De tarieven voor de lijkbezorgingsrechten en hondenbelasting worden voor het jaar 2024 niet verhoogd. Onze intentie is om met ingang van 2025 de hondenbelasting af te schaffen. Daarentegen is het voorstel om de tarieven voor de toeristenbelasting de komende jaren door te laten groeien naar € 2,45 in 2026. Voor 2024 is het voorstel de toeristenbelasting te verhogen met € 0,25 naar € 1,95.

In de raadsvergadering van 20 december 2023 is de definitieve vaststelling van de bovenstaande tarieven aan de orde. De uitkomsten van de begrotingsdiscussie zullen worden verwerkt in het raadsvoorstel dat in december wordt voorgelegd ter besluitvorming.

Overzicht van diverse heffingen en de ontwikkelingen

Vaststelling belastingverordeningen 2024
De vaststelling van de tarieven voor de verschillende belastingen en rechten vindt plaats bij het vaststellen van de belastingverordeningen in de raad.

Onroerendezaakbelasting (OZB)
De OZB wordt geheven over de WOZ-waarde van woningen en niet-woningen. De taxatie van deze waarde vindt jaarlijks plaats. Met ingang van 1 januari 2022 wordt bij de bepaling van de WOZ-waarde verplicht gerekend met m^2 in plaats van m^3. Voor het belastingjaar 2024 wordt de WOZ-waarde gebruikt met peildatum 1 januari 2023. De taxaties hiervan worden jaarlijks door de BsGW op 15 oktober aangeleverd.

Op 1 januari 2023 bedroeg de gemiddelde WOZ-waarde van een woning € 369.000[3] euro. Dit is een stijging van 16,4%. In Roerdalen is deze gemiddelde waarde per 1 januari 2023 € 308.000[4]. Dit is ten opzichte van 2022 een stijging van 18,0%. In de provincie Limburg steeg de gemiddelde WOZ-waarde per woning in diezelfde periode met 17,5% (van € 246.000 naar € 289.000).

De OZB-opbrengsten stijgen in 2024 zoals opgenomen in het meerjarige perspectief van Roerdalen in Balans. Dit betekent dat de OZB-opbrengsten met betrekking tot woningen in 2023 stijgen met 3,5% ten opzichte van de begroting 2023. De OZB-opbrengsten met betrekking tot niet-woningen in 2024 stijgen met € 50.000 ten opzichte van de begroting 2023. Daarnaast stijgen de OZB-opbrengsten aanvullend met 3,9% ten opzichte van de begroting 2023, als gevolg van het toepassen van het algemene inflatiepercentage. Tenslotte wordt de OZB-opbrengst bijgesteld als gevolg van oppervlakte-aanpassingen van woningen en de toename van het aantal woningen.
Een indexering van de OZB wordt nodig geacht om de inkomsten van de gemeente enigszins in de pas te laten lopen met de stijging van de kosten van bestaand beleid. Het belastingoverzicht 2023 van de provincie Limburg laat zien dat de gemiddelde OZB-aanslag eigenaar € 347,00 bedraagt. In Roerdalen bedraagt de gemiddelde OZB-aanslag eigenaar € 293,00 waarmee Roerdalen in de top 5 staat van de Limburgse gemeenten met de laagste gemiddelde OZB-aanslag.

[3] Bron CBS WOZ-waarde van woningen op 1 januari.
[4] Bron CBS gemiddelde WOZ-waarde woningen per gemeente, 2023.

Het Rijk heeft met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) afgesproken dat vanaf 2020 een benchmark woonlasten wordt ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken. Met de invoering van de benchmark stappen we in Nederland af van de afspraak dat de ontwikkeling van de lokale lasten jaarlijks wordt gemonitord met de macronorm onroerendezaakbelasting (ozb, de macronorm). In de benchmark woonlasten wordt weergegeven wat een huishouden met een eigen woning aan de gemeente betaalt. Deze gegevens zijn terug te vinden in de Atlas van de Lokale Lasten, zoals deze door COELO gepubliceerd wordt.
De woonlasten zijn de som van de gemiddeld betaalde OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing minus een eventuele heffingskorting. Landelijk gezien betaalt een gemiddeld meerpersoons-huishouden met een eigen woning in 2023 gemiddeld 4,8% meer aan lokale lasten dan in 2022.

Toeristenbelasting
In 2023 heeft het college een nieuw beleid voor recreatie en toerisme vastgesteld. In het bijbehorende uitvoeringsplan is in samenwerking met de inwoners, ondernemers, partners en de raadsadviescommissie prioritering aangebracht. Om richting toekomst verder te kunnen bouwen aan recreatie en toerisme wordt voorgesteld de toeristenbelasting de komende jaren te verhogen.
Dit plan voorziet voor 2024 een tariefsverhoging van € 0,25, van € 1,70 naar € 1,95.

Hondenbelasting
De opbrengsten hondenbelasting zijn ten opzichte van 2023 gelijk gehouden.

Rioolheffing
Met ingang van maart 2022 is het nieuwe rioleringsplan van kracht. Dit plan heeft een looptijd tot en met 2026. In dit plan is vastgelegd hoe wij omgaan met de gemeentelijke zorgplichten voor het stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en het grondwater. Hierbij is ook rekening gehouden met het veranderend klimaat.
De rioolheffing wordt geheven over het waterverbruik en wordt berekend op basis van 100% kostendekking. Aanpassingen in de kosten worden verrekend met de voorziening riolering.
Om de stijgende kosten en klimaatmaatregelen te kunnen blijven dekken worden de tarieven, conform het eerder genomen raadsbesluit GRP dd. 10-03-2022, met ingang van 2023 jaarlijks verhoogd met € 6,- (exclusief inflatie) tot € 238,- (exclusief inflatie) in 2026.

Berekening kostendekkendheid riolering	Begroting 2024	
	Bedrag	%
Kosten heffing		
Netto kosten		
Directe kosten	- 1.677	71,5%
Onttrekking voorziening rioleringen	457	-19,5%
Netto kosten	**- 1.220**	**52,0%**
Toe te rekenen kosten		
Overhead	- 774	33,0%
BTW *1)	- 143	6,1%
Extra toegerekende rente cf. GRP	- 210	8,9%
Toe te rekenen kosten taakveld	**- 1.127**	**48,0%**
Totale kosten heffing	**- 2.347**	**100,0%**
Totale opbrengsten heffing	**2.347**	
Dekkingspercentage heffing	**0**	**100,0%**

*1) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten in het kader van heffingen zoals riool- en afvalstoffenheffing.

Afvalstoffenheffing

In het streven naar een duurzamere samenleving en de noodzaak om actie te ondernemen omdat de kosten voor afvalverwerking stijgen is er met ingang van 2022 door de raad gekozen voor een nieuwe methode van afvalinzameling. De kosten voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval worden gedekt uit de afvalstoffenheffing. Ook In 2024 gaan huishoudens naast een vastrechtbedrag een bedrag betalen voor elke lediging van de restafvalcontainer en voor elke inworp in de ondergrondse restafvalcontainer. De restafvalcontainer kunnen huishoudens één keer per vier weken aanbieden. Voor het laten legen van de GFT-container, welke eens per twee weken mogelijk is, wordt geen apart tarief in rekening gebracht. Deze kosten zitten verdisconteerd in het vastrechtbedrag. Uitgangspunt van deze systematiek is dat een huishouden dat afval goed scheidt goedkoper uit is dan een huishouden dat z'n afval niet goed scheidt. Getracht is om een juiste balans te vinden tussen het vastrechtbedrag en het variabele ledigingstarief. Voor 2024 wordt voorgesteld om 100% kostendekkendheid als uitgangspunt te hanteren. Met dit uitgangspunt is dan ook bepaald wat de totale opbrengst van afval moet zijn. De tarieven worden bij de vaststelling van de Verordening Afvalstoffenheffing in december 2023 vastgesteld.

Berekening kostendekkendheid afval	Begroting 2024	
	Bedrag	%
Kosten heffing		
Netto kosten		
Directe kosten	- 2.977	97,2%
Inkomsten, exclusief heffingen	668	-21,8%
Netto kosten	**- 2.309**	**75,4%**
Toe te rekenen kosten		
Overhead	- 364	11,9%
BTW *1)	- 390	12,7%
Toe te rekenen kosten taakveld	**- 754**	**24,6%**
Totale kosten heffing	**- 3.063**	**100,0%**
Totale opbrengsten heffing	**3.063**	
Dekkingspercentage heffing	**- 0**	**100,0%**

*1) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten in het kader van heffingen zoals riool- en afvalstoffenheffing.

Begraafrechten

De opbrengsten begraafrechten worden ten opzichte van de begroting 2023 gelijk gehouden.

Legesverordening
De omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging treden op 1 januari 2024 in werking.
De intentie van de Omgevingswet is om wet- en regelgeving over de fysieke leefomgeving eenvoudiger te maken en besluitvorming in dit domein sneller te laten verlopen.
Samen met de invoering van de Omgevingswet wordt er bij de tarieventabel gekozen voor eenzelfde opzet voor de 3 MER-gemeenten, om zodoende efficiënter te kunnen werken. Het vaststellen van de tarieven is aan elke raad afzonderlijk.
De legesverordening kent de volgende hoofdstukken:

- Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening
- Hoofdstuk 2 Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet
- Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder de Dienstenrichtlijn en niet vallend onder hoofdstuk 2

De hoofdstukken 1 en 3 zijn in vergelijking met de voormalige titels 1 en 3 inhoudelijk niet gewijzigd.
Hoofdstuk 2 van de tarieventabel bevat de tariefbepalingen die betrekking hebben op de Omgevingswet. In dit hoofdstuk zijn bestaande tariefbepalingen gewijzigd of vervallen en nieuwe tariefbepalingen toegevoegd. Deze tarieven dienen opnieuw bepaald te worden. Om te komen tot een juiste en volledige tarieventabel hebben de MER-gemeenten een externe partij die ervaring heeft in dit proces in de arm genomen. Deze tarieven worden met de tarieventabel ter vaststelling aan de raad aangeboden.

Financiële gegevens gemeentelijke heffingen

bedragen x € 1.000

Lokale heffingen	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Belastingen						
Onroerende zaakbelasting woningen	2.772	2.805	3.016	3.134	3.256	3.383
Onroerende zaakbelasting niet-woningen	747	783	887	921	957	995
Toeristenbelasting	393	471	536	601	667	667
Hondenbelasting	121	117	117	117	117	117
Totaal Belastingen	**4.034**	**4.177**	**4.556**	**4.774**	**4.998**	**5.162**
Heffingen						
Reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	2.506	2.575	3.063	3.111	3.161	3.213
Rioolheffing	2.163	2.253	2.347	2.405	2.470	2.529
Totaal Heffingen	**4.668**	**4.827**	**5.410**	**5.516**	**5.631**	**5.742**
Leges en rechten						
Leges bouwvergunningen	373	751	602	402	402	402
Leges burgerzaken	175	156	181	185	199	226
Begraafplaatsrechten	53	40	40	40	40	40
Overige leges en rechten	100	69	39	39	39	39
Totaal Leges en rechten	**700**	**1.015**	**862**	**666**	**680**	**707**
Kwijtscheldingen						
Kwijtscheldingen	- 131	- 127	- 132	- 132	- 132	- 132
Totaal Kwijtscheldingen	**- 131**	**- 127**	**- 132**	**- 132**	**- 132**	**- 132**
Totaal lokale heffingen	**9.272**	**9.892**	**10.695**	**10.823**	**11.176**	**11.478**

Lastendruk

Bij de lastendruk kijken we naar de belastingen en heffingen die een gemiddeld gezin aan de gemeente moet betalen. Dit betekent dat er gekeken wordt naar de onderdelen OZB, afval en riolering. Aangezien de tarieven voor de verschillende onderdelen nog niet duidelijk zijn, wordt er nu een indicatie gegeven van de verwachte ontwikkeling van de lastendruk. Daarbij is uitgegaan van een woning met een gemiddelde WOZ-waarde en een containermaat van 140 liter (meest gangbare containermaat).
Gemiddeld komt de lastenstijging dan uit op 11,8%.

Indicatie lokale lastendruk gemiddeld gezin	2023	2024	Lasten-stijging (%)
OZB eigenaar	€ 305,59	€ 328,62	7,5%
Afvalstoffenheffing	€ 263,00	€ 327,00	24,3%
Rioolrechten	€ 220,00	€ 226,00	2,7%
	€ 788,59	**€ 881,62**	

Paragraaf Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn organisaties waaraan we ons bestuurlijk en financieel verbonden hebben. Als de gemeente stemrecht heeft of een zetel heeft in het bestuur, is er sprake van een bestuurlijk belang. Ook als de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die we kwijt zijn bij een faillissement of als financiële problemen verhaald kunnen worden op de gemeente, is er sprake van een financieel belang.

We willen meer grip krijgen op de verbonden partijen en de ontwikkeling van sommige samenwerkingsverbanden naar WGR (Wet gemeenschappelijke regeling). We willen daarbij voor de gemeenteraad de medebewindstaken inzichtelijker maken.

De gemeenteraad heeft de informatie die zij over verbonden partijen wil ontvangen bepaald. In deze paragraaf wordt deze informatie zo veel mogelijk verstrekt. Bij behandeling van de begrotingen van de verbonden partijen in de gemeenteraad komt de informatie verder aan de orde.

Beleidskaders

In 2015 is de nota 'Governance bij verbonden partijen' vastgesteld. Hierin zijn algemene kaders gesteld met betrekking tot het aangaan van verbonden partijen[5], tijdens de uitvoeringsfase en het beëindigen van een verbonden partij.
Tevens is een kader afgesproken op basis waarvan een risicoanalyse van de verbonden partijen wordt uitgevoerd. Het risico dat de gemeente loopt met de verbonden partijen wordt gewogen op kenmerken die het financieel en bestuurlijk risico meten. Financiële kenmerken zijn bijvoorbeeld hoe hoog de jaarlijkse financiële bijdrage is en in hoeverre de gemeente financieel aansprakelijk is. Bestuurlijke kenmerken zijn bijvoorbeeld of de gemeente vertegenwoordigd is in het bestuur en of er duidelijke afspraken zijn over te behalen doelen en te leveren prestaties.
De uitkomst van deze risicoanalyse bepaalt het van toepassing zijnde toezichtarrangement.

Er is sprake van 'Good Governance' als de te onderscheiden pijlers van het Governance model juist en evenwichtig worden toegepast. De belangen zijn groot omdat verbonden partijen:

- (Publieke) doelen voor ons realiseren
- Financiële, bestuurlijke en organisatorische risico's voor ons kunnen betekenen

Overzicht verbonden partijen

Hieronder staan de partijen waaraan we ons verbonden hebben. Het zijn vooral gemeenschappelijke regelingen. Daarnaast hebben we aandelen in een aantal NV's en BV's (deelnemingen). Het merendeel van deze deelnemingen is voor het bereiken van onze doelstellingen niet direct van belang. Deze verbintenissen zijn gebaseerd op wettelijke kaders, waarbij de Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML) BV en Enexis een uitzondering vormt. Voor de overige deelnemingen is aan het einde van de paragraaf een totaaloverzicht opgenomen met het aantal en percentage aandelen, de waarde van de bezitting, de dividenduitkering en de waarde van het eigen vermogen en vreemd vermogen.

[5] De kaders zijn toepasbaar op alle soorten van samenwerkingsverbanden omdat ze betrekking hebben op risicobeheersing bij het uitbesteden van taken.

Als in onderstaande overzichten een bronverwijzing is opgenomen, wordt hiermee verwezen naar de documenten van de desbetreffende verbonden partij.

1. Gemeenschappelijke regelingen
1 Veiligheidsregio Noord Limburg (VRLN)
2 Westrom
3 Reinigingsdienst Maasland
4 Servicecentrum MER
5 Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)
6 Grenspark Maas-Swalm-Nette (MSN)
7 Omnibuzz
8 Regionale uitvoeringsdienst Limburg-Noord
9 Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) Sociaal Domein Limburg Noord
2. Vennootschappen en corporaties
1 Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML)
2 NV BNG
3 Enexis Holding BV
4 CSV Amsterdam BV
5 PBE BV
6 NV WML
7 Nazorg Limburg BV (Bodemzorg Limburg)
3. Stichtingen en verenigingen
1 Ons WCL
4. Overige verbonden partijen
1 Euregio Rijn-Maas-Noord (RMN)

Risicomatrix verbonden partijen

	Bestuurlijk risico		
Financieel risico	Laag	Gemiddeld	Hoog
Laag	- Vennootschappen en corporaties (excl. OML BV) - Euregio Rijn Maas Noord	- Grenspark MSN - Ons WCL - RUD - Enexis - Bodemzorg Limburg	
Gemiddeld	- BsGW - MGR SD M-NL - OML BV	- Westrom - Omnibuzz	- RD Maasland - Servicecentrum MER
Hoog		- Veiligheidsregio	

Toezichtsarrrangement	
	Basis pakket
	Plus pakket
	Plusplus pakket

Bron: Nota Governance bij verbonden partijen 2015

In de nota verbonden partijen is het volgende toezichtsarrangement opgenomen:

- Basis: De gemeenteraad wordt over verbonden partijen geïnformeerd bij de gemeentelijke begroting en jaarrekening. Dit gebeurt in de paragraaf verbonden partijen;
- Pluspakket: Aanvullend op het Basispakket wordt de gemeenteraad ook bij de gemeentelijke halfjaarrapportage geïnformeerd over deze verbonden partijen. Daarnaast zal de bestuurlijke en ambtelijke overleg frequentie met deze verbonden partijen hoger zijn dan bij de partijen in het basispakket. Tot slot worden deze verbonden partijen ook periodiek geagendeerd in het college;
- Plusplus pakket: Verbonden partijen waarbij de gemeente een hoog bestuurlijk en financieel risico loopt worden ingedeeld in het Plusplus pakket. Aanvullend op het Plus pakket wordt de bestuurlijke en ambtelijke overleg frequentie met deze verbonden partijen verder opgevoerd.

Naam	**Veiligheidsregio Limburg-Noord**		
Openbaar belang	De Veiligheidsregio Limburg-Noord heeft tot doel: De behartiging van de belangen van de gemeente en hun ingezetenen op het gebied van: • brandweerzorg; • geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen; • rampenbestrijding en crisisbeheersing; • het bevorderen van de multidisciplinaire uitvoering van de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de bestrijding van zware ongevallen; • het bevorderen van een samenhangend integraal veiligheidsbeleid in de regio; • de publieke gezondheidzorg als bedoeld in de Wet publieke gezondheid (Wpg).		
Deelnemers	Aantal gemeenten op 1 januari 2023: 15 Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Gennep, Horst aan de Maas, Leudal, Maasgouw, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Venlo, Venray, Weert.		
Bestuursstructuur	Openbaar lichaam, ingesteld bij gemeenschappelijke regeling. Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten. Daarnaast kent de gemeenschappelijke regeling twee bestuurscommissies: GGD en Veiligheid. Daarin vindt periodiek overleg plaats met de betreffende portefeuillehouders uit de aangesloten gemeenten.		
Financiën verbonden partij	Per	1 januari 2024	31 december 2024
	Eigen vermogen	€ 6.047.000	€ 5.603.000
	Vreemd vermogen	€ 51.830.000	€ 60.916.000
	Verwacht resultaat 2024: - €445.000 (bron: begroting 2024)		
Bijdrage gemeente	De bijdrage voor Roerdalen komt in 2024 uit op € 2.559.000 (2023: € 2.225.000, begroting 2023). Er is sprake van een loon- en prijsstijging. VRLN kan deze autonome ontwikkeling niet in het budgettair kader opvangen en dat maakt het noodzakelijk een verhoging van de gemeentelijke bijdrage te vragen.		

Naam	Veiligheidsregio Limburg-Noord
Risico	De deelnemende gemeenten kunnen bij het niet nakomen van financiële verplichtingen, als gevolg van aangetrokken geldleningen, verstrekte garanties of claims van derden, hoofdelijk worden aangesproken (art. 32). Bij uittreding uit de gemeenschappelijke regeling regelt het algemeen bestuur de gevolgen hiervan. Bij opheffing wordt een liquidatieplan opgesteld met daarin de gevolgen voor de deelnemende gemeenten.
Ontwikkelingen	Meer-jarenstrategie De meer-jarenstrategie van de VRLN kent 3 speerpunten: • risicogericht: door sturing op risico's en continue omgevingsanalyse kunnen we onze inspanningen beter richten (effectiviteit); • vraaggericht: elke vraag gaat eigenlijk over een risico. We helpen de klant het liefst voordat hij een vraag stelt; • informatie gestuurd: we maken op een slimme manier informatie levend en versterken hiermee de betrouwbare en deskundige informatiepositie. Publieke Gezondheid Publieke gezondheidszorg is een vorm van zorg waar mensen niet om vragen omdat ze klachten hebben (cure) of omdat ze ondersteuning nodig hebben (care). Publieke gezondheidszorg omvat de (door individuele burgers ongevraagde) zorg die de overheid aanbiedt om ziekte en gezondheidsschade van de gehele (of groepen in de) bevolking op te sporen en te voorkomen. De ontwikkelingen in de samenleving leiden tot nieuwe uitdagingen en mogelijkheden voor de publieke gezondheid. Het Algemeen Bestuur heeft in 2022 de visie Publieke Gezondheid voor 2030 vastgesteld. In deze visie zijn 5 ambities opgenomen: • Wij hebben structurele aandacht voor preventie en in het bijzonder voor het bevorderen van een gezonde leefstijl. • De GGD is verantwoordelijk voor het op peil houden van de bescherming tegen gezondheidsrisico's waar inwoners zelf niet of nauwelijks invloed op hebben en mogelijk ook geen weet van hebben. • GGD Limburg-Noord zet in op het verkrijgen, verrijken, delen en duiden van data. • De GGD zet zich in op de borging van publieke gezondheid binnen de publieke veiligheid. • De GGD adviseert de gemeenten om samen met haar partners, voor en met inwoners een zo gezond en veilig mogelijk leven, thuis, in de directe woonomgeving, op school, op het werk en in de vrije tijd, te creëren. Brandweerzorg & Crisisbeheersing Afgelopen jaar is de fundamentele discussie gevoerd rondom de visie op brandweerzorg. Deze is vertaald naar het Repressief Brandweer Organisatieplan (RBOP) waarin voor de komende jaren de lijnen zijn vastgelegd. De uitwerking zal de komende jaren een verdere vertaling krijgen. Strategische aandachtspunten hierbij zijn: • Er is sprake van een toename van hoeveelheid en complexiteit van taken van de brandweer. Specialistische teams worden opgeleid. De lokale brandweerpost en het specialistisch team lossen samen het incident op. • Er is nadrukkelijk aandacht voor de rechtspositie van vrijwillige- en beroepsbrandweer.

Naam	Veiligheidsregio Limburg-Noord
	• Grensoverschrijdende samenwerking met de Duitse partners, de beide veiligheidsregio's, natuurpartijen en provincie Limburg zal verder worden uitgebouwd. Een nieuwe subsidieaanvraag INTERREG VI-A, om grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van crisisbeheersing te versterken, is aangevraagd. • Ontwikkelingen op het gebied van informatietechnologie zijn in volle gang. Informatie gestuurd werken vormt de basis voor moderne crisisbeheersing. Nieuwe informatiebronnen en nieuwe (digitale) toepassingsmogelijkheden en systemen vragen om voortdurende innovatie. • Het strategisch huisvestingsplan is vastgesteld. Diverse acties zijn inmiddels uitgewerkt. Komende jaren zal inzichtelijk worden welke besparing in de huisvestingslasten gerealiseerd zal worden.

Naam	Westrom		
Openbaar belang	Westrom integreert mensen, die om welke reden dan ook een afstand hebben tot de arbeidsmarkt in de samenleving door middel van werk. In dit kader is de Westrom partner voor de uitvoering van de participatiewet. Daarnaast kan beheer van diverse contractactiviteiten bij Westrom worden ondergebracht. In het kader van de participatiewet zorgt Westrom voor werkplekken voor beschut werken, voor mensen die op basis van de oude WSW zijn aangewezen op werk onder aangepaste omstandigheden.		
Deelnemers	Aantal gemeenten: 5 Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Roerdalen, Roermond.		
Bestuursstructuur	Gemeenschappelijke regeling. De gemeente is met 2 leden vertegenwoordigd in het algemeen bestuur. De deelname is gebaseerd op het aantal inwoners.		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2024*	*31 december 2024*
	Eigen vermogen	€3.134.448	€1.865.448
	Vreemd vermogen	n.b.	n.b.
	Verwacht resultaat 2024: € 1.269.000 negatief *(Bron: Begroting 2024)*		
Bijdrage gemeente	De bijdrage van de gemeente Roerdalen over 2024 bedraagt € 183.348*. Daarnaast betaalt de gemeente een bedrag per WSW'er aan de Westrom, bekostigd vanuit het participatiebudget. In 2024 bedraagt de bijdrage uit het participatiebudget € 2.670.269** en vindt plaats vanuit programma 2. **(Bron: Begroting Westrom2024)* ***(Bron: Meicirculaire 2023)* Bijdrage 2023: Gemeentelijke bijdrage € 186.081*. Bijdrage uit het participatiebudget € 2.778.988** **(Bron: Begroting Westrom 2023)* ***(Bron: Meicirculaire 2023)*		
Risico	Als gevolg van diverse (economische) ontwikkelingen in de afgelopen jaren sluit de begroting 2024 met een negatief resultaat van € 1.269.000. De meerjarenbegroting sluit echter wel met een (licht) positief resultaat. Waar in 2024 ervoor wordt gekozen om het negatieve exploitatieresultaat nog op te vangen vanuit de opgebouwde reserves, wordt in 2025 en volgende jaren een hogere gemeentelijke bijdrage geraamd.		

Naam	Westrom
	De toegevoegde waarde komt steeds verder onder druk te staan. Daarbij past wel de kanttekening dat in de begroting meerjarig de kosten voor personeel en de overige kosten vooralsnog nagenoeg op hetzelfde niveau blijven in afwachting van de definitieve besluitvorming over het traject "doorontwikkeling Participatiewet" en de alsdan eventueel benodigde inzet van de gevormde krimpvoorziening. Dit vraagt nadrukkelijk de aandacht van Westrom in de sturing van haar bedrijfsvoering en het beheersen van de risico's. De belangrijkste oorzaken van de (toenemende) druk op de toegevoegde waarde bestaan uit de hogere uitstroom SW-medewerkers, een vooralsnog beperkte instroom van de nieuwe doelgroep medewerkers (o.a. beschut werkers nieuwe stijl) en de vergrijzing van de huidige SW-doelgroep met als gevolg een afnemende productiviteit. Zoals bekend is de Westrom-begroting weliswaar opgesteld vanuit een krimp-scenario, maar de uiteindelijke uitkomsten van het traject Doorontwikkeling P-wet zullen mogelijk leiden tot een versnelling van deze krimp. Dit zal dan ook in financiële en organisatorische zin gevolgen hebben voor Westrom.
Ontwikkelingen	De begroting 2024 is opgesteld op basis van de huidige kennis en stand van zaken. Ten tijde van het schrijven van de begroting beraadt het dagelijks bestuur zich over de toekomst van Westrom op middellange en lange termijn. Hierin wordt de daling van de Wsw-bezetting in relatie tot het staf- en leidinggevend personeel en de afloop van het huurcontract van het pand aan De Hanze meegenomen. De uitkomst van dit proces is van invloed op de begroting 2024 en de meerjarenraming. De toekomstscenario's die op moment van het opstellen van deze begroting worden uitgewerkt zijn: • Het Werkbedrijf Roermond, waarbij de overige gemeenten een inkooprelatie kunnen aangaan. • Een Afbouwvariant, waarbij Westrom wordt afgebouwd en waarbij we als gemeente zelf op zoek moeten gaan naar hoe we de dienstverlening in de toekomst gaan aanbieden (bijvoorbeeld in MER-verband). In het laatste kwartaal van 2023 of het 1ste kwartaal 2024 verwachten we definitieve besluitvorming over deze toekomstscenario's.

	RD Maasland		
Openbaar belang	Het vervullen van de zorgplicht van de lokale overheid ten aanzien van de inzameling van huishoudelijk afval en kunststof verpakkingsafval tegen de laagst mogelijke kosten met de meest optimale service.		
Deelnemers	Aantal gemeenten: 4 Leudal, Maasgouw, Roerdalen en Echt-Susteren. Aantal aansluitingen: 42.901 (Roerdalen: 9.242) (bron: begroting RD Maasland 2024)		
Bestuursstructuur	Gemeenschappelijke regeling De gemeente is met 2 leden vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2024*	*31 december 2024*
	Eigen vermogen	€ 1.038.000	€ 1.038.000
	Vreemd vermogen	€ n.b.	€ 7.515.000
	Verwacht resultaat 2024: € 0 *(Bron: Begroting 2024)*		
Bijdrage gemeente	De bijdrage van de gemeente Roerdalen over 2024 bedraagt € 959.770 en vindt plaats vanuit programma 5. *(Bron: Begroting 2024)* Bijdrage 2023: € 869.495 *(Bron: Begroting 2023)*		
Risico	De gemeente betaalt mee aan een eventueel exploitatietekort.		
Ontwikkelingen	De volgende beleidsmatige ontwikkelingen worden doorgevoerd: • Het bestuur van RD Maasland streeft ernaar om in het kader van grondstoffenmanagement zich de komende jaren te gaan onderscheiden en hierbij een nadrukkelijke rol te gaan spelen ten dienste van andere organisaties binnen het domein van de grondstoffenstroom 'organisch materiaal'. RD Maasland wil graag dé verbindende factor zijn voor bovenstaande uitdaging: ondernemers, onderwijs en overheden verbinden ten dienste van grondstofmanagement in Midden-Limburg en daarbuiten; • Het bestuur van RD Maaslandstreeft ernaar om de komende te jaren groeien in het commercieel gedeelte van haar organisatie. Het doel is om de komende jaren hier meer energie en focus in aan te brengen, binnen de daarin gestelde kaders van rechtswegen; • In 2019 is de Beleidsvisie Afval 2019-2023 door het bestuur van RD Maasland en de gemeenten vastgesteld waarin een aantal ambities zijn uitgesproken op het gebied van afvalinzameling. Op basis van dit beleid is op 1 januari 2022 de afvalinzameling in de gemeenten Leudal, Maasgouw en Roerdalen op een aantal punten gewijzigd. De resultaten van het eerste jaar laten zien dat de RDM gemeenten op de goede weg zijn. In 2024 zal onderzocht worden of de Beleidsvisie Afval vernieuwd of geupdate moet worden.		

<table>
<tr><th>Naam</th><th>Servicecentrum MER</th></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td>De Gemeenschappelijke Regeling MER (GR-MER) behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de gemeenten Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen op de taakvelden Omgevingsdienst (OD) (sinds 1-9-2013) en Sociaal Domein (SD) (sinds 1-1-2016). Op 1 juli 2017 zijn ook de bedrijfsvoeringstaken op de gebieden Personeel & Organisatie (HRM), Financiën, Digitale Informatie Voorziening (DIV) en Informatie & Automatisering (I&A) overgedragen.

De MER-gemeenten beogen met de samenvoeging:
• continuïteit in verbetering van de dienstverlening als eerste overheidsloket voor inwoners;
• zo efficiënt mogelijk te werken;
• afname van de kwetsbaarheid van de drie afzonderlijke gemeenten.
Door de schaalvoordelen van samenwerking te benutten zullen de toekomstbestendigheid van de organisaties van de gemeenten en de bestuurskracht toenemen en zullen op den duur besparingen worden bereikt.</td></tr>
<tr><td>Deelnemers</td><td>Aantal gemeenten: 3
Echt-Susteren, Maasgouw en Roerdalen</td></tr>
<tr><td>Bestuursstructuur</td><td>Gemeenschappelijke regeling
De colleges van de deelnemende gemeenten vormen het algemeen bestuur. De samenstelling van het dagelijks bestuur wordt gevormd door een afvaardiging van de colleges. Per gemeente is er één afgevaardigde in het dagelijks bestuur vertegenwoordigd.</td></tr>
<tr><td>Financiën verbonden partij</td><td>
<table>
<tr><th>Per</th><th>1 januari 2024</th><th>31 december 2024</th></tr>
<tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 130.681</td><td>€ 130.681</td></tr>
<tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 4.769.319</td><td>€ 4.769.319</td></tr>
</table>
Verwachte resultaat 2024: € 0
(Bron: Programmabegroting 2024)</td></tr>
<tr><td>Bijdrage gemeente</td><td>De bijdrage van de gemeente Roerdalen over 2023 bedraagt € 7.080.747 (Programmabegroting 2023 van het Servicecentrum MER). Deze bijdrage is als volgt opgebouwd:
<table>
<tr><th></th><th>2023</th><th>2024</th></tr>
<tr><td>Omgevingsdienst</td><td>1789770</td><td>1656960</td></tr>
<tr><td>Sociaal domein</td><td>1869140</td><td>1691660</td></tr>
<tr><td>Bedrijfsvoering</td><td>2626370</td><td>3597574</td></tr>
<tr><td>Bestuur en organisatie</td><td>130929</td><td>134553</td></tr>
<tr><td></td><td>6416209</td><td>7080747</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

Naam	Servicecentrum MER
Risico	De gemeente blijft beleidsmatig en financieel verantwoordelijk en is hierbij ook afhankelijk van besluitvorming van de samenwerkingspartners. De GR MER heeft zelf een algemene reserve van beperkte omvang. De GR MER vormt een specifiek aandachtspunt in het kader van risicomanagement. De praktijk laat zien dat voor de uitvoeringsprogramma's in de regel extra middelen noodzakelijk zijn waar onze begroting niet altijd in kan voorzien. Dit vraagt om nauwgezette periodieke afstemming. De Wet Kwaliteitsborging voor de bouwsector en de Omgevingswet kunnen effect hebben op de aard en omvang van de werkzaamheden en daarmee ook financieel effect hebben voor de afdeling MER/OD. In 2024 moeten nog vergunningen uit 2023 afgehandeld worden onder de oude wetgeving, gelijktijdig komen er ook al aanvragen die onder de nieuwe wetgeving afgehandeld worden. Dit zorgt ervoor dat er 2 processen synchroon lopen. Nog onzeker of dit extra kosten oplevert. Voor de MER/SD geldt dat bij nieuwe regelingen die bij de MER SD uitgevoerd moeten worden (voorbeelden uit de afgelopen jaren: TOZO, Energietoeslag) niet altijd voldoende rijksmiddelen beschikbaar komen om de regeling kostendekkend te kunnen uitvoeren. Daarnaast is er een bestuurlijk risico op het gebied van de doorontwikkeling en omvorming binnen het sociaal domein. In dat kader is het belangrijk dat alle vier partijen (gemeenten en MER) de gezamenlijke ontwikkeling en transformatie omarmen en daar ook voldoende ruimte voor hebben en elkaar vinden in tempo en richting.

Naam	Servicecentrum MER
Ontwikkelingen	Met de oprichting van het SC MER hebben we 4 ambities beoogd: kwaliteit, klantgerichtheid, kosten-efficiëntie en kwetsbaarheidsvermindering. De SC MER heeft voor 2024 de focus op de ontwikkeling van kwaliteit en klantgerichtheid. Als gevolg van de maatschappelijke en technologische ontwikkelingen verandert de rol van zowel het SC MER als de gemeenten. Voorbeelden hiervan zijn de invoering van de nieuwe omgevingswet en de doorontwikkeling van de participatiewet. Het verbeteren van de dienstverlening blijft een voortdurend aandachtspunt. De ambities op dit gebied zijn hoog. Het SC MER en de gemeenten werken samen aan deze verbetering. Daarnaast wordt verder uitvoering gegeven aan een verbetertraject Servicecentrum MER op basis van de 21 opgaven die zijn opgesteld naar aanleiding van het vervolgonderzoek dat BMC uitvoerde op mogelijkheden voor efficiencyverbetering in de MER samenwerking. Binnen de Omgevingsdienst is in 2024 het leren werken met de nieuwe omgevingswet en wet kwaliteitsborging een belangrijk speerpunt. Er ligt een link tussen de Omgevingsdienst en de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD LN). Het verbeterplan dat nu bij de RUD LN wordt opgepakt, kan een wisselwerking hebben met de MER-OD. Voor de MER SD werken we in 2024 verder aan het ontwikkeltraject Samen leren Samen doen. Dat doen we gezamenlijk met de andere twee MER gemeentes. Daarnaast zien we ontwikkelingen op het gebied van participatie (statushouders en NUG jongeren), toename complexe casuïstiek (beschermd wonen en verward gedrag).

Naam	Belastingsamenwerking gemeenten en waterschap		
Openbaar belang	De BsGW is een zelfstandig samenwerkingsverband voor heffing en inning van gemeentelijke belastingen en waterschapsbelastingen en voor uitvoering van de wet WOZ. Tot het takenpakket horen: • Advisering en opstellen van conceptverordening(en); • De opbouw van benodigde basisregistraties; • Het opleggen en innen van de aanslagen tot en met de dwanginvordering en oninbaar verklaring; • Afhandeling van klantreacties gedurende al deze processtappen. De BsGW doet dit tegen de laagst mogelijke kosten, uitgaande van de beste prijs/prestatie verhouding gekoppeld aan een optimaal niveau van dienstverlening.		
Deelnemers	Aantal gemeenten: 29 Alle Limburgse gemeenten met uitzondering van de gemeenten Venray en Horst aan de Maas. Aantal waterschappen: 1 Waterschap Limburg.		
Bestuursstructuur	Openbaar lichaam ingesteld bij gemeenschappelijke regeling. De gemeente is met 1 lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur. De stemverhouding is gebaseerd op het aandeel van de deelnemer in de kosten van de regeling zoals die voortvloeit uit de begroting.		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2024*	*31 december 2024*
	Eigen vermogen	€ 1.203.000	€ 1.203.000
	Vreemd vermogen	€ 7.259.000	€ 6.973.000
	Verwacht resultaat 2024: 0 *(Bron: Concept begroting 2024, versie 1.5 d.d. 1-3-2023)*		
Bijdrage gemeente	De bijdrage van de gemeente Roerdalen over 2024 bedraagt € 351.000 *(bron: begroting 2024, versie 1.5 d.d. 1-3-2023)* + € 9.986 extra kosten in verband met de nieuwe systematiek afvalstoffenheffing *(Bron: Toezegging 2022-004 RAC)*. Bijdrage 2023: € 372.001 *(Bron: Begroting 2023)*		
Risico	De gemeente betaalt mee aan een eventueel exploitatietekort. Dit kan ontstaan door bedrijfsvoering risico's. BsGW heeft een risicoanalyse uitgevoerd op haar bedrijfsvoering risico's. Het totale benodigde weerstandsvermogen voor de geïnventariseerde risico's is € 1.339.000. Het aanwezige weerstandsvermogen eind 2022 (vóór resultaatbepaling 2022) bedraagt € 1.190.000. De ratio komt hiermee uit op 0,89. In de "Kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen BsGW" is aangegeven dat bij een ratio van het weerstandsvermogen binnen de bandbreedte van 0,8 en 1,4 er geen actie benodigd is. Met het beschikbare weerstandsvermogen voldoet BsGW aan deze eis. Het grootste risico voor de BsGW blijven de proceskosten als gevolg van bezwaar- en beroepsprocedures ten aanzien van de WOZ-waarde.		

Ontwikkelingen	De BsGW is na de groei die ze in korte tijd heeft doorgemaakt nu toe aan een periode van stabilisatie, consolidatie en optimalisatie. Op basis van de uitgangspunten uit het ondernemingsplan 2018-2020 vindt een herijking plaats die fundamenteel ingrijpt in de structuur en werkwijze, waarbij tevens wordt gekeken naar de verbetering en continuïteit van de werkprocessen. *Proceskosten* De ontwikkelingen met betrekking tot de hausse aan proceskosten is en blijft nog steeds een belangrijk aandachtspunt. De ncnp-bedrijven maken meer en meer gebruik van kunstmatige intelligentie, op basis waarvan zij veel gerichter te werk kunnen gaan. Tevens worden de bezwaarschriften steeds complexer en uitgebreider en worden er veel informatieverzoeken gecombineerd met een bezwaarschrift. Tenslotte richten de ncnp-bedrijven zich nu ook op proceskosten bij overige belastingsoorten. Vooral de kostendekkendheid rondom afvalstoffenheffing en rioolheffing wordt nu aangevochten. NCNP-bedrijven gaan met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid hun werkgebied met ingang van 2023 ook uitbreiden met afgewezen kwijtscheldingsverzoeken. Op 23 maart jl. heeft staatssecretaris Van Rij een brief naar de tweede kamer gestuurd waarin hij de kamer informeert over het aanvullende plan van aanpak met betrekking tot de no-cure-no-pay-problematiek WOZ. In dit plan besteedt hij aandacht aan een pakket maatregelen welke zich richten op het wegnemen van de financiële prikkel voor ncnp-bedrijven om namens een belanghebbende een bezwaarprocedure te starten of door te procederen met de overwegende reden om een proceskostenvergoeding te verkrijgen. *Herijking kostenverdeelmethode* In 2022 is BsGW samen met de deelnemers een harmonisatieproces aangegaan op de belastingsoorten die BsGW voor haar deelnemers uitvoert. Hierbij wordt ingezet op een zo “lean and mean” mogelijke taakuitvoering. De deelnemende gemeenten maken in 2023 keuzes wat betreft de belastingverordeningen, met andere woorden: of ze wel of niet willen harmoniseren. Nu het harmonisatietraject zijn einde nadert, begint het volgende project: “Herijking Kostenverdeelmethode”. De doelstelling van het project is om opnieuw uitgangspunten te bepalen voor deze te herijken kostenverdeelmethode en aan de hand van deze nieuwe uitgangspunten tot een herijkte kostenverdeelmethode te komen. De keuzes die tijdens het harmonisatieproces zijn gemaakt, zullen hun weerslag vinden in deze nieuwe kostenverdeelmethode. Dit project zal het komende jaar in beslag nemen. *Samenwerkingsportaal* Vanaf 1 januari 2022 bestaat de verplichting om woningen te waarderen op basis van de gebruiksoppervlakte. Hiermee is tevens de beheerfase gestart: het bij- en actueel houden van de gegevens. Hiervoor zullen de deelnemers jaarlijks een WOZ-mutatiedetectie (laten) uitvoeren. In dit kader werken deelnemers, gegevenshuizen en BsGW samen met een zogenaamd Samenwerkingsportaal (tot voor kort Regieportaal genaamd). Dit is een applicatie, die in staat is om relevante gegevens voor zowel de BAG (gemeenten), de BGT als de WOZ (BsGW) op een efficiënte manier uit te wisselen en te tonen, zowel administratief als geografisch. Namens de

Naam	Belastingsamenwerking gemeenten en waterschap
	keten heeft BsGW de regie op zich genomen voor het aanschaffen van dit portaal. Landelijk wil men komen tot een samenhangende objectenadministratie (SOR). De samenhangende objectenregistratie is een uniforme registratie met basisgegevens over objecten in de fysieke werkelijkheid. Om te komen tot één unieke registratie is het inefficiënt en onwenselijk om op meerdere plaatsen dezelfde of nagenoeg dezelfde gegevens te verzamelen en te verwerken. Daarom is er een businesscase geformuleerd voor het centraliseren van een samenhangende objectenregistratie. Dat moet leiden tot schaalvoordelen en vergroting van de kwaliteit en de continuïteit. Beoogde ingangsdatum is 1 januari 2025. *Vroegsignalering* De gewijzigde "wet gemeentelijke schuldhulpverlening" biedt de gemeente de mogelijkheid om de “niet-kunners” in een zo vroeg mogelijk stadium te herkennen, zodat passende hulp geboden kan worden. In de hier voren genoemde wet is de achterstand bij lokale belastingen niet als signaal opgenomen. Om aan te tonen dat lokale belastingen een belangrijke bijdrage kunnen leveren in de vroegsignalering van schulden, is een landelijk experiment gestart waarin de BsGW deelneemt. Dit heeft tot gevolg dat burgers met schulden uit de dwanginvordering gehouden zullen worden. Een belangrijk aspect, zeker ook gezien de invorderingskosten (opbrengsten uit in rekening gebrachte vervolgingskosten) die een behoorlijke bate binnen de begroting van BsGW beslaan.

Naam	Grenspark Maas-Swalm-Nette (MSN)		
Openbaar belang	Het Openbaar Lichaam Duits-Nederlands Grenspark Maas-Swalm-Nette is opgericht met het doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van natuur en landschap, recreatie en toerisme en marketing en PR te verbeteren. Het uiteindelijke doel is het realiseren van een regionale grensoverschrijdende identiteit, die gebaseerd is op de verscheidenheid van de natuur- en cultuurlandschappen binnen het Grenspark en het karakter van de mensen die hier leven. Eén van de belangrijkste doelen van de grensoverschrijdende samenwerking is het behoud en de ontwikkeling van de karakteristieke natuur en cultuurlandschappen. Het Grenspark Maas-Swalm-Nette voert daartoe grensoverschrijdende projecten uit, zoals het project Natuur- en bosbrandpreventie, en maakt daarbij gebruik van Europese subsidies. Door de samenwerking over de grens heen kan de regio zich beter en breder presenteren. Het presenteren en het verder verbeteren van de mogelijkheden tot recreatief gebruik van de gebieden aan weerszijde van de grens is een uitdrukkelijk doel van de samenwerking. De basis voor het wekken van interesse voor dit waardevol grensgebied ligt in een afgestemde en uitgebreide marketing, milieueducatie en voorlichting.		
Deelnemers	Aantal gemeenten: 7 Beesel, Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Roerdalen, Roermond, Venlo Aantal instellingen: 1 Zweckverband Naturpark Schwalm-Nette (Duits)		
Bestuursstructuur	Internationaal openbaar lichaam ingesteld bij gemeenschappelijke regeling. De gemeente is met 1 lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2024*	*31 december 2024*
	Eigen vermogen	€ 39.000	€ 39.000
	Vreemd vermogen	€ 104.235	€ 104.235
	Verwacht resultaat 2024: 0 *(Bron: Begroting 2024)*		
Bijdrage gemeente	De bijdrage (lidmaatschap) van de gemeente Roerdalen over 2024 bedraagt € 3.138. *(Bron: Begroting 2024)* Bijdrage 2023: € 3.138 *(Bron: Begroting 2023)*		
Risico	Verplichting naar rato van bijdrage (voor Roerdalen 17%) aan openstaande verplichtingen bij ontbinding en vereffening.		
Ontwikkelingen	Het grenspark MSN continueert haar werkzaamheden voor de deelnemende gemeenten. Het Grenspark MSN is bezig met de voorbereiding van een Interreg aanvraag voor het vervolgproject brandpreventie Natuurgebieden. Dit project gaat dit jaar in uitvoering. Daarnaast is het project voor grensoverschrijdend ruiteren momenteel in uitvoering. Hiervoor is reeds een interregsubsidie ontvangen. Tot slot ondersteunt Grenspark MSN bij het Nationaalpark de Meinweg nieuwe stijl.		

<table>
<tr><th>Naam</th><th colspan="3">Omnibuzz</th></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td colspan="3">Omnibuzz is verantwoordelijk voor de uitvoering van het Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV) in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Omnibuzz neemt de administratieve en andere uitvoerende en controlerende taken over, waarbij afstemming en overleg tussen betrokken partijen en deelnemende gemeenten geborgd is. De dienstverlening is gericht op optimalisatie van het vervoer voor de reizigers en de deelnemende gemeenten.</td></tr>
<tr><td>Deelnemers</td><td colspan="3">De gemeenten Beek, Beekdaelen, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittem, Heerlen, Horst aan de Maas, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Venray, Voerendaal en Weert.</td></tr>
<tr><td>Bestuursstructuur</td><td colspan="3">Gemeenschappelijke regeling.
Het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Omnibuzz wordt gevormd door collegeleden van de deelnemende gemeenten. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door 7 wethouders.</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Financiën verbonden partij</td><td>Per</td><td>1 januari 2024</td><td>31 december 2024</td></tr>
<tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 1.017.498</td><td>€ 1.011.373</td></tr>
<tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 5.406.774</td><td>€ 4.689.815</td></tr>
<tr><td colspan="3">Verwacht resultaat 2024: € -6.125
Dit verlies wordt volledig gedekt uit de daarvoor ingestelde bestemmingsreserves.
(Bron: Begroting 2024)</td></tr>
<tr><td>Bijdrage gemeente</td><td colspan="3">Het aandeel van Roerdalen in de totale kosten van Omnibuzz is € 374.207. De vervoersopbrengsten (inning eigen bijdrage reizigers) zijn begroot op € 41.170. (bron: Begroting 2024)

Bijdrage 2023: € 334.179. Vervoersopbrengsten € 40.245.
(bron: Begroting 2023)</td></tr>
<tr><td>Risico</td><td colspan="3">Onderstaande kernrisico’s zijn de belangrijkste strategische risico’s die realisatie van de visie en ambities van Omnibuzz bedreigen:
Verminderd draagvlak en/of draagkracht bij gemeenten voor missie en visie Omnibuzz;
Plotselinge wijzigingen in vervoersvolume ten gevolge van externe ontwikkelingen;
Economische kwetsbaarheid taxibedrijven;
Personeelsproblematiek;
Gebrek aan kennis omtrent nieuwe activiteiten, processen en/of projecten;
Regie en planning: Het risico dat door onvoldoende kennis of door externe invloeden systemen niet of onvoldoende functioneren waardoor
processen stagneren.</td></tr>
<tr><td>Ontwikkelingen</td><td colspan="3">De impact van COVID-19 is gedurende 2022 aanzienlijk afgenomen, maar de nasleep van de pandemie is nog duidelijk merkbaar in de dienstverlening van Omnibuzz. De verschillen in vervoersvolume per gemeente zijn toegenomen. Hierdoor neemt de voorspelbaarheid af en is het moeilijk om begrotingen strak op te stellen. De belangrijkste ontwikkelingen worden hier kort weergegeven:

1. Impact corona langere termijn</td></tr>
</table>

Naam	Omnibuzz
	In de uitvoering van het vervoer zijn nagenoeg alle maatregelen ten gevolge van de pandemie losgelaten. Dit betekent niet dat de situatie weer gelijk is aan de periode voor COVID-19. Een belangrijke taak voor Omnibuzz is nu het verkrijgen van inzicht in de gevolgen van de pandemie voor de langere termijn en de wijze waarop het vervoer zich verder zal ontwikkelen. Dit is van groot belang voor goede contractuele afspraken met vervoerders, de eigen bedrijfsvoering en de vertaling daarvan naar de komende begrotingen. *2. Tekorten aan personeel in de vervoerssector* Mede als gevolg van COVID-19 en de terugval in het zorgvervoer, zijn veel chauffeurs noodgedwongen vertrokken en uitgeweken naar andere sectoren. Het aantrekken en behouden van voldoende gekwalificeerd personeel blijft een uitdaging. *3. Ontwikkelingen in het Openbaar Vervoer* Het openbaar vervoer (OV) bleek voor klanten van de Omnibuzz gedurende de pandemie vanwege het open karakter een minder geschikt alternatief. Bovendien leiden aanpassingen in de lijnvoering in Limburg tot minder aanbod en groeien de gebieden waar het OV op steeds grotere afstand van de voordeur komt te staan. *4. Groeiende zorgbehoefte bij klanten* Door de toename van dementie/verward gedrag binnen de doelgroep kost het uitvoeren van ritten en het verwerken van rit- en informatieaanvragen gemiddeld meer tijd. *5. Nieuwe afrekensystematiek* In de begrotingen voor de komende jaren wordt de afrekensystematiek op basis van kilometers (voorheen was dit zones) gehanteerd. Deze aanpassing was al verwerkt in de begrotingswijziging 2023-1. Voor klanten is tot nu toe niks veranderd, hier gaat Omnibuzz de komende tijd mee aan de slag. Afrekening op basis van kilometers maakt een belangrijk uitgangspunt mogelijk, namelijk een duidelijke afstemming van het klanttarief met het OV-tarief. Het omzetten van het klanttarief naar kilometers heeft echter verregaande consequenties voor een aantal systeemvoorwaarden, die momenteel in zones zijn gedefinieerd. Dit betreft onder andere het opstaptarief, de maximale reisafstand en de jaarbudgetten. Daarom gaat Omnibuzz in dit traject intensief samenwerken met gemeenten en vertegenwoordigers van de gebruikers, zoals het cliëntenpanel. *6. Leerlingenvervoer* In 2024 loopt de aanbesteding rondom het leerlingenvervoer af. Op dit moment loopt een proces om te verkennen of Omnibuzz een mogelijke partner is om vanuit de gemeenschappelijke regeling het Leerlingenvervoer voor Roerdalen uit te gaan voeren.

<table>
<tr><th>Naam</th><th colspan="3">Regionale Uitvoeringsdienst Limburg-Noord</th></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td colspan="3">De RUD Limburg-Noord heeft als doel de verbetering van:
• de dienstverlening bij de uitvoering van de vergunningsverlenings-, toezichts- en handhavingstaken (VTH-taken);
• de kwaliteit, veiligheid en gezondheid van de leefomgeving.
Daarbij ligt de focus van de RUD hoofdzakelijk op het zicht en grip hebben op risicovolle inrichtingen, activiteiten en milieucriminaliteit.
De regionale uitvoeringsdienst Limburg Noord is per 1 januari 2018 voortgezet als netwerkorganisatie, op basis van een gemeenschappelijke regeling.</td></tr>
<tr><td>Deelnemers</td><td colspan="3">Aantal gemeenten op 1 januari 2023: 16 (15 gemeenten en 1 provincie)
Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Gennep, Horst aan de Maas, Leudal, Maasgouw, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Venlo, Venray, Weert.
Provincie Limburg.</td></tr>
<tr><td>Bestuursstructuur</td><td colspan="3">Netwerkorganisatie was initieel (vanaf 2014) op basis van een bestuursovereenkomst. Per 1-1-2018 is de netwerkorganisatie omgezet in een Gemeenschappelijke Regeling (GR), waarbinnen de netwerkconstructie in stand blijft. Dit netwerkconstruct houdt in dat de concrete uitvoering van taken plaatsvindt bij de RUD-partners, de gemeenten dus (voor Roerdalen is dat de MER-Omgevingsdienst). De RUD zet daarbij vooral in op kennis- en capaciteitsuitwisseling, bewaking en verbetering van de kwaliteit van de uitvoering en de coördinatie van werkzaamheden. Bij de RUD zijn om die reden slechts een handvol medewerkers in dienst, samen vormen zij het coördinatiecentrum. Dit coördinatiecentrum ondersteunt en faciliteert de samenwerking binnen het netwerk (relatiebeheer, financieel, systeembeheer). In het bestuurlijk overleg (AB) is per gemeente 1 bestuurslid vertegenwoordigd.</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Financiën verbonden partij</td><td>Per</td><td>1 januari 2024</td><td>31 december 2024</td></tr>
<tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 309.000</td><td>€ 309.000</td></tr>
<tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€1.150.000</td><td>€ 1.150.000</td></tr>
<tr><td colspan="3">Verwacht resultaat 2024: € 0
(Bron: Begroting 2024)</td></tr>
<tr><td>Bijdrage gemeente</td><td colspan="3">De bijdrage in 2024 is € 56.214.
(Bron: Begroting 2024)
Bijdrage 2023: € 48.565
(Bron: Begroting 2023)</td></tr>
<tr><td>Risico</td><td colspan="3">Bij de GR RUD Limburg Noord blijven de medewerkers in dienst van de eigen gemeente (of in ons geval het Servicecentrum MER) en vindt de dagelijkse aansturing ook van daaruit plaats. Het risico bestaat dat de medewerkers grotendeels voor hun eigen organisatie blijven werken en dat niet optimaal geprofiteerd wordt van de samenwerking. De beoogde kwaliteits- en efficiencyverbeteringen kunnen dan in de knel komen. Mede om die reden is in 2019 een evaluatie uitgevoerd en een verbetertraject gestart, zie hierna bij ‘Ontwikkelingen’.
Er is nu gekozen voor een “lichte” GR waarbij de netwerkconstructie grotendeels in stand blijft. We voldoen hiermee aan de wettelijke verplichting. Het risico blijft dat de minister dit niet ver genoeg vindt gaan. Dat kan betekenen dat er alsnog een “zware” GR moet komen, waarbij ook personeel over gaat. Zeker door het in 2021 verschenen rapport van de commissie Van Aartsen “Om de Leefomgeving” en het daarop gebaseerde, in 2022 gestarte</td></tr>
</table>

Naam	Regionale Uitvoeringsdienst Limburg-Noord
	Inter Bestuurlijk Programma (IBP) – dat moet gaan zorgen voor meer robuuste omgevingsdiensten – komt de netwerksamenwerking van de RUD LN mogelijk onder druk te staan, zie ook hierna.
Ontwikkelingen	In 2019 is een evaluatie uitgevoerd naar de werking van de RUD LN. Deze evaluatie is aanleiding geweest voor een verbetertraject, dat in 2020 is ingezet en in 2021, 2022 en 2023 doorloopt. Dit RUD-verbetertraject wordt begeleid door een ambtelijk kernteam en periodiek teruggekoppeld met het DB en AB van de RUD. Dit verbetertraject ziet o.a. op een betere beleidsmatige inkadering, de versteviging van de taakuitvoering (met name de sturing daarop) en verbeterslagen in de governance (financieringsmodel, positie lijnmanagement, rol en mandaat directeur). Dit verbetertraject heeft in 2021 een extra dimensie gekregen naar aanleiding van het rapport “Om de Leefomgeving” van de commissie Van Aartsen. Uit dit rapport blijkt dat er bij de RUD’s in Nederland veel verbeterd moet worden om te komen tot een adequaat niveau van uitvoering van de milieutaken. Dat geldt ook voor onze RUD LN. Het rapport ‘Van Aartsen’ heeft inmiddels een formele opvolging gekregen in de vorm van het Inter Bestuurlijk Programma (IBP). Vanuit dit programma – waarin wordt samengewerkt tussen de diverse bestuurlijke koepels (ministerie, IPO, VNG, omgevingsdiensten) – worden 6 pijlers uitgewerkt voor de versterking van het VTH-stelsel en versteviging van de omgevingsdiensten. Inmiddels is het Eindrapport van pijler 1 (‘Robuuste omgevingsdiensten’) verschenen en vastgesteld in de IBP-stuurgroep. In dit Eindrapport worden 6 robuustheidscriteria geformuleerd (inmiddels dus door stuurgroep IBP vastgesteld) met betrekking tot robuuste omgevingsdiensten. Bij criterium 1 dat gaat over omvang van de omgevingsdienst en personeel in vaste dienst is vermeld dat een netwerk daar niet aan voldoet. Het IBP-proces houdt in dat de omgevingsdiensten zelf vóór 1-10-2023 een zelfevaluatie moeten uitvoeren en op basis van die zelfevaluatie tot een verbeterplan moeten komen (vóór 1-4-2024). In samenspel tussen directeur, lijnmanagement, DB en AB van de RUD LN zal nu een koers/strategie moeten worden uitgezet. Daarbij is tot op dit moment – zomer 2023 – zowel ambtelijk als bestuurlijk nog altijd het behoud van het netwerk leidend. Afgezien van deze landelijke ontwikkeling zitten de belangrijkste inhoudelijke uitdagingen van de RUD in de komst van de Omgevingswet (vooral het coördineren van de opleidingen die nodig zijn voor de uitvoerende medewerkers), de implementatie van het nieuwe provincie-brede softwarepakket Rx.Mission (in afrondende fase) en de inhoudelijke ontwikkelingen op het gebied van bodemregelgeving (overdracht provinciale taken aan gemeenten) en energie (wat betekent de energietransitie voor het uitvoerende werk?).

Naam	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Limburg-Noord
Openbaar belang	Regionale samenwerking op het gebied van Beschermd Wonen (BW), Maatschappelijke opvang (MO) Bemoeizorg & Preventie (B&P), dit met als doel om • De continuïteit van de voorzieningen voor BW, MO, B&P voor inwoners met complexe problematiek te waarborgen • De regionale aanpak van de doelgroep als bedoeld in de regiovisie te waarborgen

Naam	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Limburg-Noord		
	Door het toetreden in deze MGR wordt het mogelijk om het gezamenlijke budget vanuit het rijk te beheren en te besteden. De MGR is verantwoordelijk voor inkoop en kwaliteit ten behoeve van de genoemde voorzieningen. De MGR ondersteunt de uitvoeringsprocessen. De toegang en beleidsmatige invulling daarvan ligt bij de gemeenten zelf.		
Deelnemers	Roerdalen is samen met 14 Noord- en Midden-Limburgse gemeenten toegetreden tot de Module Gemeenschappelijke Regeling die vanaf 21 juni 2022 gevormd is conform raadsbesluit.		
Bestuursstructuur	De gemeente is met 1 lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur en neemt tevens zitting in het DB als vertegenwoordiger van de regio Middel Limburg Oost.		
Financiën	*Per*	*1 januari 2024*	*31 december 2024*
	Eigen vermogen	€0	€0
	Vreemd vermogen	€ n.b.	€ n.b.
	Verwacht resultaat 2024: € 0 *(Bron: concept begroting 2024)*		
Bijdrage gemeente	Aangezien de MGR een tweetal modules kent waarbij de gemeente Roerdalen slechts aan één module deelneemt is het lastig om het financieel belang in een bedrag of percentage uit te drukken. In 2024 draagt gemeente Roerdalen voor € 25.397 (2,64%) bij aan de uitvoeringskosten van module 2 (beschermd wonen, maatschappelijke opvang en bemoeizorg en preventie) en ook deelt Roerdalen in het overschot (€ 711.907) op de regionale begroting BW MO B&P voor dezelfde percentages van dit overschot.		
Risico	De MGR mag vooralsnog geen enkele reserve hebben om risico's af te dekken. De MGR heeft geen vreemd vermogen aangetrokken, heeft enkel een voorziening personeelskosten en wat kortlopende schulden bij crediteuren. Het resultaat van de MGR over 2024 wordt begroot op €0.		
Ontwikkelingen	• Het actueel houden van de regionale beleidsvisie op het gebied van BW MO B&P • Bewaken dat de toegang tot BW, MO, B&P binnen de Noord- en Midden-Limburgse gemeenten op een uniforme wijze is geregeld en blijft • Bewaking van het budgettaire kader van het programma BW MO B&P • Getrouwe en rechtmatige verwerking van de geldstromen binnen het programma BW MO B&P De resultaten worden in de monitor conform de Kwalitatieve Prestatie Indicatoren (KPI) bijgehouden, die tweejaarlijks worden gevuld door de zorgaanbieders. Voor de periode van 2023 tot en met 2025 heeft de MGR in haar uitvoeringsplan 2023-2025 de vijf volgende thema's opgenomen: • Opbouwen en uitbouwen van vertrouwen in de MGR • Eenduidige samenwerking tussen de gemeenten en de MGR • Optimaliseren van samenspel tussen MGR< gemeenten, toegang en beleid • Effectief datagebruik		

Naam	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Limburg-Noord
	• Organisatie/functioneren van de MGR in relatie tot de governance in de regio op het gebied van de regionale taken.

Naam	NV BNG		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Openbaar belang	BNG Bank is er voor het publieke domein en het publieke belang. De purpose van BNG Bank is: Gedreven door maatschappelijke impact. Bij BNG Bank draait het niet om zoveel mogelijk winst, maar om maximale maatschappelijke impact. Dat is de drijfveer van BNG Bank. Toelichting: het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.		
Deelnemers	Aandeelhouders		
Bestuursstructuur	Naamloze Vennootschap		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2022*	*31 december 2022*
	Eigen vermogen	€ 5.062.000.000	€ 4.615.000.000
	Vreemd vermogen	€ 155.262.000.000	€ 143.995.000.000
	Resultaat 2022: € 300.000.000 *(Bron: Website BNG)* Aantal aandelen: 17.199. In % van totaal 0.03%		
Dividend	Verwacht dividend over 2022 € 42.998. Op basis van haar kapitalisatie- en dividendbeleid wordt 50% van de nettowinst die overblijft na aftrek van de uitkering aan houders van hybride kapitaal uitgekeerd.		
Risico	Het bedrag dat de bank jaarlijks aan dividend uitkeert is afhankelijk van de winst die de bank in enig jaar behaalt. Gelet op de omvang van de jaarlijkse inkomsten is dit risico zeer klein.		
Ontwikkelingen	-		

<table>
<tr><th>Naam</th><th colspan="3">Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg BV (OML)</th></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td colspan="3">OML is een onderneming (BV) die is opgericht door een aantal gemeenten in de regio Midden-Limburg. Doel is om namens de aandeelhoudende gemeenten het aanspreekpunt en Servicecentrum te zijn voor het bedrijfsleven. Getracht wordt om het vestigingsklimaat te verbeteren en de regionale economische structuur te versterken.
De doelen van OML BV zijn als volgt:
• het ontwikkelen, beheren en revitaliseren van bedrijfsterreinen in de regio;
• het fungeren als intermediair tussen bedrijfsleven en overheidsorganisaties;
• het uitvoeren van structuurversterkende projecten in de regio;
• het bevorderen van en het invullen van de één loket functie binnen de gemeenten.</td></tr>
<tr><td>Deelnemers</td><td colspan="3">Aandeelhoudende gemeenten: 5
Echt-Susteren (725 aandelen, 19,6 %), Leudal (799 aandelen, 21,6%), Maasgouw (533 aandelen, 14,4%), Roerdalen (463 aandelen, 12,5 %), Roermond (1.180 aandelen, 31,9%).</td></tr>
<tr><td>Bestuursstructuur</td><td colspan="3">OML is een besloten vennootschap. De gemeente is op basis van aandelenbezit vertegenwoordigd via de algemene vergadering van aandeelhouders.</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Financiën verbonden partij</td><td>Per</td><td>1 januari 2022</td><td>31 december 2022</td></tr>
<tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 21.069.440</td><td>€ 22.649.795</td></tr>
<tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 4.370.096</td><td>€ 5.800.920</td></tr>
<tr><td colspan="3">Resultaat na belastingen 2022: € 1.580.355 (2021: € 1.731.637)
(Bron: Jaarrekening 2022)</td></tr>
<tr><td>Bijdrage gemeente</td><td colspan="3">De gemeente heeft geen vaste jaarlijkse bijdrage aan de OML. De gemeente Roerdalen bezit 463 aandelen met een nominale waarde van € 450,-. De aanschafwaarde (= boekwaarde) van de deelneming bedraagt
€ 721.000,-.

Dividend wordt enkel uitgekeerd bij een solvabiliteitsratio hoger dan 40% én daarbij geldt dat dividenduitkering met voorrang zal worden ingezet om achtergestelde leningen mee af te lossen. OML geeft in eerste instantie voorkeur aan maatschappelijk dividend. Hierbij investeert zij een nog nader te bepalen percentage van de winst in duurzaamheidsinitiatieven.</td></tr>
<tr><td>Risico</td><td colspan="3">Naweeën van de coronapandemie, de situatie in de Oekraïne, economische ontwikkelingen zoals stijgende energieprijzen, inflatie, verhoogde rentepercentages en de netcongestie zijn factoren die uiteindelijk de realisatie van de doelstellingen kunnen beïnvloeden.

Op de middellange termijn kan dit van invloed zijn op de verkoopprijzen en uiteindelijk op de waardering van de voorraadposities en toekomstige verkoopresultaten.</td></tr>
</table>

Naam	Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg BV (OML)
Ontwikkelingen	OML opereert op basis van het ondernemingsplan 2022 – 2026 'Flexibiliteit en Verbinding'. Dit plan geeft de prioriteiten weer voor de komende vier jaar. Het is het kader voor ontwikkelingen, ambities, activiteiten, investeringen én te bereiken resultaten van OML. Met dit ondernemingsplan kan OML toekomstgericht handelen en aansluiten bij de ontwikkelingen in de (eu)regio, provincie Limburg en brede maatschappelijke ontwikkelingen. In 2021 heeft OML een visie Duurzaamheid en Circulariteit geïntroduceerd. In 2023 wordt verder ingezet op het realiseren van een samenwerking tussen partijen. Op het gebied van duurzaamheid zijn er 2 hoofdtaken: Enerzijds onderzoek, advies en uitvoering van werkzaamheden ten aanzien van duurzaamheid in de OML projecten en anderzijds in het opzetten van een regionaal steunpunt verduurzaming bedrijventerreinen voor Midden (en Noord/of heel) Limburg.

Naam	Enexis Holding NV		
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch		
Openbaar belang	Altijd en overal in het voorzieningengebied van Enexis kunnen beschikken over energie, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven. Enexis beheert (via haar dochtervennootschap Enexis Netbeheer BV) het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ruim 2 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door 'state of the art'-dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren. Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën: • Betrouwbare energievoorziening • Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld • Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten • Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren • Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen		
Deelnemers	De aandeelhouders zijn zes provincies en 116 gemeenten.		
Bestuursstructuur	Naamloze Vennootschap		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2022*	*31 december 2022*
	Eigen vermogen	€ 4.241.000.000	€ 5.441.000.000
	Vreemd vermogen	€ 5.154.000.000	€ 4.907.000.000
	Resultaat 2022: € 1.300.000 *(Bron: Jaarverslag 2022)* Aantal aandelen 577.800 In % van totaal 0.39% Waarde aandelen € 16.396.074		
Dividend	Verwacht dividend over 2023: € 754.014		

Naam	Enexis Holding NV
Risico	De huidige reguleringsmethodiek is niet berekend op de trendbreuk in investeringen en exploitatiekosten als gevolg van de energietransitie. De vergoeding voor de extra investeringen en kosten wordt uitgesteld tot de volgende reguleringsperiode. Dit betekent dat Enexis deze extra investeringen moet voorfinancieren, wat de financiële ratio's en de investeringsruimte onder druk zet. Met meerdere stakeholders wordt over het financieringsvraagstuk gesproken. Samen met andere netbeheerders blijft Enexis pleiten voor verdergaande aanpassingen in de reguleringssystematiek. Enexis bewaakt de financiële ratio's en onderzoekt de mogelijkheden om deze op het gewenste niveau te behouden. Enexis participeert in een onderzoek naar alternatieve mogelijkheden om de energietransitie te financieren. Aangezien in het Methodebesluit 2022-2026 gedeeltelijk aan de zorgen van de netbeheerders wordt tegemoet gekomen, schat Enexis de financiële impact nu lager in.
Ontwikkelingen	De energietransitie leidt tot grote investeringen in het net. De missie en opgave heeft dan ook grote gevolgen voor de financiële positie van Enexis. Dat komt aan de orde in het strategisch beleid. Het financieel beleid bij het strategisch plan heeft als uitgangspunt dat Enexis financieel solide blijft en tenminste een A creditrating behoudt. Het bedrag dat Enexis jaarlijks aan dividend uitkeert, is afhankelijk van de winst die Enexis in enig jaar behaald. Omdat Enexis mede uitvoering geeft aan de regionale energiestrategie (RES), zal in de komende jaren het investeringsvolume ten dele worden gefinancierd door een gedeelte van de winstuitkering in te houden. De Provincie adviseert voor 2024 een dividend van € 0,23 per aandeel en voor de jaren van de meerjarenraming 2025-2027 van € 0,40 per aandeel te hanteren.

Naam	CSV Amsterdam BV		
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch		
Openbaar belang	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent en Attero. (namens de verkopende aandeelhouders van Essent en Attero)		
Deelnemers	De aandeelhouders zijn zes provincies en 116 gemeenten.		
Bestuursstructuur	Besloten Vennootschap		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2022*	*31 december 2022*
	Eigen vermogen	€ 312.000	€ 210.000
	Vreemd vermogen	€ 23.000	€ 13.000
	Resultaat 2021: - € 102.300 Aantal aandelen 7.720 In % van totaal 0.39%		
Dividend	Verwacht dividend 2024 € 0		
Risico	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.		

Naam	CSV Amsterdam BV
Ontwikkelingen	Deze deelneming wordt tijdelijk aangehouden om (in eerste instantie) de verkoop van Essent aan RWE af te wikkelen en in een later stadium ook de verkoop van Attero aan Waterland. Eventuele claims kunnen door Waterland worden ingediend. Na afwikkeling van deze eventuele claims aan waterland wordt de Escrow-rekening opgeheven en het restant op deze rekening kan worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Naam	Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.		
Vestigingsplaats	’s-Hertogenbosch		
Openbaar belang	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent.		
Deelnemers	De aandeelhouders zijn zes provincies en 116 gemeenten.		
Bestuursstructuur	Besloten Vennootschap		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2022*	*31 december 2022*
	Eigen vermogen	€ 1.532.000	€ 1.480.000
	Vreemd vermogen	€ 7.000	€ 10.000
	Resultaat 2022: - € 52.060 Aantal aandelen 577.800 In % van totaal 0.39%		
Dividend	Verwacht dividend 2022: 0		
Risico	Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap.		
Ontwikkelingen	Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden.		

Naam	NV WML		
Vestigingsplaats	Maastricht		
Openbaar belang	De kerntaak van WML is het duurzaam en doelmatig leveren van drinkwater aan inwoners, bedrijven en (overheids)instellingen in Limburg. WML stelt de openbare watervoorziening veilig, beschermt bronnen en stimuleert duurzaam gebruik van water		
Deelnemers	Limburgse Gemeenten en Provincie Limburg		
Bestuursstructuur	Naamloze Vennootschap		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2022*	*31 december 2022*
	Eigen vermogen	€ 194.003.000	€ 201.413.000
	Vreemd vermogen	€ 397.869.000	€ 390.100.000
	Resultaat 2021: € 6.303.000 *(Bron: Financieel verslag 2022)* Aantal aandelen 7 In % van totaal 1.4%		
Bijdrage gemeente	-		
Risico	Laag		

Naam	NV WML
Ontwikkelingen	Als gevolg van klimaatverandering komt de vanzelfsprekendheid waarmee WML altijd voldoende water kan winnen, zuiveren en distribueren vanuit haar bronnen onder druk. De klimaatontwikkelingen kunnen op termijn tot waterschaarste leiden. Momenteel heeft dit veel politieke aandacht. WML zet zich in om de Limburgse bronnen van de drinkwatervoorziening nog beter te beschermen en de leveringszekerheid te borgen. Hiervoor werkt ze nauw samen met andere (water)ketenpartners. Mogelijk zijn in de toekomst extra investeringen nodig ten behoeve van de waterzuivering, als gevolg van de toenemende verontreiniging van WML's bronnen door onder andere PFAS. Door de toenemende verontreiniging wordt waterzuivering steeds complexer. Verder neemt de drukte in de ondergrond toe. De omgeving waarin WML opereert krijgt met steeds meer en verschillende belangen te maken. Omgevingsmanagement wordt daardoor steeds belangrijker voor het drinkwaterbedrijf. Ook de stikstofcrisis (WML lijkt geen bouwvrijstelling meer te krijgen), de energietransitie, landbouwontwikkelingen en de komst van de Omgevingswet vragen om intensieve samenwerking van WML met de omgeving. Hier zet WML volop op in. Om beter te kunnen anticiperen op de vraagstukken die op WML afkomen, heeft WML een vernieuwingstraject ingezet. Een ontwikkeling van een uitvoerend operationeel bedrijf naar een bedrijf met meer denk- en slagkracht, om slimme antwoorden te vinden op de uitdagingen van de toekomst.

Naam	Bodemzorg Limburg		
Vestigingsplaats	Maastricht		
Openbaar belang	Nazorg over veertien gesloten stortplaatsen in Limburg.		
Deelnemers	Limburgse Gemeenten		
Bestuursstructuur	Besloten Vennootschap		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2022*	*31 december 2022*
	Eigen vermogen	€ 8.744.317	€ 6.380.593
	Vreemd vermogen	€ 32.736.016	€ 32.568.370
	Resultaat na belastingen 2022: € 2.363.724 negatief *(Bron: Jaarverslag 2022)* Aantal aandelen 510 (van 55.280) In % van totaal 0.92%		
Bijdrage gemeente	2022: € 0		
Risico	Laag		
Ontwikkelingen	Bodemzorg Limburg (handelsnaam van Nazorg Limburg BV) functioneert vanaf 15 augustus 2001 als zelfstandige vennootschap. Vanaf 2000 is er een organisatorische scheiding aangebracht tussen Bodemzorg Limburg en Essent Milieu. Dit betekent dat Bodemzorg Limburg als een geheel zelfstandige onderneming functioneert. Bodemzorg Limburg blijft haar activiteiten uitvoeren: Administratieve vastlegging van alle gegevens en verplichtingen die van toepassing zijn op de desbetreffende locaties. Het meten en registreren van de invloed van de stortlocaties op de omgeving (monitoring) en rapportage aan het bevoegd gezag. Het beheren en in stand houden van alle voorzieningen die zijn aangebracht en het voldoen aan alle verplichtingen die		

Naam	Bodemzorg Limburg
	te maken hebben met het eigendom. Het vervangen van bestaande voorzieningen of het aanbrengen van nieuwe voorzieningen mocht dat noodzakelijk zijn.

Naam	Ons WCL		
Openbaar belang	De Stichting Ons Waardevol Cultuurlandschap Midden-Limburg (Ons WCL) is opgericht d.d. 28 november 1994. Het werkgebied van de Stichting Ons WCL bestaat uit 5 gemeenten. Door Ons WCL worden projecten gefinancierd en uitgevoerd die een bijdrage leveren aan de vergroting van de kwaliteit van het landelijk gebied in Midden-Limburg. De Stichting Ons WCL (Ons Waardevol Cultuur Landschap Midden-Limburg) heeft als doel: • het adviseren, ondersteunen en aanjagen van projecten in het kader van inrichting en beheer van het werkgebied. Zowel aan subsidiegevers als aan de indieners van deze te subsidiëren projecten; • het zelfstandig uitvoeren van projecten, maar ook het afmaken van lopende WCL-projecten; • het in stand houden van een netwerk van organisaties, overheden en instellingen die werkzaam zijn in of belang hebben bij de inrichting en het beheer van het landelijk gebied. • het uitvoeren van het project Nationaal Park De Meinweg nieuwe Stijl namens de regio. • het ambtelijk vertegenwoordigen van de 5 WCL-gemeenten in het Limburgs Programma Landelijk Gebied (LPLG).		
Participanten	Deelnemende gemeenten: Beesel, Echt-Susteren, Maasgouw, Roerdalen en Roermond.		
Bestuursstructuur	Stichting		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2022*	*31 december 2022*
	Eigen vermogen	€ 420.416	€ 385.017
	Vreemd vermogen	€ 114.606	€ 223.477
	Resultaat 2022: - € 29.465 (bron: Jaarrekening 2022)		
Bijdrage	Jaarlijks € 39.500		
Risico	Zeer klein		
Ontwikkelingen	Ons WCL continueert haar werkzaamheden voor de deelnemende gemeenten. Ons WCL heeft een coördinerende taak bij de subsidieaanvraag en uitvoering van de omvorming van het Nationaal Park naar het Nationaal Park Nieuwe stijl. Ook volgt Ons WCL namens de regio Meinweg de ontwikkelingen in het landelijk gebied vanuit het LPLG. Zij adviseren de gemeenten en vertegenwoordigen de regio in het overlegorgaan van de LPLG.		

Naam	Euregio Rijn-Maas-Noord		
Openbaar belang	De Euregio Rijn-Maas-Noord zet zich sinds 1978 in om de Europese integratie tastbaar te maken voor de circa 2 miljoen inwoners van dit gebied. Ze wil het wederzijds begrip van de Nederlandse en Duitse inwoners van de Euregio versterken, de contacten verdiepen en samenwerking stimuleren. De Europese Unie, de deelstaat Nordrhein-Westfalen en de Nederlandse regering ondersteunen dit streven middels verschillende subsidieregelingen. De Euregio is ook verantwoordelijk voor het Grensinfopunt voor grenspendelaars.		
Deelnemers	De Euregio Rijn-Maas-Noord telt op 1.1.2023 34 leden. Aantal Nederlandse participanten: 16 Beekdaelen, Beesel, Echt-Susteren, Gennep, Horst aan de Maas, Landgraaf, Leudal, Nederweert, Maasgouw, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Sittard-Geleen, Venlo, Venray, Weert en MKB-Limburg. Aantal Duitse participanten 16: Mönchengladbach, Krefeld, het zuidelijk deel van de Kreis Kleve, Brüggen, Niederkrüchten, Selfkant, Schwalmtal, Straelen, Geldern, Nettetal, Wassenberg, Wegberg, de Kreis Viersen, de Rhein-Kreis Neuss, de Kreis Heinsberg, de Industrie- und Handelskammer Mittlerer Niederrhein en de Niederrheinische Industrie- und Handelskammer in Duisburg en Landeshaupstadt Düsseldorf. Ontwikkelingen: Met de gemeenten Sittard-Geleen en Beekdaelen en de Gemeinde Issum (Kreis Kleve) lopen gesprekken over eventuele toetreding.		
Bestuursstructuur	Publiekrechtelijk openbaar lichaam naar Duits recht. De gemeente is met 3 stemmen vertegenwoordigd in het algemeen bestuur en de burgemeester zit als enige lid in het dagelijks bestuur.		
Financiën verbonden partij	*Per*	*1 januari 2022*	*31 december 2022*
	Eigen vermogen	n.n.b.	n.n.b.
	Vreemd vermogen	n.n.b.	n.n.b.
	Resultaat 2022: € -211 *(Bron: Jaarrekening 2022)*		
Bijdrage gemeente	Om de kostendekkendheid te kunnen realiseren, is voor het eerst sinds De bijdrage van de gemeente Roerdalen over 2024 bedraagt € 13.500 (€ 4.500 per stem), dus € 13.500 (definitief besluit in december 2023 i.v.m. Duits besluitvormingsproces). Daarnaast betalen we een jaarlijkse bijdrage voor het Grensinformatiepunt van € 1.437, -. Ook dit bedrag zal de komende jaren geactualiseerd (naar boven bijgesteld worden.)		
Risico	Risico's zijn beperkt, kleine organisatie met financiële reserve en bij ontbinding/liquidatie naar rato van stemmen verdeling kosten.		

Naam	Euregio Rijn-Maas-Noord
Ontwikkelingen	Met de Euregio-visie 2030 gaat de Euregio Rijn-Maas-Noord de nieuwe uitdagingen aan. Er wordt gewerkt aan 6 thema's: - Wij gaan voor jouw toekomst (… zonder vrede zijn we nergens!) - Wij planten 10 miljoen bomen - Wij zijn altijd mobiel en bereikbaar - Wij werken aan grensverleggende banen - Wij spreken dezelfde taal - Wij helpen je de grens over De zes grote thema's staan voor het hele actiegebied van de euregio Rijn-Maas-Noord en hangen tegelijkertijd samen met het programma van de EU tussen 2021 en 2027.

Paragraaf Financiering

Inleiding

Wij bekostigen onze activiteiten met eigen middelen, maar ook met geleend geld. Daarnaast hebben we geld belegd in obligaties en verstrekken we soms leningen in het kader van de publieke taak.
De financiering van al deze onderdelen is aan veel wettelijke kaders gebonden, die zijn vastgelegd in de Wet financiering decentrale overheden (Fido).
Het belangrijkste uitgangspunt rondom financiering is het beheersen van de risico's die hiermee samenhangen. De wettelijke regels zijn erop gericht dat grote fluctuaties in de rentelasten van openbare lichamen worden vermeden.
Gedurende het jaar ontvangen we geld en doen we betalingen, deze geldstromen lopen in tijd niet synchroon. Om deze schommelingen op te kunnen vangen, lenen we geld om op tijd aan onze betalingsverplichtingen te voldoen.

Beleid

De belangrijkste doelen van ons beleid zijn:

- voorzien in de financieringsbehoefte op korte en lange termijn;
- vanuit onze publieke taak, waar nodig, instellingen helpen bij hun financiering;
- risico's beheersen en beperken bij het aangaan of het verstrekken van een lening;
- leningen aantrekken tegen zo laag mogelijke (rente)kosten;
- voldoen aan wet- en regelgeving, waaronder de Wet Fido.

Om deze doelen te bereiken beoordelen we voordat we leningen voor de langere termijn aantrekken of dit vanuit rente-oogpunt voordeliger is, dan een deel van onze obligatieportefeuille te verhandelen. Doel van deze afweging is het renteresultaat voor de gemeente zo gunstig mogelijk te houden. Het merendeel van de leningen hebben we afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten. We lossen hierop jaarlijks af. Bij nieuwe leningen wordt beoordeeld of deze jaarlijks afgelost worden of aan het einde van de looptijd.
Voor leningen op de korte termijn wordt gekeken naar het daadwerkelijke banksaldo. Op basis hiervan worden kasgeldleningen met verschillende looptijden afgesloten, variërend van 2 weken tot 2 maanden.
Bij het verstrekken van leningen of borgstellingen worden zoveel mogelijk zekerheden gesteld, de gemeente is immers geen bank. Wij willen dat instellingen en verenigingen zelf lenen zonder onze tussenkomst. Slechts indien dit niet lukt, kan door een instelling of vereniging aan de gemeente gevraagd worden om een lening of een borgstelling, waarbij borgstelling onze voorkeur heeft.

Hoeveel lenen we als gemeente?

De behoefte aan financiering ontstaat hoofdzakelijk door investeringen en leningen aan derden. Investeren kost geld; dit betreft bijvoorbeeld onze gebouwen, wegen en riolering, maar ook de investeringen in het kader van duurzaamheid en de projecten uit het plan van aanpak bij het onderdeel "Investeren om te renderen". Ook als we aan derden leningen verstrekken moeten we dit zelf financieren.

Op basis van de wet Fido mag er twee kwartalen achter elkaar de kasgeldlimiet worden overschreden zonder extra maatregelen te treffen. Tot en met kwartaal 2 van 2023 is de kasgeldlimiet niet overschreden. Op het moment van schrijven is de verwachting nog altijd dat de kasgeldlimiet in het derde kwartaal 2023 niet wordt overschreden. Dit wordt goed gemonitord. Mocht er toch een financieringsbehoefte ontstaan, zullen we deze met langlopende leningen moeten gaan financieren. De kosten voor het financieren van langlopende leningen liggen in vergelijking met voorgaand jaar een stuk hoger. De verwachting is dat dit ook zo blijft.

Ons huidige leningenportefeuille is laag. Dit blijkt ook uit de financiële kengetallen (zie paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing). Onze netto-schuldquote in 2020 was uiteindelijk 6,1%, terwijl het gemiddelde van de andere gemeenten met minder dan 25.000 inwoners bijna 35% (bron: waarstaatjegemeente.nl 2022)

In onderstaand overzicht is het verloop van de leningenportefeuille weergegeven. Begin 2023 hebben we in totaal drie leningen uitstaan, waarvan de laatste wordt afgelost in 2028. In 2023 zal een aflopende lening geherfinancierd moeten worden. Het gemiddelde rentepercentage dat we over de uitstaande leningen betalen in 2024 is 0,34%.

bedragen x € 1.000.000

Leningenportefeuille	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Stand per 1 januari	**10**	**19**	**18**	**17**
Nieuwe leningen	10	7	-	-
Reguliere aflossingen	- 1	- 8	- 1	- 1
Vervroegde aflossingen	-	-	-	-
Stand per 31 december	**19**	**18**	**17**	**16**

Waar hebben we ons geld in belegd?

De gemeente heeft beleggingen, doordat we aandelen bezitten in een aantal vennootschappen (deelnemingen). In de paragraaf verbonden partijen zijn alle deelnemingen en de daaraan verbonden risico's opgenomen. De drie grootste deelnemingen zijn: Enexis, OML en de BNG. Gesteld kan worden dat in dit kader er sprake is van een beperkt risico.
In 2010 heeft de gemeente de middelen die zijn ontvangen door de verkoop van de aandelen Essent belegd in obligaties. De marktwaarde van deze belegging was op 31 mei 2023 € 4,275 mln. Het cumulatief rendement dat we tot nu toe hebben behaald over de obligatieportefeuille bedraagt 42,22%.

De verdeling van de obligaties per 31 mei 2023 is als volgt:

bedragen x € 1.000

Verdeling obligaties	Overheid en overheidsgerelateerd		Financiële instellingen		Totaal	
	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%
Rating						
AAA	742	17%	-	0%	742	17%
AA	1.726	40%	1.807	42%	3.533	83%
A	-	0%	-	0%	-	0%
BBB	-	0%	-	0%	-	0%
Totaal	**2.468**	**58%**	**1.807**	**42%**	**4.275**	**100%**

Alle obligaties voldoen aan de voorwaarden die bij aanschaf in het treasurystatuut stonden. Obligaties met een rating tussen A en AAA zijn kredietwaardig. Dat wil zeggen van goede kwaliteit, de kans op terugbetaling is nagenoeg gegarandeerd.

In de komende jaren hebben we jaarlijks te maken met vrijval van obligaties. De laatste obligaties worden in 2027 afgelost. We mogen niet meer in nieuwe obligaties beleggen als gevolg van de invoering van het verplichte schatkistbankieren. Obligaties die worden afgelost worden ingezet als financieringsmiddelen of weggezet op de rekeningcourant bij het Rijk.

In onderstaand overzicht is het vrijvalschema voor de resterende looptijd vanaf 30 juni 2023 opgenomen.

bedragen x € 1.000

Vrijval obligaties	Nominaal bedrag	rente-baten
Jaar van vrijval		
2023	1.000	200
2024	1.600	158
2025	700	72
2026	100	40
2027	585	37
	3.985	

Risicobeheersing

Door het Rijk zijn verschillende normen gesteld die erop moeten toe zien dat overheidsinstellingen op verantwoorde wijze met hun financiering omgaan. Deze normen zijn:

- de kasgeldlimiet;
- de renterisiconorm;
- het EMU-saldo;
- het drempelbedrag voor schatkistbankieren.

Vanuit risicobeheersing zijn door het Rijk financiële kengetallen verplicht gesteld, om een valide risico-inschatting te kunnen maken. Deze zijn opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, aangezien deze over de totale financiële risicobeheersing van de gemeente gaan en niet alleen maar betrekking hebben op financiering.

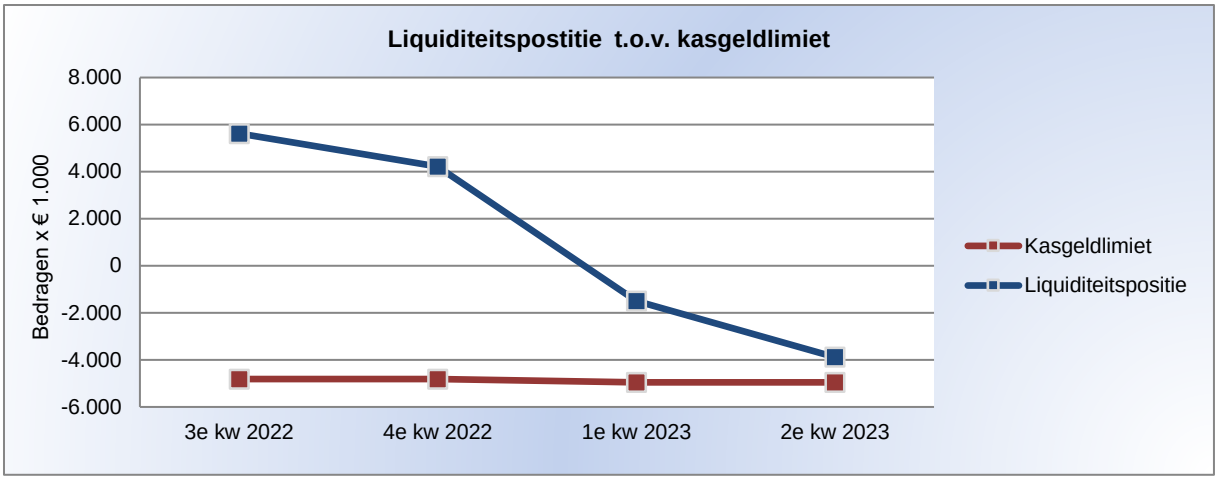
Kasgeldlimiet

Beheersing van het renterisico op korte schuld wordt weergegeven in de kasgeldlimiet.

bedragen x € 1.000

Liquiditeitspositie t.o.v. kasgeldlimiet	3e kwartaal 2022	4e kwartaal 2022	1e kwartaal 2023	2e kwartaal 2023
Netto vlottende schuld				
Omvang vlottende schulden	144	154	2.366	4.558
Omvang vlottende middelen	5.766	4.372	866	677
Netto vlottende schuld (+) of overschot middelen (-)	**- 5.622**	**- 4.218**	**1.500**	**3.881**
Toegestane kasgeldlimiet				
Omvang begroting (=grondslag)	56.634	56.634	58.285	58.285
Kasgeldlimiet (in % van de grondslag)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Minimum bedrag	300	300	300	300
Toegestane kasgeldlimiet	**4.814**	**4.814**	**4.954**	**4.954**
Toets kasgeldlimiet				
Ruimte onder kasgeldlimiet	**10.436**	**9.032**	**3.454**	**1.073**
Overschrijding van de kasgeldlimiet				

Met deze limiet wil de wetgever voorkomen dat uitsluitend kortlopende leningen worden afgesloten. Het aantrekken van dit type leningen is aantrekkelijk wanneer de rente erg laag is. Het risico van een stijgende rente bij herfinanciering is daarmee in verhouding groot. Daarom is bepaald dat gemeenten maximaal 8,5% van het begrotingstotaal mogen gebruiken voor kortlopende leningen.

Renterisiconorm

Beheersing van het renterisico op langlopende schuld wordt weergegeven door de renterisiconorm. Deze norm draagt bij aan een zodanige opbouw van de langlopende leningenportefeuille dat tegenvallers als gevolg van renteaanpassingen en herfinanciering in voldoende mate wordt beperkt. Het totaal aan aflossingen en herfinanciering mag jaarlijks maximaal 20% bedragen van het begrotingstotaal. Door een goede spreiding van de looptijd wordt flexibiliteit in de toekomst behouden tegen zo laag mogelijke rentekosten.

bedragen x € 1.000

Renterisico	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Renterisico vaste schulden				
Renteherzieningen	-	-	-	-
Herfinanciering	4.000	7.000	-	-
Renterisico vaste schulden	**4.000**	**7.000**	**-**	**-**
Toegestane renterisiconorm				
Omvang begroting 2024 (=grondslag)	65.778	65.778	65.778	65.778
Renterisiconorm (in % van de grondslag)	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
Minimum bedrag	2.500	2.500	2.500	2.500
Toegestane renterisiconorm	**13.156**	**13.156**	**13.156**	**13.156**
Toets renterisiconorm				
Ruimte onder renterisiconorm	**9.156**	**6.156**	**13.156**	**13.156**
Overschrijding renterisiconorm				

EMU-saldo

Voor landen die deelnemen aan de Europese Monetaire Unie (EMU) gelden Europese begrotingsvoorschriften waaronder de zogenaamde EMU-normen. De EMU-normen stellen limieten aan de overheidsschuld van een land. De jaarlijkse groei van de netto overheidsschuld, ook wel het financieringstekort of EMU-saldo genaamd, mag in een jaar niet meer bedragen dan 3% van de omvang van de economie (bruto binnenlands product). Naar aanleiding van de schuldencrisis heeft Nederland in Europees verband afgesproken de Europese normen in nationale wetgeving te verankeren. Met de Wet houdbare overheidsfinanciën (wet Hof) is daar gevolg aan gegeven.
Ook gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen vallen onder de Nederlandse overheid. De schulden van de gemeenten en de jaarlijkse groei van deze schulden tellen mee in de EMU-schuld en het EMU-saldo van de Nederlandse overheid. Daarom gaat de wet Hof ook over de ontwikkeling van de schulden van gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen.

Het EMU-saldo (begrotingssaldo) is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van de overheid (Rijksoverheid, sociale fondsen en de decentrale overheden) van een bepaald land in een bepaald jaar. Er kan een tekort of een overschot op de begroting zijn. Decentrale overheden moeten het EMU-saldo berekenen, zodat op macroniveau het EMU-saldo voor Nederland kan worden bepaald. Ons EMU-saldo voor de begroting 2024-2027 is in het volgende overzicht berekend.

bedragen x € 1.000

Berekening EMU-saldo via exploitatie en balans (volgens EMU-enquête)			Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
1.	(+)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	- 6.104	- 4.205	- 2.168	- 4.079	- 5.247
2.	(-)	Mutatie (im)materiële vaste activa	25.246	30.802	1.758	1.391	81
3.	(+)	Mutatie voorzieningen	- 1.101	- 49	- 232	- 655	- 195
4.	(-)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	- 185	238	397	-	-
Berekend EMU-saldo			**- 32.266**	**- 35.294**	**- 4.555**	**- 6.125**	**- 5.524**

Het toegestane EMU-saldo voor de gemeente Roerdalen is door het Rijk voor 2024 is ten tijde van het opstellen van de programmabegroting nog niet bekend. De laatste jaren echter zaten we ruim onder het toegestane EMU-saldo. Het cijfer voor 2024 wordt pas gepubliceerd bij de Septembercirculaire.

Schatkistbankieren
Decentrale overheden zijn verplicht alle overtollige middelen boven een drempelbedrag in de schatkist te houden. Dagelijks wordt bepaald of er overtollige middelen zijn. Het drempelbedrag wordt bepaald op 2% van het begrotingstotaal. Voor Roerdalen is deze drempel afgerond dus € 1.315.000,-. Afhankelijke van de liquiditeitsbehoefte worden deze gelden teruggehaald vanuit de schatkist naar de rekening courant van de gemeente.

Rentevisie
Naast deze wettelijke normen die vooral kijken naar de huidige financieringsstructuur, hebben we als gemeente ook te maken met de renteontwikkeling op de markt. De ECB zal het monetaire beleid verder verkrappen om de inflatie te bestrijden. De lange rentetarieven zullen naar verwachting vooral in de kortere looptijden oplopen.

Rentetoerekening
Deze toerekening geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend.
Door de ontvangen rente op de obligatieportefeuille hebben we een positief renteresultaat. Hierdoor is de omslagrente die wordt gebruikt voor de rentetoerekening aan vaste activa 0%. Er vindt dus geen rentetoerekening plaats aan de verschillende taakvelden.

bedragen x € 1.000

Renteschema		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering	(+)	- 69	- 69	- 69
b. Externe rentebaten (idem)	(+)	356	243	197
Saldo rentelasten en rentebaten		**287**	**174**	**128**
c1. Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	(+)	-	-	-
c2. Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	(+)	-	-	-
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= project-financiering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	(+)	-	-	-
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		**287**	**174**	**128**
d1. Rente over eigen vermogen	(+)	-	-	-
d2. Rente over voorzieningen (contante waarde)	(+)	45	44	44
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		**332**	**218**	**172**
e. Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	(-)	- 11	-	-
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		**343**	**218**	**172**

Meerjarenbalans

De geprognotiseerde balans is opgenomen in hoofdstuk 5 “Financiën in hoofdlijnen”.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Risicobeheersing of risicomanagement is een continu proces dat risico's identificeert, beoordeelt en vervolgstappen definieert. Er zijn verschillende gebieden waarop risicomanagement toegepast kan worden. In de planning en control-cyclus kijken we naar het financieel risicomanagement.
We streven naar beheersing van de risico's en een goede balans tussen de bestuurlijke ambities en de daarmee gepaard gaande risico's. Door inzicht in de risico's kunnen we op verantwoorde wijze besluiten nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot onze vermogenspositie. Door deze tegen elkaar af te zetten krijg je de ratio weerstandsvermogen[6]. Dit is voldoende als daar een getal uitkomt dat groter is dan 1.

Om onze risico's in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp van het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem) waarmee risico's systematisch in kaart kunnen worden gebracht en beoordeeld. Hierdoor wordt inzichtelijk wat op basis van deze risico's de benodigde weerstandscapaciteit is. Voor 2024 komt deze uit op € 1.319.507.

De benodigde weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandcapaciteit, bestaande uit de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien.
De beschikbare weerstandcapaciteit is € 9.681.000. Dit betekent dat onze ratio voor het weerstandsvermogen 7,3 (jaarrekening 2022: 5,8) is, dit is ruim voldoende.

De verschillende onderdelen van risicomanagement worden hieronder verder uitgewerkt.
Aan het eind van deze paragraaf gaan we in op een aantal andere financiële kengetallen die inzicht geven in onze financiële positie.

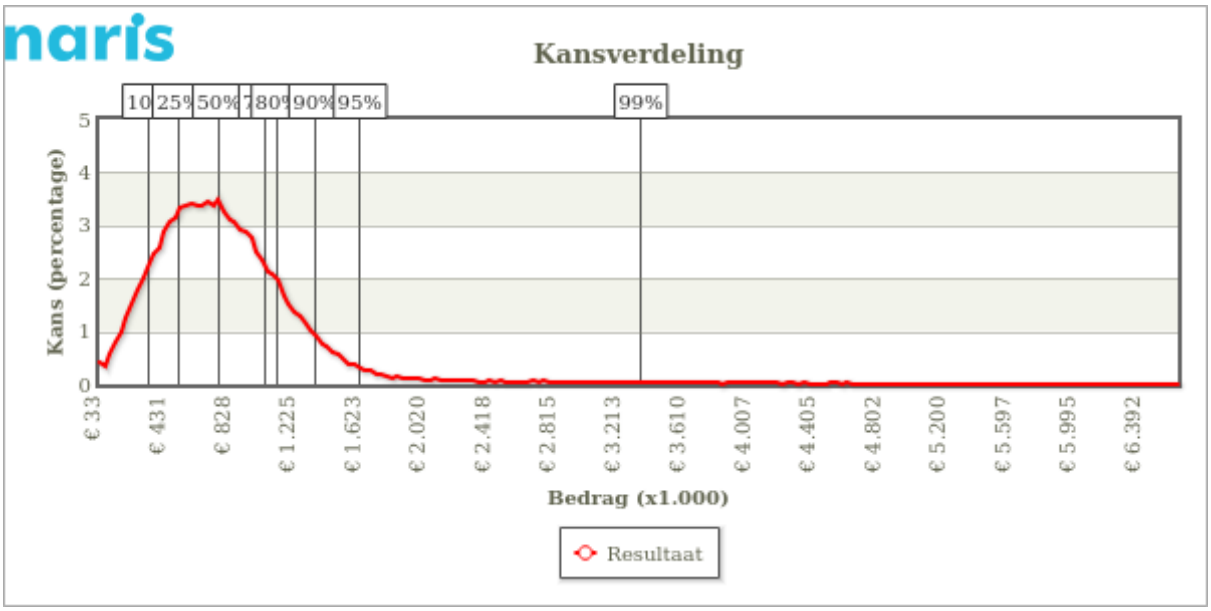
Risico-inventarisatie, beoordeling en kwantificering

Om te bepalen of we voldoende weerstandsvermogen hebben moeten eerst de risico's in beeld gebracht worden. Het gaat dan om risico's waarvoor geen (afdoende) maatregelen zijn getroffen of zijn te treffen en die gevolgen kunnen hebben voor de financiële positie.
Als de risico's bekend zijn is het van belang om deze te beoordelen en kwantificeren. Hierbij worden de risico's inhoudelijk beoordeeld:

- hoe groot is de kans dat een risico zich voordoet (waarschijnlijkheid) en;
- welke financiële impact heeft dit dan, zowel maximaal als verwacht.

Op basis hiervan wordt de risicoscore berekend, waarbij over de geïnventariseerde risico's een risicosimulatie wordt uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. In de verschillende mogelijke scenario's doorgerekend.
In onderstaande grafiek en tabel wordt weergegeven hoe de kansverdeling is op basis van deze simulatie. Daarnaast is aangegeven wat de omvang van de weerstandscapaciteit moet zijn bij verschillende zekerheidspercentages. Voor de bepaling van de weerstandsratio gaan we uit van een zekerheid van 90%.

[6] Voor de bepaling van de ratio en waardering hiervan maken we gebruik van de gegevens van het Nederlands adviesbureau risicomanagement

Zekerheidspercentage	Bedrag
10%	€ 303.652
25%	€ 486.689
50%	€ 732.276
75%	€ 1.013.309
80%	€ 1.090.152
90%	€ 1.319.507
95%	€ 1.593.701
99%	€ 3.310.349

Risicokaart

Risico's waarvan de oorzaken en gevolgen in klassen ingedeeld zijn kunnen geplaatst worden in een risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. De nummers in de risicokaart corresponderen met het nummer van het risico zoals beschreven in de risico-inventarisatie. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft die in het oranje gebied zit, vraagt om aandacht. Een risico dat een risicoscore heeft die in het rode gebied zit vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd.

Risico-inventarisatie

Financieel	Bruto				
x > € 1.000.000	7,11				
€ 500.000 < x < € 1.000.000	16		14		
€ 100.000 < x < € 500.000	5,12,15	9	2,4,6,8,13	3	
€ 10.000 < x < € 100.000	10	1			
x < € 10.000					
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

In de tabel op de volgende pagina's is per risico aangegeven:

- wat de risicogebeurtenis is;
- hoe we het risico hebben beoordeeld en gekwantificeerd;
- hoe we op het risico willen sturen om dit te beheersen;
- wat het maximale en het verwachte risico en in welke risico klasse het valt;
- hoe groot we de kans achtte dat een risico zich voordoet;
- welke score een risico heeft op basis van bovenstaande inschattingen.

Onderwerp	Nr.	Risicogebeurtenis	Beoordeling en kwantificeren	Sturen en beheersen	Maximaal risico	Verwacht risico	Financiële klasse	Kans	Score
Algemene uitkering	1	Het gehanteerde principe van 'samen de trap op, samen de trap af' is tot en met 2025 losgelaten. Het accres is voor deze jaren bevroren. Vanaf 2027 wordt de omvang van het accres gebaseerd op een historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het BBP. We hebben rekening gehouden met de algemene uitkering zoals deze door het kabinet wordt aangegeven voor 2026.	Wij beoordelen het risico dat er een negatief effect op treedt in de algemene uitkering in 2024 zeer laag. Het volumeaccres is t/m 2025 vastgezet. De gemeenten worden gecompenseerd voor loon en prijsontwikkelingen door het Rijk. Deze compensatie is basis van de ontwikkelingen zoals het Centraal plan bureau deze inschat. Of dit inderdaad voldoende is voor de daadwerkelijke ontwikkeling is nu nog niet duidelijk. De aannamen die we doen om de gemeentefondsuitkering te berekenen zijn conservatief. We rekenen voorlopig met een nadelig effect van €100.000 ten opzichte van het nu geraamde bedrag.	Wij hebben zelf geen directe invloed op de omvang de algemene uitkering. We spelen zoveel mogelijk in op aangekondigde wijzigingen en volgen hierover de berichtgeving op internet en de circulaires van het Rijk. We ondersteunen landelijke acties die inzetten op meer stabiliteit in de algemene uitkering.	€ 100.000		30%	2	4
Bedrijfsvoering	2	We hebben een inschatting gedaan van de mogelijke bezuinigingen op de bedrijfsvoering. Voor het overige deel gaat het om kostenverlaging van het SC MER. Op dit moment worden er acties ondernomen om meer efficiency te bereiken door de inzet van lean en door het onderzoeken naar dubbelingen.	Op basis van de landelijke benchmark "Vensters voor bedrijfsvoering" schatten we in dat de besparing op kosten van bedrijfsvoering reëel zijn. We zijn wel afhankelijk van de inzet van de andere gemeenten om tot resultaat te komen. Van de opgelegde besparing is in 2024 €370.000 gerealiseerd. Het restant van € 170.000 nemen we op als risico.	De veranderingen worden jaarlijks gemonitord. We sturen op vertaling van de kostenbesparing in concrete afspraken.	€ 170.000	€ 85.000	50%	3	9
Bedrijfsvoering	3	Grote financiële onzekerheid door stijgende prijzen	Vanaf de begroting 2023 hebben we de lijn van een algemene inflatie van 0% losgelaten. Dit is gelet op de toename van de prijzen niet meer reëel. We gaan voor de doorrekening van het algemeen prijsinflatiepercentage uit van de raming van het Centraal Planbureau. Als we rekenen met een extra stijging van 1% dan is het risico afgerond € 200.000.	We sturen op beheersing van de kosten binnen de beschikbare budgetten. Als dit niet mogelijk is stellen we de budgetten bij de halfjaarrapportage bij.	€ 200.000	€ 200.000	70%	3	12
Investeren in duurzaamheid en om te renderen	4	Rendement investeren om te renderen is lager dan we hebben ingeschat. Lager rendement kan het gevolg zijn van vertraging in de projecten voor duurzame energieopwekking of reclame. Ook kan blijken dat het vooraf ingeschatte rendement lager is door kostenstijging en wisselende opbrengsten (uit stroomverkoop of reclameopbrengsten.	We hebben sinds 2021 een beperkt aantal resultaten gehaald die leiden tot jaarlijkse inkomsten. Omdat de voorbereiding van veel projecten langer duurt realiseren we onze financiële doelen later dan 2024. We gaan nog altijd uit van een totale opbrengst van 325.000 per jaar. Of ook daadwerkelijk dit bedrag behaald wordt, is afhankelijk van externe omstandigheden tijdens de uitvoering van de projecten en de (bestuurlijke) keuzes die gemaakt zullen worden. De externe omstandigheden zijn bijvoorbeeld: netwerkcapaciteit, hoogte energie-tarieven, ruimtelijke procedures, en omgevingskwaliteit.	We werken de verschillende projecten uit in businesscases. Hierdoor ontstaat duidelijkheid over de grootte van het te behalen rendement en het risico dat we lopen binnen het project. Ook geven we de momenten aan waarop wordt besloten of en hoe we tot uitvoering overgaan. Op basis hiervan worden de in de meerjarenbegroting opgenomen resultaatverbeteringen bijgesteld.	€ 285.000	€ 115.000	40%	3	9
Investeren in duurzaamheid en om te renderen	5	Voor de projecten bij investeren om te renderen willen we in een vroeg stadium al gronden aankopen. Als de projecten niet doorgaan of op een andere plek binnen de gemeente, wordt het rendement kleiner. De gronden kunnen dan alleen verpacht of verkocht worden.	Bij een aantal projecten moeten we al in een vroeg stadium gronden gaan aankopen. Hiervoor hebben we een krediet opgenomen. Door de gronden in een vroeg stadium aan te kopen is de kans op waardevermindering klein. Het rendement wordt kleiner als de gronden uiteindelijk alleen worden verpacht als landbouwgrond.		€ 500.000	€ 300.000	10%	3	3

Onderwerp	Nr.	Risicogebeurtenis	Beoordeling en kwantificeren	Sturen en beheersen	Maximaal risico	Verwacht risico	Financiële klasse	Kans	Score
Investeren in duurzaamheid en om te renderen	6	De specieke uitkering Tijdelijke regeling capaciteit denctrale overheden voor klimaat en energiebeleid (SPUK CDOKE) loopt tot en met 2025. Dit betreft uitvoeringsgelden voor het klimaatbeleid. Uit deze uitkering dekken we structurele lasten (capaciteit) om het klimaatbeleid uit te voeren. Vanaf 2026 staan er op dit moment geen inkomsten meer in onze begroting. Het is wel erg aannemelijk dat we deze uitvoeringsgelden ook vanaf 2026 ontvangen, aangezien dit klimaatbeleid tot 2050 doorloopt. Vandaar dat we hier wel € 400.000 voor 2026 en 2027 aan inkomsten voor opnemen.	Wij beoordelen het risico dat er we geen uitvoeringsgelden ontvangen vanaf 2026 zeer laag. Zoals al gesteld loopt het klimaatbeleid nog een lange tijd door en is er voor de uitvoering hiervan ook capaciteit benodigd.	Wij hebben zelf geen directe invloed op het instellen van een toekomstige regeling omtrent de uitvoeringsgelden voor het klimaatbeleid. We spelen zoveel mogelijk in op aangekondigde wijzigingen en volgen hierover de berichtgeving op internet.	€ 400.000	€ 200.000	50%	3	9
Leningen en borgstellingen	7	Het risico van leningen en borgstellingen is dat de debiteur de betalingen niet verricht aan ons of aan de geldverstrekker waarvoor wij borg staan. Een borgstelling kost niet direct geld. Wij geven met een borgstelling aan dat wij de restantschuld van de lening op ons nemen als de schuldenaar niet aan de verplichtingen voldoen. Op het moment dat wij aan de geldverstrekker (een deel van) de verplichting moeten voldoen, komt hiervoor een directe lening aan de schuldenaar in de plaats.	De borgstellingen aan Stichting Wonen Limburg en OML BV bedragen afgerond € 1,3 mln. We hebben hier in de afgelopen jaren nog nooit een kennisgeving ontvangen van de schuldeisers dat de schuldenaars niet aan hun verplichtingen voldoen. Toch loop je als borgnemer altijd een risico naar de toekomst toe. Daarom we nemen 5% van de borgstelling mee in het weerstandsvermogen.	Jaarlijks monitoren.	€ 1.342.270	€ 0	5%	5	5
Leningen en borgstellingen	8	De leningen die zijn versterkt aan de dorpshuizen in het kader van het accommodatiebeleid worden niet of deels terugbetaald.	Om de dorpshuizen klaar te maken voor de gewenste maatschappelijke functie was bij een aantal locaties een verbouwing nodig. De beheerstichting moet zelf voor financiering van een gedeelte van deze investering zorgen. Wanneer de beheerstichting hiervoor geen lening uit de markt kan halen, kan zij onder voorwaarden een beroep doen op de gemeente. Zij kan op dat moment tegen marktconforme voorwaarden bij de gemeente een lening afsluiten. Deze lening die ze van de gemeente ontvangen, lossen zij in maandelijkse termijnen af. Wanneer de dorpshuizen niet rendabel blijken te zijn, bestaat het risico dat de leningen niet verder afgelost worden.	Jaarlijks monitoren	€ 400.700	€ 200.350	50%	3	9
Leningen en borgstellingen	9	Aan Laco Feel Fit, de eigenaar van het Apollocomplex, is circa 2/3e deel van de exploitatiebijdrage ten behoeve van het zwembad over de eerste 10 jaar vooruitbetaald. De gemeente loopt hierbij een financieel risico wanneer het Apollocomplex na verbouwing en binnen 10 jaar niet levensvatbaar blijkt.	We hebben op dit moment geen signalen dat er sprake is van een vergoot risico voor gemeente.	Jaarlijks monitoren	€ 408.300	€ 204.150	30%	3	6
Leningen en borgstellingen	10	Wij hebben aan Enexis een hybride converteerbare lening versterkt van bijna € 2 mln. Op deze lening vindt de eerste 10 jaar geen aflossing plaats. Wel is er een jaarlijkse rentevergoeding. Enexis heeft het recht om de lening onder voorwaarden om te zetten in aandelenvermogen. Of en hoeveel na omzetting het dividend veranderd is onzeker. Daarnaast kan de betaling van de rente door Enexis worden opgeschort naar een later tijdstip.	Voor wat betreft de mogelijke opschorting van rentebetalingen is het risico laag aangezien het recht hierop wel blijft bestaan. Wat betreft het risico van minder inkomsten bij conversie van de lening in aandelen is niet te calculeren.	Jaarlijks monitoren.	€ 27.000	€ 0	10%	2	2

Onderwerp	Nr.	Risicogebeurtenis	Beoordeling en kwantificeren	Sturen en beheersen	Maximaal risico	Verwacht risico	Financiële klasse	Kans	Score
Leningen en borgstellingen	11	afschrijving op achtervang Waarbogfonds Sociale Woningbouw (WSW)	Voor het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) staan wij per 31/12/2022 voor € 4.634.000 in de achtervangpositie. Het WSW geeft zelf aan dat op basis van risicomodellen en stresstesten de kans zeer klein wordt geacht dat achtervanggemeenten een renteloze lening moeten verstrekken als de andere buffers onvoldoende zijn.	Halverwege 2021 is de nieuwe vorm van garantstelling ingegaan voor nieuwe leningen. Bij nieuwe leningen wordt het risico voor de gemeente groter. We kunnen garantstelling alleen afwijzen als alle gemeenten waarin de woningcorporatie actief is het hierover eens zijn. Daarnaast wordt de afloop van de bestaande achtervangpositie jaarlijks gemonitord	€ 4.634.000	€ 0	5%	5	5
Obligaties	12	De waarde van de obligatieportefeuille neemt af.	Alle obligaties hebben een rating van AA- of hoger. De obligaties bij financiële instellingen maken op dit moment afgerond 42% van de totale obligatieportefeuille uit, dit zijn allemaal covered bonds. Dit zijn obligaties waar een onderpand als garantie achter zit. Rechtstreeks overheidsobligaties maken 41% van de portefeuille uit. Het betreft twee leningen aan Frankrijk en Oostenrijk. Daarnaast is er nog 1 overheidsgerelateerde obligatie (17%).	We zetten gelet op de lagere waarschijnlijkheid en de afloop van obligaties in de komende jaren geen specifieke beheersmaatregelen in. We monitoren de voortgang op basis van de kwartaalrapportage van onze vermogensbeheerder. Bij nieuwe financieringsbehoefte beoordelen we of eerdere vrijval dan einde looptijd wenselijk is in plaats van andere externe financiering.	€ 365.000		5%	3	3
Sociaal domein	13	In de jeugdzorg zitten veel open-einde regelingen. Zeker de open-einde regeling voor duurdere jeugdzorg is een groot risico. Een extra traject in dit kader kost € 150.000	We zijn van de raming voor de duurdere jeugdzorg uitgegaan van ervaringscijfers van de afgelopen jaren. We zijn echter verplicht om extra aanvragen te financieren. Daarom nemen we als extra risico nog 2 extra duurdere zorg trajecten op.	Met de arrangementenmonitor krijgen we steeds meer ervaringscijfers en daardoor inzicht in de ontwikkelingen in het sociaal domein. We monitoren de ontwikkelingen en sturen zo nodig bij.	€ 300.000	€ 150.000	50%	3	9
Sociaal domein	14	Onvoldoende voortgang in de omvorming van het sociaal domein. Met de ervaring van de afgelopen jaren hebben wij de budgetten voor Jeugd, Participatie en Wmo aangepast aan de nieuwste prognoses. Daarnaast zijn we bezig met de omvorming van het sociaal domein. Ons streven is een evenwicht in de kosten en de baten. Wij realiseren ons dat dit een zware opgave is, met de nodige risico's. Het risico bestaat dat er meer wordt uitgegeven, aangezien dit open einde regelingen zijn. We hebben een zorgplicht. Bovendien kunnen externe factoren zoals CAO stijgingen en rijksbeleid, zoals het abonnementstarief Wmo, invloed hebben op kostenstijgingen in het sociaal domein.	We zijn in de begroting 2024 nog uitgegaan van een totale besparing op het sociaal domein van € 800.000 in 2024. In de komende jaren willen we steeds meer zekerheid krijgen over de realisatie hiervan.	Met de arrangementenmonitor krijgen we steeds meer ervaringscijfers en daardoor inzicht in de ontwikkelingen in het sociaal domein. In het financiële dashboard zetten we de prognose af tegen de begroting. Met deze twee instrumenten monitoren we de uitgaven binnen het sociaal domein en de voortgang van het project "Omvormen sociaal domein". Voor de realisatie van de omvorming gaan we stap voor stap te werk, kijken wat wel en wat niet werkt vanuit een nulmeting of uitgangssituatie. We houden focus en kiezen voor een zakelijke aanpak naar onze partners.	€ 800.000	€ 400.000	50%	4	12
Sociaal domein	15	Voor de uitvoering van de participatiewet ramen we vooralsnog een vangnetuitkering in de jaren 2025 en 2026. Het risico dat hierin schuil gaat betreft de omvang van het macrobudget en de mate dat de gemeente Roerdalen daar aanspraak op mag maken.	Wij beoordelen het risico gebaseerd op de huidige praktijk laag tot gemiddeld. Onze aanname is vooralsnog dat het huidige beleid hieromtrent wordt gecontinueerd.	Wij hebben zelf geen directe invloed op de omvang van de vangnetuitkering. We volgen hierover de berichtgeving op internet en de circulaires van het Rijk.	€ 300.000	€ 30.000	10%	3	3
Verbonden partijen	16	Verbonden partijen voeren een deel van ons beleid uit. Dit gebeurt onder meer door gemeenschappelijke regelingen (GR). GR's hebben te maken met risico's die voor hen specifiek zijn. Deze hebben we per partij opgenomen in de paragraaf verbonden partijen. Voor alle verbonden partijen geldt dat er momenteel veel onzekerheden zijn in de omgeving waarin zij werkzaam zijn. Wanneer risico's bij verbonden partijen uiteindelijk uitgroeien tot feitelijke gebeurtenissen, zal dit ook bij de ons tot dilemma's leiden. Ofwel doordat er een (financieel) beroep op ons gedaan wordt, ofwel doordat de dienstverlening van de verbonden partij aan onze inwoners verandert.	We nemen een inschatting op voor de mogelijke bijbetaling als gevolg van een nadelig exploitatiesaldo of tussentijdse begrotingsbijstellingen. We schatten dit in op 5% van de totale bijdragen.	We houden de ontwikkelingen van de gemeenschappelijke regelingen bij en nemen onze standpunten mee in het algemeen bestuur. Waar we zitting hebben in het dagelijks bestuur zijn we kritisch op de voorstellen die aan de deelnemers worden voorgelegd. Bij de advisering over zienswijzen die de raad kan indienen op begrotingen en begrotingswijzigingen van de gemeenschappelijke regelingen houden we dezelfde koers aan als die we uitdragen in de algemene besturen van de gemeenschappelijke regelingen.	€ 567.600	€ 284.000	5%	4	4

Naast de risico's in bovenstaande tabel hebben we ook nog een aantal risico's waarvan de impact niet of moeilijk te bepalen. Deze risico's hebben we hieronder weergegeven.

Juridische geschillen
Het besturen van een gemeentelijke organisatie betekent ook dat we continu keuzes moeten maken. Keuzes maken kan ook negatieve gevolgen hebben voor bedrijven en inwoners. De mogelijkheid bestaat dat hieruit juridische geschillen ontstaan.
Daarnaast bewegen we ons steeds meer op het snijvlak tussen markt en overheid. Dit vraagt bewustwording in de organisatie van de geoorloofdheid van de inzet van publieke middelen, in het bijzonder op het terrein van het mededingingsrecht.
Verder zijn we bezig met dorpsgericht werken. Deze manier van werken gaat uit van vertrouwen in de burger en het zo veel mogelijk praktisch aanpakken en oplossen van zaken. Dit uitgangspunt past bij de gewenste ontwikkelingen binnen Roerdalen. Wel is het van belang dat vanuit juridisch oogpunt gezocht wordt naar een balans tussen praktische oplossingen en wettelijke mogelijkheden en risico's.

Beoordelen en kwantificeren
De impact en de kans is moeilijk te vertalen in een risicoscore.

Sturen en beheersen
Dit risico kunnen we verkleinen door, voordat we een keuze maken, de gevolgen in beeld te brengen en hiervoor een procedure op te stellen.

Gegevensveiligheid (informatieveiligheid en privacy)
De risico's van een slechte informatiebeveiliging zijn talrijk: privacyschendingen door een datalek, economische schade door het uitlekken van vertrouwelijke plannen, fysieke schade door storingen in systemen in de openbare ruimte. Inwoners en ondernemers moeten erop kunnen vertrouwen dat hun gegevens veilig zijn, dat de informatie die de gemeente uitwisselt met andere overheden betrouwbaar is en dat de gemeente zorgt voor een veilige leefomgeving.

Beoordelen en kwantificeren
In 2020 is het "Dreigingsbeeld Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten 2021/2022" opgesteld. Dit dreigingsbeeld van de informatiebeveiligingsdienst (IBD) biedt inzicht in verschillende risico's.

Risico's voor de ambtelijke organisatie:
- Bedrijfscontinuïteit in het geding, fouten hard en software
- Integriteit van gegevens niet gewaarborgd
- Vertrouwelijke gegevens in verkeerde handen

Risico's voor openbaar bestuur en politiek:
- Imagoschade
- Financiële schade
- Schade aan democratische processen

Risico's voor inwoners en ondernemers:
- Gegevens in verkeerde handen
- Dienstverlening van de gemeente niet beschikbaar
- Ontwrichting van alledaagse processen

De gemeente beschikt over een grote hoeveelheid – vaak gevoelige en bijzondere – persoonsgegevens. Deze gegevens worden gericht ingezet. Dit is ook nodig; de overheid kan niet achterblijven in digitalisering. Het is noodzakelijk om maatschappelijke en economische kansen te creëren. Maar er zijn ook risico's. Het is belangrijk dat we verantwoordelijk omgaan met persoonsgegevens.

De impact en de kans is moeilijk te vertalen in een risicoscore.

Sturen en beheersen
Wij versterken de menselijke schakel. Dit gebeurt door het vergroten van bewustwording, het bieden van training aan medewerkers en bestuur. Hiernaast stellen wij middelen ter beschikking voor een veilige verwerking van gegevens. Deze middelen moeten ook zorgen voor borging van de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie en informatiesystemen. Het versterken van de menselijke schakel en de inzet van geschikte middelen dragen bij aan de basis op orde.

Implicatie nieuwe wet- en rijksregelgeving
Jaarlijks worden gemeenten geconfronteerd met nieuwe wet- en/of rijksregelgeving waarbij de gemeenten een belangrijke rol krijgen toebedeeld. Om deze rollen te kunnen waarmaken worden in de regel taakmutaties aangebracht in de Algemene Uitkering Gemeentefonds waarbij nimmer is te voorspellen of deze feitelijk toereikend zijn.

Beoordelen en kwantificeren
De impact en de kans is moeilijk te vertalen in een risicoscore.

Sturen en beheersen
Dit risico kunnen we verkleinen door landelijke ontwikkelingen nauwgezet te volgen en daar waar mogelijk in een vroegtijdig stadium inschattingen proberen te maken wat een ontwikkeling voor de gemeente Roerdalen kan betekenen.

De weerstandscapaciteit en ratio weerstandsvermogen

Bij de weerstandscapaciteit kan onderscheid worden gemaakt tussen incidentele en structurele capaciteit en tussen directe en indirecte capaciteit.

De *incidentele weerstandscapaciteit* is het vermogen om calamiteiten éénmalig op te vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken. Het valt samen met de (algemene) reservepositie. De *structurele weerstandscapaciteit* zijn de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken.

De *direct beschikbare weerstandscapaciteit* bestaat uit gelden die direct kunnen worden gebruikt voor de kosten van een calamiteit.
De *niet direct beschikbare weerstandscapaciteit* zijn gelden waarvan besloten kan worden om ze vrij te maken. Hiervoor moeten eerst trajecten in gang worden gezet. In het verleden werden hierbij ook de bestemmingsreserves meegenomen. Op basis van het nieuwe toezichtkader van de provincie zijn deze nu buiten beschouwing gelaten.

De benodigde weerstandscapaciteit bedraagt op basis van de geïnventariseerde risico € 1.319.507
Voor de berekening van de ratio weerstandsvermogen wordt de beschikbare weerstandscapaciteit afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit.

bedragen x € 1.000

Weerstandscapaciteit per 1-jan-2024	Structureel	Incidenteel	Totaal
Direct beschikbare weerstandscapaciteit			
Algemene reserve		8.083	8.083
Post onvoorzien	75		75
Direct beschikbare weerstandscapaciteit	**75**	**8.083**	**8.158**
Niet direct beschikbare weerstandscapaciteit			
Onbenutte belastingcapaciteit	1.523		1.523
Stille reserves		p.m.	-
Niet direct beschikbare weerstandscapaciteit	**1.523**	**-**	**1.523**
Beschikbare weerstandscapaciteit	**1.598**	**8.083**	**9.681**
Benodigde weerstandscapaciteit			**1.320**
Ratio weerstandsvermogen			**7,3**

Ratio	Waardering
> 2,0	Uitstekend
1,5 – 2,0	Ruim voldoende
1,0 – 1,5	Voldoende
0,8 – 1,0	Matig
0,6 – 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Kengetallen financiële positie

Als richtlijn voor de streefwaarden van de financiële positie gaan we uit van de classificaties die door de provincie Limburg zijn afgegeven. Voor de weerstandsratio gaan we uit van de normen van het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement.

Deze streefwaarden geven een richting aan. Als niet voldaan wordt aan de streefwaarden betekent dit dat inspanningen verricht moeten worden om tijdig bij te sturen. De kengetallen worden dan ook niet als harde norm voorgesteld, maar moeten altijd in samenhang worden bekeken.

Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Verplichte kengetallen			
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabliliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%
Eigen kengetallen			
6. Ratio weerstandsvermogen	>1,0	0,8 - 1,0	<0,8
7. Omvang algemene reserve (x € 1.000)	> € 3.500		

Kengetallen	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Verplichte kengetallen						
1a. Netto schuldquote	16,6%	71,5%	130,6%	136,4%	153,9%	165,5%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	15,1%	65,6%	124,8%	130,8%	148,2%	160,0%
2. Solvabliliteitsratio	46,4%	26,8%	16,1%	14,1%	10,6%	6,3%
3. Grondexploitatie	-0,4%	-0,7%	-0,3%	-0,4%	-0,4%	-0,4%
4. Structurele exploitatieruimte	4,3%	-0,3%	-0,7%	-2,7%	-6,0%	-8,1%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	92,4%	87,2%	93,4%	93,4%	93,4%	93,4%
Eigen kengetallen						
6. Ratio weerstandsvermogen	5,8	5,8	7,3	4,9	4,9	4,9
7. Omvang algemene reserve (x € 1.000)	9.379	8.083	7.028	7.008	7.008	7.008

Conclusie

Een aantal kengetallen zijn verslechterd. De netto schuldquote loopt in de komende jaren flink op doordat het begrotingsbeeld laat zien dat we meerjarig tegen fors oplopende tekorten aanlopen. De flinke aangekondigde korting op de Algemene uitkering van het Gemeentefonds is hier voornamelijk debet aan. Deze ontwikkeling onderstreept de urgentie om het proces Roerdalen in Balans 2.0 met resultaat te doorlopen. Dit zal er mede toe moeten bijdragen dat in de toekomst minder onttrekkingen uit de algemene reserve noodzakelijk zijn. Het is van belang om in het kader van de “Begroting in balans 2.0” oog te blijven houden voor de ontwikkeling van de financiële kengetallen. De belastingcapaciteit ligt een stuk onder het landelijk gemiddelde. In 2024 stijgt de opbrengst OZB met 7,4%.

Uitleg kengetallen

Netto schuldquote
De netto schuldquote beoordeelt de schuld als aandeel van de inkomsten. Bij een lage netto schuldquote is dit een indicatie dat de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie laag zijn. Hoe lager het percentage, hoe gunstiger. Om een zuiver beeld te krijgen van het (netto) effect, wordt het bedrag aan schulden gecorrigeerd met het bedrag dat is doorgeleend.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin wij in staat zijn aan onze financiële verplichtingen te voldoen. Dit gebeurt door het eigen vermogen uit te drukken in een percentage van het totale vermogen.

Grondexploitatie
Dit kengetal is in het algemeen vooral opgenomen vanwege de mogelijke impact van de grondexploitatie op de financiële positie van een gemeente. Hiervan is vooral sprake als een gemeente geldleningen heeft afgesloten om grond van toekomstige woningbouwprojecten te verwerven. Dit is bij ons niet het geval.

Structurele begrotingsruimte
Het kengetal geeft in verhouding aan wat de structurele begrotingsruimte is door het saldo van de structurele lasten en lasten te vergelijken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. Er is dan sprake van een structureel sluitende begroting.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. We maken gebruik van de cijfers van Coelo (atlas lokale lasten).

Financiën in hoofdlijnen

Verloop van het saldo

Na de vaststelling van de begroting 2023 – 2026 hebben wij u op verschillende momenten geïnformeerd over het verloop van het begrotingssaldo. In onderstaand overzicht geven we kort weer welke ontwikkelingen er zijn geweest tot en met juli 2023. Voor een de verdere toelichting hierop verwijzen we naar de raadsvoorstellen die ten grondslag liggen aan de wijzigingen.

We hebben bij het opstellen van de begroting 2024 – 2027 nog een aantal andere bijstellingen gehad, zowel positief als negatief.

Hierbij maken we onderscheid tussen niet-beïnvloedbare bijstellingen, raadsvoorstellen met meerjarig financieel effect na juli 2023 en voorstellen die nu bij in deze begroting zijn opgenomen. De toelichting op de voorstellen is terug te vinden in de verschillende programma's.

	2024	2025	2026	2027
Saldo primaire begroting 2024-2027	2.195.198	2.113.510	-498.605	-911.179
Begrotingswijzigingen 2023	-214.747	-519.153	266.064	-1.088.598
Mutaties kadernota 2024	-2.191.691	-2.486.917	-2.583.718	-2.708.414
Halfjaarrapportage 2023 (incl. effect meicirculaire 2023)	-1.182.705	-1.116.431	-1.192.965	-1.312.788
Begrotingssaldo na meerjarige effecten halfjaarrapportage 2023, kadernota 2024 en begrotingswijziging	**-1.393.945**	**-2.008.991**	**-4.009.224**	**-6.020.979**
Kostenontwikkeling bestuurszaken	13.000	-7.500	-7.500	-7.500
Kostenontwikkeling personele organisatie	-402.399	-190.312	-297.395	-300.922
Kostenontwikkeling sociaal domein	-1.925.469	-701.518	-117.829	-514.390
Kostenontwikkeling ruimtelijke en economische ontwikkeling	-340.720	-201.737	-59.277	-21.933
Kostenontwikkeling Dienstverlening	-22.000	-5.000	9.000	66.000
Kostenontwikkeling onderhoud en vastgoed	-284.800	-270.944	-272.944	-274.944
Effect Meicirculaire 2023; verschil met kadernota 2024	380.203	423.452	-84.239	886.096
Effect sluiten afval	132.552	140.910	145.538	155.805
Effect sluiten riolering	280.036	296.079	290.634	278.245
Begrotingssaldo 2024-2027	**-3.563.542**	**-2.525.561**	**-4.403.236**	**-5.754.522**
Ombuigmaatregelen tbv sluitend krijgen van begroting				
Extra uitgaven ihkv toerisme	-80.000	-80.000	-80.000	-80.000
100% verantwoorden Hervomingsagenda Jeugd miv 2027 (advies provincie)				74.214
Vervallen post onvoorzien tbv inflatie	75.000			
Actualisatie kapitaallasten	267.964	183.725	-81.927	-157.064
Verhoging toeristenbelasting	64.900	130.400	195.900	195.900
Verhoging OZB; aanvullend met inflatie van 3,9%	146.510	298.730	456.890	621.220
Vervallen specialist RO; cf. formatieplan	90.000	90.000	90.000	90.000
Schrappen storting bestemmingsreserve omgevingsplan	200.000			
Schrappen 'Mobiele bibliobus' en 'Inrichting lokale bibliotheek' realistischer begroten	220.000			
Schrapen jeugdbudgetten	200.000	200.000	200.000	200.000
Vervallen tijdelijke opvang statushouders en noodopvang	80.000			
Minder kosten bedrijfskleding	6.600	7.244	7.244	6.644
Terugdraaien aframing reclame		25.000	25.000	25.000
Meeropbrengst pacht ivm stijging pachtprijs van € 530 naar € 750, structureel effect		20.000	20.000	20.000
Omvorming kerstverlichting naar LED	7.000			
Natuur initiatieven (lager handgeld in 2024, maar wel structureel gemaakt)	15.000	-10.000	-10.000	-10.000
Aanschaf en implementatie PIP (Persoonlijke Internet Pagina) vervalt	12.500	6.000	6.000	6.000
Effect raadsvoorstel mobiliteitsplan 2023-2028 incl. uitvoeringsprogramma (totale investering afgerond € 6 mln.) Behandeling in de raad van november 2023.		-55.000	-70.625	-78.125
Vooralsnog schrappen totale investering van 6 mln. van het Mobiliteitsplan 2023-2028; wordt onderdeel van Roerdalen in balans 2.0		66.250	81.875	89.375
Begrotingssaldo 2024-2027 exclusief reserve mutaties	**-2.258.068**	**-1.643.212**	**-3.562.879**	**-4.751.358**
Mutaties reserves				
Ontrekking ihkv toerisme tlv reserve toerisme	80.000	80.000	80.000	80.000
Ontrekking reserve afdekking tekorten	2.153.644			
Ontrekking reserve accommodatiebeleid tbv verlenging pilot buitenbaden	24.424			
Begrotingssaldo 2024-2027	**-**	**-1.563.212**	**-3.482.879**	**-4.671.358**

Overzicht baten en lasten

Onderstaande tabel laat het totaal van de lasten en baten per programma zien. Uit de tabel is ook af te lezen wat het exploitatieresultaat vóór bestemming van resultaat is en welk beroep wij doen op onze reservepositie om de begroting sluitend te maken.

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Saldo van baten en lasten						
Programma's						
1. Krachtige dorpen	- 4.462	- 4.892	- 5.646	- 5.593	- 5.258	- 5.675
2. Participatie, ondersteuning en zorg	- 19.363	- 21.965	- 21.433	- 20.467	- 19.596	- 19.909
3. Veilige dorpen	- 2.100	- 2.313	- 2.468	- 2.470	- 2.480	- 2.480
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	- 1.146	- 903	- 1.054	- 1.206	- 1.190	- 1.162
5. Woonomgeving	- 1.249	- 2.580	- 2.140	- 1.344	- 1.310	- 1.252
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	- 4.059	- 5.025	- 5.144	- 5.368	- 5.423	- 5.519
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	- 1.953	- 2.353	- 2.423	- 2.439	- 2.445	- 2.397
Programma's	**- 34.332**	**- 40.032**	**- 40.308**	**- 38.887**	**- 37.701**	**- 38.393**
Alg. dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien						
Algemene dekkingsmiddelen	43.897	44.164	46.109	46.234	43.012	42.663
Overhead	- 8.046	- 10.166	- 9.910	- 9.419	- 9.293	- 9.420
Onvoorzien	-	- 50	- 75	- 75	- 75	- 75
Heffing Vpb	- 27	- 20	- 21	- 21	- 21	- 21
Alg. dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien	**35.824**	**33.927**	**36.103**	**36.719**	**33.622**	**33.146**
Saldo van baten en lasten	**1.492**	**- 6.104**	**- 4.205**	**- 2.168**	**- 4.079**	**- 5.247**
Mutatie reserves						
Mutatie reserves	**572**	**5.354**	**4.205**	**605**	**596**	**576**
Mutatie reserves	**572**	**5.354**	**4.205**	**605**	**596**	**576**
Resultaat	**2.064**	**- 750**	**0**	**- 1.563**	**- 3.483**	**- 4.671**

De BBV schrijft voor dat we een uitsplitsing van de algemene dekkingsmiddelen rapporteren. Algemene dekkingsmiddelen zijn middelen die geen vooraf bepaald bestedingsdoel hebben. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de rioolheffing waar baten en lasten direct aan elkaar zijn gekoppeld of specifieke uitkeringen vanuit de rijksoverheid. De volgende algemene dekkingsmiddelen zijn te onderscheiden: lokale heffingen zonder specifiek bestedingsdoel, algemene uitkeringen, dividend, het saldo van de financieringsfunctie en de overige algemene dekkingsmiddelen.

bedragen x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Uitkeringen Gemeentefonds						
Algemene uitkering	35.686	36.523	38.875	38.953	35.710	35.330
Uitkering sociaal deelfonds	3.628	2.871	2.770	2.601	2.482	2.358
Totaal Uitkeringen Gemeentefonds	**39.314**	**39.394**	**41.646**	**41.554**	**38.192**	**37.688**
OZB niet-woningen						
Baten onroerende-zaakbelasting niet-woningen	747	783	887	921	957	995
Totaal OZB niet-woningen	**747**	**783**	**887**	**921**	**957**	**995**
OZB woningen						
Baten onroerende-zaakbelasting woningen	2.772	2.805	3.016	3.134	3.256	3.383
BsGW OZB woningen	- 214	- 298	- 278	- 292	- 304	- 314
Totaal OZB woningen	**2.559**	**2.507**	**2.738**	**2.843**	**2.953**	**3.070**
Toeristenbelasting						
Baten toeristenbelasting	392	446	511	576	642	642
Baten belasting arbeidsmigranten	2	25	25	25	25	25
Totaal Toeristenbelasting	**393**	**471**	**536**	**601**	**667**	**667**
Belastingen overig						
Baten hondenbelasting	121	117	117	117	117	117
Totaal Belastingen overig	**121**	**117**	**117**	**117**	**117**	**117**
Treasury						
Dividend	359	247	205	119	47	47
Nutsvoorzieningen en deelnemingen nutsbedrijven	383	746	133	231	231	231
Saldo hulpkostenplaats kapitaallasten	5	-	-	-	-	-
Overige financiële middelen	15	- 102	- 152	- 152	- 152	- 152
Totaal Treasury	**763**	**891**	**186**	**198**	**126**	**126**
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**43.897**	**44.164**	**46.109**	**46.234**	**43.012**	**42.663**

Overzicht begrotingsevenwicht

Als in het betreffende begrotingsjaar structurele lasten gedekt zijn door structurele baten is er sprake van structureel evenwicht. Incidentele lasten mogen gedekt worden door zowel structurele als door incidentele baten.

Het structureel begrotingsevenwicht wordt berekend door de totale lasten en baten te verminderen met de incidentele lasten en baten. Het saldo dat over blijft moet op termijn positief zijn (de structurele baten zijn dan groter dan de structurele lasten). De incidentele baten, lasten en reservemutaties zijn nader toelicht onder onderstaande tabel.

bedragen x € 1.000

Recapitulatie begrotingsevenwicht	Begroting 2024			MJR 2025			MJR 2026			MJR 2027		
	Str.	Inc.	Totaal	Str.	Inc.	Totaal	Str.	Inc.	Totaal	Str.	Inc.	Totaal
Programma's												
Lasten												
1. Krachtige dorpen	- 6.415	-	- 6.415	- 6.143	-	- 6.143	- 5.739	-	- 5.739	- 5.883	-	- 5.883
2. Participatie, ondersteuning en zorg	- 26.952	-	- 26.952	- 26.517	-	- 26.517	- 26.027	-	- 26.027	- 25.914	-	- 25.914
3. Veilige dorpen	- 2.523	-	- 2.523	- 2.525	-	- 2.525	- 2.535	-	- 2.535	- 2.535	-	- 2.535
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	- 1.924	-	- 1.924	- 2.222	-	- 2.222	- 2.191	-	- 2.191	- 2.162	-	- 2.162
5. Woonomgeving	- 5.552	- 1.236	- 6.788	- 5.576	- 397	- 5.973	- 5.581	-	- 5.581	- 5.575	-	- 5.575
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	- 7.710	-	- 7.710	- 7.992	-	- 7.992	- 8.112	-	- 8.112	- 8.267	-	- 8.267
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	- 2.860	93	- 2.767	- 2.793	-	- 2.793	- 2.833	-	- 2.833	- 2.851	-	- 2.851
Totaal Lasten	**- 53.937**	**- 1.143**	**- 55.080**	**- 53.769**	**- 397**	**- 54.166**	**- 53.017**	**-**	**- 53.017**	**- 53.187**	**-**	**- 53.187**
Baten												
1. Krachtige dorpen	770	-	770	550	-	550	481	-	481	207	-	207
2. Participatie, ondersteuning en zorg	5.519	-	5.519	6.050	-	6.050	6.431	-	6.431	6.006	-	6.006
3. Veilige dorpen	56	-	56	56	-	56	56	-	56	56	-	56
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	855	15	870	1.001	15	1.016	986	15	1.001	986	15	1.001
5. Woonomgeving	4.373	275	4.648	4.221	408	4.629	4.271	-	4.271	4.323	-	4.323
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	2.566	-	2.566	2.624	-	2.624	2.689	-	2.689	2.748	-	2.748
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	344	-	344	355	-	355	388	-	388	454	-	454
Totaal Baten	**14.481**	**290**	**14.771**	**14.856**	**423**	**15.279**	**15.302**	**15**	**15.317**	**14.779**	**15**	**14.794**
Programma's	**- 39.455**	**- 853**	**- 40.308**	**- 38.913**	**26**	**- 38.887**	**- 37.716**	**15**	**- 37.701**	**- 38.408**	**15**	**- 38.393**
Alg. dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien												
Lasten												
Algemene dekkingsmiddelen	- 515	-	- 515	- 528	-	- 528	- 540	-	- 540	- 550	-	- 550
Overhead	- 9.960	-	- 9.960	- 9.469	-	- 9.469	- 9.343	-	- 9.343	- 9.470	-	- 9.470
Heffing Vpb	- 21	-	- 21	- 21	-	- 21	- 21	-	- 21	- 21	-	- 21
Onvoorzien	- 75	-	- 75	- 75	-	- 75	- 75	-	- 75	- 75	-	- 75
Totaal Lasten	**- 10.572**	**-**	**- 10.572**	**- 10.094**	**-**	**- 10.094**	**- 9.980**	**-**	**- 9.980**	**- 10.117**	**-**	**- 10.117**
Baten												
Algemene dekkingsmiddelen	46.625	-	46.625	46.762	-	46.762	43.552	-	43.552	43.213	-	43.213
Overhead	50	-	50	50	-	50	50	-	50	50	-	50
Totaal Baten	**46.675**	**-**	**46.675**	**46.812**	**-**	**46.812**	**43.602**	**-**	**43.602**	**43.263**	**-**	**43.263**
Alg. dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien	**36.103**	**-**	**36.103**	**36.719**	**-**	**36.719**	**33.622**	**-**	**33.622**	**33.146**	**-**	**33.146**
Mutatie reserves												
Toevoegingen	**0**	**- 127**	**- 127**	**- 0**	**- 51**	**- 51**	**-**	**- 40**	**- 40**	**-**	**- 40**	**- 40**
Onttrekkingen	**2.939**	**1.393**	**4.332**	**536**	**120**	**656**	**536**	**100**	**636**	**536**	**80**	**616**
Mutatie reserves	**2.939**	**1.266**	**4.205**	**536**	**69**	**605**	**536**	**60**	**596**	**536**	**40**	**576**
Resultaat	**- 413**	**413**	**-**	**- 1.658**	**95**	**- 1.563**	**- 3.558**	**75**	**- 3.483**	**- 4.726**	**55**	**- 4.671**

bedragen x € 1.000

Incidentele baten en lasten	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Incidentele lasten				
Exploitatiekosten Holsterveld, Vlodrop (prog. 5)	- 201	- 397	-	-
Kapitaallasten Centrumplan Herkenbosch (afschrijving in een keer t.l.v. Algemene Reserve) (prog. 5)	- 1.035		-	-
Bijdrage aan sc MER inzake verbeterplan Informatiebeheer (prog. 7)	93	-	-	-
Totaal incidentele lasten	**- 1.143**	**- 397**	**-**	**-**
Incidentele baten				
Verkoop grondstroken (prog. 4)	15	15	15	15
Actualistaie BGE Holsterveld (prog. 5)	275	408	-	-
Totaal incidentele baten	**290**	**423**	**15**	**15**
Incidentele toevoegingen reserves				
Storting in de reserve bouwgrondexploitatie (Holsterveld) (prog. 5)	- 87	- 11	-	-
Storting in de reserve Toerisme (prog. 8)	- 40	- 40	- 40	- 40
Totaal incidentele toevoegingen reserves	**- 127**	**- 51**	**- 40**	**- 40**
Incidentele onttrekkingen reserves				
Verlenging pilot buitenbaden (prog. 1)	24	-	-	-
Opsporen stille armoede t.l.v. Algemene reserve	20	20	-	-
Onttrekking aan reserve Toerisme i.v.m. het uitvoeren van projecten in dit kader (prog. 4)	100	100	100	80
Onttrekking aan Algemene Reserve ivm Centrumplan Herkenbosch (prog. 5)	1.035	-	-	-
Onttrekken aan reserve projectenkalender MER tbv bijdrage MER i.h.k.v. Verbeterplan Informatiebeheer (prog. 7)	93	-	-	-
Inzet reserve organisatie ontwikkeling ivm tijdelijke functie (prog. 7)	121	-	-	-
Totaal incidentele onttrekkingen reserves	**1.393**	**120**	**100**	**80**
Totaal incidentele baten en lasten	**413**	**95**	**75**	**55**

Financiële positie, prognose meerjarenbalans

Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo wordt in het BBV voorgeschreven dat bij de uiteenzetting van de financiële positie een geprognosticeerde balans moet worden opgenomen. Deze balans moet meerjarig zijn en geeft inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte. De presentatie van de geprognosticeerde balans moet aansluiten op de balans in de jaarrekening, maar behoeft niet dezelfde mate van detail te kennen. In de prognose zitten veel aannames omdat de toekomstige mutaties ongewis zijn. Het vertrekpunt is de jaarrekening 2022.

bedragen x € 1.000

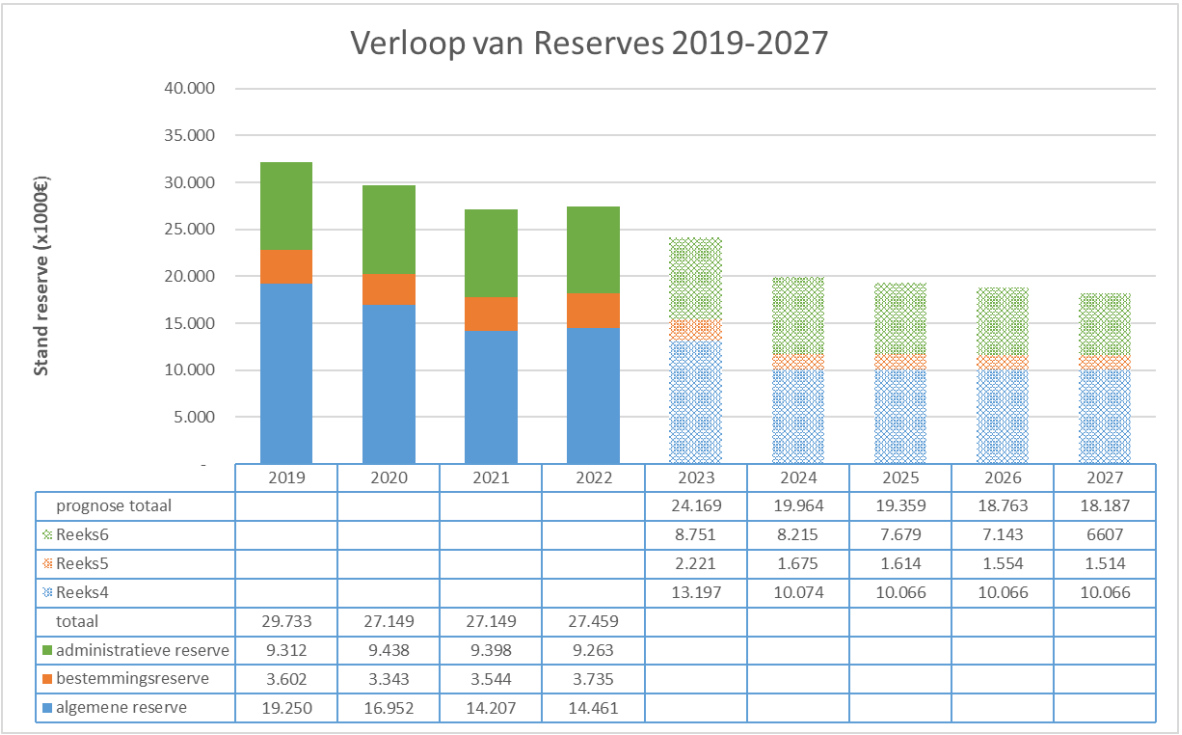
Prognose meerjarenbalans	Realisatie Ultimo 2022	Begroting Ultimo 2023	Begroting Ultimo 2024	MJR Ultimo 2025	MJR Ultimo 2026	MJR Ultimo 2027
Activa						
Vaste Activa						
Immateriële vaste activa	412	1.313	1.589	1.504	1.374	1.213
Materiële vaste activa	46.476	70.822	101.348	103.191	104.712	104.954
Financiële vaste activa	7.775	9.575	7.974	7.275	7.174	6.589
FVA: Kapitaalverstrekkingen	*2.908*	*2.908*	*2.908*	*2.908*	*2.908*	*2.908*
FVA: Leningen	*895*	*3.715*	*3.587*	*3.460*	*3.333*	*3.206*
FVA: Uitzettingen > 1 jaar	*3.972*	*2.952*	*1.479*	*907*	*933*	*476*
Totaal vaste activa	**54.663**	**81.710**	**110.911**	**111.970**	**113.260**	**112.756**
Vlottende Activa						
Voorraden	- 210	- 395	- 157	240	240	240
VR: Bouwgronden in exploitatie	*- 227*	*- 412*	*- 174*	*- 257*	*- 257*	*- 257*
VR: Overige voorraden	*17*	*17*	*17*	*17*	*17*	*17*
Uitzettingen korter dan één jaar	6.599	4.500	6.000	6.000	6.000	6.000
Liquide middelen	60	150	150	150	150	150
Overlopende activa	2.550	1.500	2.500	2.500	2.500	2.500
Totaal vlottende activa	**8.999**	**5.755**	**8.493**	**8.890**	**8.890**	**8.890**
Totaal activa	**63.662**	**87.465**	**119.404**	**120.860**	**122.150**	**121.646**
Passiva						
Vaste Passiva						
Eigen vermogen	29.524	23.419	19.214	17.046	12.968	7.720
Voorzieningen	10.960	9.859	9.810	9.578	8.924	8.728
Vaste schulden van één jaar of langer	14.429	13.000	19.000	18.000	17.000	20.000
Totaal vaste passiva	**54.912**	**46.279**	**48.025**	**44.625**	**38.891**	**36.449**
Vlottende Passiva						
Netto vlottende schulden korter dan één jaar	6.432	38.686	68.879	73.735	80.759	82.697
Overlopende passiva	2.318	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
Totaal vlottende passiva	**8.750**	**41.186**	**71.379**	**76.235**	**83.259**	**85.197**
Totaal passiva	**63.662**	**87.465**	**119.404**	**120.860**	**122.150**	**121.646**

Een verdere toelichting op de financiering is opgenomen in desbetreffende paragraaf.

In volgende onderdelen gaan we verder in op het verloop van de reserves en voorzieningen en het investeringsschema voor de komende jaren.

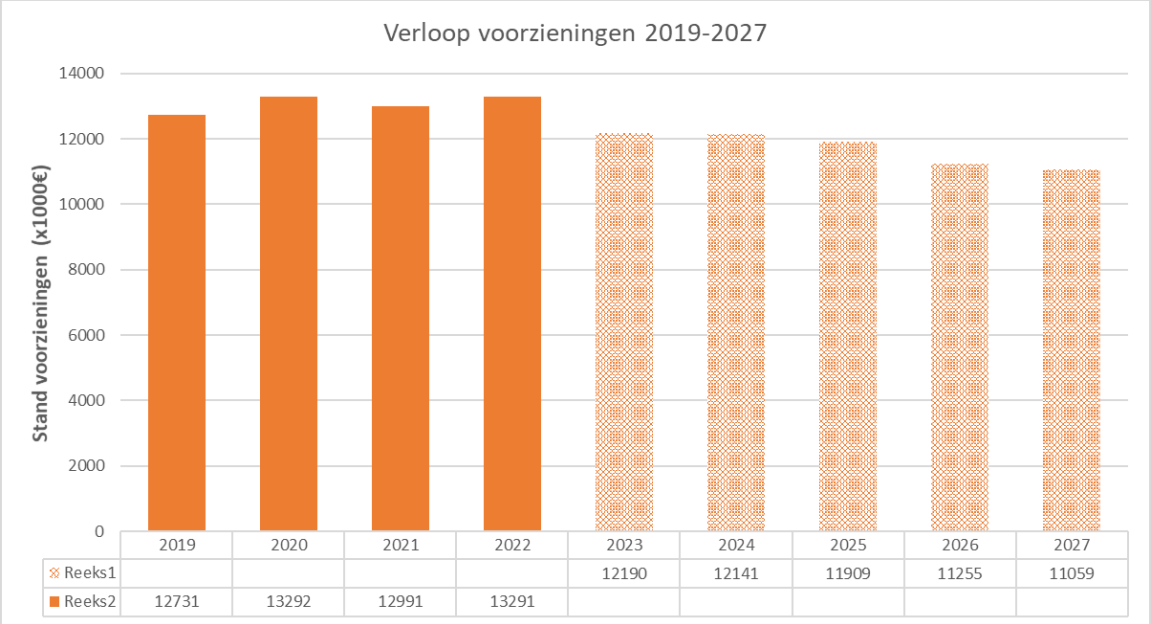
Overzicht reserves en voorzieningen

We willen een financieel gezonde gemeente blijven. Met het plan Roerdalen in Balans zorgen we ervoor dat we dat ook blijven. We hebben flinke reserves en onze algemene reserve staat ruim boven de ondergrens van € 3.5 miljoen, die de raad heeft bepaald. De omvang van onze reserves wordt de komende jaren wel kleiner. We zetten deze reserves in voor Roerdalen in Balans, voor investeringen die renderen en we investeren in de kwaliteit van onze gemeente, zoals met het centrumplan Herkenbosch. Daarmee zetten we onze reserves verantwoord in voor ontwikkelingen die onze inwoners ten goede komen. Het totale verloop van de reserves vanaf 2020 tot en met 2027 is hieronder gepresenteerd. De algemene reserves zijn: de algemene reserve, de reserve afdekking tekorten en de reserve bouwgrondexploitatie. Tot de administratieve reserves rekenen we de reserves die zijn gevormd om kapitaallasten te dekken van investeringen die in het verleden zijn gedaan.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
prognose totaal					24.169	19.964	19.359	18.763	18.187
Reeks6					8.751	8.215	7.679	7.143	6607
Reeks5					2.221	1.675	1.614	1.554	1.514
Reeks4					13.197	10.074	10.066	10.066	10.066
totaal	29.733	27.149	27.149	27.459					
administratieve reserve	9.312	9.438	9.398	9.263					
bestemmingsreserve	3.602	3.343	3.544	3.735					
algemene reserve	19.250	16.952	14.207	14.461					

Het verloop van de voorzieningen in de loop van de tijd is gepresenteerd in onderstaande grafiek. Deze kunnen niet vrij ingezet worden. De voorzieningen zijn om toekomstige verplichtingen en risico's mee af te dekken.

Het verloop van de verschillende reserves en voorzieningen is in het overzicht op de volgende pagina weergegeven.

Bedragen * € 1.000

	BEGROTING 2024				BEGROTING 2025			BEGROTING 2026			BEGROTING 2027		
	Stand 1-1	Storting	Onttrekking	Stand 31-12	Storting	Onttrekking	Stand 31-12	Storting	Onttrekking	Stand 31-12	Storting	Onttrekking	Stand 31-12
Reserves													
Algemene reserve	8.083	-	1.055	7.028	-	20	7.008	-	-	7.008	-	-	7.008
Reserve dekking investeringen met economisch nut	8.060	-	506	7.554	-	506	7.048	-	506	6.542	-	506	6.036
Reserve dekking investeringen met maatsch. nut	691	-	30	661	-	30	631	-	30	601	-	30	571
Reserve projectenkalender MER Info.architectuur	93	-	93	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0
Reserve toerisme	221	40	100	161	40	100	101	40	100	41	40	80	1
Reserve organisatie ontwikkeling	121	-	121	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0
Reserve accommodatiebeleid	367	-	24	343	-	-	343	-	-	343	-	-	343
Reserve gebiedsvisie LOG Montfort - Maria Hoop	12	-	-	12	-	-	12	-	-	12	-	-	12
Reserve Stimuleringsfonds Duurzaamheid	1.000	-	-	1.000	-	-	1.000	-	-	1.000	-	-	1.000
Reserve Afdekking tekorten	4.350	-	2.154	2.196	-	-	2.196	-	-	2.196	-	-	2.196
Reserve Begroting in Balans	250	-	250	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve bouwgrondexploitatie	764	87	-	850	11	-	862	-	-	862	-	-	862
Reserve Programmaplan Omgevingswet	159	-	-	159	-	-	159	-	-	159	-	-	159
Totaal reserves	24.169	127	4.332	19.964	51	656	19.359	40	636	18.763	40	616	18.187
Voorzieningen													
Onderhoudsvoorzieningen													
Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	155	1.505	989	671	1.505	1.179	997	805	904	898	1.191	838	1.251
Voorzieningen gelden derden													
Voorziening riolering toekomstige investeringen	5.601	-457	-	5.144	-494	-	4.650	-491	-	4.158	-484	-	3.674
Voorziening LKM binnen rode contour	38	-	-	38	-	-	38	-	-	38	-	-	38
Voorziening LKM buiten rode contour	301	-	-	301	-	-	301	-	-	301	-	-	301
Voorziening beheer gemeentelijke woningvoorraad	25	-	-	25	-	-	25	-	-	25	-	-	25
Risicovoorzieningen													
Voorziening dubieuze debiteuren	350	-	-	350	-	-	350	-	-	350	-	-	350
Voorziening dubbieuze debiteuren WWB	222	-	-	222	-	-	222	-	-	222	-	-	222
Voorziening ivm vordering op Verkoop Vennootschap	1.706	-	-	1.706	-	-	1.706	-	-	1.706	-	-	1.706
Voorziening ivm met escrow Attero	52	-	-	52	-	-	52	-	-	52	-	-	52
Voorziening pensioenverplichting wethouders	3.261	67	168	3.160	67	168	3.059	67	168	2.958	67	168	2.857
Voorziening mobiliteit organisatie	54	60	23	91	60	23	127	60	23	164	60	23	201
Voorziening mobiliteit collegeleden	58	-	43	15	-	-	15	-	-	15	-	-	15
Voorziening verlofsparen	15	-	-	15	-	-	15	-	-	15	-	-	15
Voorziening overmatig verlofsaldi	200	-	-	200	-	-	200	-	-	200	-	-	200
Voorziening ruiling percelen	152	-	-	152	-	-	152	-	-	152	-	-	152
Totaal voorzieningen	12.190	1.175	1.224	12.141	1.138	1.370	11.909	441	1.095	11.255	834	1.029	11.059
	36.360	1.302	5.556	32.106	1.189	2.026	31.269	481	1.731	30.018	874	1.645	29.247

De inzet van reserves verloopt altijd via de exploitatie en is apart opgenomen in de staatjes “Wat mag het kosten”. In onderstaand overzicht is per programma aangegeven welke mutaties er per reserve plaatsvinden.

bedragen x € 1.000

Structurele toevoegingen en onttrekkingen		Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Structurele toevoegingen reserves					
-		-	-	-	-
Totaal structurele toevoegingen reserves		**-**	**-**	**-**	**-**
Structurele onttrekkingen					
P1	Afschrijvingen t.l.v. reserve invest. Econ. nut	378	378	378	378
P1	Afschrijvingen t.l.v. reserve invest. Maatschappelijk nut	30	30	30	30
P4	Afschrijvingen t.l.v. reserve invest. Econ. nut	39	39	39	39
P7	Onttrekking aan reserve Roerdalen in balans (cf. advies Provincie aanmerken als structureel)	250	-	-	-
P8	Afschrijvingen t.l.v. reserve invest. Econ. nut	90	90	90	90
P8	Inzet reserve afdekking begrotingstekort	2.154	-	-	-
Totaal structurele onttrekkingen reserves		**2.941**	**537**	**537**	**537**
Totaal structurele toevoegingen en onttrekkingen		**2.941**	**537**	**537**	**537**

Overzicht verloop reserves per programma

bedragen x € 1.000

Mutatie reserves	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
1. Krachtige dorpen						
Onttrekkingen						
Reserve Accommodatiebeleid	11	17	24	-	-	-
Reserve dekking investeringen economisch nut	365	365	378	378	378	378
Reserve dekking investeringen met maatsch. nut	13	30	30	30	30	30
Totaal Onttrekkingen	**389**	**411**	**432**	**408**	**408**	**408**
Totaal 1. Krachtige dorpen	**389**	**411**	**432**	**408**	**408**	**408**
2. Participatie, ondersteuning en zorg						
Onttrekkingen						
Reserve Decentralisaties	10	-	-	-	-	-
Algemene reserve	54	289	20	20	-	-
Reserve Armoedebestrijding	697	1.216	-	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	**761**	**1.505**	**20**	**20**	**-**	**-**
Totaal 2. Participatie, ondersteuning en zorg	**761**	**1.505**	**20**	**20**	**-**	**-**
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur						
Toevoegingen						
Algemene reserve	- 11	-	-	-	-	-

bedragen x € 1.000

Mutatie reserves	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Totaal Toevoegingen	**- 11**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Onttrekkingen						
Reserve dekking investeringen economisch nut	9	28	39	39	39	39
Algemene reserve	159	783	-	-	-	-
Reserve toerisme	20	33	100	100	100	80
Reserve Programmaplan Omgevingswet	25	91	-	-	-	-
Reserve Gebiedsvisie LOG Montfort - Mariahoop	-	30	-	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	**213**	**965**	**139**	**139**	**139**	**119**
Totaal 4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	**202**	**965**	**139**	**139**	**139**	**119**
5. Woonomgeving						
Toevoegingen						
Reserve bouwgrondexploitatie	- 20	- 32	- 87	- 11	-	-
Totaal Toevoegingen	**- 20**	**- 32**	**- 87**	**- 11**	**-**	**-**
Onttrekkingen						
Algemene reserve	-	1.400	1.035	-	-	-
Reserve Programmaplan Omgevingswet	99	57	-	-	-	-
Reserve bouwgrondexploitatie	42	-	-	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	**141**	**1.457**	**1.035**	**-**	**-**	**-**
Totaal 5. Woonomgeving	**121**	**1.425**	**948**	**- 11**	**-**	**-**
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen						
Onttrekkingen						
Reserve toerisme	7	46	-	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	**7**	**46**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal 6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	**7**	**46**	**-**	**-**	**-**	**-**
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening						
Onttrekkingen						
Algemene reserve	-	118	-	-	-	-
Reserve organisatieontwikkeling	-	80	121	-	-	-
Reserve Progr. Dig. Dienstverlening	10	-	-	-	-	-
Res. uitv. proj.kalender realisatie MER info.arch.	81	332	93	-	-	-
Reserve Begroting in Balans	222	451	250	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	**313**	**981**	**463**	**-**	**-**	**-**
Totaal 7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	**313**	**981**	**463**	**-**	**-**	**-**
8. Algemene middelen						
Toevoegingen						
Reserve dekking investeringen economisch nut	- 325	-	-	-	-	-
Algemene reserve	- 979	- 29	-	-	-	-
Reserve toerisme	- 39	- 40	- 40	- 40	- 40	- 40
Reserve Programmaplan Omgevingswet	- 315	-	-	-	-	-
Res. uitv. proj.kalender realisatie MER info.arch.	-	- 300	-	-	-	-
Reserve Armoedebestrijding	- 1.412	- 500	-	-	-	-
Totaal Toevoegingen	**- 3.070**	**- 869**	**- 40**	**- 40**	**- 40**	**- 40**

bedragen x € 1.000

Mutatie reserves	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Onttrekkingen						
Reserve Accommodatiebeleid	325	-	-	-	-	-
Reserve dekking investeringen economisch nut	73	90	90	90	90	90
Algemene reserve	500	800	-	-	-	-
Reserve Progr. Dig. Dienstverlening	68	-	-	-	-	-
Mutatie reserve	882	-	-	-	-	-
Reserve afdekking tekorten	-	-	2.154	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	**1.848**	**890**	**2.243**	**90**	**90**	**90**
Totaal 8. Algemene middelen	**- 1.222**	**21**	**2.203**	**50**	**50**	**50**
Totaal	**572**	**5.354**	**4.205**	**605**	**596**	**576**

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Gemeenten dienen in de begroting in te gaan op de zogenaamde jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen. Hieronder wordt verstaan de aanspraken op toekomstige uitkeringen door huidig dan wel voormalig personeel. Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) schrijft voor dat jaarlijkse arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume via de exploitatie moeten lopen. Als de verplichtingen niet van een vergelijkbaar volume zijn, dan moet hiervoor een voorziening worden getroffen. Voor deze laatste categorie zijn de voorzieningen mobiliteit organisatie (HRM), mobiliteit collegeleden, pensioenverplichtingen wethouders en verlofsparen gevormd. Alle bedoelde verplichtingen van een vergelijkbaar volume (o.a. Individueel Keuze Budget) zijn in de exploitatiebegroting verwerkt.

Investeringsschema

bedragen x € 1.000

Investeringen		*	Investeringen				Kapitaallasten		
			Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Nieuwe investeringen									
Reeds besloten									
P1	Basisschool	1	3.585	4.023	-	-	90	190	190
P1	Gebouwen	1	2.781	-	-	-	70	70	70
P4	Duurzaamheid	1	238	200	301	301	16	29	49
P5	Centrumplan Herkenbosch	1	- 255	-	-	-	-	-	-
P6	Uitvoering GRP	1	200	200	200	200	5	10	15
P6	Groenrenovaties	2	140	140	140	140	8	16	24
P6	Herinrichting openbare ruimte	2	- 100	100	100	100	- 3	-	3
P6	Openbare verlichting	2	108	108	108	108	5	11	16
P6	Reconstructie wegen	2	179	179	179	179	5	9	13
P6	Verkeersveiligheidsprojecten	2	- 203	50	50	50	- 5	- 4	- 3
P6	Overigen openbare ruimte	2	5	-	-	-	0	0	0
P7	Machines en gereedschappen	1	200	200	50	50	11	22	25
Nieuwe aanvragen									
P6	Uitvoering GRP	1	350	350	200	200	9	18	23
P7	Machines en gereedschappen	1	25	-	-	-	3	3	3
Totaal nieuwe investeringen			**7.253**	**5.549**	**1.327**	**1.327**	**213**	**373**	**428**
Vervangingsinvesteringen									
Reeds besloten									
P6	Materieel groenonderhoud								
P6	Uitvoering GRP	1	4.222	1.614	864	740	111	151	173
P6	Reconstructie wegen	2	5.860	17.146	3.296	3.000	222	733	897
P6	Speeltuinen en speeltoestellen	1	50	50	-	-	5	10	10
P6	Materieel gladheidsbestrijding	1	30	60	65	-	3	9	16
P7	Vervoermiddelen	1	90	260	175	-	13	50	75
P7	Machines en gereedschappen	1	112	65	73	-	20	26	34
Nieuwe aanvragen									
P6	Groenrenovaties	2	150	-	-	-	10	10	10
P6	Materieel gladheidsbestrijding	1	130	-	-	-	13	13	13
P7	Vervoermiddelen	1	4	-	-	-	1	1	1
P7	Machines en gereedschappen	1	35	200	-	-	4	24	24
Totaal vervangingsinvesteringen			**10.683**	**19.395**	**4.473**	**3.740**	**400**	**1.026**	**1.251**
Totaal investeringen			**17.936**	**24.944**	**5.800**	**5.067**	**613**	**1.399**	**1.679**

** 1 = economisch nut; 2 = maatschappelijk nut*

Bijlagen

Overzicht baten en lasten per programma op taakveldniveau (uitvoeringsinformatie)

bedragen x € 1.000

Taakvelden per programma	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Saldo van baten en lasten						
Lasten						
1. Krachtige dorpen	- 4.933	- 5.629	- 6.415	- 6.143	- 5.739	- 5.883
4.2 Onderwijshuisvesting	- 766	- 758	- 771	- 759	- 934	- 962
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	- 101	- 109	- 77	- 77	- 77	- 77
5.1 Sportbeleid en activering	- 208	- 280	- 262	- 262	- 258	- 245
5.2 Sportaccommodaties	- 1.304	- 1.814	- 2.176	- 2.179	- 1.738	- 1.979
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	- 483	- 510	- 526	- 526	- 526	- 526
5.6 Media	- 232	- 290	- 519	- 244	- 244	- 244
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- 1.032	- 826	- 1.010	- 1.010	- 920	- 896
7.1 Volksgezondheid	- 807	- 1.043	- 1.073	- 1.085	- 1.042	- 954
2. Participatie, ondersteuning en zorg	- 25.893	- 29.747	- 26.952	- 26.517	- 26.027	- 25.914
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	- 1.043	- 1.083	- 822	- 822	- 822	- 822
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- 985	- 2.467	- 536	- 536	- 536	- 536
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	- 1.246	- 2.264	- 2.314	- 2.314	- 2.319	- 2.319
6.2 Wijkteams	- 232	-	-	-	-	-
6.3 Inkomensregelingen	- 8.570	- 9.429	- 8.436	- 8.042	- 7.661	- 7.661
6.4 WSW en beschut werk	- 3.054	- 3.005	- 2.886	- 2.901	- 2.780	- 2.679
6.5 Arbeidsparticipatie	- 268	- 313	- 351	- 351	- 351	- 351
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	- 901	- 1.200	- 1.140	- 1.161	- 1.181	- 1.194
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	- 3.549	- 48	- 160	- 160	- 160	- 160
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	-	- 2.285	- 2.588	- 2.588	- 2.588	- 2.588
6.71b Begeleiding (WMO)	-	- 1.080	- 1.174	- 1.124	- 1.124	- 1.124
6.71c Dagbesteding (WMO)	-	- 335	- 287	- 287	- 287	- 287
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	- 5.177	- 215	- 256	- 229	- 226	- 226
6.72a Jeugdhulp begeleiding	-	- 249	- 255	- 255	- 255	- 255
6.72b Jeugdhulp behandeling	-	- 1.169	- 1.175	- 1.175	- 1.175	- 1.175
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-	- 667	- 675	- 675	- 675	- 675
6.73a Pleegzorg	-	- 300	- 300	- 300	- 300	- 300
6.73b Gezinsgericht	-	- 147	- 150	- 150	- 150	- 150
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	-	- 653	- 665	- 665	- 665	- 665
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-	- 1.253	- 1.281	- 1.281	- 1.281	- 1.281
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	- 562	- 556	- 556	- 556	- 556
6.74c Gesloten plaatsing	-	- 80	- 150	- 150	- 150	- 150
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	- 236	- 300	- 109	- 109	- 109	- 109
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-	- 25	- 25	- 25	- 25	- 25
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	- 555	- 70	- 91	- 91	- 91	- 91
6.82a Jeugdbescherming	-	- 390	- 400	- 400	- 400	- 400
6.82b Jeugdreclassering	-	- 28	- 29	- 29	- 29	- 29
7.1 Volksgezondheid	- 79	- 130	- 141	- 141	- 131	- 106
3. Veilige dorpen	- 2.284	- 2.506	- 2.523	- 2.525	- 2.535	- 2.535
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	- 1.552	- 1.729	- 1.788	- 1.798	- 1.808	- 1.808
1.2 Openbare orde en veiligheid	- 717	- 750	- 706	- 699	- 699	- 699

bedragen x € 1.000

Taakvelden per programma	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- 15	- 28	- 29	- 29	- 29	- 29
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	- 2.402	- 2.743	- 1.924	- 2.222	- 2.191	- 2.162
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	- 491	- 338	- 351	- 351	- 351	- 351
3.4 Economische promotie	- 198	- 258	- 387	- 385	- 385	- 349
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	- 74	- 50	- 47	- 47	- 47	- 47
5.4 Musea	- 0	-	-	-	-	-
5.5 Cultureel erfgoed	- 69	- 18	- 29	- 29	- 15	- 23
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	- 616	- 63	- 65	- 65	- 65	- 65
7.4 Milieubeheer	- 402	- 1.256	- 458	- 757	- 740	- 740
8.1 Ruimte en leefomgeving	- 550	- 761	- 587	- 587	- 587	- 587
5. Woonomgeving	- 5.465	- 7.424	- 6.788	- 5.973	- 5.581	- 5.575
7.3 Afval	- 2.583	- 2.805	- 2.977	- 3.018	- 3.062	- 3.106
7.4 Milieubeheer	- 275	- 159	- 179	- 180	- 183	- 185
8.1 Ruimte en leefomgeving	- 98	- 1.470	- 1.099	- 65	- 65	- 65
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	- 459	- 628	- 207	- 416	- 19	- 19
8.3 Wonen en bouwen	- 2.050	- 2.363	- 2.326	- 2.294	- 2.253	- 2.200
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	- 7.216	- 8.419	- 8.491	- 8.789	- 8.871	- 9.072
0.4 Overhead	- 573	- 663	- 781	- 797	- 760	- 804
2.1 Verkeer en vervoer	- 3.287	- 4.068	- 3.937	- 4.196	- 4.359	- 4.455
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	- 1.868	- 2.163	- 2.344	- 2.351	- 2.312	- 2.325
7.2 Riolering	- 1.401	- 1.363	- 1.226	- 1.241	- 1.274	- 1.307
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	- 87	- 163	- 203	- 203	- 166	- 180
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	- 10.360	- 12.344	- 12.184	- 11.703	- 11.653	- 11.754
0.1 Bestuur	- 1.717	- 1.730	- 1.787	- 1.827	- 1.847	- 1.827
0.2 Burgerzaken	- 795	- 811	- 926	- 912	- 931	- 970
0.4 Overhead	- 7.612	- 9.564	- 9.178	- 8.671	- 8.582	- 8.665
0.5 Treasury	- 79	- 167	- 217	- 217	- 217	- 217
0.8 Overige baten en lasten	- 131	- 51	- 55	- 55	- 55	- 55
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	- 27	- 20	- 21	- 21	- 21	- 21
8. Algemene middelen	- 232	- 369	- 375	- 388	- 400	- 410
0.4 Overhead	- 0	- 1	- 1	- 1	- 1	- 1
0.5 Treasury	- 0	-	-	-	-	-
0.61 OZB woningen	- 232	- 318	- 298	- 312	- 324	- 334
0.8 Overige baten en lasten	-	- 50	- 75	- 75	- 75	- 75
Totaal Lasten	**- 58.786**	**- 69.182**	**- 65.651**	**- 64.260**	**- 62.997**	**- 63.305**
Baten						
1. Krachtige dorpen	471	736	770	550	481	207
4.2 Onderwijshuisvesting	151	98	98	98	98	98
5.1 Sportbeleid en activering	45	54	17	17	13	-
5.2 Sportaccommodaties	93	100	93	93	93	93
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1	114	114	114	110	-
5.6 Media	-	21	220	-	-	-
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	155	194	99	99	78	15
7.1 Volksgezondheid	26	156	130	130	89	1

bedragen x € 1.000

Taakvelden per programma	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
2. Participatie, ondersteuning en zorg	6.530	7.782	5.519	6.050	6.431	6.006
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	628	641	367	367	367	367
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	568	1.901	15	15	15	15
6.3 Inkomensregelingen	4.232	4.221	4.189	4.726	4.871	4.475
6.4 WSW en beschut werk	28	19	-	-	-	-
6.5 Arbeidsparticipatie	0	-	-	-	-	-
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	26	199	201	195	441	437
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	164	-	-	-	-	-
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	850	764	712	712	713	713
7.1 Volksgezondheid	35	37	35	35	25	-
3. Veilige dorpen	184	193	56	56	56	56
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	83	168	31	31	31	31
1.2 Openbare orde en veiligheid	102	25	25	25	25	25
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	1.256	1.840	870	1.016	1.001	1.001
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	605	393	425	512	512	512
3.4 Economische promotie	7	1.010	3	3	3	3
5.5 Cultureel erfgoed	5	5	5	5	5	5
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	632	25	25	25	25	25
7.4 Milieubeheer	7	408	412	472	456	456
5. Woonomgeving	4.216	4.844	4.648	4.629	4.271	4.323
0.2 Burgerzaken	0	1	1	1	1	1
7.3 Afval	3.320	3.313	3.730	3.778	3.828	3.880
8.1 Ruimte en leefomgeving	73	60	30	30	30	30
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	436	646	275	408	-	-
8.3 Wonen en bouwen	385	823	611	411	411	411
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	2.593	2.732	2.566	2.624	2.689	2.748
0.4 Overhead	8	-	-	-	-	-
2.1 Verkeer en vervoer	299	397	167	167	167	167
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-	10	-	-	-	-
7.2 Riolering	2.233	2.284	2.359	2.416	2.482	2.541
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	53	40	40	40	40	40
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	914	365	457	468	501	567
0.1 Bestuur	390	-	-	-	-	-
0.2 Burgerzaken	278	240	344	355	388	454
0.4 Overhead	131	61	49	49	49	49
0.5 Treasury	93	64	64	64	64	64
0.8 Overige baten en lasten	21	-	-	-	-	-
8. Algemene middelen	44.115	44.585	46.561	46.699	43.489	43.150
0.4 Overhead	1	1	1	1	1	1
0.5 Treasury	749	993	338	350	278	278
0.61 OZB woningen	2.790	2.825	3.036	3.154	3.276	3.403
0.62 OZB niet-woningen	747	783	887	921	957	995
0.64 Belastingen overig	121	117	117	117	117	117
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	39.314	39.394	41.646	41.554	38.192	37.688
3.4 Economische promotie	393	471	536	601	667	667
Totaal Baten	**60.278**	**63.077**	**61.446**	**62.092**	**58.919**	**58.057**

bedragen x € 1.000

Taakvelden per programma	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Saldo van baten en lasten	**1.492**	**- 6.104**	**- 4.205**	**- 2.168**	**- 4.079**	**- 5.247**
Mutatie reserves						
Onttrekkingen	**3.672**	**6.255**	**4.332**	**656**	**636**	**616**
Toevoegingen	**- 3.100**	**- 901**	**- 127**	**- 51**	**- 40**	**- 40**
Mutatie reserves	**572**	**5.354**	**4.205**	**605**	**596**	**576**
Resultaat	**2.064**	**- 750**	**0**	**- 1.563**	**- 3.483**	**- 4.671**

Overzicht baten en lasten 2024 per (hoofd)taakveld

bedragen x € 1.000

Taakvelden per hoofdtaakveld	Begroting 2024		
	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten			
0. Bestuur en ondersteuning	**- 13.339**	**46.484**	**33.145**
0.1 Bestuur	- 1.787		- 1.787
0.2 Burgerzaken	- 926	345	- 581
0.4 Overhead	- 9.960	50	- 9.910
0.5 Treasury	- 217	402	186
0.61 OZB woningen	- 298	3.036	2.738
0.62 OZB niet-woningen		887	887
0.64 Belastingen overig		117	117
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		41.646	41.646
0.8 Overige baten en lasten	- 130		- 130
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	- 21		- 21
1. Veiligheid	**- 2.494**	**56**	**- 2.439**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	- 1.788	31	- 1.758
1.2 Openbare orde en veiligheid	- 706	25	- 681
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	**- 3.937**	**167**	**- 3.770**
2.1 Verkeer en vervoer	- 3.937	167	- 3.770
3. Economie	**- 738**	**964**	**226**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	- 351	425	74
3.4 Economische promotie	- 387	539	152
4. Onderwijs	**- 1.670**	**464**	**- 1.206**
4.2 Onderwijshuisvesting	- 771	98	- 674
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	- 899	367	- 532
5. Sport, cultuur en recreatie	**- 5.968**	**473**	**- 5.494**
5.1 Sportbeleid en activering	- 262	17	- 245
5.2 Sportaccommodaties	- 2.176	93	- 2.083
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	- 573	114	- 459
5.5 Cultureel erfgoed	- 29	5	- 24
5.6 Media	- 519	220	- 299
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	- 2.408	25	- 2.383
6. Sociaal domein	**- 27.029**	**5.216**	**- 21.813**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- 1.575	114	- 1.461
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	- 2.314		- 2.314
6.3 Inkomensregelingen	- 8.436	4.189	- 4.247
6.4 WSW en beschut werk	- 2.886		- 2.886
6.5 Arbeidsparticipatie	- 351		- 351
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	- 1.140	201	- 939
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	- 160		- 160
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	- 2.588		- 2.588
6.71b Begeleiding (WMO)	- 1.174		- 1.174
6.71c Dagbesteding (WMO)	- 287		- 287
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	- 256		- 256
6.72a Jeugdhulp begeleiding	- 255		- 255
6.72b Jeugdhulp behandeling	- 1.175		- 1.175
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	- 675		- 675

bedragen x € 1.000

Taakvelden per hoofdtaakveld	Begroting 2024		
	Lasten	Baten	Saldo
6.73a Pleegzorg	- 300		- 300
6.73b Gezinsgericht	- 150		- 150
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	- 665		- 665
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	- 1.281		- 1.281
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	- 556		- 556
6.74c Gesloten plaatsing	- 150		- 150
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	- 109	712	603
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	- 25		- 25
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	- 91		- 91
6.82a Jeugdbescherming	- 400		- 400
6.82b Jeugdreclassering	- 29		- 29
7. Volksgezondheid en milieu	**- 6.256**	**6.705**	**449**
7.1 Volksgezondheid	- 1.214	164	- 1.050
7.2 Riolering	- 1.226	2.359	1.133
7.3 Afval	- 2.977	3.730	754
7.4 Milieubeheer	- 637	412	- 225
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	- 203	40	- 163
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	**- 4.219**	**916**	**- 3.303**
8.1 Ruimte en leefomgeving	- 1.686	30	- 1.656
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	- 207	275	68
8.3 Wonen en bouwen	- 2.326	611	- 1.715
Saldo van baten en lasten	**- 65.651**	**61.446**	**- 4.205**
Mutatie reserves			
0. Bestuur en ondersteuning	**- 127**	**4.332**	**4.205**
0.10 Mutaties reserves	- 127	4.332	4.205
Mutatie reserves	**- 127**	**4.332**	**4.205**
Resultaat	**- 65.778**	**65.778**	**0**

Overzicht beleidsindicatoren

	2018		2019		2020		2021		2022	
	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners
Verwijzingen Halt [per 1.000 jongeren]	5	10	10	11	5	10	4	8	5	8
Winkeldiefstallen [per 1.000 inwoners]	0,5	0,6	0,2	0,6	0,5	0,6	0,2	0,6	0,5	0,7
Geweldsmisdrijven [per 1.000 inwoners]	2,7	2,8	2,2	2,6	1,7	2,5	1,9	2,5	2,2	2,7
Diefstallen uit woning [per 1.000 inwoners]	3,1	2	2,2	1,9	1,5	1,4	1,2	1,2	0,5	1,2
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) [per 1.000 inwoners]	2,7	3,6	2,4	3,9	2,9	4,5	3,2	4,5	3,2	4,3
Functiemenging [%]	35,9	48,5	36,8	48,9	36,6	48,9	36,1	48,9	36,4	49,3
Vestigingen (van bedrijven) [per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar]	125,8	154,7	134,8	159,9	137,1	165,9	143,5	171,8	149,6	180,3
Absoluut verzuim [per 1.000 leerlingen]	-	1,4	-	1,9	4,2	2,7	-	2,9		
Relatief verzuim [per 1.000 leerlingen]	13	19	39	19	27	14	19	14		
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) [%]	1,6%	1,3%	1,6%	1,5%	1,7%	1,3%	1,3%	1,5%		
Niet-sporters [%]					55,8 %					
Banen [per 1.000 inwoners van 15-64 jaar]	332,6	542,8	349	554,9	348,5	556,8	343,8	561	353,9	575,6
Jongeren met een delict voor de rechter [%]	-	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%		
Kinderen in uitkeringsgezin [%]	4%	4%	4%	3%	5%	3%	5%	3%		
Netto arbeidsparticipatie [%]	66,6 %	70%	67,7 %	70,9 %	66%	70,6 %	67,7 %	71,6 %	68,3 %	72,9 %
Werkloze jongeren [%]	2%	1%	2%	1%	2%	1%	1%	1%		
Personen met een bijstandsuitkering [per 10.000 inwoners]	218,6	199,3	207,4	187,7	276,1	257,8	240,6	215,6		

	2018		2019		2020		2021		2022	
	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners
Lopende re-integratievoorzieningen [per 10.000 inwoners van 15-64 jaar]			111	135,2	168,3	142,9	178,3	142,6	188	142,1
Jongeren met jeugdhulp [%]	15,1 %	10,4 %	15,2 %	11%	16,3 %	10,7 %				
Jongeren met jeugdbescherming [%]	1,3%	1%	1,4%	1,1%	1,4%	1,1%				
Jongeren met jeugdreclassering [%]	,4%	,4%		,4%		,4%				
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO [per 10.000 inwoners]	310	528	380	575	720	626	670		710	
Omvang huishoudelijk restafval [kg per inwoner]	152	132	150	125	146	129	152	113		
Hernieuwbare elektriciteit [%]	9,6%	22,5 %	13,9 %	24,2 %						
Gemiddelde WOZ waarde [x €1.000]			223	274	232	293	245	313	261	342
Nieuw gebouwde woningen [per 1.000 woningen]	1,2	8,4	1,4	9	9,5	9,5	6,3	8,6	10,4	8,9
Demografische druk [%]	77,3 %	78,4 %	79%	78,9 %	80,3 %	79,4 %	81,7 %	79,6 %	82,7 %	80,1 %
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden [€]	607	680	633	700	685	740	714	776	778	
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden [€]	650	761	667	781	726	823	756	861	861	

Afkortingen

AFKORTING	OMSCHRIJVING
A&O-fonds	Stichting Arbeidsmarkt & Opleidingsfonds Gemeenten
AB	Algemeen Bestuur
AED	Automatische externe defibrillator
AI	Kunstmatige Intelligentie
AMWAPV	Algemeen plaatselijke verordening Algemeen Maatschappelijk Werk
AMR	Arbeidsmarktregio
AP	Autoriteit Persoonsgegevens
APV	Algemeen plaatselijke verordening
ASV	Algemene Subsidieverordening
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
BBP	Bruto Binnenlands Product
B&W	Burgemeester en Wethouders
B&P	Bemoeizorg & Preventie
Babs	Buitengewoon Ambtenaar van de Burgerlijke Stand
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Bijzondere bijstand zelfstandigen
BGT	Basisregistratie grootschalige topografie
BIBOB	Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur
BIG	Baseline Informatiebeveiliging Gemeente
BIZ	Bedrijven Investeringszone
BLP	Productie- en Levering Bedrijf
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BRO	Basisregistratie ondergrond
BRP	Basisadministratie Personen
BsGW	Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening gemeenten
BV	Besloten Vennootschap
BW	Beschermd Wonen
CAK	Centraal Administratiekantoor
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal bureau voor de statistiek
CIZ	Centrum Indicatieorgaan Zorg
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CPB	Centraal Plan Bureau
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek
CVV	Collectief Vraagafhankelijk Vervoer
DB	Dagelijks Bestuur
DHZ	Doe Het Zelf

AFKORTING	OMSCHRIJVING
DIFTAR	Gedifferentieerde tarieven
DIGID	Digitale Identiteit
DIV	Digitale Informatie Voorziening
DSO	Digitaal stelsel omgevingswet
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
ECB	Europese Centrale Bank
EMU	Europese Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige normatief single information audit
EU	Europese Unie
EU-regio	Europese-regio
EVP	Employer Value Proposition
FIDO	Financiën Decentrale Overheden
FLO	Functioneel Leeftijdsontslag
FSC	Forest Stewardship Council
Fte	Fulltime-equivalent
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GFT	Groente, Fruit, Tuin
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGOR	Gewenst Grond en Oppervlakte Regime (Nieuw Limburgs Peil)
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GI	Gecertificeerde Instelling (in het kader van jeugdzorg)
GIP	Grens Info Punt
GOED	Geduld, Openheid, Eerlijk en Discipline
GOML	Gebiedsontwikkeling Midden-Limburg
GR	Gemeenschappelijke regeling
GR-MER	Gemeenschappelijke regelingen Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen
GR	Gemeentelijke Regio's
GR RUD LN	Gemeenschappelijke regeling Regionale Uitvoeringdienst Limburg-Noord
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
GVVP	Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan
Hof	Houdbare overheidsfinanciën
HRM	Human Resource Management / Personeel & Organisatie
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
I&A	Informatie & Automatisering
IBD	Informatie Beveiligingsdienst
IKC	Integraal kind centrum
INTERREG	Europese subsidieregeling voor ruimtelijke en regionale ontwikkeling
IOAW	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen
IPO	Interprovinciaal Overleg
IZA	Integraal Zorg Akkoord
JIM	Jouw Ingebrachte Mentor
KBO	Katholieke Bond van Ouderen

AFKORTING	OMSCHRIJVING
KCC	Klant Contact Center
KPI	Kwalitatieve Prestatie Indicatoren
KRW	Kaderrichtlijn Water
LKM	Limburgs Kwaliteits-Menu
LLTB	Limburgse Land- en Tuinbouwbond
LOG	Landbouw Ontwikkelingsgebied
LPLG	Limburgs Programma Landelijk Gebied
LTA	Landelijk Transitie Arrangement
ME	Mobile Eenheid
(SC) MER	(Servicecentrum) Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen
MER OD	Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen Omgevingsdienst
MER SD	Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen Sociaal Domein
MGR	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MO	Maatschappelijke Opvang
MJOP	Meerjarige onderhoudsplannen
MSN (grenspark)	Maas-Swalm-Nette
MT	Management Team
MTD	Maatschappelijke diensttijd
NARIS	NAR Risicomanagement Informatie Systeem
NCNP	No cure no pay
NIP	Nationaal Isolatieprogramma
NML (zorggroep)	Noord- en Midden-Limburg
NNN	Natuurnetwerk Nederland
NV	Naamloze Vennootschap
OD	Omgevingsdienst
OML	Ontwikkelingsmaatschappij Midden Limburg
Ons WCL	Ons Waardevol Cultuurlandschap Midden-Limburg
OOM	Overheids Ontwikkel Model
OTS	Onder toezichtstelling
OV	Openbaar Vervoer
OZB	Onroerende Zaak Belasting
P&O	Personeel en organisatie
PAS	Programma Aanpak Stikstof
PFAS	Poly- en perfluoralkylstoffen
PDC	Producten & Diensten Catalogus
PGB	Persoonsgebonden budget
PNIK	zelfevaluatie paspoorten en Nederlandse identiteitskaarten
POC	percentage of completion (berekenmethode winstneming bij bouwgrondexploitatie)
POH	Praktijkondersteuner Huisarts
PR	Public Relations

AFKORTING	OMSCHRIJVING
PUN	Paspoortuitvoeringsregeling Nederland
PW	Participatiewet
RD	Reinigingsdienst
RDM	RD Maasland
REO	Ruimtelijke Economie & Ontwikkeling
RES	Regionale Energie Strategie
RIEC	Regionale Informatie- en Expertise Centra (bestrijding ondermijnende criminaliteit)
RO	Ruimtelijke Ordening
ROC	Regionaal Opleidingscentrum
RON	Reanimatie Oproep Netwerk
RMN	Rijn-Maas-Noord
RMT	Regionaal mobiliteitsteam
RUD LN	Regionale Uitvoeringdienst Limburg-Noord
RUDDO	Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden
SD	Sociaal Domein
SIA	Strategische Investeringsagenda
SISA	Single Information, Single Audit
SML	Samenwerking Midden Limburg
SNF	Stichting Normering Flexwonen
SOR	Samenhangende Objectenadministratie
SoZa	Sociale Zaken
SPUK	Regeling Specifieke Uitkering stimulering sport
SPUKIJZ	Regeling Specifieke Uitkering ijsbanen en zwembaden
ST	Sociaal Team
SUWI	Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen
TAM	Tijdelijke Alternatieve Maatregelen
TOZO	Tijdelijke Overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
TOP's	Toeristische overstap punten
TVW	Transitie Visie Warmte
UP	Uitvoeringsplan
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen
VAB	Vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VPB	Vennootschapsbelasting
VRLN	Veiligheidsregio Limburg-Noord
VTH	Vergunningverlening, toezicht en handhaving
VVE	Voor en vroegschoolse educatie
VVGB	Verklaring van geen bedenkingen
VVV	Vereniging voor Vreemdelingen Verkeer
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WAMS	Wet Aanpak Samenhangende Meervoudige Problematiek in het Sociaal Domein
WCL	Waardevol Cultuurlandschap
WGR	Wet Gemeenschappelijke Regeling
WIZ	Werkorganisatie Informatieberaad Zorg

AFKORTING	OMSCHRIJVING
WML	Waterleiding Maatschappij Limburg
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WNT	Wet Normering van topinkomens
WOB	Wet Openbaarheid van Bestuur
WON	Wet Onafhankelijk Netbeheer
WOO	Wet Open Overheid
WOZ	Wet Onroerend Zaakbelasting
WPG	Wet Publieke Gezondheid
WSP	Werkgevers servicepunt
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WVGGZ	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWNV	Wet Werken naar Vermogen
ZIP	Zorg- en innovatieplatform
ZZP	Zelfstandige zonder personeel

Begroting 2024 – 2027 Eerste termijn

Vorig jaar hebben we bij de begrotingsbehandeling opgeroepen meer flexibiliteit in te bouwen. Niet als doel, maar vooral als middel om in te kunnen spelen op alle uitdagingen die elkaar in rap tempo opvolgen. Uitdagingen zoals de krapte op de arbeidsmarkt, gestegen loon- en energiekosten, huisvesting van statushouders en Oekraïners, maar ook landelijke en provinciale (politieke) koerswijzigingen.

We zijn nu een jaar verder. De effecten van de eerder genoemde uitdagingen hebben grote gevolgen voor onze financiële situatie. Reserves oneindig blijven aanspreken gaat niet. Op een gegeven moment is het geld op. Onze begroting is grotendeels afhankelijk van de bijdragen vanuit het Rijk en wordt aangevuld met inkomsten uit onder andere pacht, leges en lokale belastingen, zoals toeristenbelasting en OZB. We weten nu nog niet hoe de bijdrage vanuit het Rijk vanaf 2026 eruit gaat zien. Dat maakt het lastig om ver vooruit te kijken. Dat we structureel met minder geld toe moeten komen is een waarschijnlijk scenario. Hoe heet de soep in 2026 en later gegeten wordt weten we nu niet. Dit is erg afhankelijk van de landelijke koers die na de verkiezingen in november gekozen wordt. Alle gemeentes maken zich daar zorgen over.

Roerstreek Lokaal! is erg blij met herstart van de raadswerkgroep Roerdalen in Balans om meer grip te krijgen op onze financiële situatie. We moeten sámen keuzes maken. En alle keuzes moeten bespreekbaar zijn. Eerst inzicht krijgen en op basis daarvan de koers bepalen en kiezen wat wél en wat (voorlopig) niet kan.

Focus aanbrengen
Als we deze begroting 2024-2027 lezen ontstaat een gevoel van ‘we zijn wel met een heleboel (kleine) zaken bezig’. Is het niet verstandiger om ook hier keuzes te maken? Kunnen we met minder activiteiten op een bepaald domein niet ook vooruit? Focus dus. En dat is niet eens zo’n vies woord. Want we hebben de laatste jaren gemerkt dat er dagelijks keuzes gemaakt moeten worden. Door de focus goed met elkaar af te stemmen, zijn een aantal geprioriteerde doelen bereikt.

De realisatie van de flexwoningen heeft als voorbeeld veel ambtelijke capaciteit gekost, dat ten koste ging van andere taken zoals een reclamemast. Ook als er weer een vacature ontstaat en er niet meteen een vervanger gevonden is, blijft het zaak om met elkaar af te stemmen, keuzes te maken en te prioriteren. Het doet ons goed te lezen dat we er nog steeds in slagen nieuw personeel te werven, vooral op de manier hoe we ons presenteren en wie we zijn. Maar door de relatief kleine organisatie blijven we kwetsbaar.

Bij de portefeuille recreatie, toerisme en cultuur vragen we ons af of hier niet een te grote ambitie voor komend jaar staat genoemd. Maar liefst 10 operationele doelen bij actie 1 ‘Versterken’. Tien relatief kleine doelen die stuk voor stuk toch stiekem bij elkaar veel tijd kosten. Wat Roerstreek Lokaal betreft kijken we eerst hoe we zaken slim met elkaar kunnen verbinden, brengen focus aan en beschrijven welke doelen we wanneer willen bereiken. Daarmee zeggen we dat we geen gebruik willen maken van de kaasschaafmethode.

Zoals gezegd, de verkiezingen voor de Tweede Kamer staan voor de deur. We maken nu gebruik van SPUK regelingen. Wat gaat de nieuwe politieke werkelijkheid betekenen voor die regelingen? Wellicht te vroeg om daarop vooruit te lopen in deze begroting, maar wel iets waar de raadswerkgroep Roerdalen in Balans rekening mee moet houden.

De OZB in Roerdalen behoort tot de laagste in Limburg. Hoe graag we ook in die regionen willen blijven, moeten we ons wel de vraag stellen hoe reëel dat nog is. We willen immers ook investeren in de samenleving. Alles kost nu eenmaal geld. Daarmee is de OZB een van die knoppen om aan te draaien, net als de toeristenbelasting en het handhaven van de hondenbelasting, zolang we hier geen dekking voor kunnen vinden.

Focus aanbrengen is voor Roerstreek Lokaal! afmaken waar we aan begonnen zijn. De accommodatiediscussie loopt al een aantal jaar en is nog steeds niet klaar. Voor de jeugd- en jongerenhuizen is er nog geen beslissing genomen. We vinden het verstandig dat er eerst mét die jeugd en jongeren gesproken wordt, voordat er keuzes gemaakt gaan worden over deze groep. Wat ons betreft wachten we hier niet te lang mee en werken we dat uit in een voorstel dat binnenkort naar de raad kan en verwerkt is in de volgende begroting.

Voor de dorpshuizen en sportaccommodaties hebben we in de voorbije jaren wel al die keuzes gemaakt. Links en rechts krijgen wij signalen dat er op gebied van duidelijkheid en samenwerking tussen gemeente en vrijwilligers nog ruimte voor verbetering is. Blijven luisteren naar elkaar en samen doen, zijn voor ons belangrijke uitgangspunten. Een evaluatie van het accommodatiebeleid zien wij graag in 2024 tegemoet.

Samen blijven doen
Uiteindelijk zullen we het samen met elkaar gewoon moeten doen. Inwoners, verenigingen, ondernemers en stichtingen in Roerdalen. Maar ook raad, college en ambtenaren. Samen werken voor een betere toekomst. Met respect voor elkaar kunnen we er samen voor zorgen dat de gemeente een fijne plek is en blijft voor iedereen. Gewoon doen! De ingeslagen weg van verantwoordelijkheid geven en nemen wordt vervolgd. Voorziet u als college nog risico’s op dit vlak, aan de ene kant van draagkracht bij stichtingen en verenigingen en aan de andere kant financiële risico’s?

De hogere energietarieven treffen direct en indirect ook alle verenigingen en ondernemers. Direct omdat ook zij te maken krijgen met een hogere rekening door de stijging in de energiekosten en indirect omdat inwoners van Roerdalen minder geld over hebben om te besteden. Willen we onze gemeente leefbaar houden, zullen we ook hier aandacht voor moeten hebben. De vraag is niet OF wij iets voor hen moeten doen, maar WAT wij voor hen gaan doen.

Aandacht voor elkaar
Het heeft bijna anderhalf jaar geduurd, en de eerste flexwoningen zijn geplaatst. Er is heel veel commotie geweest en er zijn veel zorgen geuit. Met die oplossing geven we aan dat we ook in Roerdalen plek maken voor statushouders en mensen uit Oekraïne. Hiermee laten we ons wel degelijk van onze sociale kant zien. Met de realisatie van die huisvesting komen er ook mogelijkheden voor spoedzoekers en starters met een kleine beurs. Verzet en weerstand uit de samenleving was te verwachten, maar de wijze waarop ging soms écht te ver en was buiten alle proporties. Laten we hopen dat met de komst van de bewoners, de mensen ook een gezicht krijgen. Het zijn gewoon Olga, Peter en Bashar. We kennen Olga van school, Peter van de sportvereniging of Bashar die een ommetje maakt met zijn hond. Gewone mensen, net als wij allemaal. Mensen die onderdeel zijn van onze gemeenschap.

De Omgevingswet
Op 1 januari treedt na jarenlang discussie en uitstel dan toch de Omgevingswet in werking. Een gigantische stelselwijziging, die een grote impact zal hebben op de organisatie.

We weten nu al dat de start niet perfect zal zijn en dat het digitale stelsel nog niet naar behoren werkt. Achter de schermen wordt gewerkt aan tijdelijke alternatieve maatregelen, maar de consequenties zijn nog niet duidelijk.
Als we weten dat de invoering niet perfect zal zijn, was het dan niet verstandig een reservering voor de extra kosten die gemoeid zijn met de invoering van de omgevingswet op te nemen in de begroting?

Trots
Via allerlei social media kanalen is er vaak veel kritiek vanuit de samenleving op de soms moeilijke keuzes die gemaakt worden door College en Gemeenteraad. Keuzes waarbij niet iedereen het over eens is en die niet naar ieders zin zijn Het voelt daardoor als kommer en kwel, terwijl we veel mooie initiatieven realiseren in Roerdalen. Dat mogen we best meer uitdragen en uiten via onze communicatiekanalen. Blijf uitleggen waar we mee bezig zijn en laat zien wat we doen. Bij de dienstverlening geldt hetzelfde. Bij elke dienst die geleverd wordt, bij zowel Roerdalen als de MER geldt; wees helder in wat kan en wat niet kan. Denk altijd goed na of de ander hetzelfde leest of hoort. Denk niet vanuit het huis, maar vanuit de ontvangende partij. Op welke manier krijgt dit de komende periode voldoende aandacht binnen onze gemeente?

Sociaal domein
Bij het sociaal domein blijft het meten van de effecten van de jeugdhulp lastig. Het gaat over investeren aan de voorkant, en weten dat het pas jaren later zijn effect heeft. We blijven investeren in de jeugdhulp, om er zo voor te zorgen dat kinderen mee kunnen blijven doen en niet uitvallen of in een (duur) zorgtraject komen. We weten dat het een kostbare portefeuille is en blijft. De betaalbaarheid blijft ons zorgen baren. Niet voor niets zetten we in aan de voorkant, zoals met het voortzetten van o.a. de pilots gedragsdeskundigen en praktijkondersteuners bij de huisarts.
Uit de verhalen van de betrokkenen blijkt dat we als gemeente onze inwoners zo goed mogelijk willen ondersteunen en daar regelmatig in slagen. Een aanpak waarbij vanuit één benadering wordt gewerkt om iemand te ondersteunen juichen wij toe. Samen doen en elkaar helpen is voor ons een basisprincipe, zodat iedereen in Roerdalen met zijn eigen draagkracht en draaglast zo zelfstandig mogelijk kan functioneren.

Op dit moment verandert er veel in de zorgwereld. Het motto is: “Thuis waar het thuis kan en alleen naar een zorginstelling als dat echt moet”. Dat betekent natuurlijk ook wat voor de zorgvraag door onze inwoners. We vragen het college in deze actief op zoek te gaan naar deze veranderingen. Wat betekent dat voor een gemeente en het sociaal domein? Hoe kunnen we de zorg (beter, eenvoudiger) organiseren binnen onze gemeente én in de regio? Wij denken dat er creatieve oplossingen te vinden zijn met de zorgwereld in combinatie met lokale/regionale samenwerkingen of via de bibliotheken als sociale ontmoetingsplaats.

Energie
De raadswerkgroep heeft dit jaar veel werk verzet en vele standpunten gewisseld op vlak van een aantal duurzaamheidsvraagstukken. In geval van windenergie is er in september duidelijkheid gekomen. Het college heeft op basis van de inzichten een besluit genomen. Hierbij heeft de raad ook voldoende gelegenheid gekregen haar standpunten te delen. We weten nu dat de haalbaarheid in de gemeente nihil is. In 2022 hebben we met een aantal andere fracties het college opgeroepen actie te ondernemen met andere gemeenten aan de slag te gaan binnen de RES. Er zijn alternatieven. Wij hebben ervoor gepleit dat voortvarend op te pakken en als Roerdalen te laten zien dat wij die kar willen meetrekken.

Beste wethouder, nu u weet wat u weet, welke acties heeft u hier in ondernomen? En hoe maken we als gemeente een keuze en zetten we door? Soms lijkt het wel of we koudwatervrees hebben en houden. Beste wethouder, wat is uw visie hierop?

Daarnaast zijn we nog steeds blij met de plannen van de gemeente omtrent de ontwikkelingen voor wat betreft zon op land. Ze vormen een groot deel van onze doelstelling vanuit de RES voor 2030. Dat geeft ons als raad meer tijd en ruimte om goed na te denken over onze volgende stappen in de verduurzaming van de energievoorziening van Roerdalen. Vormt stikstof (berekeningen/depositie) nog een mogelijke bedreiging of vertraging waar we rekening mee moeten houden?

Verkeer en wegen
Over verkeersveiligheid, bereikbaarheid en wegen heeft iedereen een mening. Een mening die vaak niet of te weinig wordt gestaafd met de feiten. Het Mobiliteitsplan Roerdalen is wederom uitgesteld. Onze vraag aan de wethouder is waarom? Er moeten stevige keuzes door de gemeenteraad en het college worden gemaakt. Moeten we overal investeren of kunnen we prioriteren? Als het aan Roerstreek Lokaal! ligt dan maken we keuzes. Keuzes op basis van feiten. Het Rijk heeft het programma strategisch plan verkeersveiligheid in het leven geroepen om tot 2030 knelpunten op te lossen die voor verkeersonveilige situaties leiden. Hier zijn subsidiemogelijkheden aan verbonden.

De actualiteit met betrekking tot de 30 km-wegen die tevens als ‘ontsluitingswegen’ dienen, willen we hier benoemen. Ja, verkeersveiligheid staat voorop. Maar er zijn meer gebruikers van deze wegen dan alleen de aanwonenden. Het zijn ook wegen met plaatselijk doorgaand verkeer dat ook weggebruiker is. Het zijn geen woonerven en de bewoners die hier zijn gaan wonen in de loop van de jaren, wisten dit van te voren. We willen hier nog eens kritisch naar kijken, weten wat de financiële consequenties zijn van reeds eerder gemaakte keuzes, maar ook of er alternatieven zijn, een weg op een andere verantwoorde manier in te richten en dienst te laten doen als ontsluitingsweg.

Veiligheid staat hoog in het vaandel bij de gemeente Roerdalen. Kijkende naar onze financiële situatie is het van belang om de juiste keuzes te maken bij het aanpassen van onze wegen. Kijkende naar de lange lijst van projecten voor 2024, 2025 en verder vragen wij ons af of die niet op de een of andere manier te verbinden zijn met het door de werkgroep voorgestelde mobiliteitsplan. Is het mogelijk aan de voorgenomen projecten delen van dit plan te koppelen zodat het voor inwoners op diverse plaatsen nog veiliger gemaakt kan worden?

Integrale veiligheid
Terugkijkend over de afgelopen jaren kunnen we blij zijn dat we zijn aangesloten bij de veiligheidsregio. Je weet nooit wanneer nieuwe crises om de hoek komen kijken. De Corona-aanpak hadden we als zelfstandige gemeente nooit voor elkaar kunnen boksen, en ook bij de Meinwegbrand stond de veiligheidsregio paraat. Anno 2023 rommelt het in de maatschappij op verschillende plekken. Mocht het nodig zijn dan is er een brede schouder om op te leunen.

Een van de pijlers van de eerste versie van Roerdalen in Balans was ook een kostenbesparing bij de verbonden partijen ingeboekt. Het bleek moeilijk te beïnvloeden door een kleinere gemeente als Roerdalen, maar toch… Neemt niet weg dit toch weer onder de loep te nemen. De financiële bijdrage aan de veiligheidsregio is immers groot.

De kas die klopt
Een sluitende begroting is voor Roerstreek Lokaal! essentieel voor een toekomstbestendig Roerdalen. De meerjarenbegroting laat grote tekorten zien.

Het is echter onduidelijk wat de toekomst gaat brengen mede doordat we nu niet weten wat het Rijk na 2026 financieel gaat bijdragen aan de gemeentes.

2024 is begrotingstechnisch gedekt, maar het blijven roerige en onzekere tijden. Wendbaarheid en snelheid zijn des te belangrijker. Met de werkgroep Roerdalen in Balans werken we samen aan een toekomstig gezonde gemeente. Diezelfde werkgroep heeft de vorige raadsperiode ook samen met het college en ambtelijke organisatie gewerkt aan een aantal hoofdlijnen. Op gebied van duurzaamheid hebben we stappen gezet en de taakstelling op bedrijfsvoering is gehaald. Daarnaast zullen we ook zeker aandacht blijven houden voor het investeren om te renderen. Ook in de komende periode zullen we de mogelijkheden in de gaten houden en waar mogelijk tot actie over gaan. Dit zal wellicht ook betekenen dat we lastige keuzes moeten maken. Maar zonder een beetje risico te nemen bereiken we ook niets voor de langere termijn. Het zal niet altijd zonder slag of stoot gaan, maar als we dit goed doen kunnen alle inwoners van Roerdalen hiervan meeprofiteren.

Afsluiting
Roerdalen is een fijne plek om te wonen, werken en verblijven. Daar mogen, nee daar moeten we trots op zijn, ondanks de roerige tijden en onzekerheden. Het is niet altijd makkelijk, maar we moeten wel blijven doorpakken. Gewoon doen, de tijd besteden in daden en niet in onnodig beleid of praattafels.

Wij zijn zeer benieuwd naar de reactie van het college op onze inbreng. En via deze weg dank aan eenieder die heeft bijgedragen aan deze heldere begroting.

Programmabegroting 2024-2027, 1e termijn

Voorzitter,

De begroting ligt weer op tafel en het is aan de raad om hier invulling aan te geven.
Een begroting met goed geformuleerde beleidslijnen. Een begroting waarvoor een compliment aan de ambtelijke organisatie op zijn plaats is.

Maar – en dan komen we ons inziens tot de crux – we hebben in 2024 een fors tekort.
Een verschil tussen lasten en baten van € 4,2 miljoen. Om dit te dekken worden de diverse reserves aangesproken waarbij € 2,1 miljoen wordt gehaald uit de reserve "afdekken tekorten". Reserves die ook niet onuitputtelijk zijn.
Wat ons bevreemdt is dat dit College verleden jaar nog een positieve begroting kon presenteren. In 2024 stevent onze gemeente echter af op een fors tekort. Hoe kan dat binnen een jaar zo drastisch omslaan?
Naar onze mening wordt door het College voor het sluitend krijgen van de begroting te makkelijk gekozen voor het verhogen van de belastingen en het putten uit de reserves. De voorgestelde ombuigmaatregelen voor een bedrag van € 1,3 miljoen zijn te beperkt. De tering moet naar de nering worden gezet. Een kritische (her)prioritering van wat nodig en minder nodig is moet worden opgepakt. Wij denken overigens dat je ook moet kijken naar de inkomstenkant. Die blijft te vaak onderbelicht. De werkgroep Roerdalen in Balans heeft de opdracht om te komen met voorstellen voor een sluitende begroting. We rekenen erop dat dit voorstellen zijn die deels al in 2024 kunnen worden geëffectueerd.

Wonen
CDA Roerdalen wil dat er meer gebouwd gaat worden, ook buiten de rode contouren. In elke kern is er behoefte aan meer woningen; levensloopbestendige woningen, starterswoningen, woningen voor alleenstaanden. In onze optiek moet de ambtelijke organisatie die bouwvergunningen e.d. regelt versterkt worden met minimaal 1 fte. De burger profiteert daar direct van doordat bouwplannen een kortere doorlooptijd krijgen, en achterstanden kunnen worden weggewerkt. Als bijkomend voordeel geldt ook nog dat nieuwe woningen meer inkomsten opleveren voor de gemeentekas.
Verder zijn er te weinig concrete plannen voor de middel- en lange termijn; we zien alleen Wienkeskoel. Als je in de toekomst wil bouwen moet je nu gaan ontwikkelen en dat gebeurt niet of nauwelijks. Dat is geen daadkracht maar afwachten en op de winkel passen. We moeten proactief aan de slag gaan. Kunt u toezeggen minimaal 3 nieuwe projecten op te pakken in 2024? We zullen vaart moeten maken om de taakstelling uit de woondeal, jaarlijks 75-100 nieuwe woningen, te realiseren.
In 2024 krijgen we een update van het regionaal woonbehoeftenonderzoek.
Dat is relatief ver weg. Kunt u iets specifieker zijn? De uitkomsten van dit onderzoek zijn immers van belang voor toekomstig beleid.

Toerisme
We willen het toerisme bevorderen en subsidie verlenen aan nieuwe initiatieven. De plannen en ideeën die ontwikkeld zijn stemmen ons positief. We zien dat het onderhoud aan voorzieningen steeds duurder wordt. Aangezien van deze voorzieningen niet alleen door onze eigen inwoners, maar ook door toeristen gebruik wordt gemaakt dienen zij ook een steentje bij te dragen en zal de toeristenbelasting moeten worden verhoogd. Een gedeelte van deze inkomsten willen wij weer terug laten vloeien in deze sector door initiatieven financieel te ondersteunen. Hierdoor ontstaat een toeristische boost en profiteren zij net zoals de burgers van Roerdalen van goed onderhouden voorzieningen.

Ondernemers
Projecten als Samen doen en op bezoek gaan bij onze ondernemers zijn prima, maar we lezen niks over nieuwe bedrijventerreinen of mogelijkheden voor bedrijven om zich in onze gemeente te vestigen of uit te breiden. Daarvoor moeten ze dus naar Roermond of omliggende gemeentes. We hebben een paar bedrijven hun uitbreidingen daar al zien realiseren. Jammer toch. Laten we kijken dat we – net zoals we doen voor wonen – ook voor onze ondernemers op zoek gaan naar mogelijkheden om uit te breiden. Out-of-the box denken is daarbij de uitdaging.

Voorzieningen
Krachtige dorpen willen we allemaal. Goede voorzieningen zijn daarin belangrijk. Er komt een nieuw multifunctioneel gebouw in Vlodrop, een nieuwe basisschool in Posterholt, het plan Schepersheuvel in Sint Odiliënberg. Belangrijk! Wij ondersteunen dit van harte. En het kan ons allemaal niet snel genoeg gaan.
Verenigingen en (vrijwilliger)organisaties vormen een pijler voor een levendig Roerdalen. In de begroting kunnen we echter weinig lezen over beleid ter ondersteuning van verenigingen en organisaties. Als er wel sprake is van ondersteunende maatregelen kunt u dit expliciet maken?

Duurzaamheid
Er komen geen windmolens op de Meinweg. Wij hadden het zaadje geplant, maar het blijkt niet levensvatbaar. Dan moet je er resoluut de stekker uit trekken en niet ellenlang doorgaan met allerlei onderzoeken. Neem een beslissing. Gelukkig is die nu eindelijk genomen. We moeten met z'n allen op zoek naar alternatieven. Daar moeten we in investeren. En die kunnen op termijn weer renderen.
We lezen dat er begin 2024 een koersbepaling komt waarin ook duidelijkheid staat m.b.t. de windenergie in onze gemeente. Wanneer komt dat precies? En zet u toch weer in op windenergie? We dachten dat dit een gepasseerd station was en dat we verder gaan met het onderzoeken van alternatieven?
Het zonneveld van de gemeente moet 7MW gaan opleveren en in 2024 worden gerealiseerd. Hoe concreet is dit? We horen dit al een hele tijd maar er zit weinig vaart in.
Qua zonnepanelen ligt er een uitdagende doelstelling; namelijk 300 daken over uiterlijk 2 jaar; in 2024 200 daken! Er waren tot nu toe 80 inschrijvingen. Hoe gaat u deze doelstelling realiseren? Zeker nu de publieke opinie niet meer onverdeeld positief is t.a.v. de aanschaf van zonnepanelen.

Investeren om te renderen.
Hier kunnen we kort over zijn. Dat moet sneller. Dat moet beter. Dat moet daadkrachtiger. Een reclamemast en op termijn een zonneveld zijn onvoldoende. In de begroting wordt ook gesproken over een haalbaarheidsonderzoek en een plan van aanpak voor reclameobjecten langs de wegen. Gaat het hierbij om meer dan de genoemde reclamemast? Kunt u ons het plan van aanpak en het onderzoek doen toekomen?

Communicatie
We kunnen op pagina 52 lezen dat de communicatiekracht vergroot wordt. Maar volgens ons schort het aan effectieve communicatie van de gemeente richting inwoners.
Veel bewoners klagen over de communicatie of voorlichting van onze Gemeente. Bij projecten zoals aanleg riolering en wegen, graven voor weer een nieuwe kabel, tijdelijke huisvestiging en zo kunnen we nog even doorgaan, schiet de communicatie te kort. Onze inwoners verwachten en verdienen adequate en juiste informatie. Verbeter die communicatie!

Armoedebeleid
De Gemeente is goed bezig om het sociaal domein om te vormen. We zien de eerste resultaten door een mensgerichte aanpak. Daar zijn we blij mee. Verder is het zeker nu belangrijk de mensen te helpen die maar net of net niet rond kunnen komen door de gestegen kosten.

Agrariërs
Wij zijn een landelijke en groene gemeente. Daar dragen de agrarische ondernemingen een behoorlijk steentje aan bij. Toch komen zij niet of nauwelijks voor in de begroting. En met alle duurzaamheidsmaatregelen hebben de agrariërs het al moeilijk genoeg. Voor ons zou verdere natuurontwikkeling doorgang moeten vinden in Natura 2000 gebieden waarbij de vermogenspositie van de gemeente gegarandeerd is. Ook pleiten wij voor het zoveel mogelijk in stand houden van het huidige landbouwareaal.

Gemeentelijke belastingen en heffingen
Ondanks de stijging van de lastendruk van 11,8% voor een gemiddeld gezin in Roerdalen behoort onze gemeente (nog) tot een van de “goedkoopste” gemeenten in Limburg. Dat is op zich natuurlijk mooi, maar onze inwoners schieten daar niet veel mee op. Het College zet in op een beheerste ontwikkeling van de lastendruk. Hoe wordt de term “beheerste ontwikkeling” door het College gedefinieerd?

Nogmaals; complimenten aan de ambtenaren die deze begroting gerealiseerd hebben.

Maar voorzitter, met een mooi boekwerk zijn we er niet.
De mouwen opstropen en werken. Niet overal onderzoeken voor laten doen. Gewoon doen. Samen doen. Pak aan die problemen. Pak aan die uitdagingen. Dat moet gebeuren.

Dank u, tot zover de eerste termijn.

Frank Demarteau
CDA Roerdalen.

1e instantie Programmabegroting 2024 – 2027

Krachtige dorpen
Beweging en versterking van de sociale basis. Er komt steeds meer aanbod voor beweging en in dat kader richten we ons in 2024 op gezamenlijke ontmoetingsplekken voor iedereen in onze gemeente, waaronder speel-, beweeg- en ontmoetingsplekken met en voor onze inwoners. Per dorp is hier een budget van € 50.000 ter beschikking. Nog niet ieder dorp doet hieraan mee en we hopen dat hier verandering in komt.

Er komt meer bewegen voor ouderen en men kan zich opgeven voor valpreventie.

Anders inrichten collectieve vormen van basisondersteuning
In 2023 bent u gestart met de doorontwikkeling van de **Huiskamerplus**. Dit wilt u in het eerste halfjaar van 2024 evalueren en besluiten over het eventueel centraliseren in het belang van de kwaliteit.

Hier hebben we al vragen over gesteld. Het antwoord dat we kregen was: “In het eerste halfjaar van 2024 evalueren we de doorontwikkeling van de HK+ en op basis daarvan maken we een keuze. Een evt. centralisatie is een van de opties; een andere optie zou kunnen zijn het anders organiseren van de HK+ in meerdere dorpen.”

Democraten Roerdalen hebben al aangegeven het geen goede zaak te vinden als de huiskameprojecten uit de dorpen verdwijnen, want de mensen willen in eigen dorp blijven. Door centraliseren zullen de nodige vrijwilligers afhaken en hoe komen de mensen op het centrale punt. Huiskamerplus per dorp is voor de mensen beter. Er zullen waarschijnlijk ook mensen afhaken.

Operationeel doel: Herijking accommodatiebeleid vanuit de nota maatschappelijk vastgoed.
Hier hadden we vragen gesteld. Wat hebben onze accommodaties (dorpshuizen, voetbalparken, tennisvelden, jeugdhuizen, buitenbaden, aanleg Schepersheuvel) tot nu toe gekost?

Zijn alle afspraken afgerond en gerealiseerd, of moeten er nog zaken afgehandeld worden? En welke zijn dat?

Graag een financiële opgave per accommodatie.
Het antwoord dat we kregen was: “Op 20 april 2023 heeft in uw motie opgeroepen een gedegen evaluatieproces op gang te brengen over het doorlopen proces aangaande de uitvoering van het raadsbesluit van 9 januari 2014 “ontwikkeling maatschappelijk vastgoed 2014-2025. Middels een tussenbericht hebben wij u geïnformeerd omtrent de problematieken waar we organisatorisch (onderbezetting) mee van doen hebben. Om een totaalbeeld te kunnen geven op de gedetailleerd van uw vragen, vraagt dit veel research werk in de financiële jaarstukken en de tussenliggende besluitvormingen die er lopende het traject doorheen lopen. Op dit moment kunnen wij u hierover nog geen kant en klaar antwoord geven. De volledige financiële impact (wat heeft het tot nu toe gekost) kunnen wij u helaas op dit moment nog niet geven. Er wordt op dit moment met financiën hard aan gewerkt u hierover inzicht te verschaffen."

We vinden het jammer dat we nog geen concrete antwoorden hierover kunnen krijgen, of zelfs geen gedeeltelijke antwoorden.

En op onze vraag. Zijn alle afspraken afgerond en gerealiseerd, of moeten er nog zaken afgehandeld worden? En welke zijn dat? Hierop hebben we ook geen antwoord gekregen, Misschien dat hier wel al meer over te vertellen is.

Participatie, ondersteuning en zorg
In 2024 richten we ons op de thema's **jeugd en bestaanszekerheid**

In de programmabegroting staat: "Bestaanszekerheid is het kunnen vinden van rust en ruimte om je als mens te ontwikkelen en mee te doen in de samenleving. Voorwaarden voor bestaanszekerheid zijn: voldoende en voorspelbaar inkomen, betaalbaar wonen, toegang tot betaalbare zorg en de mogelijkheid om een financiële buffer op te bouwen voor onverwachte uitgaven."

Ook hier hadden we vragen over gesteld.

Het antwoord was: "Wij stellen een aanpak voor over twee sporen. Het eerste spoor bestaat uit een concrete aanpak rondom inwoners met een financiële hulpvraag: de kansrijke richting van ontzorgen, begeleiden en nazorg als vertrekpunt. Vanuit één gezamenlijke benadering en aanbod (o.a. gemeentelijke regelingen).

Daarnaast benaderen we het onderwerp bestaanszekerheid als een maatschappelijke opgave. Een opgave van de samenleving, van onze dorpen. Niet alleen de gemeente en maatschappelijke organisaties hebben een rol als het gaat om het elkaar helpen, het nemen van brede maatschappelijke initiatieven en het op de kaart zetten van bestaanszekerheid met elkaar. We werken dit de komende periode samen met inwoners uit in een procesplan. Een maatschappelijke opgave is doelgericht, maar met onbekende uitkomst. Het is geen lineair proces, maar een beweging die groter wordt en van waaruit de deelnemers met initiatieven komen. Via een breed opgezet gesprek met de samenleving willen we de krachten bundelen en tot nieuwe aanpakken komen."

Het eerste spoor lijkt ons zeker haalbaar en te realiseren. Bij het tweede spoor komt echter meer kijken omdat de deelnemers zelf met initiatieven moeten komen. We hopen dat de ambtenaren hier ook de juiste snaren kunnen raken.

Ondanks alle goede bedoelingen moeten we toch weer onze zorgen uitspreken over de jeugdzorg. Al vanaf 2015 zijn we hiermee bezig en nu in 2023 hebben we er nog steeds onvoldoende grip op. De kosten blijven continue stijgen en er moet toch op enig moment gezegd worden dat het zo niet langer kan.

Reguliere werkzaamheden. De verwachting is dat de **kosten hulp bij het huishouden** opnieuw zullen stijgen met € 300.000.
Het totale bedrag dat we dan uitgeven aan hulp bij het huishouden is dan € 2.500.000,00. Het lijkt ons toch zinvol om hier als gemeenteraad nog eens over te praten en wellicht om te overwegen om de mensen toch inkomensafhankelijk te laten betalen. Dit onderwerp kan bij Roerdalen in Balans meegenomen worden. Nu betaalt iedereen € 19,00 per maand.

Veilige dorpen
Het educatiecentrum **Risk Factory** ontwikkelt zich verder. Zij focust op de beleving van gezondheid en veiligheid voor jongeren en senioren
Zij zijn nu ook al bezig met het onderwerp eenzaamheid, dat doen ze via een uitzending op de zender MAX. Verder gaan ze ook al de middelbare scholen, groep 2 bezoeken om informatie te verstrekken over o.a. drugsgebruik en -handel en sexting, Daar staan wij positief tegenover. Voorkomen is beter dan achteraf bestrijden.

We zullen een pilot **spreekuur** opzetten waarbij onze **BOA's (Buitengewoon Opsporingsambtenaren)** één keer per week fysiek aanwezig zijn op een nog nader te bepalen locatie.

Dit vinden wij een uitstekende zaak want zo kunnen mensen direct problemen aankaarten. Het zou mooi zijn als u dit via RoerdalenNu kunt publiceren.

Economie, Natuur, Toerisme, Cultuur en Duurzaamheid
"Het doel is om nieuwe, duurzame mogelijkheden op het gebied van recreatie, toerisme, natuur, cultuur en wonen te creëren. Deze onderwerpen vormen de economische motor van onze gemeente."

De **Omgevingswet** is al enkele jaren vooruit geschoven maar zoals het nu uitziet gaat hij per 1 januari 2024 in werking. Uiteindelijk moet het hele systeem vereenvoudigen en komt alle informatie op een punt terecht. Voor de mensen die een vergunning aanvragen zal het zeker even wennen zijn en waarschijnlijk komen er ook meer kosten bij kijken omdat men externe bureaus moet inschakelen.

Transitie Nationaal Park de Meinweg
Het Rijk wil dat de nationale parken groeien naar parken van een grotere omvang zodat een Nationaal Park niet alleen bestaat uit zeer waardevolle natuurgebieden (Natura2000), maar ook de omliggende gebieden omvat.

Het vernieuwde park verbindt de huidige Meinweg, het Swalmdal, het Roerdal, Vlootbeek en het tussenliggende landschap.

Hierover zijn de meningen verdeeld, want er zijn zorgen dat de Meinweg dan beschouwd gaat worden als recreatiegebied waar veel mensen naartoe komen. Zo kan de rust op de Meinweg verstoord worden en dat lijkt ons niet goed voor mens en dier. Het zal zomaar kunnen dat op termijn in het vernieuwde park geen verdere uitbreiding van bouw en uitbreidingsactiviteiten meer mogelijk zijn, we zetten door deze uitbreiding de deur op een kier, we liggen als gemeente dan immers in een nationaal park. En in een park horen dan ook geen zonnevelden.

Limburgs Programma Landelijk Gebied
De Provincie is aan zet om een tiental landelijke doelen te behalen en voegt hier nog een viertal Provinciale doelen aan toe. Samen vormt dit het Limburgs Programma Landelijk Gebied (LPLG). De gemeente vertegenwoordigd Roerdalen in de Plattelandscoalitie, het overlegorgaan van de LPLG, om onze belangen in te brengen.

Kunt u ons aangeven welke de landelijke en provinciale doelen zijn?

Het grootschalig opwekken van duurzame energie
Recent is besloten dat er geen windturbines op de Meinweg komen en ook nergens in Roerdalen. Er is ook aangegeven dat er gezocht moet worden naar alternatieve energiebronnen. De techniek veranderd met de dag en we zullen verstandig moeten omgaan met het budget dat we hebben voor het onderzoek.

Dachten we eerst dat de zonnepanelen een gouden greep waren, zo zien we nu dat mensen in de toekomst moeten betalen als ze energie terug willen leveren. Maar dat houdt niet in dat we stil zitten.

Op dit moment werken we aan het faciliteren van 25MW (megawatt) zonneveld verdeeld over 2 projecten en het ontwikkelen van een eigen zonneveld van 7MW naast de stort in Montfort. Hiervoor zijn al budgetten opgenomen in de begroting en deze budgetten willen we ook doorzetten voor 2024. Voor ons eigen zonneveld zal er in 2024 een eenmalige investering gevraagd worden voor

de realisatie hiervan. Voor ons is het wel van belang om te zijner tijd te controleren of dit project nog haalbaar is. Mocht de business case niet (meer) kloppen dan moeten we alsnog van dit project afzien.

Heeft u er al zicht op hoe hoog die investering zal zijn?

(Mede)bewind en programmatisch werken
Het Rijk schuift steeds meer taken naar de gemeenten. Punt is echter dat we mee moeten doen aan het ontwikkelproces om onze Roerdalense belangen te kunnen waarborgen.

“De ontwikkeling van een grote ondergrondse leidingenstrook door onze gemeente (**Delta Rhine Corridor**) is nog onzeker maar is zo’n situatie. Deze leidingenstrook doorkruist de Meinweg, het Roerdal en Munnichsbos. Hoewel wij begrijpen dat deze ontwikkeling kansen biedt voor de verduurzaming van Limburg heeft het realiseren van de corridor een grote impact op onze gemeente. De corridor doorkruist onze bebouwde omgeving, ons buitengebied, twee Natura 2000 gebieden, waaronder het Nationaal Park de Meinweg, en diverse plekken met hoge gebieds- en natuurwaarden.”

Laten we hopen dat er een alternatieve route gekozen wordt voor de aanleg van de Delta Rhine Corridor, zodat onze natuur intact kan blijven.

Woonomgeving
Het Rijk trekt steeds meer de regie naar zich toe. We zien grote opgaven op ons afkomen vanuit het Rijk. Het bouwen naar de landelijke behoefte krijgt prioriteit boven de lokale c.q. de regionale woonbehoefte.

Bouwen wordt lastig, denk aan de gestegen kosten voor materialen, de gestegen hypotheekrente, en een tekort aan bouwvakkers, dat is ontstaan door in het verleden zo goed als niet te bouwen.

Hoe krijgen we de woningcorporaties weer zover dat zij sociale woningbouw gaan plegen? De grond wordt vaak aangekocht voor een lage prijs en daarna stokt het. Kunnen we hier ook maatregelen nemen, dat wanneer er binnen een x-tijd niet gestart wordt met de bouw de corporatie de grond weer tegen dezelfde prijs terug moet leveren aan de gemeente? Deze bouwgrond dan particulier verkopen, hier een constructie (bijv. erfpacht) voor bedenken, dan kunnen mensen met een kleinere beurs toch een eigen huis bouwen.
In 2023 wordt regionaal gestart met het uitvoeren van een woonzorganalyse om de behoefte en het aanbod van **zorgwonen** in de breedste zin van het woord in beeld te brengen. In 2024 worden de resultaten opgeleverd en geanalyseerd.

Kunt u aangeven wat u exact verstaat onder zorgwonen? De bejaardenhuizen zijn van rijkswege afgeschaft, gaat het toch weer die kant op, of zijn er andere mogelijkheden? We nemen aan dat de mensen die gaan zorgwonen wel nog de regie over hun eigen manier van wonen hebben?

Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen
Het digitale meldsysteem FIXI is helaas nog niet bij iedereen bekend. Het is goed om dit systeem te gebruiken als iets niet in orde is, bijvoorbeeld kapotte straatlampen o.i.d.

Ontwikkeling groenbedrijf

De Westrom-mensen die sinds 1 januari 2020 gedetacheerd zijn bij Roerdalen kunnen zodra de nieuwe gemeenteloods klaar is daarheen verhuizen. Door de instroom van deze mensen kan het werk flexibeler uitgevoerd worden. Waarbij ook de efficiency niet uit het oog verloren mag worden.

Om de bezetting van de groen-onderhoudsdienst op peil te brengen en te houden is er dringend behoefte aan (blijvende) nieuwe instroom van medewerkers. Hiervoor zorgt de Outdoor Campus Roerdalen en is samenwerking gezocht met het Praktijk- en Speciaal onderwijs in Roermond.

Kunt u ons aangeven hoeveel mensen hierdoor al bij ons in dienst gekomen zijn?

Samen met voetbalverenigingen verledden van de veldverlichting
Met de verenigingen (SNA, FC Roerdalen en OranjeBlauw ’15) werkt u nog aan het verledden van velden.

Kunt u aangeven wanneer die verenigingen aan de beurt komen? Is daar al een planning voor?

In het programma staat dat in 2024 het **fietspad Rothenbacherweg** aangelegd gaat worden. Hier vragen wij al jaren om en het verheugt ons dat u nu zover bent dat het fietspad ook daadwerkelijk aangelegd kan worden.

Bestuur, organisatie en dienstverlening
Vanaf 2024 werken we vanuit een nieuwe organisatiestructuur met minder teams, 4.

Communicatieve organisatie en toegankelijke dienstverlening waardoor inwoners zich gehoord, geholpen en betrokken voelen.

Ondanks dat al de nodige stappen genomen zijn, moeten er nog veel stappen volgen, denk bijvoorbeeld aan het schrijven in heldere taal. Duidelijk en eenvoudig zodat we de brieven goed kunnen lezen en het helder is wat er staat.

Er wordt onderzoek gedaan naar de digitale toegankelijkheid, maar alleen met digitale dienstverlening zijn we er niet. Voor de jongeren zijn de digitale systemen geen probleem, maar we hebben een steeds groter wordend aantal ouderen die er niet handig in zijn. We pleiten dus voor deze doelgroep om toegankelijkheid op het gemeentehuis, spreekuur, en toesturen van informatie via papier.

Algemene middelen
U schrijft in het programma.
“Wij willen een sluitende begroting met een gezond meerjarenperspectief.
Helaas heeft de tijd ons ingehaald. Door de hoge inflatie zijn de kosten fors toegenomen. Tevens worden door de plannen van het Rijk de inkomsten vanaf 2026 ook nog eens fors verlaagd. Hierdoor verwachten we vanaf 2024 en verder forse tekorten.”

Bovenstaande constateringen zijn de nu voorliggende feiten. We moeten zorgen dat we anders en misschien wel selectiever met ons geld omgaan.

Moet alles tegelijkertijd of kan bij een project eerst bekeken worden wat het gaat kosten, wat het gaat opbrengen en wat het eindresultaat moet worden. Kijk dan pas naar het volgende project, want het kan zondermeer zijn dat niet alle ambities waargemaakt kunnen worden. Het ontbreken van geld of menskracht kan daarvoor een oorzaak zijn.

Programmabegroting 2024-2027

Inleiding
Van deze begroting voor 2024 worden wij niet echt gelukkig.
Nee, wij maken ons ernstige zorgen over de financiële situatie van de gemeente.
Na de overschrijding in 2023 (bij de halfjaarcijfers) met 1,2 miljoen, lukt het ons ook in deze begroting niet om de uitgaven in overeenstemming te brengen met de inkomsten.
Het moge duidelijk zijn dat we niet op deze manier door kunnen gaan.
Kritisch naar de uitgaven kijken en inkomsten genereren, is de opdracht aan de Raadswerkgroep Roerdalen in Balans.
Op de begrotingsbijeenkomst van 5 oktober jl. voor raads-en commissieleden, werd ons heel voorzichtig verteld, dat de septembercirculaire nog niet in de cijfers was verwerkt. Een eerste korte bestudering leek op een positief effect, waardoor de cijfers er minder rood uitzagen en het misschien toch mee zou vallen.
We wachten op de toegezegde informatie van de wethouder.

Bestaanszekerheid
is het woord van het jaar 2023.
Twaalf jaar met vier kabinetten Rutte hebben de bestaanszekerheid ondermijnd. Het wantrouwen richting de burgers en een soms ongekend harde aanpak van zgn. fraudeurs hebben het vertrouwen van de burgers in de overheid ernstig geschaad.
Ook wij als gemeente hebben hiermee te maken.
En hoewel we er alles aan doen om iedereen mee te laten doen, is het moeilijk om tegen wantrouwen en vooringenomen standpunten onze goede bedoelingen uit te leggen.
Communicatie is hier de sleutel, maar ook op tijd communiceren is een veel gehoorde klacht. Dat blijkt in de praktijk moeilijk en de geluiden “We voelen ons niet gehoord” blijven bij ons binnenkomen.
Vanuit de gemeente wordt er veel gedaan aan heldere taal.
We vragen het college in het komende jaar nog meer aandacht te geven aan tijdige communicatie met burgers.
Gaat het college dit ook doen?

Armoede
Voldoende financiële middelen zijn nodig om in het dagelijks leven mee te kunnen doen, zo nodig met ondersteuning van de gemeente.
Vereenvoudigingen van de regelingen en voldoende ondersteuning is geboden.
Maar ook hier is duidelijke taal geboden, zodat mensen geen risico lopen en het geld niet terug hoeven te betalen.
Wij hebben bij het Sociaal Domein gevraagd om hoeveel aantallen inwoners op wat voor manier dan ook, aangewezen zijn op ondersteuning.
Het college heeft ons geantwoord met percentages, maar dat zegt ons niet zoveel.
Is het mogelijk, om alsnog de aantallen aan ons door te geven?

Natuur en water
In het afgelopen jaar hebben diverse onderzoeken naar de staat van onze natuur uitgewezen dat vooral de staat van de natuur op de Meinweg zeer slecht is.
Uit de beantwoording van onze vraag aangaande natuur hebben wij begrepen dat de gemeente zelf geen natuur ontwikkelt, maar meewerkt aan de plannen van de Provincie. Maar hebben ook wij geen (morele) plicht om de natuur te beschermen en te behoeden voor verdere achteruitgang?
We hebben gezien dat de Provincie volop aan het meten is in het Flinke Ven.
Is er al meer bekend over de concrete inrichting van het gebied?
Hoe lang mogen particulieren nog gebruik blijven maken van de grond?

De waterhuishouding is ook hier van groot belang, vernatting van dit gebied heeft positieve gevolgen voor het achterliggende land. Is hier al meer over bekend?
Water is hoe dan ook een belangrijk beleidsterrein voor onze gemeente.
Afkoppelen van het hemelwater van het riool en het aanleggen van waterbuffers vinden wij zo belangrijk dat we vinden dat we hier de burgers veel meer bij moeten betrekken.
Gaan wij het echt vóór 2027 redden om de waterhuishouding op orde te hebben?

Burgerbiebs
Wij hebben al bij verschillende gelegenheden aandacht gevraagd voor de Burgerbiebs.
De vestiging van één centrale bibliotheek, die ook ondersteuning geeft aan de biebs in de andere dorpen, wordt door onze vrijwilligers met argusogen bekeken.
Zij hebben in de afgelopen jaren, nadat Bibliorura uit onze gemeente verdween, met hart en ziel gewerkt om toch in al onze dorpen een gelegenheid te bieden waar onze inwoners boeken kunnen lenen en lezen.
Dit nu weer veranderen roept wantrouwen op. Niet weten hoe het er allemaal uit komt te zien, maakt mensen onzeker.
Ook dit raakt aan Bestaanszekerheid.
Wethouder, blijf in gesprek en haal de zorgen weg.

De school in Vlodrop
Een ander onderwerp is de school in Vlodrop.
Afgelopen weken, nadat bekend werd dat ook Posterholt een nieuwe school krijgt, werden de geluiden steeds sterker.
Hoe kan dat nou? Wij waren toch eerder? Hier staat de school op instorten?
De gemeente kan dat toch niet allemaal betalen?
Ook wij maken ons over de school in Vlodrop ernstige zorgen. Nu het slopen van de Roerhal tot na de carnaval 2024 is uitgesteld en het heel moeilijk is om voldoende personeel te krijgen om de MFA te bouwen, lijkt een start in het schooljaar 2025 voor de nieuwe school een bijna onhaalbare zaak. Des te belangrijker dus dat in de tussentijd het huidige schoolgebouw veilig en geschikt voor onderwijs is.
Dat je kind naar een veilige school kan, is ook Bestaanszekerheid.

Arbeidsmarkt
De arbeidsmarkt of liever gezegd de krapte op de arbeidsmarkt blijft ons als gemeente parten spelen. Goed personeel vinden is een heidense klus.
Stel daarom ook prioriteiten, want niet alles kan. Toch is een compliment aan onze ambtenaren op zijn plek, want wij ervaren dat iedereen er alles aan doet om het gemeentelijk beleid toch zo goed mogelijk uit te voeren.
Voor de mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt vragen wij om toch vooral in te zetten op een individuele benadering met meer maatwerk.

Wonen
Het is de bedoeling dat nog dit jaar het woningbehoefteonderzoek wordt uitgevoerd.
Kan het college aangeven wanneer precies?
Wij nemen aan dat op grond van het onderzoek beleid wordt geformuleerd.
Hierin willen wij speciale aandacht vragen voor jongeren en éénpersoonshuishoudens.
De verwachting is dat de laatste categorie in de komende jaren nog verder zal stijgen.
Kan er onderzocht worden of de bouw van meer flexwoningen mogelijk is, om het tekort aan woningen te helpen oplossen?

Hondenbelasting
In de Kadernota 2024 wordt op bladzijde 21 onder één van de bullets het volgende vermeld:

“We doen bij de begroting een voorstel over de hondenbelasting.”
In de begroting op bladzijde 78 lezen we: “Onze intentie is om in 2025 de hondenbelasting af te schaffen”
Vorig jaar bij de behandeling van de begroting heeft een meerderheid van de raad de motie van het CDA om de hondenbelasting af te schaffen, niet gesteund. Onze motivatie om dit niet unaniem te steunen was dat het college voor 2024 met een eigen voorstel zou komen. Nu dit voor 2024 niet gebeurt, vragen wij ons af hoe zeker het is dat het echt in 2025 gaat gebeuren?
Wij willen dit graag zeker weten. Als hier geen zekerheid over kan worden gegeven, beraden wij ons erop om toch met een motie te komen.

Tot slot hopen wij dat ook de gemeente Roerdalen het Schone Lucht Akkoord wil ondertekenen. Wij komen daar bij de tweede termijn op terug.

Fractie PvdA-GroenLinks

Eerste termijn begroting 2024-2027

Algemeen

Gelet op de inleiding heeft Ons Roerdalen gekozen om te stellen dat het menens is om de begroting sluitend te krijgen. Structurele uitgaven dekken met structurele inkomsten.

Een structureel tekort van 2,1 miljoen en de noodzaak om dit te dekken uit onze reserves , is een regelrecht gevaar voor het zelfstandig voortbestaan van de gemeente Roerdalen.

De jeugdzorg. Ons Roerdalen geeft al lang aan dat de jeugdzorg, de voornaamste veroorzaker van het tekort, terug moet naar die rijksoverheid immers de jeugdzorg is een dermate complex dossier en vraagt zoveel, onvoorspelbare financiën dat dit de spankracht van gemeentes te boven gaat zeker als er onvoldoende wordt bijgeplust door het rijk.

Het “Samen Doen” vergt ook de nodige aandacht, dit zeker na de perikelen rondom de plaatsbepaling van de tijdelijke woningen, vooral in de kernen Montfort, Posterholt en Herkenbosch. De wijze van inrichten van de klankbordgroep(en) zorgde er eerder voor dat buurten in dorpen tegen elkaar werden opgezet dan dat men kwam tot samen de problematiek oplossen.

De stelling dat we qua financieel beleid voor een stevige uitdaging staan om inkomsten en uitgaven weer in evenwicht te brengen is een waarheid als een koe maar opvallend dat een groot aantal “mee eters” uit de gemeentelijke ruif ,de gemeenschappelijke regelingen niet genoemd worden in deze paragraaf. Voor Ons Roerdalen zijn zij zeker ook in beeld om hun bijdrage te leveren aan het herstel van evenwicht tussen inkomsten en uitgaven.

Wat niet in de inleiding staat, maar wat volgens Ons Roerdalen er ook voor zorgt dat de begroting niet in evenwicht is, is de stroperigheid van uitvoering. Een voorbeeld in de programmabegroting 2021-2024 staat: voorbereidingen treffen reconstructie van de wegen in Reutje. In de begroting 2024-2027 komen we tegen “Voorbereiding reconstructie Reutje. Er staat niet bij wanneer een en ander is afgerond derhalve kunnen we concluderen dat een dergelijk project zich maar voortsleept en in die tijd, lopen de kosten van menskracht en materiaal ook maar op. Dus een snellere en doortastende manier van werken in dit huis kan ons ook aanzienlijk geld besparen.

Vanuit deze constateringen hebben wij de volgende op- en aanmerkingen op deze begroting.

Programma 1 Krachtige Dorpen

Versterken sociale basis actie 2 welzijn op recept.
Het operationeel doel is o.a. tegengaan van de onnodige inzet van gespecialiseerde hulp.
Naar aanleiding van die omschrijving het volgende:
Wie bepaalt onnodige gespecialiseerde hulp als inzet? Als de huisarts het niet verantwoord vindt om door te verwijzen naar de welzijnscoach dan doet die dat niet. Wij hebben deze medische kennis niet en daardoor terecht dat de huisarts de keuze maakt. Daarnaast kan men zich afvragen of een welzijnscoach, vanuit de gemeente betaald, zoveel goedkoper is dan het “pilletje” dat onder de zorgverzekering valt.
Aan het zelfbeschikkingsrecht van de arts kan volgens Ons Roerdalen niet getornd worden.

Actie 6 Roerdalen zijn we samen

We hebben al geconstateerd dat de klankbordgroepen niet optimaal uit de verf kwamen, ook niet verwonderlijk als je de antwoorden leest op de art 33-vragen die ons Roerdalen heeft ingebracht n.a.v. de tijdelijke huisvesting. Een vraag hield verband met de opzet van een dergelijk fenomeen, zoals taak- en functieomschrijving mandaat communicatieplan en met name of het college dit had vastgesteld.
Uit het antwoord blijkt dat er verschillende beelden bestaan waaraan die klankbordgroep moet voldoen ,maar er zijn geen criteria opgesteld en er is niets besloten. Wel werd beoogd draagvlak te creëren. Ons Roerdalen constateert dat het nodig is overleggen e.d. te voorzien van een gedegen organisatie, bewoners verwachten als ze met de overheid spreken over zaken die hun welzijn en welbevinden raakt, men moet kunnen terugvallen op vastgelegde verantwoordelijkheden en werkwijzen. Dat heeft voor ons prioriteit bij dit onderdeel, gezellig met elkaar verhalen delen kan ook buiten gemeentelijke organisatie en bemoeienis om. Daarom de vraag gaat het college er zorg voor dragen dat klankbordgroepen beter georganiseerd worden en zo ja hoe?

Programma 2

Beterpassend aanbod jeugd en WMO

Voorzitter over de jeugdzorg. Het is teleurstellend dat het college doorgaat met de zoveelste aanpassing die geen hout snijdt i.p.v. radicaal te kiezen om te bewerkstelligen dat de jeugdzorg teug gaat naar het rijk.

Programma 3 Veilige dorpen Versterken brandpreventie

Doordat de regelingen rond zonnepanelen snel veranderen en de thuisbatterij fors gepromoot wordt is het opvallend dat aan het onderwerp thuisbatterij geen aandacht wordt besteed. Wetende dat veel thuisbaterijen, omgebouwde oude autobatterijen zijn en de brandgevaarlijkheid van batterijauto's groot is. Het gevaar van brand bij een grote hoeveelheid van die thuisbatterijen zal fors toenemen. Vraag: Is de brandweer hier op voorbereid en is hier in de begroting van de veiligheidsregio rekening mee gehouden.

Aanpak meervoudige problematieken
Prima voorzitter dat we onderkennen dat er problemen zijn met de wet Wams (wet aanpak meervoudige problematiek Sociaal Domein) maar de problemen met verwarde personen blijven toenemen. Denk aan de voorvallen die recent in Rotterdam plaatsvonden.
Daarom los van alle problemen rond de wet Wam de vraag: Kan de regio deze problemen aan?

Programma 4 Economie

Tactisch doel 1 Omgevingsplan uitgangsnotitie

Voorzitter de kruimelgevallen hebben tot veel commotie geleid en in de omgevingswet vervalt de kruimelregeling. De procedure voor de omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit is standaard de reguliere procedure. Maar beleid over de wijze van beoordeling van aanvragen voor kruimelgevallen en dat in beleidsnota's door de raad wordt vastgesteld kan onder de omgevingswet nog steeds worden gebruikt.
Ons Roerdalen heeft al vaker verwezen naar de diverse gemeenten. Meierijstad die in het omgevingsplan de reikwijdte vooral op het gebied van individueel belang van de aanvrager versus

het algemeen belang van de gemeenschap is vastgelegd en daarmee ook de handelingsbevoegdheid van het college.
Gaat het college ook een dergelijke regeling ontwerpen en aan de raad voorleggen zodat we die kunnen implementeren met ingang van de omgevingswet?

Tactisch doel 2 transitie Nationaal park.

Voorzitter, Ons Roerdalen heeft al vaker aangehaald deze transitie niet te zien zitten. Tegelijkertijd lezen we dat Vlaanderen ook het fenomeen Landschapspark hanteert.
Bij nationaal park ligt de nadruk op natuur biodiversiteit en internationale uitstraling. Bij landschapsparken is dat wat minder op natuur en biodiversiteit maar speelt erfgoed een belangrijke rol, zelfs Nederlandse landsdelen maken deel uit van Vlaamse landschapsparken.
Verder moet worden opgemerkt dat in Vlaanderen veel gemeenten hebben afgehaakt voor een dergelijke status omdat boeren ondernemers en gemeenten besturen over de (negatieve) economische impact door een erkenning als nationaal park/landschap.

Daarom de vraag waarom wordt zo stug vastgehouden aan de term Nationaal Park en is geen discussie gestart of een Nationaal landschap zeker gelet op ons mooie cultuurlandschap niet beter bij het na te streven beeld past.

Ook het verdwijnen van de naam De Meinweg is het weggeven van “erfgoed”.

En ook direct maar een waarschuwing. De truc om te zeggen u hebt de begroting goedgekeurd dus ook het nationaal park. Dat laten we niet gebeuren als u op dit punt niet met een gedegen antwoord komt wat duidelijk stelt dat we als raad ons niet vastleggen op realiseren van een nationaal park nieuwe stijl, dan stemt Ons Roerdalen tegen deze begroting.

Tactisch doel 3 Positioneren toerisme

Voorzitter het rommelt in toeristisch ondernemersland over de toeristenbelasting.

Voor Ons Roerdalen wel te begrijpen. We verhogen de belasting zonder dat we weten waar we de nadruk op toeristisch gebied willen leggen.
Ook waren er nog wat onduidelijkheden over afspraken die ooit zijn vastgelegd. Het vaststellen en tijdig melden van een verhoging van deze belasting in verband met het vervaardigen van brochures en verder drukwerk
Het lijkt Ons Roerdalen verstandig eerst eens een gedegen overleg met de ondernemers op te starten alvorens de belasting te verhogen en de raadswerkgroep die zich bezig houdt met toerisme eens met deze ondernemers in gesprek te gaan om op dit vlak tot informatieuitwisseling te komen.
Kan het college zich vinden in deze suggestie?

Tactisch doel 5 Duurzame energie

Voorzitter, om de RES onder een centru regeling, die valt onder de wet gemeenschappelijke regelingen, te hangen is voor Ons Roerdalen verboden gebied We zien mede gelet op de uitwerking koersbepaling 2050 hier totaal geen noodzaak toe.
Zeker omdat we de taakstelling die we moeten realiseren voor 2030 met gemak halen . Dus we kunnen ons gaan voorbereiden op de taakstelling van 2050. Er is voldoende kennis en talent aanwezig bij de commissies en de raad maar vooral onder geïnteresseerde inwoners om deze voorbereiding ter hand te nemen. Mocht deze Centrumregeling er toch komen, zijn de kosten

hiervan opgenomen in de begroting? En betekent dit als de centrumregeling er komt dat onze personeelsformatie terug gebracht wordt?

Tactisch doel 7 Medebewind.

Aanleg Delta corridor
Voorzitter, de manier waarop de compensatie door het rijk zou/kan worden verstrekt heeft nogal wat mitsen en maren. Wat gaat u doen om de eventuele schade te compenseren, want ook hier gaat weer landbouwgrond verloren voor onze landbouwers en voor de gemeente structurele inkomsten. De toekomst van de gemeentefinanciën, zijn door toedoen van het rijk zorgelijk, daar kun je nog niet een portie extra lasten bij hebben. Daarom de vraag wat gaat het College doen om zo weinig mogelijk schade hiervan te ondervinden?

Programma 5 Woonomgeving.

Tactisch doel 1 bouwen naar behoefte
We krijgen in 2024 het zoveelste woonbehoefte onderzoek opgeleverd, wat zijn de uitgangspunten? Bouwen in iedere kern een straatje erbij, zoals de laatste weken gepromoot is? Of willen we ter versteviging van de kernen zodat er meer zekerheid is op het voortbestaan van basisscholen huisartsenpraktijken en winkelvoorzieningen een hoeveelheid woningen bouwen b.v. om een overloop vanuit Z.O. Brabant op te vangen. Voorzitter, zo'n onderzoek kost geld en het moet wel wat opleveren b.v. antwoorden op deze suggesties, de staatjes van het vorige onderzoek hoeven niet gereproduceerd te worden, dus College welke richtinggevende gedachte zit achter dit nieuwe onderzoek?

Tactisch doel 3 de woonwagenlocaties.
De terugkoppeling die Ons Roerdalen krijgt over de voortgang ter realisatie en zeker die van Herkenbosch en Montfort verlopen niet hoopgevend dat een en ander op korte termijn geregeld is. Schijnbaar stelt de woningstichting nogal wat (onvervulbare) eisen.

Kan het college ons garanderen dat zeker voor die 2 locaties voor maand 9 van 2024 de bestemmings-/omgevingsplannen zo ver zijn dat er per 1/1/2025 gebouwd kan worden? De Prijsstijgingen per jaar zijn zo groot dat langer uitstel voor degene die willen bouwen onverteerbaar is. Kunt u ons dat toezeggen?

Over het fiasco van de tijdelijke woningen zeker in bepaalde kernen. Het later "invaren" van klankbordgroepen en het loslaten omdat dat beter uitkomt van de uitgangspunten werkt niet bevorderend om draagvlak onder de bevolking te krijgen. De burgers hebben dit niet ervaren als "samen doen". Wat gaat er na deze les veranderen in de werkwijze van het college op dit gebied?

Voorzitter over de lijst van uit te voeren werkzaamheden hebben we het al gehad.

De kaderrichtlijn water de groene bergingen zijn o.i. niet goed uitgevoerd en het gevolg daarvan is dat het diep grondwater in de ogen van Ons Roerdalen niet goed beschermd wordt en we zijn verbaasd over de halsstarrigheid waarmee volgehouden wordt door het college dat dat wel zo is. Maar nog erger het afkoppelen van straten zodat regenwater niet meer in het riool terecht komt, loopt o.i. hopeloos achter daarom de vraag wanneer is dit project zeker aangaande de vlootbeek afgerond?

In 2022 werd onze gemeente al genoemd bij het verlenen van subsidie voor inwoners voor het koppelen van regenwater. Dat was niet het geval en in 2023 zou het mogelijk zijn. Het is bijna 2024 en nog kunnen onze inwoners geen gebruik maken van subsidies.
Voorzitter Ons Roerdalen heeft in februari al vragen gesteld over het actieprogramma Nitraatlijn (73APN) die met ingang van 2024 ingaat. In februari was het voor u nog te vroeg om een inhoudelijke reactie te geven. Vooral omdat het nog onbekend was of het Rijk met een compensatieregeling zou komen. Is er inmiddels meer bekend want het is zo 2024 en is er in de begroting hiermee rekening gehouden?

Paragraaf verbonden partijen
Voorzitter Ons Roerdalen is van mening dat als het met de gemeentefinanciën niet goed gaat ook de verbonden partijen moeten bijdragen aan het oplossen van de penibele financiële positie.
Verschillende van de verbonden partijen draaien op dit moment in de min. Als we deze nog moeten oplossen dan gaat ons begrotingstekort nog verder omhoog. Hebben we in de begroting hier rekening mee gehouden?

Programmabegroting 2024-2027 gemeente Roerdalen

Reactie van het college van B&W in eerste termijn

"*Er zijn risico's en kosten aan een actieprogramma verbonden. Maar zij zijn veel minder dan de langlopende risico's en kosten van comfortabel niets doen".* Deze uitspraak van John F. Kennedy past uitstekend in de huidige werkwijze van ons college.

De begroting kent de nodige ambities en dat in een tijd waar de financiën een uiterst onzekere factor vormen. Daar waar een fractie (**Roerstreek Lokaal!**) op onderdelen de vraag stelt of ambities te realiseren zijn stelt een andere fractie (**CDA**) dat we pro-actiever en daadkrachtiger moeten zijn. We moeten de mouwen opstropen en werken. Als college staan we voor de begroting zoals die voorligt en vertrouwen we erop dat, met de wetenschap van nu, de ambities worden uitgevoerd en gerealiseerd.

Reactie wethouder Loes Vestjens

Het sociaal domein is in veel gemeenten het zorgenkindje tijdens begrotingsbehandelingen. Niet alleen vanwege de hoge tekorten, maar ook vanwege het moeilijk meetbaar maken van resultaten. Zeker in vergelijking met andere domeinen. Immers: wanneer we aan de slag gaan met een wegreconstructie of de bouw of herinrichting van een wijk, dan worden veranderingen zichtbaar en tastbaar. Je kunt zien hoeveel extra woningen er gebouwd worden en hoe een andere verkeerskundige inrichting van een straat leidt tot minder hard rijden of tot de oplossing van parkeerproblematiek. Je kunt deze resultaten in 'harde' cijfers uitdrukken. De werkzaamheden in het sociaal domein zijn echter niet altijd zo makkelijk te becijferen.

Dat komt omdat het sociaal domein alles is wat onze inwoners, onze mensen, maakt en raakt. We hebben het over een kansrijke start voor onze kinderen, goed en passend onderwijs en de mogelijkheid voor jongeren om zich te ontplooien en de kans voor (jong) volwassenen om vanuit hun eigen talent mee te doen in de gemeenschap en op de arbeidsmarkt. Ook hebben we het over vitaal ouder worden in Roerdalen door bijvoorbeeld deel te nemen aan projecten als valpreventie en 'Langer Thoes'. Dit alles is het sociaal domein, maar het sociaal domein is nog veel meer dan dat. Veel meer dan we hier kunnen benoemen.

Het is dan ook logisch dat dit domein zo nu en dan een zorgenkindje is. Want als je je bedenkt dat elk mens uniek is, dan besef je je pas hoe complex het is om elk mens op zijn of haar eigen manier gelukkig en gezond oud te laten worden en daar waar nodig als overheid een rol in te nemen. Hiermee is een ogenschijnlijk 'simpele' vraag van de fractie **PvdA/Groenlinks** *Hoeveel aantallen inwoners, op wat voor manier dan ook, aangewezen zijn op ondersteuning van de gemeente?* dan ook niet zomaar te beantwoorden. We bieden als gemeente een helpende hand aan mensen die onder het minimum leven, mensen met een uitkering, werkende mensen die het moeilijk hebben. Zoals gezegd, allemaal mensen die uniek zijn, met een redelijk uniek rugzakje. Ons doel: ze helpen de rust en ruimte te geven om zich te ontwikkelen en mee te doen in de samenleving. Werken aan bestaanszekerheid.

Het sociaal domein is dus uitermate complex en we onderkennen ook dat problemen met verwarde personen in ons land blijven toenemen. **Ons Roerdalen** maakt zich zorgen om de uitvoering van de Wet Aanpak Meervoudige problematiek Sociaal domein (WAMS), gezien deze toename van het aantal verwarde personen. Ondanks het feit dat de Wams controversieel is verklaard zijn we op MER-

niveau onze gecoördineerde aanpak bij meervoudige problematiek samen aan het door ontwikkelen. Dit doen we o.a. door het inzetten van de “Doorbraakmethode”. Regionaal zijn we de samenwerking tussen partners in het zorg- en veiligheidsdomein aan het verbeteren, zodat we beter kunnen inspelen op complexe vraagstukken. Dit doen we o.a. door lerende netwerken op te zetten en bijvoorbeeld te werken met ervaringsdeskundigen.

We stropen in het sociaal domein de mouwen op en we pakken aan. We durven, zoals de fractie **Roerstreek Lokaal!** oproept, risico’s te nemen om op basis van inschattingen en ervaringsverhalen een koers in en voort te zetten. Kortom: We doen het gewoon en wat ons betreft nog belangrijker we doen het samen!

Investeren in een sterke sociale basis om te renderen in veerkrachtige inwoners en vitale dorpen
We werken dagelijks met een scala aan betrokken maatschappelijke zorg- en welzijnsorganisaties, maar ook met onze inwoners, verenigingen en ondernemers aan een sterke sociale basis in onze dorpen. Vóór de zomer hebben we de raads- en commissieleden én de leden van de adviesraad sociaal domein meegenomen in het Roerdalense verhaal van deze sterke sociale basis. En op die avond en in de begrotingsbijdragen van de diverse fracties ervaren we het vertrouwen dat onze aanpak de juiste is.

Dan kunnen we ons net als de fractie **Ons Roerdalen** de vraag stellen of het wel eerlijk is dat wij de taken die ooit van het rijk waren nu (met minder geld) moeten uitvoeren. Maar daar waar deze fractie oproept tijd en energie te steken in het bewerkstelligen dat de taken teruggaan naar het rijk, steken wij liever tijd en energie in datgene waar we als lokale overheid en lokale gemeenschap wél het verschil kunnen maken. Wij steken tijd en energie in onze inwoners in het belang van hun toekomst, hun gezondheid, welzijn en geluk.

Onze werkwijze binnen het sociaal domein heeft overigens niets te maken met het tornen aan het zelfbeschikkingsrecht van de huisarts waar **Ons Roerdalen** aan refereert. Het gaat over het bieden van passende hulp aan de inwoner. De huisarts maakt een inschatting op basis van kennis, ervaring en in gesprek met de betreffende inwoner. Indien de inschatting is dat welzijn op recept een oplossing kan bieden, dan is het aan de huisarts om door te verwijzen. Hiermee verbinden we het medisch domein met het sociaal domein. Dat sluit naadloos aan op de ontwikkeling die we ook landelijk zien binnen het Integraal Zorg Akkoord (IZA).

In Roerdalen laten we stenen leven
Meer dan ooit tevoren maken we vanuit het sociaal domein een koppeling met het ruimtelijke domein. Een koppeling tussen de mensen en de stenen. Het accommodatiebeleid – waarvan de evaluatie zoals toegezegd zo spoedig mogelijk volgt - gaat wat ons betreft in Roerdalen niet alleen over gebouwen. Het gaat over leven; over het creëren van plekken waar mensen samen komen, zich kunnen ontwikkelen en ontplooien, zich thuis voelen. Het gaat ook over huisvesting van verenigingen, de pijlers voor een levendig Roerdalen, zoals het **CDA** stelt.

Deze verenigingen worden overigens net als stichtingen en vrijwilligersorganisaties ondersteund met ons subsidiebeleid. Er zijn zowel structurele als incidentele subsidies aan te vragen via onze website. Dit valt onder de reguliere taken en staat daarom niet expliciet opgenomen in de begroting. Overigens willen we als gemeente in het kader van bewegen en gezondheid steeds nauwer gaan samenwerken met onze verenigingen. Zij vormen voor ons namelijk een heel belangrijk fundament in de sociale basis van Roerdalen. En dan gaat het niet alleen om de sportverenigingen, maar ook verenigingen op het vlak van muziek, kunst en cultuur. Hierbij hebben we zoals **Roerstreek Lokaal!**

aanstipt zeker zorgen over de draagkracht van stichtingen en verenigingen. We zien immers allemaal dat er een steeds groter beroep wordt gedaan op de vrijwilligers in onze dorpen.

We zijn blij dat **Roerstreek Lokaal!** onze aanpak onderschrijft om eerst met jongeren te gaan spreken voordat er keuzes worden gemaakt over de stenen van de jeugd- en jongerenhuizen. Immers alleen dán weten we welke behoefte de jongeren hebben en kunnen we deze stenen dus echt laten leven. Datzelfde geldt voor de Huiskamer Plus. Niet de stenen maar de behoefte van de doelgroep van Huiskamer Plus zijn voor ons leidend. We hopen hiermee de zorg van **Democraten Roerdalen** over de ontwikkeling van de Huiskamer Plus weg te kunnen nemen. Overigens kijken we ook steeds meer naar multifunctioneel gebruik van stenen. Zoals **Roerstreek Lokaal!** ook al aangeeft is de tijd er nu om creatieve oplossingen te vinden voor de uitdagingen in de zorgwereld en verbindingen te leggen met de sociale ontmoetingsplekken die onze dorpen rijk zijn.

Stenen die per definitie ook gaan leven in de komende 2 jaar zijn de stenen van de Multifunctionele Accommodatie (MFA) in Vlodrop en de stenen van Basisschool de Draaiende Wieken in Posterholt. Zowel de school in Vlodrop als in Posterholt zijn jaren geleden opgenomen in ons Integraal Huisvesting Plan (IHP) en staan al langer dan wenselijk in de wachtstand met hun plannen. Maar er is nu echt schot in de zaak. Stichting Innovo heeft groen licht van het college voor hun idee en gaat voortvarend aan de slag om de plannen nader uit te werken, zodat de gemeenteraad uiteindelijk een besluit kan nemen over de nieuwbouwplannen. Het project MFA Vlodrop is ontzettend goed op stoom. Met het goede nieuws dat we als gemeente overeenstemming hebben weten te bereiken met de exploitant van de Roerhal hebben we een belangrijke mijlpaal in dit project kunnen markeren en kunnen we definitief aan de slag. We delen de zorgen van de fractie **PvdA/Groenlinks** dan ook niet. De keuze om in maart 2024 te starten met de sloop, is een keuze die in goed overleg met de school en mede op verzoek van Stichting Veer zeen Vlorp is gemaakt. Juist door dit tijdstip te kiezen, kan levendig Vlodrop nog een volledig carnavalsseizoen in de Roerhal beleven en is er voor de verenigingen voldoende tijd om alternatieve huisvesting te zoeken voor de periode vanaf maart 2024. Zoals ook al eerder in een raadsinformatiebrief aangegeven is er ook voor wat betreft de verouderde stenen van het huidige schoolgebouw een meer dan goede afstemming met Stichting Swalm en Roer over een schone, droge en veilige leeromgeving voor het resterende schooljaar 2024/2025. Ook hier staat samen doen centraal!

Reactie burgemeester Monique de Boer Beerta

Democraten Roerdalen staat positief tegenover de ontwikkelingen bij de Risk Factory. Wij blijven dit concept met enthousiasme steunen.

Inwoners kunnen vanaf 14 november iedere dinsdag terecht bij het BOA-spreekuur. Een spreekuur is steeds van 16.00 tot 17.00 uur in het gemeentehuis, Schaapsweg 20 in Sint Odiliënberg. Een afspraak maken is niet nodig. Uiteraard publiceren we dit via onze communicatiekanalen.

Ons Roerdalen wijst terecht op het brandgevaar van nieuwe energie-opwekkers en vraagt of de VRLN hierop voorbereid is. Bekend is dat bij particulieren steeds meer thuisaccu's aanwezig zijn. Enerzijds accu's die legaal te koop zijn, maar anderzijds ook de accu's van de zgn. thuisknutselaar. Ook constateren we met u dat er steeds meer elektrische auto's rijden die moeilijk te blussen zijn. De hele energietransitie heeft veel aandacht binnen de Veiligheidsregio. Voor zover mogelijk speelt de VRLN adequaat in op nieuwe ontwikkelingen. Die gaan zo snel, dat niet alles tot in detail uitgewerkt

kan worden. Door de brandweer zijn handelingsperspectieven “hoe om te gaan met branden van accu’s en zonnepanelen” opgesteld. Personeel op de brandweerauto wordt opgeleid hoe zij om moeten gaan met deze specifieke branden.

De brandweer is goed ingericht op deze ontwikkelingen en voert dit vooralsnog uit binnen het bestaande budget.

Roerstreek Lokaal! spreekt haar waardering uit voor het werk van de Veiligheidsregio en dat lijkt ons terecht! Wij blijven echter ook vinger aan de pols houden voor wat betreft de uitgavenkant, want de financiële bijdrage aan de Veiligheidsregio is groot.

Voor wat betreft de brandweer ligt het accent eerder op het klaarmaken van de ‘brandweer voor de toekomst’ dan op bezuinigen. Door een ‘behapbare basis’ in te richten en voor specialistische taken te werken met flexteams die op afroep beschikbaar zijn (bv het Handcrewteam bij bosbranden) is een efficiencyslag gemaakt. We zijn bezig een efficiencyslag te maken op gebouwenbeheer. Voor wat betreft de GGD is er gediscussieerd over de takenomvang, maar dit heeft vooralsnog niet geleid tot een bezuinigingsoperatie.

Reactie wethouder Jacqueline Westhelle-Aelen

Communicatie en dienstverlening

Er gebeurt veel in Roerdalen op het gebied van bijvoorbeeld wonen, verduurzamen, onderhoud van onze wegen en de inrichting van ons landelijk gebied. We vinden het belangrijk om onze inwoners hier zo goed mogelijk over te informeren en hen te betrekken (Samen Doen!). Toch zien we dat de betrokkenheid bij veel inwoners pas echt komt als een ontwikkeling in de eigen straat of buurt plaatsvindt. Zeker bij onderwerpen die weerstand oproepen, horen we vaak dat de communicatie niet goed is. Maar waar hebben we het dan precies over? Hebben we niet duidelijk gecommuniceerd, of was de boodschap niet wat men wilde horen? We zien namelijk dat inwoners over het algemeen tevreden zijn over onze communicatie. In de burgerpeiling van 2021 gaven zij onze communicatie en voorlichting het rapportcijfer 7. Ook via het Inwonerspanel Roerdalen kregen we positieve feedback op onze communicatie.

Uiteraard kan het altijd beter. We blijven dan ook werken aan onze communicatie. Zaken als heldere taal, een duidelijke website, een communicatieve organisatie en de samenwerking met de dorpsbladen hebben continue onze aandacht. Hierbij focussen we steeds meer op communicatie die gemeente en inwoners verbindt, waardoor we elkaar beter leren kennen, begrijpen en vertrouwen. Ook onze digitale dienstverlening blijven we uitbreiden, maar dat neemt niet weg dat we ook nog via papier communiceren en inwoners ook persoonlijk aan de balie geholpen kunnen worden. Begin 2024 voeren we weer een onderzoek uit naar de communicatie via het Inwonerspanel Roerdalen. Dan krijgen we een actueel beeld van wat goed gaat en wat beter kan. Met de verbeterpunten gaan we volgend jaar actief aan de slag.

Waar we specifiek een verbeter slag willen maken is het blijven communiceren bij lang lopende processen. Tussentijds een stand van zaken bij bijvoorbeeld de zonnevelden of het verduurzamen van accommodaties.

Wonen

In ieder dorp worden (binnenkort) zowel tijdelijke als permanente woningen gebouwd. Dat is hard nodig om te zorgen voor voldoende woningen. Daar gaan we mee door. We willen zorgen voor duurzame woningen, meer flexibiliteit en ruimte voor jongeren, ouderen en nieuwe inwoners. Onze dorpen moeten kunnen groeien als dat nodig is. Het is goed dat deze aanpak zo breed wordt gesteund door de politieke partijen. Het vraagt veel van onze organisatie en op het voorstel om het team met 1 fte te versterken kunnen we het volgende melden. We hebben in de begroting 2024 vanwege de extra opgaves /eigen plannen 1 jaar extra capaciteit op Wonen (ongeveer 0,6 fte, € 80.000,-) begroot.

De vraag voor concrete bouwplannen voor de midden en lange termijn is ons bekend. Daarin wordt eerst gekeken of we de rode contouren in sommige kernen kunnen uitbreiden. Daarnaast zien we mogelijkheden als we de basisschool in Vlodrop en Posterholt hebben verplaatst. Verder moeten we de uitkomst van het woningbehoefte onderzoek afwachten. Die kunnen we, door de extra opdrachten vanuit het rijk, pas eind 2024 verwachten. We doen er echter alles aan om dit te versnellen. De uitgangspunten en richtinggevende gedachte voor dit onderzoek zijn het verkrijgen van inzicht in de kwalitatieve en kwantitatieve woningbehoefte. Hierbij wordt o.a. gekeken naar demografische ontwikkelingen, migratiebewegingen en de bestaande woningvoorraad. Het onderzoek is gericht op het volledige woonspectrum met als doelgroepen de starters op de woningmarkt, jongeren, één- en meerpersoonshuishoudens, sociale huurders, ouderen, gehandicapten, statushouders, buitenlandse werknemers, sociaal kwetsbaren en urgenten.

Er liggen op dit moment nogal wat projecten binnen onze gemeente die door Wonen Limburg moeten worden uitgevoerd. Projecten waarvan de reële verwachting is dat in 2024 gestart wordt met de bouwwerkzaamheden zijn:

- 15 appartementen in het centrumplan Herkenbosch
- 31 woningen en appartementen op de locatie Petrusberg
- 10 woningen te Vlodrop
- 10 woningen te Montfort.

Daarnaast worden in totaal 72 (12 in elke dorpskern) tijdelijke woningen gebouwd, waarvan er nu 36 zijn gerealiseerd, die volledig gericht zijn op sociale huur.

Woonwagenlocaties

Aangaande de uitbreiding van de woonwagenlocaties is het streven om nog dit jaar het ontwerp bestemmingsplan voor de locatie in Herkenbosch ter inzage te leggen. Daarnaast verwachten we dat in 2024 het planologisch kader voor de locatie in Montfort in procedure gebracht kan worden. Start van de bouw is echter van meer afhankelijk dan enkel het planologisch kader. Met Wonen Limburg moeten we immers ook overeenstemming hebben over het financiële kader (wie draagt welke kosten). Ook staat Wonen Limburg aan de lat voor de realisatie van de opstallen (keuze opstal, vergunning, plaatsing e.d.). Van beide locaties kunnen de toekomstige bewoners in januari 2024 een keuze maken tussen een woonwagen (waarvan de levertijd en de kosten zeer hoog zijn) of een woonwagenwoning (die grondgebonden is en in levertijd en kosten beduidend lager zijn). Daarna kan alles in procedure worden gebracht en kan, afhankelijk van de keuze, eind 2024 of pas in 2025 de uitbreiding gerealiseerd worden. Bij de keuze van een traditionele woonwagen moet er nog een onderhandeling plaatsvinden over de meerkosten/onrendabele top.

Sociale woningbouw

De vraag naar sociale woningbouw is zeer groot en we hebben op dit moment maar één woningbouwcorporatie binnen onze gemeente waar we zaken mee kunnen doen. We hebben de gezamenlijke intentie om te voldoen aan de grote vraag op het gebied van sociale woningbouw. Als een project stagneert dan is daar altijd een bijzondere reden voor en proberen wij daar samen uit te komen. Met het terugnemen van een project, zoals **Democraten Roerdalen** voorstelt, los je de vraag naar sociale woningbouw niet op.

Willen wij meer sociale woningbouw dan moeten wij het ook aantrekkelijk maken om in onze gemeente aan de slag te gaan. We kunnen dan ook kijken of we de vraag naar meer sociale woningen kunnen invullen met flexwoningen.

Wonen en zorg

We gaan werken aan een woonzorgvisie waarin de woon- en zorgopgaven gecombineerd worden. Om deze woonzorgvisie te kunnen opstellen is het wenselijk om een woonzorganalyse uit te voeren. Daarmee kan de huisvestingsopgave op het gebied van wonen en zorg voor diverse doelgroepen inzichtelijk gemaakt worden en komt daaruit voort onze lokale woon-zorgvisie.

De afgelopen jaren hebben we steeds meer verzoeken gekregen van woonzorgvoorzieningen en wonen met zorg voor ouderen. Een aantal daarvan is inmiddels gerealiseerd (Molenbeecke in Montfort en Melick en de Postaert in Posterholt) en zijn er nog 3 initiatieven in Montfort (Hoogstraat 11), Melick (Dorpsstraat 63A) en Herkenbosch (Hoofdstraat 34) die reeds lopen. Het is op dit moment niet duidelijk of aan deze vorm van wonen nog behoefte is. We hebben dan ook besloten om geen nieuwe principeverzoeken en informatieverzoeken inhoudelijk te behandelen met betrekking tot woonzorginitiatieven met 24-uurs zorg voor ouderen en wonen en zorg voor ouderen, totdat de resultaten van de woonzorganalyse zijn opgeleverd. De resultaten uit de woonzorganalyse worden mei 2024 aan de raad gepresenteerd. (Met deze beantwoording geven we ook invulling aan de toezegging 2023-23).

Energie besparen en verduurzamen

Een aantal partijen benoemd terecht thema's zoals de kwaliteit van onze natuur en water, maar ook het perspectief voor de landbouw in onze gemeente. Alle partijen willen investeren in verduurzaming. Door duurzaamheidsdoelen te combineren met nieuwe inkomsten voor de gemeente. En door inwoners te ondersteunen met advies en concrete acties, zoals het isoleren van woningen. Dat draagt niet alleen bij aan verduurzaming, het zorgt ook voor lagere energiekosten. Daarnaast willen meerdere partijen dat ook andere energiebronnen worden onderzocht. Dat alles sluit naadloos aan op onze aanpak.

Op gebied van energie zetten we stevige stappen. Ten aanzien van opwek van energie komt de realisatie van ons eigen zonneveld nabij de stort steeds dichterbij. We hebben grip op risico's zoals stikstof. We verminderen activiteit op een perceel en dat zorgt ervoor dat er stikstofruimte ontstaat. De aanvraag omgevingsvergunning is inmiddels ingediend. Afhankelijk van wanneer we SDE++ subsidie aan kunnen vragen, weten we wanneer we kunnen gaan realiseren. We richten op 2024, maar het kan ook 2025 worden. Het gaat om een investering van rond de 7 miljoen euro. Wij

monitoren constant of het nog zinvol is de ontwikkeling door te zetten en zullen bij financial close (als we geld moeten vragen aan de raad) ook uitleggen hoe de situatie er op dat moment voor staat. Blijvend informeren over de stand van zaken is nu zinloos aangezien de haalbaarheid per dag wisselt vanwege rentelasten, materiaal- en arbeid kosten en de stroomprijs.

De vergunningaanvragen voor de twee zonnevelden van externe partijen uit de 1e tranche worden binnen afzienbare termijn verwacht. Daarnaast wekken we al bovengemiddeld zonne-energie op daken op en met de stimuleringsregeling die recent is gelanceerd willen we het aantal daken verder uitbreiden. Daarbij hebben we speciale aandacht voor inwoners die daar ondersteuning bij nodig hebben. Na een voorzichtig begin stijgt het aantal inschrijvingen gestaag en staat de teller op bijna 120. We hebben allerlei communicatie en informatiekanalen en -campagnes voorbereid. Dat maakt dat we vertrouwen hebben dat we onze doelstellingen gaan realiseren. Windenergie is na het besluit van het college van 12 september een gepasseerd station. Dit was bij het opstellen van de programmabegroting nog niet het geval.

Democraten Roerdalen vraagt naar de stand van zaken verledden sportparken. De voetbalverenigingen gaan met onze hulp de veldverlichting verledden (van ledverlichting voorzien). Voetbalvereniging SVH'39 is reeds vergevorderd. Zij starten op kort termijn met de uitvoering. Voor Oranje Blauw geven we nog dit jaar voor één veld de opdracht voor het vervangen van lichtmasten inclusief verledden. Uitvoering is begin 2024.

Voor SNA, FC Roerdalen en de overige velden van Oranje Blauw zijn vanuit het accommodatie- en duurzaamheidsbeleid per club middelen beschikbaar voor het vervangen van hun veldverlichting. Samen met door de clubs aan te vragen subsidies maken de clubs dan zelf de keuze hoeveel van hun veldverlichting zij gaan vervangen voor ledverlichting Op dit moment is niet duidelijk op welke termijn deze clubs hun plannen willen uitvoeren.

Koers 2050

In de Koers Duurzaamheid Roerdalen 2050 bekijken we op welke manier we in de toekomst om willen gaan met het opwekken en gebruiken van energie. Dit doen we in nauwe samenspraak met onze inwoners en de Raadswerkgroep Duurzame Energie.

Het accent verschuift van beleid naar uitvoering en van grootschalige opwekprojecten naar zorgen dat onze inwoners, bedrijven, verenigingen en de gemeente zelf besparen en eventueel op eigen terrein kan opwekken. Dat neemt nu een vlucht met de voorbereiding van een gebiedsgerichte aanpak om naar minimalisering van het aardgasgebruik te gaan. Samen met de RES Noord- en Midden-Limburg wordt op dit moment het projectplan gemaakt om slecht geïsoleerde woningen versneld aan te pakken en daar optimale (onder andere financiële) ondersteuning te bieden. Twee plannen en aanpakken die we verder uit kunnen rollen als deze succesvol blijken. Daarbij werken we ook aan een gemeentelijke verduurzamingsregeling, die het mogelijk gaat maken om woningen met een nieuw en aantrekkelijk financieringsinstrument een forse verduurzamingsslag te laten maken. Voor de gebiedsgerichte aanpak en gemeentelijke verduurzamingsregeling wordt op dit moment de besluitvorming voorbereid.

We werken ook intensief samen. Vooral binnen de RES Noord- en Midden-Limburg. Hier wordt actief gewerkt aan projectplannen om de elektrificatie van de warmtevraag te versnellen en de infrastructuur daarvoor ook op niveau te brengen. Daarnaast doen we mee met een Coalition of the

Willing Groen Gas, waar de potentie voor onze regio en gemeente in beeld wordt gebracht. Ook doen we mee aan een andere Coalition of the Willing voor het Nationaal Isolatie Programma, waarmee effectief en efficiënt een slag in het verduurzamen van slecht geïsoleerde woningen wordt gemaakt (zoals hiervoor ook benoemd). Alternatieve bronnen zoals geothermie en waterstof worden in de RES en met partners verkend, maar concrete kansen zijn voor Roerdalen voor de korte termijn waarschijnlijk niet te verwachten. We kijken ook naar de mogelijkheden die opslag bieden, gezien de ontwikkelingen rond de aanlanding van wind op zee en de Delta Rhine Corridor in onze directe omgeving. De Alliantie Kernenergie die door de provincie Limburg is opgericht volgen we met belangstelling, maar op enige afstand. Besluitvorming over het vervolg van de RES-samenwerking in een Centrumregeling staat op 2 november geagendeerd in de raad.

Er zijn Rijksmiddelen beschikbaar gesteld om de energietransitie in Roerdalen uit te voeren. Deze worden voor alle hiervoor genoemde onderwerpen ingezet. Ook voor de RES. De centrumregeling RES maakt ons in Roerdalen slagvaardiger omdat de RES-organisatie kennis verzameld en taken voor ons uitvoert. Daarmee kunnen we veel effectiever aan onze lokale opgave werken met het duurzaamheidsteam. **Ons Roerdalen** vraagt of we onze eigen formatie gaan verkleinen. Dat doen we niet, omdat de opgave, vooral in de warmtetransitie, de komende jaren alleen maar zal groeien.

Afkoppelen hemelwater

We gaan in 2024 het volledig bedrag dat te krijgen is uit de Impulsregeling klimaatadaptatie (DPRA-subsidie) gebruiken voor het afkoppelen van het hemelwater van het riool op de Groenstraat en Dorpsstraat in Melick. Een groot project waardoor we in onze opgave van adaptatiemaatregelen grote stappen maken zonder een grote greep uit onze gemeentekas. We streven ernaar om voor 2027 de hele waterhuishouding op orde te hebben. We liggen op koers om in 2027 te voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW).

Ook de stimuleringsregeling afkoppelen hemelwater private terreinen wordt dit jaar weer opengesteld. Door gebrek aan ambtelijke capaciteit is in 2022 geen nieuwe regeling vastgesteld. 21 aanvragen van 2022 zijn hierdoor niet in behandeling genomen. Deze aanvragers willen we, na het opnieuw vaststellen van nadere regels in het college eind 2023, direct benaderen zodat zij als eerste gebruik kunnen maken van de regeling.

Schone Lucht Akkoord

PvdA/Groenlinks vraagt naar het Schone Lucht Akkoord. Het Schone Lucht Akkoord is bij ons bekend. Het is een akkoord tussen Rijk, provincie en een groot aantal gemeenten. We hebben dit akkoord nog niet getekend. Met dit akkoord committeert men zich aan de ambitie om de luchtkwaliteit in Nederland permanent te verbeteren. Deelnemers kunnen cofinanciering krijgen voor projecten die bijdrage aan een schonere lucht via een specifieke Uitkering Schone Lucht Akkoord (SpUkSLA).

Vanuit het programma Duurzaamheid werken we praktisch gezien iedere dag aan schonere lucht. Ondertekening en deelname aan het Schone Lucht Akkoord leidt tot verplichtingen. Die vragen om extra personele bezetting, om de projecten en activiteiten uit te voeren. Op dit moment leggen we prioriteit bij het goed uitvoeren van de lopende projecten en het bepalen van de Koers Duurzaamheid 2050.

Limburgs programma Landelijk Gebied

Het Limburgs programma landelijk gebied gaat een volgende fase in. De eerste contouren en activiteiten zijn in het LPLG 1.0 geschetst. Nu komt het er in de kern op neer een wijze van aanpak langjarig te organiseren en te doorlopen. Centraal staat daarin de uitwerking van het LPLG op gebiedsniveau in gebiedsprocessen waaraan decentrale overheden en andere stakeholders meedoen. Wij vertegenwoordigen het deelgebied Meinweg, Roer- en Swalmdal in de Plattelandscoalitie Limburg. De input voor deze bijeenkomsten wordt vooraf besproken en daarvoor gebruiken wij Ons WCL omdat daarin ook alle 5 de gemeentes zitten.

De opgave in het Limburgs programma landelijkgebied (LPLG) is:

Natuur -> Stikstofreductie, Areaaluitbreiding, Instandhoudingsdoelen natuurkwaliteit, Hydrologische doelen en Groenblauwe dooradering.

Water -> Schoon oppervlakte- en grondwater, Goede toestand grondwaterlichamen en Goede zoetwaterbeschikbaarheid.

Klimaat -> Reductie van uitstoot broeikasgassen en Koolstofvastlegging

Limburgse doelen -> Perspectief voor sectoren, Houdbare vergunningverlening, Leefbaarheid en Landschappelijke kwaliteit.

Reactie wethouder Roland Slangen

Uit de eerste termijn van de verschillende fracties komt een aantal opmerkingen en vragen naar voren op het gebied van de ruimtelijke ordening, openbare werken en de buitendienst. Hierop willen wij graag per onderdeel ingaan.

Omgevingswet

1 januari is het eindelijk zover. De omgevingswet wordt van kracht. De grootste wetwijziging sinds tijden die een flinke impact gaan hebben voor zowel indieners als voor de vergunningverlenende instanties. Zoals aangegeven is het niet waarschijnlijk dat dit vanaf dag 1 vloeiend verloopt. We zijn echter goed voorbereid. Hebben de omgevingsvisie al een tijd geleden vastgesteld en hebben het proces goed in beeld hoe we indieners al in een vroeg stadium kunnen begeleiden met de aanvraag. Op dit moment merken we dat er nog vele aanvragen liggen die we volgens de huidige wetgeving moeten afhandelen. Hier hebben we momenteel de handen meer dan vol aan. Ook blijven er nu aanvragen langer wachten op een reactie omdat er simpelweg meer aanvragen binnen zijn gekomen dan die we kunnen verwerken. Wij begrijpen dat dit voor inwoners en ondernemers vervelend is maar de oplossing is niet voorhanden. We merken dat ook op de arbeidsmarkt geen capaciteit beschikbaar is die bij kan springen. Het **CDA** vraagt om de formatie uit te breiden met 1 Fte bij de vergunning afdeling. Dit is de omgevingsdienst van het SC MER. Ook hier is de werkdruk hoog en liggen aanvragen langer dan gewenst. Het signaal is ook gehoord door de portefeuillehouder MER en wordt meegenomen in het dagelijks bestuur.

Ons Roerdalen vraagt of wij ook een omgevingsplan gaan opstellen waarin de reikwijdte op het gebied van individueel belang van de aanvrager versus het algemeen belang van de gemeenschap is vastgelegd en daarmee ook de handelingsbevoegdheid van het college. De genoemde

belangenafweging is de basis van ieder Omgevingsplan. Zoals bekend komt de kruimelgevallenregeling met de inwerkingtreding van de Omgevingswet te vervallen.

Roerstreek Lokaal! vraagt of het niet verstandig was geweest om een reservering voor de extra kosten als gevolg van invoering omgevingswet op te nemen in de begroting? We hebben ervoor gekozen om nog aanwezige reserves te gebruiken om te starten met de werkzaamheden onder de nieuwe Omgevingswet. In 2017 is een Programmaplan invoering omgevingswet opgesteld. Hieraan gekoppeld is destijds een reserve Omgevingswet opgericht. In deze reserve zitten momenteel nog (beperkt) middelen om ook in 2024 al wat acties op te pakken. Echter dit is niet toereikend om ook een Omgevingsplan aan te passen, hiervoor volgt in 2024 een voorstel aan de raad, inclusief een indicatie van de kosten.

Projecten in de openbare ruimte

Democraten Roerdalen schrijft verheugd te zijn dat de aanleg van het fietspad Rothenbach in 2024 wordt uitgevoerd. Het aankopen van de benodigde gronden is echter een moeizaam proces gebleken. Het is de vraag of we alle benodigde percelen kunnen verwerven. Nog dit jaar hebben we daar duidelijkheid over (go/no go) en kan bepaald worden of het vrij liggend fietspad aangelegd kan worden of dat we voor een alternatief (fietsstraat) moeten gaan.

Verder wordt gevraagd naar de financiële situatie van een aantal projecten. Voor het dorpspark Schepersheuvel en de parkeerplaatsen rondom de sporthal en gemeentehuis heeft de raad een kaderstellend krediet van ca. €500.000,00 ter beschikking gesteld. Hiervan is nog ca. €70.000,- over, maar er zijn nog enkele werkzaamheden aangaande de groene inpassing en het trapveldje. Ook loopt de onderhoudstermijn nog. Het is daarom nog te vroeg om het eindresultaat te kunnen opstellen. Daarnaast is er door het college €70.000,- beschikbaar gesteld voor de inrichting van het dorpspark door de verschillende verenigingen die zich inzetten voor het ontwikkelen van het dorpspark. De structurele onderhoudskosten voor het park van €12.500,- zijn inmiddels door de raad vastgesteld en toegevoegd aan de begroting.

Ons Roerdalen stelt dat de voorbereiding van projecten stroperig is. Wij hebben afgelopen jaren een tekort aan personeel op de afdeling openbare werken gehad. Ook momenteel staat er nog een vacature open die we niet ingevuld krijgen. Adviesbureaus kunnen dit niet helemaal overnemen omdat hun portefeuilles boordevol zitten. Daarnaast is altijd inbreng/sturing/lokale kennis vanuit de gemeente nodig. Tenslotte vraagt de regelgeving steeds meer inspanningen (stikstof, kabels en leidingen etc. etc.) waardoor voorbereidingen langer duren. Dit zijn allen redenen dat we de planning hebben moeten bijstellen.

Communicatie

CDA vraagt aandacht voor de hoeveelheid en wijze waarop wordt gecommuniceerd over werkzaamheden in de openbare ruimte. Wij communiceren naar ons idee al op een grote schaal, maar het kan altijd beter. Inwoners kunnen zichzelf ook actiever laten informeren door zich bijvoorbeeld aan te melden voor de digitale gemeentelijke nieuwsbrief. Wij maken vaak gebruik van bewonersbrieven, gemeentelijke nieuwsbrief, gemeentepagina in de dorpskrantjes, sociale media, website, omgevingsmanagers, omleidingsborden en tekstkarren. Bij ieder project maken we een inschatting wat nodig is en bepalen we op welke manier gecommuniceerd wordt. Indien nodig sturen we tijdens de uitvoering ook bij aan de hand van de signalen/opmerkingen die we krijgen.

Los van werkzaamheden merken wij dat er goed gebruik wordt gemaakt van de FIXI app voor melding in de openbare ruimte. Afgelopen jaar waren er meer dan 3300 meldingen. Dit jaar verwachten wij ongeveer hetzelfde aantal meldingen. Wij blijven inzetten op de bekendheid van deze app om meldingen over de openbare ruimte naar de gemeente te maken.

Ons Roerdalen vraagt het college ervoor te zorgen dat de klankbordgroepen beter georganiseerd worden. Wanneer is een klankbordgroep echter een succes? Is dat als men het met het besluit eens is of is dat als men is gehoord en er vervolgens een gewogen besluit is genomen? Wat betreft infra projecten is een klankbordgroep altijd een succes. Zodra de klankbordgroep het ontwerp waar ze zelf over hebben mogen meedenken wil presenteren aan de rest van de straat of buurt wordt het, op kleine details na, grotendeels goed ontvangen door de rest van de aanwonenden. Individuele knelpunten blijven er altijd. Het iedereen 100% naar de zin te maken is een utopie.

Flexwoningen

Vrijwel alle fracties benoemen in hun 1e termijn de bouw van de flex-woningen. Wij zien uit de vele reacties in Vlodrop en Sint Odiliënberg dat er ook onder onze eigen inwoners een grote behoefte is aan deze woningen. De keuze voor het op deze wijze aanpakken van de woningnood blijkt een goede te zijn.

Ons Roerdalen is kritisch over de wijze waarop de communicatie met de omwonenden van de locaties in Posterholt, Montfort en Herkenbosch plaatsvindt. Het gebruik van de klankbordgroepen zou hebben geleid tot onderlinge verdeeldheid in de dorpen. Wij zijn van mening dat we op een juiste manier hebben geprobeerd om de omwonenden mee te nemen in het proces. Helaas blijkt in de praktijk dat bewoners pas gaan reageren als hun straat/ buurt wordt genoemd. Wij hebben het hele dorp aan de voorkant uitgenodigd om mee te denken over alternatieve locaties. De animo hierop was zeer gering, vandaar dat we toen zijn overgeschakeld naar meer gerichte uitnodigingen van de omgeving van genoemde locaties. Wij horen graag de suggesties van **Ons Roerdalen** hoe het anders had gemoeten. Wat wij naar de toekomst wel anders willen doen is de manier waarop wij mensen uitnodigen om mee te denken. Voor de woningen in Posterholt wordt binnenkort de vergunning aangevraagd. De definitieve locatiekeuze voor Montfort en Herkenbosch is voor de begroting in de raad behandeld wordt ook gemaakt. Aansluitend vinden dan de onderzoeken plaats voor de ruimtelijke onderbouwing.

Mobiliteitsplan

Roerstreek Lokaal! vraagt waarom het mobiliteitsplan weer is uitgesteld? Het college wil het uitvoeringsplan en de planning heroverwegen samen met de raadswerkgroep Mobiliteit en de financiering meenemen bij “Roerdalen in Balans”. In het kader van Roerdalen in Balans en de grote meerjarige tekorten geldt een tijdelijke stop op nieuw beleid met financiële consequenties. Deze tijdelijke stop geldt uiterlijk tot de besluitvorming over noodzakelijke ombuigingen Roerdalen in Balans eind maart 2024. Van de subsidiemogelijkheden Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 wordt zeker gebruik gemaakt. Deze subsidie is voor het project Dorpsstraat-Groenstraat in Melick ook verleend.

Delta Rhine Corridor

Democraten Roerdalen stelt dat er hopelijk een alternatieve route buiten Roerdalen om wordt gekozen voor de Delta Rhine Corridor. De route van de Delta Rhine Corridor loopt gelijk met de bestaande ondergrondse leidingen van de Gasunie. Dit tracé is in 2012 al opgenomen in onze bestemmingsplannen omdat het tracé onderdeel uitmaakt van de 'structuurvisie buisleidingen 2012-2035' van het Rijk. Het kabinet vindt de buisleidingen noodzakelijk vanwege de uitdagingen op het gebied van klimaat, economie, leveringszekerheid van energie, energieonafhankelijkheid van andere landen en het vervoer van gevaarlijke stoffen. Na de aanleg kunnen de gronden weer agrarisch gebruikt worden. Het kan wel zijn dat de productie de eerste jaren minder is vanwege de roering van de gronden.

Reactie wethouder Jan Smits

Meerdere fracties complimenteren de organisatie met de begroting waarvoor dank. Als college zullen we de complimenten overbrengen. Het **CDA** vraagt zich af hoe het komt dat de cijfers zo snel omslaan. Tijdens de raadsbehandeling van de halfjaarsrapportage hebben wij hier al uitgebreid bij stilgestaan. Voor de volledigheid kort de meest in het oog springende oorzaken (voor een verdere inhoudelijke toelichting verwijzen wij graag naar het betreffende raadsvoorstel):

- Stijgende kosten jeugdzorg
- Toename bijstandsuitkeringen
- Elektriciteitskosten
- Huishoudelijke hulp
- Armoedebestrijding
- Autonome ontwikkelingen (cao en loonindex) in onze eigen organisatie maar ook de GR-en
- Aanpassing functieboek (structureel)

Deze ontwikkelingen hebben de urgentie gebracht om het traject Roerdalen in Balans 2.0 te starten. Het **CDA** stelt voor dat de tering maar de nering gezet moet worden. Als college hebben wij al (deels) ombuigmaatregelen voorgesteld. Wij betrekken graag de raad bij verdere voorstellen. Bijna alle fracties verwijzen naar de raadswerkgroep Roerdalen in Balans die wij graag consulteren teneinde de begroting in balans te krijgen. Het is aan de fracties om te bepalen of alle te maken keuzes bespreekbaar zijn. Wat ons betreft in ieder geval wel.
Roerstreek Lokaal! wil graag focus. Ook **Democraten Roerdalen** wil graag project voor project onder handen nemen. De fractie van **PvdA/Groenlinks** vindt dat niet alles kan en prioriteiten gesteld moeten worden. De praktijk is weerbarstig. Wij zijn continu op zoek naar balans tussen ambities, capaciteit en financiële mogelijkheden. De ontwikkelingen in de omgeving om ons heen gaan razendsnel. Vaak doen zich kansen voor om mee te liften op projecten en/of subsidiemogelijkheden van derden. Het is dan vaak de keuze om mee te anticiperen op de mogelijkheden of de kans maar voorbij te laten door bijv. capaciteitsgebrek.

In het kader van de focus vraagt **Roerstreek Lokaal!** of voor Recreatie en Toerisme de ambities niet te groot zijn. Het lijkt een grote ambitie, maar veel projecten worden opgepakt in samenwerking met partners als het Routebureau, de SML-gemeenten, Grenspark Maas-Swalm-Nette en Keyport. De projecten vergen dus minder uren van onze ambtelijke capaciteit dan op basis van de lijst vermoed wordt.

Het **CDA** wil graag toerisme bevorderen en subsidies verlenen aan nieuwe initiatieven. Een gedeelte van de te verhogen toeristenbelasting wil ze hiervoor graag inzetten. Wij zijn het hier volledig mee eens. Dit is precies hetgeen wij voorstellen in deze begroting.
De suggestie van **Ons Roerdalen** eerst een gedegen overleg met ondernemers op te starten alvorens de toeristenbelasting te verhogen volgen wij niet. Met het vaststellen van een nieuwe visie voor recreatie en toerisme hebben we een eerste stap gezet in het aanbrengen van speerpunten voor 2024-2027. Het daaraan gekoppelde uitvoeringsplan zorgt voor meer nadruk en concretere actiepunten. Hier gaan we de komende 4 jaar mee aan de slag. In de begroting 2024-2027 wordt ook voorgesteld hiervoor extra middelen vrij te maken vanuit de toeristenbelasting. Het verhogen van de toeristenbelasting komt mede voort uit het verzoek van de gemeenteraad om te kijken waar we extra inkomsten kunnen genereren. Ondernemers zijn actief betrokken bij de ontwikkeling van de nieuwe visie én het uitvoeringsplan recreatie en toerisme. Ook vinden er al regelmatig constructieve gesprekken plaats met Gastvrij Roerdalen-Wassenberg over de samenwerking.

Het **CDA** geeft aan om mogelijkheden te zoeken voor ondernemers om uit te breiden. In de door de raad vastgestelde omgevingsvisie staat hierover het volgende: *"De gemeente faciliteert bedrijvigheid, hierbij ligt het accent op kleinschalige en ambachtelijke bedrijven. Ontwikkeling van bestaande solitaire bedrijfslocaties kan enkel indien deze ontwikkelingen ook op lange termijn (blijven) passen in de omgeving. Ruimte voor nieuwe grootschalige industriële bedrijvigheid is er vooralsnog niet. In de toekomst zijn dergelijke ontwikkelingen alleen mogelijk indien dit ook op lange termijn een duidelijke meerwaarde oplevert voor onze gemeenschap. Daarnaast vraagt een dergelijke ontwikkeling om een robuuste landschappelijke inpassing".* Wij onderschrijven deze visie nog steeds.

Het **CDA** vraagt naar het plan van Aanpak en het onderzoek m.b.t. de aanpak reclameobjecten en of het om meer gaat dan een reclamemast alleen. Het gaat hierbij inderdaad om meer dan alleen een reclamemast. Momenteel wordt er een voorstel uitgewerkt voor de reclameobjecten binnen de kernen. We verwachten dit voorstel medio november in het college. Na besluitvorming in het college kunnen we u de bijbehorende stukken uiteraard toesturen. Op het moment dat er voldoende ambtelijke capaciteit aanwezig is worden ook andere mogelijkheden onderzocht om inkomsten te genereren. Hierover zijn dan ook nog geen aanvullende onderzoeken voorhanden.

Het **CDA** wil graag het huidige landbouwareaal zoveel mogelijk in stand houden. Wij zijn het hiermee eens. In de door de gemeenteraad vastgestelde kadernota grondbeleid 2022-2026 staat: *"gezien het economische belang en de jaarlijkse pachtinkomsten van onze gemeente met betrekking tot landbouwgrond en de schaarste in de huidige landbouwgrond streeft de gemeente ernaar om het huidige gemeentelijke landbouwareaal op gelijk niveau te houden. De bestaande natuuropgave en grondclaim voor duurzame energieopwekking maken dit echter een lastig en onhaalbaar streven. Gedurende de looptijd van de kadernota is de doelstelling van de gemeente om in samenwerking met de provincie op zoek te gaan naar alternatieve verdienmodellen, zodat ook in de periode na 2025 de structurele inkomsten die nu voortvloeien uit landbouwgrond gehandhaafd kunnen worden".*

Roerstreek Lokaal! en **Ons Roerdalen** vragen aandacht voor de bijdragen aan de GR-en. Alle collegeleden maken deel uit van één of meerdere AB's en of DB's van de gemeenschappelijke regelingen. U mag erop vertrouwen dat onze collegeleden de opmerkingen vanuit de raad zeer ter harte nemen en strak toezien op de begrotingen van de GR-en. Maar ook in deze besturen vindt besluitvorming plaats op basis van meerderheden. Niet alleen voor collegeleden maar ook vanuit de rol van de gemeenteraad kan via de geëigende netwerken gezocht worden naar medestanders.

Ons Roerdalen geeft aan de transitie van het Nationaal Park de Meinweg niet te zien zitten. Dat is uiteraard hun goed recht. Wij willen graag nogmaals aangeven waarom deze transitie belangrijk is. Om de status Nationaal Park te kunnen behouden dient een nationaal Park te voldoen aan de voorwaarden van het Rijk. Dit houdt o.a. in dat het Nationaal Park robuuster/groter moet worden. Alle Nationale Parken moeten aan deze nieuwe voorwaarden voldoen, ook als je ze landschapspark noemt i.p.v. Nationaal Park. De keuze voor Nationaal Park wordt op Rijksniveau gemaakt. De term "Nationaal park" is één van de meest bekende in de hele wereld. Kiezen voor iets anders levert minder herkenbaarheid op en daardoor minder economische spin-off voor de regio. Binnen de (nieuwe) Nationale Parken ligt naast de nadruk op natuur en biodiversiteit, ook de nadruk op erfgoed, gezondheid, recreatie en toerisme, maar zeker ook de nadruk op het agrarische gebruik. De agrarische sector heeft een belangrijke rol. Uitbreiding van het Nationaal Park betekent niet per definitie uitbreiding van natuur!
Uitbreiding van het Nationaal Park behelst geen enkele planologische implicatie en draagt alleen maar bij aan een sterkere economische regio, door de naamsbekendheid en het grote, integrale, aaneengesloten gebied.
Het plan is om voor het hele Nationaal Park een andere naam te kiezen omdat andere gemeenten die nu ook aansluiten niets met de term Meinweg hebben. Het gebied is ook veel groter en er vallen dan meerdere natuurgebieden en natura 2000 gebieden in het gebied, waardoor De Meinweg niet meer de lading dekt. Echter, de huidige naam De Meinweg blijft wel als een natuurgebied en natura 2000 gebied binnen dit nieuwe grotere Nationaal Park. De gebiedsnamen van alle natuurgebieden blijven als natuurkernen behouden in het nieuwe Nationaal Park.

PvdA/Groenlinks vraagt naar de ontwikkelingen in het Flinke Ven. De Provincie Limburg staat aan de lat voor de natuurontwikkeling in onze gemeente. Eén van de plannen betreft, zoals bekend, de herontwikkeling van het Flinke Ven van landbouw naar natuur. De Provincie neemt eind 2023 in totaal 42 hectare van de gronden aldaar in eigendom over van de gemeente Roerdalen. Uw raad ontvangt hier dit kwartaal nog een raadsinformatiebrief over hoe dit proces precies tot stand is gekomen. Het klopt verder inderdaad dat het gebied een aantal weken geleden is ingemeten. Reden hiervan is dat de gemeente Roerdalen wel nog eigenaar blijft van de paden/wegen in het gebied. Over de toekomstige inrichting van het Flinke Ven is bij de gemeente Roerdalen momenteel nog weinig bekend. De Provincie Limburg heeft aangegeven hier in 2024 een definitief besluit over te nemen, dus nadat de gronden in eigendom zijn verworven. Voor wat betreft uw vraag hoe lang 'particulieren' nog gebruik mogen blijven maken van de grond kunnen we kort zijn: Voor wat betreft de gemeentelijke pachters is dit uiterlijk eind 2023. Hoe de Provincie Limburg het gebied vervolgens gaat beheren is bij ons niet bekend.

Ons Roerdalen vreest het zelfstandig voortbestaan van de gemeente Roerdalen. Zoals uit de cijfers blijkt is onze weerstandscapaciteit nog goed en kunnen we eventuele tegenvallers opvangen. Het tekort zoals geprognotiseerd voor 2024 komt uit een speciaal daarvoor aangewende reserve. Wij zijn het met **Ons Roerdalen** eens dat het uitgangspunt moet zijn dat structurele uitgaven gedekt moeten worden door structurele inkomsten.
Het **CDA** vraagt hoe de term beheerste ontwikkeling wordt gedefinieerd. Wij stellen meerdere oplossingen voor om de exploitatie in evenwicht te brengen. Enerzijds door kostenbeheersing, getuige de ombuigingsvoorstellen, maar anderzijds ook door inkomsten te genereren. Dit kan o.a. door verhoging van de belastingtarieven. Deze lastenverhogingen willen we geleidelijk doorvoeren. Huishoudens in onze gemeente dienen niet van het een op het andere jaar met zeer forse stijgingen geconfronteerd te worden. Daarom spreken we over een beheerste ontwikkeling van de lasten.

Ons Roerdalen wil graag weten hoe de bijdragen van de GR-en in de begroting zijn verwerkt. Wij hebben zoals gebruikelijk de bijdragen in de respectievelijke begrotingen van de diverse gemeenschappelijke regelingen in onze meerjarenbegroting opgenomen. Mocht de exploitatie bij één of meerdere GR'en negatief worden dan lopen we inderdaad het risico dat we met aanvullende lasten worden geconfronteerd. We zien er uiteraard op toe dat eventuele negatieve saldi zoveel als mogelijk worden opgevangen binnen de begroting van de betreffende GR.
PvdA/Groenlinks vraagt zich af hoe zeker het is dat in 2025 de hondenbelasting zal worden afgeschaft. Afschaffing van de hondenbelasting brengt onlosmakelijk met zich mee dat de daarmee gederfde inkomsten anderszins moeten worden teruggehaald. We vinden het verstandig deze thematiek te betrekken bij het traject Roerdalen in balans 2.0 wat als doel heeft om tot een pakket van maatregelen annex beleidswijzigingen te komen die de begroting 2025 in evenwicht brengt.

Tot zover in eerste termijn.

g r i f f i e

OPLEGVEL RAADSVOORSTEL

Raadsvergadering **:** 9 november 2023

Agendapunt **:** **4**

Onderwerp **:** Effecten septembercirculaire 2023

Commissiebehandeling

Raadsadviescommissie **:** n.v.t.

Fracties afwezig bij commissiebehandeling: n.v.t.

Advies commissie:

1. Onderwerp rijp voor behandeling in gemeenteraad	N.v.t.
2. Wijze van agendering voor de raad	N.v.t.

Inhoudelijk commissieadvies:

Bijzonderheden (indien van toepassing):
Het raadspresidium heeft het onderhavige onderwerp, zonder voorafgaande commissiebehandeling, geagendeerd voor behandeling in de raadsvergadering van 9 november 2023.

gemeente roerdalen

Raadsvoorstel

Zaaknummer	Z22-033245
Onderwerp:	Septembercirculaire 2023
Datum:	24 oktober 2023
Indiener agendapunt:	College van Burgemeester en wethouders Roerdalen
Portefeuillehouder:	A.C.A.G. Smits
Gevraagd besluit:	1. In te stemmen met de verwerking van de effecten van de septembercirculaire 2023 voor de jaren 2023 tot en met 2027. 2. In te stemmen met het deels terugdraaien van de onttrekking uit de reserve afdekken tekorten in 2024 met € 892.000. 2. De 7de begrotingswijziging 2023 en de 1ste begrotingswijziging 2024 vast te stellen.
Bijlage(n):	1. Memo analyse gemeentefondsuitkering naar aanleiding van septembercirculaire 2023 2. Raadsbesluit effecten Septembercirculaire 2023 3. Begrotingswijziging 2023-07 4. Begrotingswijziging 2024-01

Toelichting bij het raadsvoorstel

1. Onderwerp

Septembercirculaire 2023

2. Inleiding

Informeren van de raad over de effecten van de septembercirculaire 2023 voor de jaren 2023 tot en met 2027. De effecten van deze verwerken we in de begroting 2023 en de begroting 2024-2027.

Op 19 september 2023, ontvingen we de septembercirculaire 2023 van het Rijk. Deze circulaire geeft een actueel beeld dat gebaseerd is op de Miljoenennota 2024 van het Rijk. Deze circulaire is de opvolger van de meicirculaire 2023, die in de halfjaarrapportage 2023 en de programmabegroting 2024-2027 is verwerkt

De circulaire heeft invloed op de uitkering die we van het Rijk ontvangen in 2023 en in de volgende jaren. In dit voorstel gaan we in op de effecten voor onze gemeente. De effecten hebben zowel betrekking op de lopende begroting 2023 als op de begroting voor de jaren 2024-2027.

Toelichting effecten Septembercirculaire 2023

In onderstaand overzicht is het verschil tussen de ramingen van de meicirculaire 2023 en de Septembercirculaire 2023 weergegeven. Tevens zijn de extra uitgaven als gevolg van de effecten aangegeven.

(bedragen * € 1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Gemeentefondsuitkering op basis van					
Meicirculaire 2023	39.315	41.646	41.554	38.192	37.614
Septembercirculaire 2023	39.766	42.672	42.709	39.410	39.680
Gemeentefondsuitkering op basis van	**451**	**1.026**	**1.155**	**1.219**	**2.066**
Effect op kosten gemeente	-48	-135	-74	-42	-106
Effect op begroot rekeningresultaat	**403**	**892**	**1.081**	**1.177**	**1.959**

Een uitgebreide analyse van de effecten is opgenomen in bijgevoegde memo. De belangrijkste bijstellingen zijn:

- *Accresontwikkeling.* Sinds de meicirculaire 2022 is het volume deel bevroren tot en met 2025. Vooruitlopend op een nieuwe financieringssystematiek heeft het kabinet in de septembercirculaire 2022 eenmalig € 1 miljard extra beschikbaar gesteld in 2026. Het volumedeel staat hierdoor vast tot en met 2026. Bij de Voorjaarsnota 2023 is dit bedrag vanaf 2027 structureel gemaakt en is besloten om de volumeontwikkeling vanaf 2027 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product.
  Tevens zijn in de septembercirculaire 2023 de loon en prijs ontwikkeling accressen voor de jaren 2024 tot en met 2028 bijgewerkt. Het voordeel voor gemeente Roerdalen is € 436.000 in 2024 oplopende naar € 965.000 in 2027.
- *Aanpassing BTW plafond.* Het BCF-plafond bedraagt € 3,9 miljard voor gemeenten in 2023. In de septembercirculaire wordt uitgegaan van een verwachte onderschrijding van € 359 miljoen. Voor onze gemeente betekent dit een voordeel van € 365.000 in 2023.
- *Structurele opname onderschrijding BCF* De provinciaal toezichthouder staat toe een meerjarige stelpost op te nemen als inschatting op de jaarlijkse onder- of overschrijding van het plafond. Dit op basis van de hoogte van de laatst bekende afrekening. In dit geval is dat een onderschrijding van € 318 miljoen in 2022. Voor gemeente Roerdalen betekent dit een positief effect van € 320.000 voor de jaren 2024 t/m 2027.
- *Hoeveelheidsverschillen en ontwikkelingen uitkeringsbasis.* De grootste invloed onder deze post hebben de hoeveelheidsverschillen. Deze septembercirculaire is er gekozen voor een andere benadering. De algemene uitkering wordt berekend met ongeveer 50 variabelen waar gemeenten met elkaar vergeleken worden. Normaliter houden we geen rekening met toekomstige ontwikkelingen, bijvoorbeeld bevolkingsgroei of afname van de hoeveelheid jeugd. Vanaf de septembercirculaire 2023 is hier bij de variabelen die de meeste invloed op de algemene uitkering hebben wel rekening mee gehouden. Dit om meer grip te krijgen op de toekomstige ontwikkelingen en de financiële effecten hiervan.

Voor onze gemeente betekent dit een positief effect van € 35.000 in 2023 oplopende tot € 671.000 in 2027

3. Beslispunten

De raad besluit:

1. In te stemmen met de verwerking van de effecten van de septembercirculaire 2023 voor de jaren 2023 tot en met 2027.
2. In te stemmen met het deels terugdraaien van de onttrekking uit de reserve afdekken tekorten in 2024 met € 892.000.
3. De 7de begrotingswijziging 2023 en de 1ste begrotingswijziging 2024 vast te stellen.

4. Argumenten

1.1. De septembercirculaire heeft zowel op 2023 als op de jaren daarna een effect op het Begrotingssaldo
Bij de halfjaarrapportage 2023 en in de begroting 2024-2027 is rekening gehouden met de effecten van de meicirculaire 2023. In de tussentijd is ook de septembercirculaire 2023 uitgekomen. Door de effecten van deze circulaire te verwerken in de begroting 2023 en de begroting 2024-2027 houden we beter grip op onze financiële positie.

Voor meer informatie verwijzen we naar bijgevoegd concept-raadsvoorstel en bijgevoegde memo "Analyse gemeentefondsuitkering naar aanleiding van septembercirculaire 2023".

1.2 Het niet verwerken van de financiële effecten van bovenstaande onderdelen zou bij de jaarrekening 2023 tot onrechtmatigheidsfouten kunnen leiden
Op basis van de Gemeentewet stelt de raad jaarlijks de begroting vast, die op basis van begrotingswijzigingen kan worden bijgesteld. Op basis van de (bijgestelde) begroting kunnen in de loop van het jaar lasten worden opgevoerd (artikel 189 en 192 Gemeentewet). Indien er werkelijk meer lasten zijn dan begroot kan een onrechtmatigheidsfout ontstaan.

2.1. Een positief effect zorgt dat er in 2024 naar verwachting minder geld onttrokken hoeft te worden uit de reserve "afdekken tekorten".
Bij het verwerken van de Septembercirculaire 2023 blijkt dat voor huidig boekjaar alsook komende jaren een positief effect optreedt. We stellen daarom voor komend boekjaar de onttrekking uit de reserve "afdekken tekorten" te verminderen met € 892.000. Het saldo in boekjaar 2024 blijft dan op 0€ staan.

5. Kanttekeningen

1.1 Door de raming van de structurele ruimte onder het landelijke BCF plafond lopen we een groter financieel risico
Voorheen hebben we in de begroting geen rekening gehouden met een structurele onderschrijding van het landelijke BCF plafond. Hierdoor krijgen we ieder jaar, bij onderschrijding van het BCF plafond, een meevaller in de realisatie als gevolg van de septembercirculaire. De provinciaal toezichthouder staat echter toe om in de begroting een meerjarige stelpost op te nemen als inschatting op de jaarlijkse onder- of overschrijding van het plafond. Dit op basis van de hoogte van de laatst bekende afrekening. Dit is het jaar 2022 waarin er een onderschrijding was, het positief effect op Roerdalen was € 320.000.
Door de onderschrijding nu al structureel op te nemen krijgen we in de toekomst een kleinere meevaller of een tegenvaller. De grootte van de mee- of tegenvaller is afhankelijk van de landelijke onder- of overschrijding van het BCF plafond.
De laatste jaren heeft er altijd een onderschrijding van het BCF plafond plaatsgevonden, dus we achten het reëel dat dit de komende jaren ook zo blijft.

6. Financiën

In onderstaande overzicht is het financiële effect van de voorstellen op het verwachte rekeningresultaat weergegeven. Hieruit kunnen we concluderen dat na de verwerking van de Septembercirculaire 2023 de tekorten die we hadden, behalve in 2024, weliswaar afnemen maar nog steeds blijven bestaan.

(bedragen * € 1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Verwacht rekeningsresultaat Halfjaarrapportage 2023	**-750**				
Verwacht rekeningsresultaat Begroting 2024-2027		**-**	**-1.563**	**-3.483**	**-4.671**
Bijstellingen verwacht begrotingsaldo 2023-2027					
Bijstelling gemeentefondsuitkering	451	1.027	1.155	1.219	2.066
Extra uitgaven agv septembercirculaire	-48	-135	-74	-42	-106
effect op verwacht resultaat	**403**	**892**	**1.081**	**1.177**	**1.959**
Reservemutaties					
Deels terugdraaien onttrekking "afdekken tekorten"		-892			
Verwacht rekeningresultaat 2023-2027	**-347**	**-0**	**-482**	**-2.306**	**-2.712**

Wij stellen voor om in 2024 de onttrekking uit de reserve "afdekken tekorten" deels terug te draaien. De begroting in 2024 blijft dan sluitend, echter mede door een onttrekking uit de reserve "afdekken tekorten" van € 1.262.000.

De meeste extra uitgaven als gevolg van de Septembercirculaire zijn loon- en prijsindexeringen en/of gelden die we volgens afspraak door moeten betalen.

7. Planning en uitvoering

Het raadsvoorstel van de septembercirculaire 2023 en actuele effecten wordt behandeld in de raad van 9 november 2023 na behandeling van de begroting 2024-2027.

8. (Wettelijk en/of beleidsmatig) kader

Op basis van de Gemeentewet stelt de raad jaarlijks de begroting vast, die op basis van begrotingswijzigingen kan worden bijgesteld. Op basis van de (bijgestelde) begroting kunnen in de loop van het jaar lasten worden opgevoerd (artikel 189 en 192 Gemeentewet).

9. Bijlagen

Bijlage 1. Memo analyse gemeentefondsuitkering naar aanleiding van septembercirculaire 2023
Bijlage 2. Raadsbesluit effecten Septembercirculaire 2023
Bijlage 3. Begrotingswijziging 2023-07
Bijlage 4. Begrotingswijziging 2024-01

Sint Odiliënberg, 24 oktober 2023

Burgemeester en wethouders van Roerdalen,

De secretaris,	De burgemeester,
J.J.W.M. L'Ortije	mr. M.D. de Boer-Beerta

gemeente roerdalen

Raadsbesluit **Jaar 2023/11/09/04**

Zaaknummer: Z22-033245
Onderwerp: Effecten septembercirculaire 2023

De raad van de gemeente Roerdalen heeft;

gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 24 oktober 2023,

het volgende besluit genomen:

Besluit:

1. In te stemmen met de verwerking van de effecten van de septembercirculaire 2023 voor de jaren 2023 tot en met 2027.
2. In te stemmen met het deels terugdraaien van de onttrekking uit de reserve afdekken tekorten in 2024 met € 892.000.
3. De 7de begrotingswijziging 2023 en de 1ste begrotingswijziging 2024 vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 9 november 2023.

De gemeenteraad van Roerdalen,

De griffier, De voorzitter,

R.J.J. Notermans mr. M.D. de Boer-Beerta

ANALYSE GEMEENTEFONDSUITKERING NAAR AANLEIDING VAN SEPTEMBERCIRCULAIRE 2023

Wij ontvangen meer geld van het rijk. De gemeentefondsuitkering stijgt, ten opzichte van de meicirculaire 2023, in 2023 met € 451.000. Deze stijging neemt toe in de opvolgende jaren. Voor 2024 is er een stijging van € 0,7 miljoen oplopende naar € 1.7 miljoen in 2027. Een aantal van deze extra inkomsten leiden ook tot hogere uitgaven. Dit wordt voor 2023-2027 verwerkt in de begrotingswijziging van de Septembercirculaire die in november in de raad wordt behandeld.

Inleiding

De gemeenten worden op basis van circulaires geïnformeerd over het verloop van de gemeentefonds uitkering. Meestal verschijnen jaarlijks drie circulaires. In mei, september en december. Mei geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van de rijksoverheid, september van de vertaling van de Miljoenennota, december rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af. Dit is de tweede circulaire van dit jaar, na de meicirculaire.

De gemeentefondsuitkering bestaat uit drie onderdelen:

1. Algemene uitkering.
2. Integratie- en decentralisatie-uitkeringen, gesplitst in:
    a. de integratie-uitkering sociaal deelfonds;
    b. de overige integratie- en decentralisatie-uitkeringen
3. Aanvullende uitkeringen (uitkering die gemeenten specifiek krijgen, wij hebben deze niet).

Ontwikkeling van de gemeentefondsuitkering

In onderstaand overzicht is per uitkeringssoort aangegeven hoe hoog de uitkering voor onze gemeente is op basis van de meicirculaire 2023. Dit is ook de stand van de primitieve begroting 2023-2026. Daarnaast is het beeld geschetst hoe de inkomsten van het gemeentefonds zich hebben ontwikkeld in de septembercirculaire 2023.
Daarnaast is het verschil tussen de verschillende uitkeringssoorten aangegeven. Deze verschillen worden toegelicht.

(bedragen * € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Berekend op basis van meicirculaire 2023						
Algemene Uitkering	-	36.218	38.644	38.725	35.482	35.041
Integratie uitkering Sociaal deelfonds	-	2.871	2.770	2.601	2.482	2.358
Overige integratie en decentralisatie uitkeringen	-	226	232	228	228	215
Berekend op basis van meicirculaire 2023	**-**	**39.315**	**41.646**	**41.554**	**38.192**	**37.614**
Berekend op basis van Septembercirculaire 2023						
Algemene Uitkering	-	36.622	39.305	39.518	36.341	36.757
Integratie uitkering Sociaal deelfonds	-	2.911	2.808	2.636	2.514	2.387
Overige integratie en decentralisatie uitkeringen	-	233	239	235	235	215
Berekend op basis van Septembercirculaire 2023	**-**	**39.766**	**42.352**	**42.389**	**39.090**	**39.360**
Verschil						
Algemene Uitkering	-	403	661	793	860	1.716
Integratie uitkering Sociaal deelfonds	-	41	38	35	32	29
Overige integratie en decentralisatie uitkeringen	-	7	7	7	7	-
Totaal verschil tussen Meicirculaire 2023 en Septembercirculaire 2023	**-**	**451**	**706**	**835**	**899**	**1.746**

Algemene uitkering

De grootste afwijking tussen de meicirculaire 2023 en de septembercirculaire 2023 zit in de algemene uitkering. In onderstaand overzicht zijn de mutaties in de algemene uitkering weergegeven:

(bedragen * € 1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Ontwikkeling uitkeringsfactor en basis					
Accresontwikkeling gemeentefonds	-	436	369	336	965
Voorschot BCF-plafond 2023	365	-	-	-	-
Structurele opname BCF	-	320	320	320	320
Hoeveelheidsverschillen en ontwikkelingen uitkeringsbasis	35	133	390	517	671
Ontwikkeling uitkeringsfactor en basis	**400**	**889**	**1.079**	**1.173**	**1.956**
Taakmutaties					
Loon- en prijsbijstelling Jeugdzorg	-	49	28	-	-
Bijzondere bijstand en vroegsignalering	-	37	-	-	-
Compensatie middelen Jeugd -arbitragecommissie.	-	-	-	-	74
Overige	3	7	7	6	6
Taakmutaties	**3**	**93**	**35**	**6**	**80**
Totaal verschil tussen septembercirculaire 2023 en meicircul	**403**	**982**	**1.114**	**1.179**	**2.036**

Ontwikkeling uitkeringsfactor en uitkeringsbasis

Accresontwikkeling
Het accres is gesplitst in een volume- en een nominaal deel. Waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsstijging en het volumedeel ter compensatie van bevolkingstoename en reëel accres.

Volume deel
Sinds de meicirculaire 2022 is het volume deel bevroren tot en met 2025. Vooruitlopend op een nieuwe financieringssystematiek heeft het kabinet in de septembercirculaire 2022 eenmalig € 1 miljard extra beschikbaar gesteld in 2026. Het volumedeel staat hierdoor vast tot en met 2026. Bij de Voorjaarsnota 2023 is dit bedrag vanaf 2027 structureel gemaakt en is besloten om de volumeontwikkeling vanaf 2027 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. De nieuwe financieringssystematiek is, zoals aangekondigd in de meicirculaire 2023, in de Miljoenennota 2024 uitgewerkt. De indexatie voor het volumedeel wordt vanaf 2027 gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp).

Loon- en prijsdeel
Voor de jaren tot en met 2026 geschiedt de index voor loon-prijsontwikkeling op basis van de CPB-raming van de loonvoet sector overheid, index materiele overheidsconsumptie en overheidsinvesteringen. Hierbij wordt een verdeling van 60% loonontwikkeling, 20% consumptie en 20% investeringen aangehouden. Vanaf 2027 volgt de indexatie voor inflatie de prijs bbp van het lopend jaar. In de septembercirculaire 2023 zijn de Loon en prijs ontwikkeling accressen voor de jaren 2024 tot en met 2028 bijgewerkt.

Bovenstaande effecten betekenen voor onze gemeente een voordeel van € 436.000 in 2024 oplopende naar € 965.000 in 2027.

Voorschot BTW compensatie fonds (BCF)
Vanaf 2015 wordt het maximaal plafond voor het BTW Compensatie Fonds (BCF) jaarlijks vastgesteld (gerelateerd aan de ontwikkeling van het accres). Als gemeenten en provincies minder BTW claimen dan dit plafond wordt de rest van het bedrag verdeeld via de algemene uitkering. Bij overschrijding van het plafond volgt een uitname. Het plafond veranderd jaarlijks met het accrespercentage. Door de bevriezing van het volume accres in 2023 tot en met 2025 is het plafond in die jaren ook gefixeerd.

In het systeem is opgenomen dat jaarlijks bij de septembercirculaire een voorschot wordt verstrekt op de verwachte onderschrijding van dat kalenderjaar. In de meicirculaire volgend op het kalenderjaar volgt dan de afrekening. Het BCF-plafond bedraagt € 3,9 miljard voor gemeenten in 2023. In de septembercirculaire wordt uitgegaan van verwachte onderschrijding € 359 miljoen. Voor onze gemeente betekent dit een voordeel van € 365.000 in 2023.

Structurele opname onderschrijding BCF
De provinciaal toezichthouder staat toe een meerjarige stelpost op te nemen als inschatting op de jaarlijkse onder- of overschrijding van het plafond. Dit op basis van de hoogte van de laatst bekende afrekening. In dit geval is dat een onderschrijding van € 318 miljoen in 2022. Voor gemeente Roerdalen betekent dit een positief effect van € 320.000 voor de jaren 2024 t/m 2027.

Ontwikkeling uitkeringsbasis en hoeveelheidsverschillen
Bij het begrip ontwikkeling van de uitkeringsbasis praten we over de mutaties van de landelijke aantallen inwoners, woonruimten, leerlingen, uitkeringsgerechtigden, WOZ-waarden, enzovoort. In de veronderstelling dat het te verdelen bedrag niet toeneemt als de hoeveelheid (Q) stijgt, dan zal per maatstaf het maatstafgewicht (P) evenredig moeten dalen. Dat is een ingewikkelde methode en daarom wordt gekozen voor een eenvoudiger oplossing, namelijk, de daling van de uitkeringsfactor. Dit is de voor alle gemeenten gelijke vermenigvuldigingsfactor.

Hoeveelheidsverschillen
De grootste invloed onder deze post hebben de hoeveelheidsverschillen. Deze septembercirculaire is er gekozen voor een andere benadering.
De algemene uitkering wordt berekend met ongeveer 50 variabelen waar gemeenten met elkaar vergeleken worden. Normaliter houden we geen rekening met toekomstige ontwikkelingen, bijvoorbeeld bevolkingsgroei of afname van de hoeveelheid jeugd. Vanaf de septembercirculaire 2023 is hier bij de variabelen die de meeste invloed op de algemene uitkering hebben wel rekening mee gehouden.

Voor onze gemeente betekent dit een voordeel van € 35.000 in 2023 oplopende tot € 671.000 in 2027.

<u>Taakmutaties</u>
Taakmutaties zorgen voor een toevoeging of afname van de omvang van de algemene uitkering. Hieronder worden deze apart toegelicht.

Loon- en prijsbijstelling Jeugdzorg
In de meicirculaire 2023 is de loon- en prijsbijstelling 2023 voor jeugdzorg aan het gemeentefonds toegevoegd voor de jaren 2024 en 2025. In deze circulaire worden de middelen voor de loon- en prijsbijstelling 2022 over de reserveringen jeugdzorg toegekend. Ook deze overboeking heeft nu betrekking op 2024 (€ 45,2 miljoen) en 2025 (€ 27,1 miljoen), omdat voor die jaren de middelen zijn vrijgegeven. De middelen worden toegevoegd aan het cluster Individuele voorzieningen Jeugd.

Voor de gemeente Roerdalen betekent dit een positief effect van € 49.000 in 2024 en € 28.000 in 2025.

Bijzondere bijstand en vroegsignalering
Het kabinet stelt in totaal € 200 miljoen voor de jaren 2022 tot en met 2024 beschikbaar om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen. Van dit bedrag is er in 2023 in totaal € 50 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld. In 2024 zal eveneens € 50 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar worden gesteld. Voor de gemeente Roerdalen betekent dit een positief effect van € 37.000 in 2024.

Compensatie middelen Jeugd- Arbitragecommissie
In de meicirculaire 2023 is voor jeugdzorg, onder voorbehoud van omzetting naar een definitief akkoord op de Hervormingsagenda, voor het jaar 2024 € 1.454 miljoen en voor 2025 € 954 miljoen beschikbaar gesteld. Hierna heeft het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport op 20 juni 2023 de definitieve Hervormingsagenda Jeugd aangeboden aan de voorzitter van de Tweede Kamer.

Voor de begroting 2024-2027 resteerde de vraag welke extra rijksbijdragen en geplande bezuinigingen de gemeenten voor de jaren vanaf 2027 mochten opnemen. Hierover waren nog geen afspraken gemaakt. Daarom hebben de provincies de gemeenten, enkele dagen daarna, geïnformeerd over de begrotingsrichtlijn ‘Afspraken jeugdmiddelen in meerjarenraming’. De gemeenten mogen voor de begroting 2024-2027 ervan uitgaan dat ze de middelen van de Hervormingsagenda jeugd volledig krijgen en dat de besparingen van de rijksmaatregelen volledig worden gehaald. Voorheen gold dat de gemeenten alleen de middelen t/m 2026 volledig mochten opnemen. Aangezien deze berichtgeving al eerder door de provincie was gedaan zijn deze middelen al verwerkt in de programmabegroting 2024-2027.
Voor gemeente Roerdalen betekent dit een positief effect in 2027 van € 74.000

Integratie uitkering sociaal domein

Voor enkele deeltaken in sociaal domein heeft nog geen overheveling plaatsgevonden naar de algemene uitkering. De bijstellingen op basis van de meicirculaire zijn als volgt:

(bedragen * € 1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Ontwikkeling integratie-uitkering Sociaal deelfonds					
Participatie					
- loon en prijsontwikkelingen	41	38	35	32	29
Ontwikkeling integratie-uitkering Sociaal deelfonds	**41**	**38**	**35**	**32**	**29**
Totaal verschil tussen septembercirculaire 2023 en meicirculaire 2023	**41**	**38**	**35**	**32**	**29**

Participatie

Bij Voorjaarsnota heeft het kabinet besloten om gemeenten te compenseren voor de bijzondere verhoging van het wettelijk minimumloon voor medewerkers in de Wet Sociale werkvoorziening (Wsw). Dit betreft een meerjarige reeks die toegevoegd wordt aan het Wsw-onderdeel in deze integratie-uitkering. De bedragen in de reeks lopen af met de afbouw van de Wsw tot 2048 en worden naar rato verdeeld. Ten aanzien van de bijstelling van de WSW inkomsten is afgesproken dat deze rechtstreeks doorbetaald worden aan de Westrom. Voor Roerdalen betekent dit een positieve bijdrage van € 41.000 in 2023 aflopende tot € 29.000 in 2027.

Overige integratie- en decentralisatie-uitkeringen

In onderstaande tabel zijn de verschillen aangegeven van de integratie- en decentralisatieuitkeringen voor de gemeente Roerdalen:

(bedragen * € 1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Ontwikkelingen overige integratie en decentralisatie uitkeringen					
Veilig wonen	7	7	7	7	-
Ontwikkelingen overige integratie en decentralisatie uitkeringen	**7**	**7**	**7**	**7**	**-**
Totaal verschil tussen septembercirculaire 2023 en meicirculaire 2023	**7**	**7**	**7**	**7**	**-**

Veilig wonen

De veiligheid van decentrale bestuurders is een vereiste voor het goed functioneren van het openbaar bestuur. Per 1 oktober 2023 wordt de werkgeversverantwoordelijkheid voor hun veiligheid daarom geëxpliciteerd met een wijziging van de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers. Ten behoeve van een veilige woonplek krijgen decentrale bestuurders een beveiligingsadvies op maat aangeboden. Bij de advisering zal een breder pakket van preventieve maatregelen worden gehanteerd, waaronder fysieke, elektronische en digitale maatregelen. Gemeenten dienen op basis van de nieuwe regeling het beveiligingsadvies altijd over te nemen en de uitvoering van de veiligheidsmaatregelen te bekostigen. Vanuit het programma Weerbaar Bestuur wordt hier een tegemoetkoming van € 2,4 miljoen per jaar tegenover gesteld voor de periode 2023-2026. Voor Roerdalen betekent dit een positief effect van € 7.000 van 2023 t/m 2026.

Effect op begrotingssaldo 2023 tot en met 2027

In onderstaand overzicht is aangegeven wat het effect van de Septembercirculaire is op de begrotingssaldi voor 2023 tot en met 2027. Zoals in de inleiding al aangegeven worden deze effecten verwerkt in de begrotingswijziging over de septembercirculaire 2023.

(bedragen * € 1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Aanpassingen gemeentefondsuitkering					
Algemene uitkering	403	982	1.114	1.179	2.036
Integratie uitkering sociaal domein	41	38	35	32	29
Overige integratie en decentralisatie uitkeringen	7	7	7	7	-
Aanpassingen gemeentefondsuitkering	**451**	**1.027**	**1.156**	**1.218**	**2.065**
Aanpasingen uitgaven als gevolg van meicirculaire					
Loon en prijscompensatie WSW-gelden (verekening met Westrom)	-41	-38	-35	-32	-29
Bijzondere bijstand en vroegsignalering	-	-37	-	-	-
Veilig wonen	-7	-7	-7	-7	-
Indexatie middelen jeugd	-	-49	-28	-	-
Inkomsten al verwerkt in begroting: Middelen Jeugd arb	-	-	-	-	-74
Overige	-	-4	-4	-3	-3
Aanpasingen uitgaven als gevolg van meicirculaire	**-48**	**-135**	**-74**	**-42**	**-106**
Effect op begroot-rekeningsaldo	**403**	**892**	**1.082**	**1.176**	**1.959**

BEGROTINGSWIJZIGING ***Provincie Limburg*** ***Dienstjaar: 2023*** ***Wijziging nr.: 7***

Gemeente ROERDALEN

De raad der gemeente Roerdalen besluit de begroting van lasten en baten voor bovengenoemd dienstjaar te wijzigen als volgt: (Bedragen * € 1.000,-)

omschrijving	2023		2024		2025		2026	
	wijziging lasten	wijziging baten	wijziging lasten	wijziging baten	wijziging lasten	wijziging baten	wijziging lasten	wijziging baten
Effecten septembercirculaire 2023								
Exploitatie								
2. Participatie, ondersteuning en zorg	41							
3. Veilige dorpen	7							
8. Algemene middelen (effect septembercirculaire 2023)		451						
8. Algemene middelen (Resultaat)		-403						
	48	48	-	-	-	-	-	-

Toelichting op de begrotingswijziging

Voor een toelichting m.b.t. deze begrotingswijziging verwijzen we naar het raadsvoorstel.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 9 november 2023

De raad voornoemd,

de griffier, de voorzitter,

Ingevolge art. 203 gemeentewet gezonden aan:
Gedeputeerde Staten van Limburg

Datum van inzending:
kenmerk:

BEGROTINGSWIJZIGING ***Provincie Limburg*** ***Dienstjaar: 2024*** ***Wijziging nr.: 1***

Gemeente ROERDALEN

De raad der gemeente Roerdalen besluit de begroting van lasten en baten voor bovengenoemd dienstjaar te wijzigen als volgt: (Bedragen * € 1.000,-)

omschrijving	2024		2025		2026		2027	
	wijziging lasten	wijziging baten	wijziging lasten	wijziging baten	wijziging lasten	wijziging baten	wijziging lasten	wijziging baten
Effecten septembercirculaire 2023								
Exploitatie								
1. Krachtige dorpen	4		4		3		3	
2. Participatie, ondersteuning en zorg	124		63		32		29	
3. Veilige dorpen	7		7		7			
8. Algemene middelen (effect septembercirculaire 2023)		1.026		1.155		1.219		1.991
8. Terugdraaien onttrekken aan reserve Afdekking tekorten		-892						
8. Algemene middelen (Resultaat)		1		-1.081		-1.177		-1.959
Reserves								
Reserve Afdekking tekorten	-892							
Sluitrekening (balans)		-892						
	-757	-757	74	74	42	42	32	32

Toelichting op de begrotingswijziging

Voor een toelichting m.b.t. deze begrotingswijziging verwijzen we naar het raadsvoorstel.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 9 november 2023

De raad voornoemd,

de griffier, de voorzitter,

Ingevolge art. 203 gemeentewet gezonden aan:

omschrijving	2024		2025		2026		2027	
	wijziging lasten	wijziging baten	wijziging lasten	wijziging baten	wijziging lasten	wijziging baten	wijziging lasten	wijziging baten

Gedeputeerde Staten van Limburg

Datum van inzending:

kenmerk:

gemeente roerdalen

Nota van wijzigingen

Zaaknummer: Z22-033245
Onderwerp: Septembercirculaire 2023

Een nota van wijzigingen bevat één of meer wijzigingen van een raadsvoorstel of –besluit. Een nota van wijzigingen wordt opgesteld door het college van burgemeester en wethouders en bevat inhoudelijke wijzigingen. Deze nota van wijzigingen betreft de aanpassing van beslispunt 2 van het raadsvoorstel over de verwerking van de septembercirculaire. In dit besluitpunt staat geformuleerd dat de onttrekking uit de reserve "afdekken tekorten" met €892.000 moet worden verminderd. Dit blijkt financieel technisch niet correct en moet na ambtelijke afstemming met de provincie Limburg technisch gecorrigeerd worden naar een vermindering van afgerond € 478.000 omdat eenmalige gelden in deze structurele balans niet mogen worden meegeteld. Deze technische correctie is een wijziging in de wijze van verwerking om te voldoen aan de provinciale voorschriften en heeft uiteindelijk geen consequenties voor onze financiële positie.

Structureel begrotingsevenwicht
De septembercirculaire 2023 wordt opvolgend aan de programmabegroting 2024-2027 in de raad van 9 november behandeld.

Voor 2024 is er een positief effect van de incidentele lasten/inkomsten begroot op + € 413.000, zie bladzijde 132 van de programmabegroting 2024-2027.
Omdat deze incidentele middelen volgens de provinciale regels niet mogen worden meegeteld in het structurele begrotingsevenwicht moeten we dit corrigeren. Dat betekent dat ons structureel begrotingsevenwicht op dit moment uitkomt op - € 413.000.

Om in aanmerking te komen voor repressief toezicht door de provincie moet het structureel begrotingsevenwicht 0 bedragen. Dit kunnen we oplossen door een aanpassing van de onttrekking reserve 'afdekking tekorten'.

Aanpassing onttrekking reserve "afdekken tekorten"

De reserve "afdekken tekorten" is aangemerkt als een structureel dekkingsmiddel door de provincie. Een structureel sluitende begroting 2024 bereiken we dus door een €413.000 hogere onttrekking uit de reserve "afdekken tekorten". Dit betekent dat we het bedrag genoemd in beslispunt 2 moeten aanpassen van € 892.000 naar afgerond € 478.000. Voor onze financiële positie heeft dat uiteindelijk geen effect omdat de eenmalige gelden die we niet mogen meenemen bij het structureel begrotingssaldo wel beschikbaar blijven om aan te wenden en wel worden meegerekend bij de jaarafsluiting.

Het college van burgemeester en wethouders heeft de onderhavige Nota van wijzigingen, gedateerd 7 november 2023, vastgesteld:

Burgemeester en wethouders van Roerdalen,

De secretaris, De burgemeester,

J.J.W.M. L'Ortije mr. M.D. de Boer-Beerta

Voorgestelde wijziging agendapunt "Septembercirculaire 2023"

1. Huidige tekst:

Beslispunt 2: *In te stemmen met het deels terugdraaien van de onttrekking uit de reserve afdekken tekorten in 2024 met € 892.000.*

Gewijzigde tekst:

Beslispunt 2: *In te stemmen met het deels terugdraaien van de onttrekking uit de reserve afdekken tekorten in 2024 met* ***€ 478.000.***

2. Huidige tekst:

Argument 2.1: *2.1. Een positief effect zorgt dat er in 2024 naar verwachting minder geld onttrokken hoeft te worden uit de reserve "afdekken tekorten".*
Bij het verwerken van de Septembercirculaire 2023 blijkt dat voor huidig boekjaar alsook komende jaren een positief effect optreedt. We stellen daarom voor komend boekjaar de onttrekking uit de reserve "afdekken tekorten" te verminderen met € 892.000. Het saldo in boekjaar 2024 blijft dan op 0€ staan.

Gewijzigde tekst:

Argument 2.1: *2.1. Een positief effect zorgt dat er in 2024 naar verwachting minder geld onttrokken hoeft te worden uit de reserve "afdekken tekorten".*
Bij het verwerken van de Septembercirculaire 2023 blijkt dat voor huidig boekjaar alsook komende jaren een positief effect optreedt. We stellen daarom voor komend boekjaar de onttrekking uit de reserve "afdekken tekorten" te verminderen met ***€ 478.000****.* ***Het structureel saldo in boekjaar 2024 wordt dan 0€.***

3. Huidige tekst/tabel:

Hoofdstuk 6 financiën:

(bedragen * € 1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Verwacht rekeningsresultaat Halfjaarrapportage 2023	**-750**				
Verwacht rekeningsresultaat Begroting 2024-2027		**-**	**-1.563**	**-3.483**	**-4.671**
Bijstellingen verwacht begrotingsaldo 2023-2027					
Bijstelling gemeentefondsuitkering	451	1.027	1.155	1.219	2.066
Extra uitgaven agv septembercirculaire	-48	-135	-74	-42	-106
effect op verwacht resultaat	**403**	**892**	**1.081**	**1.177**	**1.959**
Reservemutaties					
Deels terugdraaien onttrekking "afdekken tekorten"		-892			
Verwacht rekeningresultaat 2023-2027	**-347**	**-0**	**-482**	**-2.306**	**-2.712**

Wij stellen voor om in 2024 de onttrekking uit de reserve "afdekken tekorten" deels terug te draaien. De begroting in 2024 blijft dan sluitend, echter mede door een onttrekking uit de reserve "afdekken tekorten" van € 1.262.000.

Gewijzigde tekst/tabel:

(bedragen * € 1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Verwacht rekeningsresultaat Halfjaarrapportage 2023	**-750**				
Verwacht rekeningsresultaat Begroting 2024-2027		**-**	**-1.563**	**-3.483**	**-4.671**
Bijstellingen verwacht begrotingsaldo 2023-2027					
Bijstelling gemeentefondsuitkering	451	1.027	1.155	1.219	2.066
Extra uitgaven agv septembercirculaire	-48	-135	-74	-42	-106
effect op verwacht resultaat	**403**	**892**	**1.081**	**1.177**	**1.959**
Reservemutaties					
Deels terugdraaien onttrekking "afdekken tekorten"		-478			
Verwacht rekeningresultaat 2023-2027	**-347**	**413**	**-482**	**-2.306**	**-2.712**

Wij stellen voor om in 2024 de onttrekking uit de reserve "afdekken tekorten" deels terug te draaien. De begroting in 2024 **wordt** dan **structureel** sluitend, echter mede door een onttrekking uit de reserve "afdekken tekorten" van € **1.676.000.**

Bijlage 1: Begrotingswijziging 2024-01

gemeente roerdalen

Raadsbesluit **Jaar 2023/11/09/04**

Zaaknummer: Z22-033245
Onderwerp: Effecten septembercirculaire 2023

De raad van de gemeente Roerdalen heeft;

gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 24 oktober 2023,

gelet op de Nota van wijzigingen, gedateerd 7 november 2023,

het volgende besluit genomen:

Besluit:

1. In te stemmen met de verwerking van de effecten van de septembercirculaire 2023 voor de jaren 2023 tot en met 2027.
2. In te stemmen In te stemmen met het deels terugdraaien van de onttrekking uit de reserve afdekken tekorten in 2024 met € 478.000.
3. De 7de begrotingswijziging 2023 en de 1ste begrotingswijziging 2024 vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 9 november 2023.

De gemeenteraad van Roerdalen,

De griffier, De voorzitter,

R.J.J. Notermans mr. M.D. de Boer-Beerta

BEGROTINGSWIJZIGING ***Provincie Limburg*** ***Dienstjaar: 2024*** ***Wijziging nr.: 1***

Gemeente ROERDALEN

De raad der gemeente Roerdalen besluit de begroting van lasten en baten voor bovengenoemd dienstjaar te wijzigen als volgt: (Bedragen * € 1.000,-)

omschrijving	2024		2025		2026		2027	
	wijziging lasten	wijziging baten	wijziging lasten	wijziging baten	wijziging lasten	wijziging baten	wijziging lasten	wijziging baten
Effecten septembercirculaire 2023								
Exploitatie								
1. Krachtige dorpen	4		4		3		3	
2. Participatie, ondersteuning en zorg	124		63		32		29	
3. Veilige dorpen	7		7		7			
8. Algemene middelen (effect septembercirculaire 2023)		1.026		1.155		1.219		1.991
8. Terugdraaien onttrekken aan reserve Afdekking tekorten		-478						
8. Algemene middelen (Resultaat)		-413		-1.081		-1.177		-1.959
Reserves								
Reserve Afdekking tekorten	-478							
Sluitrekening (balans)		-478						
	-343	-343	74	74	42	42	32	32

Toelichting op de begrotingswijziging

Voor een toelichting m.b.t. deze begrotingswijziging verwijzen we naar het raadsvoorstel.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 9 november 2023

De raad voornoemd,

de griffier, de voorzitter,

Ingevolge art. 203 gemeentewet gezonden aan:

omschrijving	2024		2025		2026		2027	
	wijziging lasten	wijziging baten	wijziging lasten	wijziging baten	wijziging lasten	wijziging baten	wijziging lasten	wijziging baten

Gedeputeerde Staten van Limburg

Datum van inzending:

kenmerk: